

ลำดับเลขที่	7394	733
วันที่	15.11.8. 2550	14.40
		A ๓๖

ที่ กค 1005/ 16892

กระทรวงการคลัง

ถนนพระราม 6 กท. 10400

สวค. 3/439
วันที่ 9/11/50
เวลา 16.50น.

4 กันยายน 2550

เรื่อง การจัดทำยุทธศาสตร์ความเป็นหุ้นส่วนระหว่างรัฐบาลไทยกับธนาคารพัฒนาเอเชีย

ปี พ.ศ. 2550 – 2554

จัดเข้าวาระ 11 ก.ย. 2550

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

สิ่งที่ส่งมาด้วย Country Partnership Strategy: Thailand (2007-2011) ฉบับภาษาอังกฤษและภาษาไทย

ด้วยกระทรวงการคลังร่วมกับธนาคารพัฒนาเอเชีย (ADB) ได้ศึกษาจัดทำยุทธศาสตร์ความเป็นหุ้นส่วนระหว่างรัฐบาลไทยกับธนาคารพัฒนาเอเชีย ปี พ.ศ. 2550 - 2554 (A Country Partnership Strategy between the Royal Government of Thailand and the Asian Development Bank 2007 – 2011) เพื่อใช้เป็นกรอบในการดำเนินงานของ ADB ในประเทศไทยในระยะ 5 ปี (รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย)

กระทรวงการคลังขอเรียน ดังนี้

1. หลักการและเหตุผล

1.1 ประเทศไทยและ ADB ได้มีความร่วมมือในด้านการพัฒนาระหว่างกันในรูปแบบความช่วยเหลือทางการเงินและวิชาการเป็นเวลายาวนานมากกว่า 40 ปี และ ประเทศไทยไม่ได้ขอรับความช่วยเหลือทางการเงินจาก ADB ตั้งแต่ปี 2543 แต่ยังคงได้รับความช่วยเหลือทางวิชาการ นอกจากนี้ ประเทศไทยได้ปรับเปลี่ยนบทบาทมาเป็นประเทศผู้บริจาคเงินให้แก่กองทุนพัฒนาเอเชีย (ADF) ซึ่งเป็นกองทุนภายใต้การดำเนินงานของ ADB มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ความช่วยเหลือทางการเงินที่มีเงื่อนไขผ่อนปรนแก่ประเทศสมาชิกที่มีฐานะยากจน และประเทศไทยได้มีบทบาทสำคัญในการให้กู้แก่

ประเทศเพื่อนบ้าน อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยในฐานะที่เป็นประเทศที่มีรายได้ระดับปานกลาง (Middle Income Country: MIC) ยังต้องการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ เพื่อความเจริญเติบโตด้านเศรษฐกิจการเงินและสังคมอย่างยั่งยืน ดังนั้น ประเทศไทยและ ADB จึงจัดทำยุทธศาสตร์ความเป็นหุ้นส่วนระหว่างกัน

1.2 การจัดทำยุทธศาสตร์ความเป็นหุ้นส่วนฯ ได้ยึดแนวทางตามแผนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ประกอบด้วย 5 กลยุทธ์ ได้แก่ 1) การยกระดับคุณภาพชีวิตประชาชนและสนับสนุนให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ 2) การสร้างความเข้มแข็งให้สังคมผ่านการพัฒนาในระดับชุมชน 3) การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจเพื่อสร้างสมดุลและความยั่งยืน โดยเน้นภาคบริการ ภาคการออมในครัวเรือน 4) กลยุทธ์ในการพึ่งพาการใช้พลังงานที่มีอยู่อย่างจำกัด การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ และ 5) การส่งเสริมหลักธรรมาภิบาล

1.3 การจัดทำยุทธศาสตร์ความเป็นหุ้นส่วนฯ ประกอบด้วย ความร่วมมือ 3 ด้าน ได้แก่ การให้ความช่วยเหลือทางวิชาการ (Technical Assistance) การแบ่งปันความรู้ (Knowledge Sharing) และการเสริมสร้างศักยภาพ (Capacity Building) และยังยึดหลักการความเป็นหุ้นส่วนตามนิยามในปฏิญญาปารีส (The Paris Declaration) ที่มุ่งจะทำให้ความช่วยเหลือเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ได้แก่ ความเป็นเจ้าของ (Ownership) การมุ่งเน้นการประสานกันระหว่างกัน (Alignment) ความสอดคล้องกับแผนการพัฒนาของประเทศ (Harmonization) การให้ความช่วยเหลือยังต้องก่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ (Managing for Results) มีความรับผิดชอบและตรวจสอบได้ (Mutual Accountability)

2. ยุทธศาสตร์ความเป็นหุ้นส่วนระหว่างรัฐบาลไทยกับ ADB แบ่งระดับความร่วมมือออกเป็น 2 ระดับ ดังนี้

2.1 การพัฒนาความเป็นหุ้นส่วนในระดับประเทศ มี 3 ด้าน ได้แก่

2.1.1 การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของประเทศ (Infrastructure Development)

(1) การวางแผนโครงการ

ADB จะให้ความช่วยเหลือในด้านต่างๆ ได้แก่ การวิเคราะห์ความเป็นไปได้ของโครงการ การจัดเตรียมเอกสารการประมูลและสร้างความโปร่งใสสำหรับการวิเคราะห์และประเมินโครงการ และการกำหนดกฎระเบียบต่างๆ ที่จำเป็นเพื่อส่งเสริมการเป็นหุ้นส่วนระหว่างภาครัฐกับภาคเอกชน (Public-Private Partnerships)

(2) การให้ความช่วยเหลือทางการเงิน

ADB จะให้ความช่วยเหลือในการกำหนดยุทธศาสตร์การให้ความช่วยเหลือทางการเงินที่มีประสิทธิภาพสำหรับโครงการลงทุนขนาดใหญ่ และแสวงหามิติใหม่ในการเป็นหุ้นส่วนระหว่างภาครัฐกับภาคเอกชน โดยใช้เครื่องมือของ ADB ในการลดความเสี่ยงลดต้นทุน และดึงดูดการร่วมทุน

(3) ระบบประเทศ (Country System)

ADB จะร่วมกับ World Bank ในการศึกษาพัฒนาระบบจัดซื้อจัดจ้าง (Public Procurement System) ของประเทศไทยให้ได้มาตรฐานสากล และทบทวนการปกป้องด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะส่งผลให้ต้นทุนลดลง

2.1.2 การพัฒนาตลาดทุน (Capital Market Development)

(1) การพัฒนาตลาดพันธบัตรและการแปลงสินทรัพย์เป็นหลักทรัพย์

ADB ร่วมกับกระทรวงการคลังและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาตลาดพันธบัตรในด้านต่างๆ เช่น ความโปร่งใส การสร้างสภาพคล่อง และการเพิ่มความหลากหลายของพันธบัตรสำหรับผู้ออกและนักลงทุน เป็นต้น

สำหรับรัฐบาลท้องถิ่น ADB จะร่วมกับ The Agence Francaise de Developpment (AFD) กระทรวงการคลัง และกระทรวงมหาดไทย ในการให้ความรู้และฝึกอบรมการจัดทำบัญชีเบื้องต้น การจัดการด้านการเงิน และการจัดทำรายงาน

(2) การพัฒนาตลาดหุ้นและตลาดอนุพันธ์

ADB จะให้ความสนับสนุนในการจัดตั้ง National Provident Fund และให้ความช่วยเหลือในการพัฒนาตลาดทุนในประเทศ และส่งเสริมเครื่องมือทางการเงินที่หลากหลายสำหรับตลาดอนุพันธ์ ADB จะให้ความช่วยเหลือในการประเมินมาตรการทางกฎหมายที่เหมาะสมการจัดการความเสี่ยง และการตรวจสอบเพื่อขยายตลาดตามระดับความต้องการ

(3) การปรับโครงสร้างภาษีและกฎระเบียบ

ADB จะให้ความช่วยเหลือในการวิเคราะห์และประเมินผลทางเลือกโครงสร้างภาษีในเครื่องมือทางการเงินต่างๆ สำหรับตลาดทุน ADB จะช่วยในการกำหนดกฎระเบียบที่เหมาะสม

2.1.3 การพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development)

(1) การเสนอนโยบายทางเศรษฐกิจสำหรับการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม

ADB ให้ความช่วยเหลือในการกำหนดนโยบายทางเศรษฐกิจ เช่น

ภาษี ค่าธรรมเนียม และ Surcharge เพื่อลดมลภาวะ และส่งเสริมการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน เป็นต้น

(2) การวางแผนจัดการทรัพยากรน้ำ

ADB จะให้ความช่วยเหลือทางวิชาการในการเตรียมการวางแผนจัดการทรัพยากร แม่น้ำยมภายใต้ Water Financing Program ในปี 2549- 2553

(3) การส่งเสริมประสิทธิภาพด้านพลังงานและการริเริ่มการใช้พลังงานสะอาด

ADB มีโครงการ Carbon Market Initiative (CMI) ที่จะใช้เป็นกลไกการพัฒนาพลังงานสะอาด (Clean Development Mechanism: CDM) ผ่านการให้ความช่วยเหลือทางวิชาการและพัฒนาศักยภาพของบุคลากรแก่ประเทศไทย

2.2 การพัฒนาความเป็นหุ้นส่วนในระดับภูมิภาค

2.2.1 ความร่วมมือระดับอนุภูมิภาค (Subregional Cooperation)

(1) การให้ความช่วยเหลือทางการเงินร่วมกันในโครงสร้างพื้นฐานเชื่อมโยง

ADB จะร่วมกับสำนักงานความร่วมมือพัฒนาเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน (องค์การมหาชน) (สพพ.) สำนักงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศ (สพร.) และธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย (ธสน.) ในการให้ความช่วยเหลือความร่วมมือทางการเงินใน โครงสร้างพื้นฐานในระดับอนุภูมิภาค

(2) การให้ความช่วยเหลือทางการเงินในด้านการค้าและการลงทุนระดับอนุภูมิภาค

ADB จะร่วมกับธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทยใช้เครื่องมือทางการเงินสมัยใหม่และเครื่องมือทางเครดิตเพื่อสนับสนุนการลงทุนของภาคเอกชนในโครงการระดับอนุภูมิภาค

(3) การพัฒนาศักยภาพและการพัฒนาสถาบัน

ADB จะให้ความช่วยเหลือทางวิชาการในการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรเจ้าหน้าที่ สพพ. และ สพร. และ สศช.

2.2.2 การรวมตัวทางเศรษฐกิจระดับภูมิภาค (Regional Economic Integration)

(1) การพัฒนาตลาดพันธบัตรเอเชีย

ประเทศไทยได้เข้าร่วมโครงการ Asian Currency Note ของ ADB มูลค่า 10 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ ซึ่งจะเชื่อมโยงกับตลาดทุนของประเทศมาเลเซีย สิงคโปร์ และ

เขตปกครองพิเศษฮ่องกง ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน

(2) การพัฒนาสถาบันและการฝึกอบรม

กระทรวงการคลังและ ADB กำลังพิจารณาศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดตั้ง ศูนย์กลางการฝึกอบรมการเชื่อมโยงทางการเงินของภูมิภาคในประเทศไทย

3. แนวทางการปฏิบัติ

ยุทธศาสตร์ดังกล่าวในระดับประเทศและภูมิภาคจะนำมากำหนดเป็นแผนงานธุรกิจ (Business Plan) ระหว่างภาครัฐไทยและ ADB โดยจะมีการทบทวนแผนฯ ทุกปี โดย ADB จะจัดทำ CPS Results Framework (2007-2011) เพื่อกำหนดผลลัพธ์ และเครื่องมือชี้วัดการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ ความเป็นหุ้นส่วนฯ ดังกล่าว และใช้เป็นเกณฑ์ในการตรวจสอบและประเมินผลต่อไป

4. ในการพิจารณาจัดทำยุทธศาสตร์ความเป็นหุ้นส่วนฯ ได้มีการประชุมระหว่างกระทรวงการคลังและหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานบริหารหนี้สาธารณะ กรมเศรษฐกิจระหว่างประเทศ กระทรวงต่างประเทศ ธนาคารแห่งประเทศไทย สพร. และ สพพ. ตลอดจนได้มีการจัดประชุมระดมความเห็นจากสาธารณะ (Public Hearing) โดยมีผู้แทนจากหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน นักวิชาการ และ NGOs เข้าร่วมให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ จนทำให้การยกร่างยุทธศาสตร์ความเป็นหุ้นส่วนฯ มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

5. กระทรวงการคลังพิจารณาแล้ว ความเห็นดังนี้

5.1 การที่รัฐบาลไทยและ ADB จะมีกรอบการดำเนินงานหรือคู่มือที่ใช้เป็นหลักในการดำเนินงานร่วมกันทั้งในระดับประเทศและภูมิภาค ระยะเวลา 5 ปี (2550-2554) จะส่งผลให้เกิดประโยชน์ในด้านต่างๆ ดังนี้

(1) นำไปสู่การดำเนินมาตรการ โครงการ และแผนงานต่างๆ ที่จะเสริมสร้างการเจริญเติบโตที่ยั่งยืนในประเทศและภูมิภาคต่อไป

(2) ส่งเสริมให้มีการถ่ายทอดความรู้และความชำนาญเฉพาะด้านเพื่อนำไปปรับใช้ในการดำเนินโครงการการลงทุน การเสริมสร้างศักยภาพขององค์กร ตลอดจนการปฏิรูปนโยบายเชิงรุก

(3) ส่งเสริมให้มีการนำเครื่องมือทางการเงินใหม่ๆ และกระบวนการจัดการธุรกิจมาปรับใช้ในการจัดการกับประเด็นปัญหาด้านการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทย

(4) มีแหล่งเงินทุนสำหรับโครงการพื้นฐานขนาดใหญ่ที่ต้องการเงินทุนสูงและมีระยะเวลาดำเนินการยาว ทั้งนี้ รวมถึงแหล่งเงินทุนจากภาครัฐและภาคเอกชนด้วย

(5) ส่งเสริมการพัฒนาลาดทุนของไทย ซึ่งจะเป็นแหล่งเงินทุนระยะยาวในการดำเนินโครงการพัฒนาประเทศด้านต่างๆ

(6) ส่งเสริมให้สามารถเข้าถึงแหล่งเงินลงทุนของภาคเอกชน โดยการช่วยจัดโครงสร้างความเป็นหุ้นส่วนของภาครัฐและภาคเอกชน และการใช้เป็นกลไกการขยายสินเชื่อเพื่อลดความเสี่ยงต่างๆ ที่อาจจะเกิดขึ้น

(7) สร้างโอกาสให้ประเทศไทยแสดงบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการเชื่อมโยงและความร่วมมือในภูมิภาค และก้าวไปสู่ความเป็นหุ้นส่วนเพื่อการพัฒนาในระดับภูมิภาคอย่างแท้จริง

5.2 เนื่องจากในการจัดทำร่างยุทธศาสตร์ความเป็นหุ้นส่วนฯ ได้มีการประชุมหารือหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องหลายครั้ง ดังนั้น การจัดทำยุทธศาสตร์ความเป็นหุ้นส่วนฯ ฉบับนี้จึงเป็นที่ยอมรับในกลุ่มผู้ที่เกี่ยวข้องถึงผลดีต่างๆ ที่จะนำไปสู่การเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ และการสร้างความเจริญเติบโตด้านเศรษฐกิจการเงินและสังคมอย่างยั่งยืนของภูมิภาคและอนุภูมิภาคต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณานำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อโปรดทราบต่อไป

พลเอก
(สุยุทธ์ จิตานนท์)
นายกรัฐมนตรี
๑๐ ก.ย. ๕๐

สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง
สำนักนโยบายเศรษฐกิจมหภาคและระหว่างประเทศ
โทร. 0-2273-9020 ต่อ 3604
โทรสาร 0-2273-9059

ได้นำเสนอคณะรัฐมนตรี
เมื่อวันที่ ๑๑ ก.ย. ๒๕๕๐ ลงมติว่า
รับทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นายฉลองภพ สู้สังกร์กาญจน์)
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง

ที่ นร ๐๖๐๖/๒๕๕๐/๓

กราบเรียน นายกรัฐมนตรี

เห็นควรเสนอคณะรัฐมนตรีรับทราบต่อไป

(นายรองพล เจริญพันธุ์)
เลขาธิการคณะรัฐมนตรี
๑๗ ก.ย. ๒๕๕๐

ADB

UNITED NATIONS INTERVENTION

2001

UNITED NATIONS INTERVENTION

Country Partnership Strategy

April 2007

Thailand
(2007–2011)

Asian Development Bank

CURRENCY EQUIVALENTS

(As of 16 April 2007)

Currency Unit	–	baht (B)
B1.00	=	\$0.0307
\$1.00	=	B32.575

ABBREVIATIONS

ABMI	–	Asian Bond Markets Initiative
ACMECS	–	Ayeyawady-Chao Phraya-Mekong Economic Cooperation Strategy
ADB	–	Asian Development Bank
AFD	–	Agence Française de Développement (French Development Agency)
ASEAN	–	Association of Southeast Asian Nations
BIMSTEC	–	Bay of Bengal Initiative for Multi-Sectoral Technical and Economic Cooperation
CBTA	–	Cross-Border Transport Agreement
CDM	–	Clean Development Mechanism
CMI	–	Carbon Market Initiative
CMDMP II	–	Capital Market Development Master Plan II
CPS	–	country partnership strategy
EXIM Bank	–	Export-Import Bank of Thailand
FDI	–	foreign direct investment
FPO	–	Fiscal Policy Office
FSAP	–	Financial Sector Assessment Program
GDP	–	gross domestic product
GMS	–	Greater Mekong Subregion
GNI	–	gross national income
IFI	–	international financial institution
IMF	–	International Monetary Fund
IMT-GT	–	Indonesia-Malaysia-Thailand Growth Triangle
ITD	–	International Institute for Trade and Development
JBIC	–	Japan Bank for International Cooperation
MDG	–	Millennium Development Goal
MIC	–	middle-income country
MOF	–	Ministry of Finance
MRT	–	mass rapid transit
MTS II	–	Medium-Term Strategy II, 2006–2008
NEDA	–	Neighboring Countries Economic Development Cooperation Agency
NESDB	–	National Economic and Social Development Board
NGO	–	nongovernment organization
NPL	–	nonperforming loan
OTP	–	Office of Transport and Traffic Policy and Planning
PDMO	–	Public Debt Management Office
PRC	–	People's Republic of China
SEPO	–	State Enterprise Policy Office
SOE	–	state-owned enterprise
TA	–	technical assistance
TICA	–	Thailand International Development Cooperation Agency
UTDP	–	Urban Transport Development Partnership

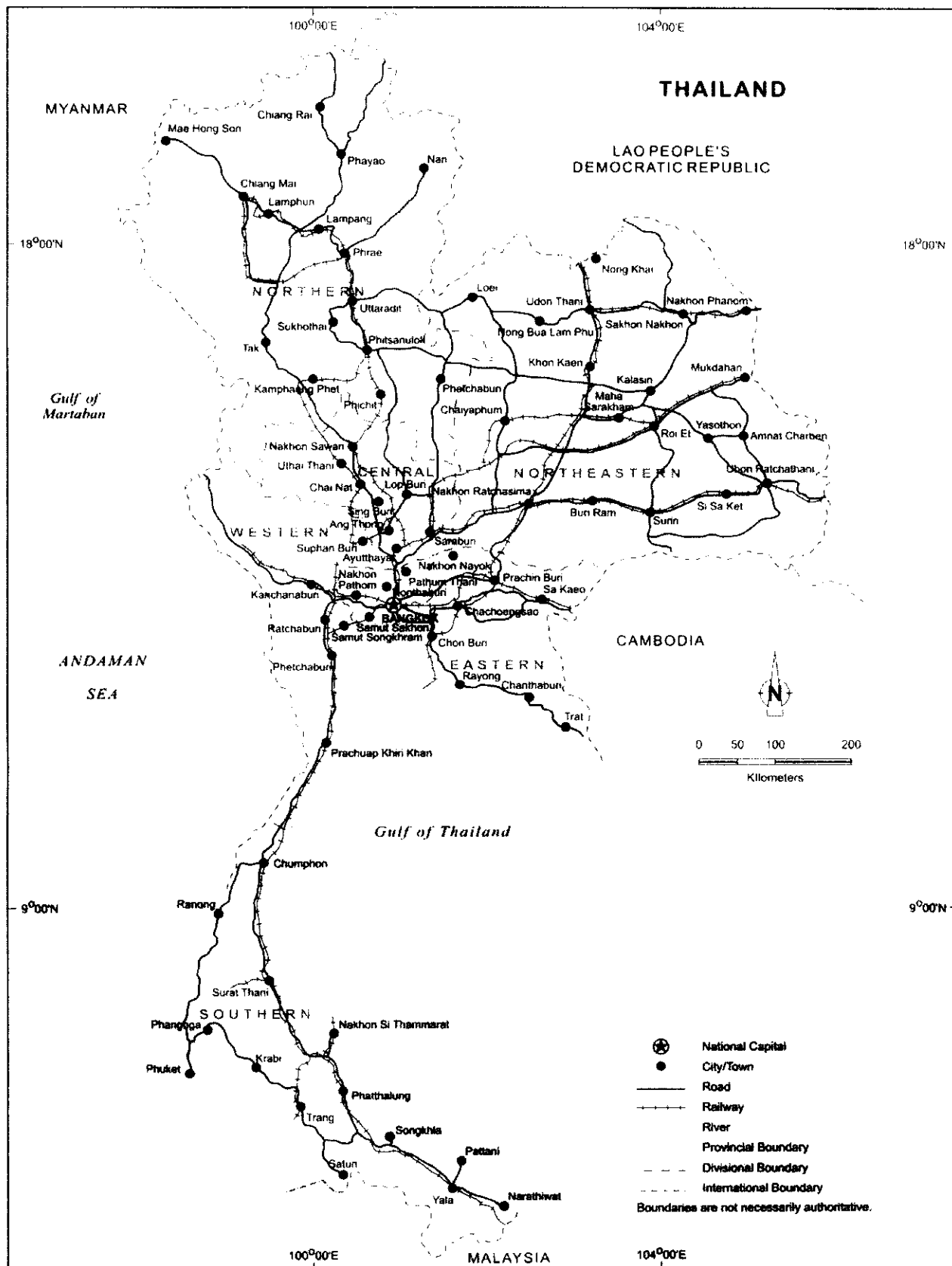
NOTES

- (i) The fiscal year (FY) of the Government ends on 30 September.
- (ii) In this report, "\$" refers to US dollars.

Vice President	C. Lawrence Greenwood, Jr., Operations Group 2
Director General	A. Thapan, Southeast Asia Department (SERD)
Country Director	J. P. Verbiest, Thailand Resident Mission, SERD
Team leader	J. Lynch, Principal Country Economist, SERD

CONTENTS

		Page
	MAP	
	EXECUTIVE SUMMARY	
I.	DEVELOPMENT COOPERATION BETWEEN THAILAND AND THE ASIAN DEVELOPMENT BANK	1
	A. Overview	1
	B. Past Cooperation	2
	C. Lessons	4
II.	DEVELOPMENT CHALLENGES AND THAILAND'S RESPONSES	6
	A. Reforms and Recovery from the Financial Crisis	6
	B. The Government's Medium-Term Development Plan	7
	C. Addressing Poverty, Inequality, and Social Protection	7
	D. Enhancing the Growth Potential of the Economy	9
	E. Achieving Sustainable Development	12
III.	DEVELOPMENT PARTNERSHIP AT THE NATIONAL LEVEL	13
	A. Infrastructure Development	14
	B. Capital Market Development	16
	C. Environmentally Sustainable Development	17
IV.	DEVELOPMENT PARTNERSHIP AT THE REGIONAL LEVEL	18
	A. Subregional Cooperation	19
	B. Regional Economic Integration	22
V.	IMPLEMENTATION ARRANGEMENTS	24
	A. Moving the Partnership Strategy Forward	24
	B. Institutional Arrangements for Implementation	24
	C. Collaboration with Other Development Partners	25
VI.	RISKS AND PERFORMANCE-BASED MONITORING AND EVALUATION	27
	A. Key Assumptions and Risk Factors	27
	B. Results-Based Monitoring and Evaluation	27
	APPENDIXES	
1.	Basic Country Information for Thailand	28
2.	Political Transition in Thailand	29
3.	Analytical Assessments of Key Sectors and Thematic Areas	30
4.	Thailand's Progress Toward the Millennium Development Goal Targets	32
5.	Thailand's Millennium Development Goals and "MDG-Plus" Targets and Indicators	33
6.	Recent Economic Trends and Medium-Term Outlook	35
7.	Thailand's Medium-Term Infrastructure Investment Program	38
8.	Capital Market Development Master Plan II	40
9.	The Asian Development Bank's New Financial Instruments and Modalities	42
10.	Thailand's Role and Participation in the Greater Mekong Subregion Program	44
11.	Business Plan for Country Operations	46
12.	Country Partnership Strategy Results Framework	50

EXECUTIVE SUMMARY

Over the past three decades, Thailand has become one of the most dynamic and diversified economies in Southeast Asia. Since recovering from the Asian financial crisis of 1997–1998, Thailand's solid economic growth, financial stability, and significant gains in reducing poverty have contributed to its continued emergence as a middle-income country (MIC). The post-crisis period also brought about a considerable change in the role of the international financial institutions (IFIs) in supporting Thailand to address the development issues and challenges it faces as an MIC. Since Thailand graduated from an International Monetary Fund stand-by arrangement in 2000, its engagement with IFIs and other major development organizations has no longer been based on traditional broad-based public sector borrowing programs. Recent development partnerships have primarily involved the transfer of knowledge and skills rather than the transfer of financial resources.

During preparations for this country partnership strategy (CPS), consultations with the Government of Thailand and civil society confirmed that there is scope for an expanded role for the Asian Development Bank (ADB) in Thailand, focusing on clearly defined areas. Recognizing that economic growth is a fundamental precondition for reducing poverty and advancing social development, Thailand seeks a partnership with ADB that strengthens the country's competitiveness in the global economy. To achieve this, collaborative efforts must center on removing constraints to greater productivity, and on creating a more conducive environment for private sector investment. As an MIC, Thailand also wants to increase its own role, capacity, and effectiveness as a regional donor and global development partner. In this regard, ADB's value addition lies in sharing its extensive experience and expertise in supporting subregional cooperation and regional economic integration.

To formalize and provide strategic direction to an enhanced development partnership, the Government and ADB have prepared this CPS, which identifies the principal areas of cooperation over the 5-year period (2007–2011). At the national level, the partnership focuses on enhancing the competitiveness of Thailand's economy through: (i) infrastructure development, (ii) capital market development, and (iii) environmentally sustainable development. At the regional level, the CPS identifies joint initiatives for (i) cofinancing projects in neighboring countries, (ii) facilitating increased trade and investment, and (iii) strengthening Asian bond markets. These efforts to expand and deepen Thailand's support for subregional cooperation and regional economic integration hinge upon sharing its experience with other countries.

The partnership between Thailand and ADB at national and regional levels will mainly consist of technical assistance, knowledge sharing, and capacity building in line with the core strategic areas of the CPS. To support Thailand's emergence as a regional donor, ADB will pursue opportunities to cofinance cross-border investment projects involving both public and private sectors. The prospects for lending operations will depend on several factors, including the relative competitiveness of ADB's loan terms and the ability of ADB financing to catalyze private sector participation and investment. Thailand's public and private sectors are also keen to explore how ADB's new financial products and credit enhancement instruments can be applied to promote public–private partnerships and private investment.

Although the CPS was prepared during a period of political uncertainty and transition in Thailand, the Government has welcomed ADB's efforts to forge a deeper and more strategic partnership with Thailand over the coming 5 years. The Government assumed a leading role in identifying the core strategic areas of partnership, at national and regional levels, in order to tackle the priority development challenges facing Thailand over the medium term.

I. DEVELOPMENT COOPERATION BETWEEN THAILAND AND THE ASIAN DEVELOPMENT BANK

A. Overview

1. The Asian Development Bank (ADB) and Thailand have been development partners for more than 40 years, a period of profound economic, social, and political change in Thailand and across the Asia and Pacific region.¹ Since the Asian financial crisis of 1997–1998, Thailand has achieved solid economic growth, macroeconomic stability, and significant gains in reducing poverty. After graduating from an International Monetary Fund (IMF) stand-by arrangement in 2000, the Government of Thailand has assumed no new loans from international financial institutions.² Despite the absence of an active borrowing program, the Government and ADB have remained fully engaged through a partnership that has primarily consisted of technical assistance (TA), knowledge sharing, and capacity building.

2. This country partnership strategy (CPS) is the result of mutual efforts to formalize and provide strategic direction to a renewed and enhanced development partnership between Thailand and ADB from 2007 through 2011. From the start, the CPS preparation process recognized that Thailand's emergence as a middle-income country (MIC) has led to development challenges that are quite different from those faced by most of ADB's developing member countries.³ Implicit in this understanding was the need for ADB to consider alternative approaches, modalities, and instruments to work with Thailand in addressing these challenges and opportunities. The key principles that underlie the CPS include the need to ensure country ownership of the development agenda, to focus cooperation on a limited number of mutually reinforcing interventions, and to maximize private sector participation and investment.

3. In line with Thailand's needs and expectations, the CPS is grounded in TA, knowledge-sharing, and capacity-building activities in selected sectors. Given Thailand's access to international capital markets, the potential for public sector lending operations will depend on the Government's priority financing requirements. Using ADB financing and guarantees to promote public–private partnerships and to mobilize private investment for large-scale infrastructure projects is one such priority. The CPS is not limited to public sector operations, but also indicates potential areas for ADB to support private sector projects through equity investments, loans, guarantees, and/or complementary financing schemes. ADB's efforts to mobilize funding through structured finance and securitization transactions can help to develop Thailand's capital market.

4. The underlying principles for preparing and implementing the CPS include the five partnership commitments defined in the Paris Declaration on Aid Effectiveness: ownership, alignment, harmonization, managing for results, and mutual accountability.⁴ The CPS explicitly recognizes Thailand's ownership and leadership over its national development agenda, and will align ADB activities with country systems and procedures. The CPS also promotes increased harmonization, transparency, and effectiveness among all development partners in Thailand.

¹ Basic country information is presented in Appendix 1.

² Thailand successfully completed its 34-month standby arrangement with the IMF on 19 June 2000, having drawn down \$14.3 billion of the total IMF package of \$17.2 billion (of which \$1.2 billion was financed by ADB).

³ The preparation of this CPS in terms of its content and format was guided by ADB. 2006. *Enhancing Asian Development Bank Support to Middle-Income Countries and Borrowers from Ordinary Capital Resources*. Manila; and ADB. 2006. *Enhancing Country Strategy and Program and Business Processes*. Manila.

⁴ High Level Forum on Aid Effectiveness. 2005. *Paris Declaration on Aid Effectiveness*. Paris.

The two-way partnership between Thailand and ADB is firmly grounded in mutual responsibility and accountability for achieving lasting development results and outcomes.

5. Although the CPS was prepared during a period of political uncertainty and transition in Thailand, the Government has welcomed ADB's efforts to forge a deeper and more strategic partnership with Thailand over the coming 5 years. The Government assumed a leading role in identifying the core strategic areas of partnership, at the national and regional levels, in order to tackle the priority development challenges over the medium term.

B. Past Cooperation

6. As one of ADB's 31 founding members, Thailand's long-standing relationship with ADB dates back to 1966. It is currently ADB's 17th largest shareholder, out of a total of 67 members. Cumulative ADB lending to Thailand as of 31 December 2006 was close to \$5.4 billion, comprising more than 80 loans. The largest share of lending has been in the energy sector (31%); followed by transport and communications (22.5%); finance (12%); and water supply, sanitation, and waste management (10%). The balance consists of projects in health and education, agriculture and natural resources, and industry and trade (Table 1). No new public sector loans have been approved since 2000, and disbursements have steadily declined since 1997 (Figure 1).⁵ While ADB's most recent private sector loan in Thailand⁶ was approved in 2003, there is a growing interest among Thai private companies in ADB's new financial products and credit enhancement instruments.

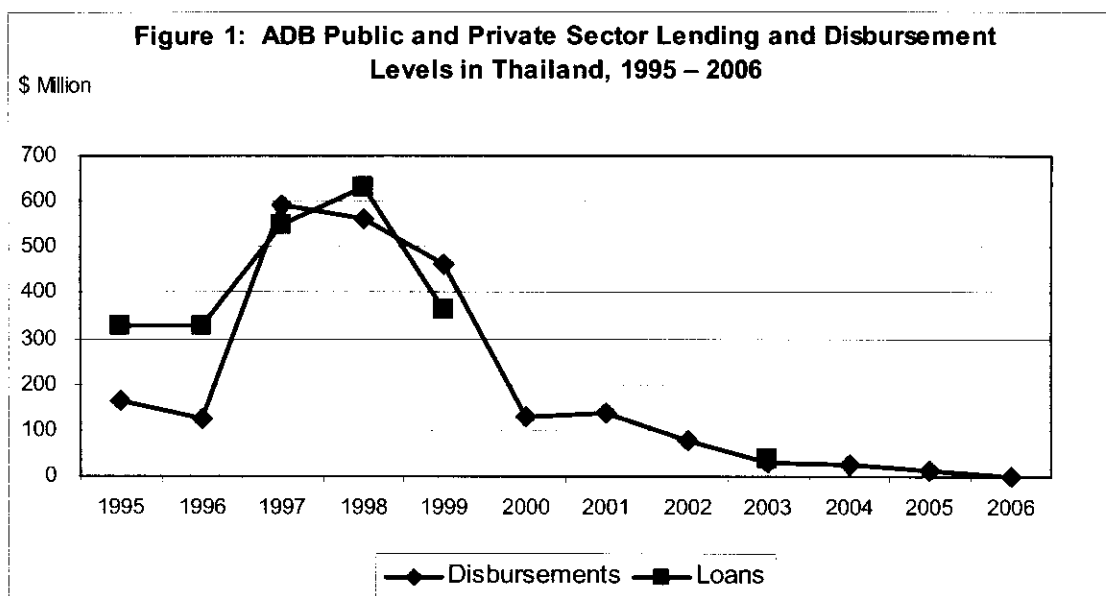
Table 1: Cumulative ADB Lending to Thailand (as of 31 December 2006)

Sector	Loans (no.)	Amount (\$ million)	%^a
Energy	28	1,672.3	31
Transport and Communications	17	1,214.5	23
Finance	9	644.5	12
Water Supply, Sanitation, and Waste Management	7	537.0	10
Health, Nutrition, and Social Protection	1	500.0	9
Agriculture and Natural Resources	11	494.6	9
Education	5	160.7	3
Industry and Trade	3	127.0	2
Multisector	3	37.5	1
Total	84	5,388.1	100

^a Numbers may not sum precisely because of rounding.

⁵ Thailand has no active loans with ADB; the Government prepaid (i) \$1.28 billion of pool-based loans in 2002, (ii) \$182 million in 2003, (iii) \$84 million in 2004, (iv) \$372 million in 2005, and (v) \$121 million in 2006.

⁶ ADB. 2003. *Report and Recommendation of the President to the Board of Directors on Proposed Loans and a Proposed Political Risk Guarantee to BLCP Power Limited for the BLCP Power Project in the Kingdom of Thailand*. Manila.

7. ADB's TA program in Thailand has provided almost \$55 million for more than 150 projects across a wide range of sectors and activities: 45 TA projects for \$13.8 million were for project preparation, and 105 for \$41.2 million were for advisory and operational purposes.⁷ As an active participant in the Greater Mekong Subregion Economic Cooperation Program (GMS Program) since its inception in 1992, Thailand has been involved in more than 100 regional TA projects covering a wide range of issues such as cross-border trade, energy, avian influenza, HIV/AIDS, and environmental management. All of these regional projects, and the participating countries in particular, have benefited from Thailand's sharing of its knowledge, experience, and technical expertise.

8. This CPS is the first formal document since 2001 to describe the strategic partnership between ADB and Thailand.⁸ ADB's *Thailand Country Strategy and Program Update (2002–2004)* included a relatively robust lending and TA pipeline, but none of the proposed loans was processed. There were three main reasons for this. First, the *Country Strategy and Program Update* was prepared during a period when macroeconomic and poverty indicators indicated that Thailand had not yet completely recovered from the economic recession following the 1997 financial crisis. At that time, it was still anticipated that Thailand might require additional financial assistance from the multilateral development banks. Second, after graduating from the IMF stand-by arrangement in June 2000, the Government pursued a comprehensive public debt consolidation and restructuring program. Third, from 2002 to 2004 there was growing liquidity in Thailand's capital market, which increased the availability of financing to the Government.

9. Only five TA projects were approved during the 2002–2004 period, largely because project preparation TA projects for loan projects were not pursued. In recent years, however, ADB's TA program with Thailand has expanded considerably. Seven TA projects amounting to \$3.3 million were approved in 2005, three of which supported planning and reconstruction efforts following the tsunami in December 2004. In 2006, ADB approved four TA projects and three staff consultancies for approximately \$1.6 million. These provided Thailand with advisory

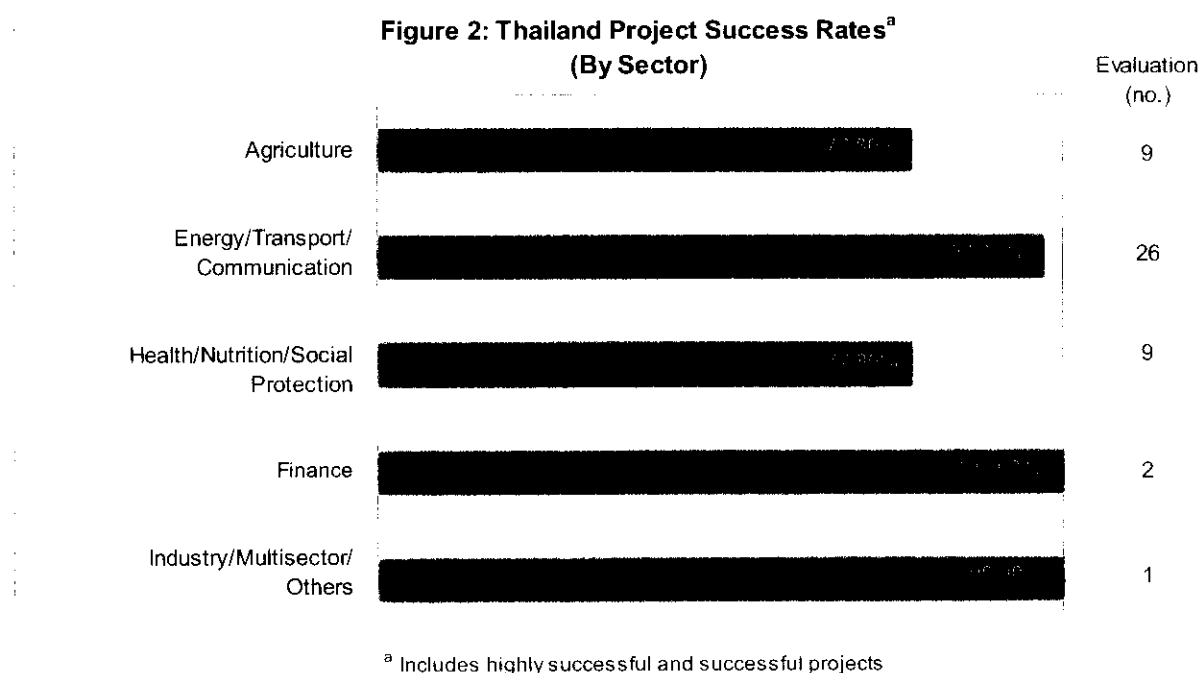
⁷ A summary of ADB's lending and nonlending operations in Thailand can be found at: www.adb.org/Thailand.

⁸ ADB. 2001. *Thailand Country Strategy and Program Update (2002–2004)*. Manila.

services and capacity-building support for infrastructure investment, capital market development, and cofinancing development projects in neighboring countries. These projects have helped to define the areas of partnership for this CPS.⁹

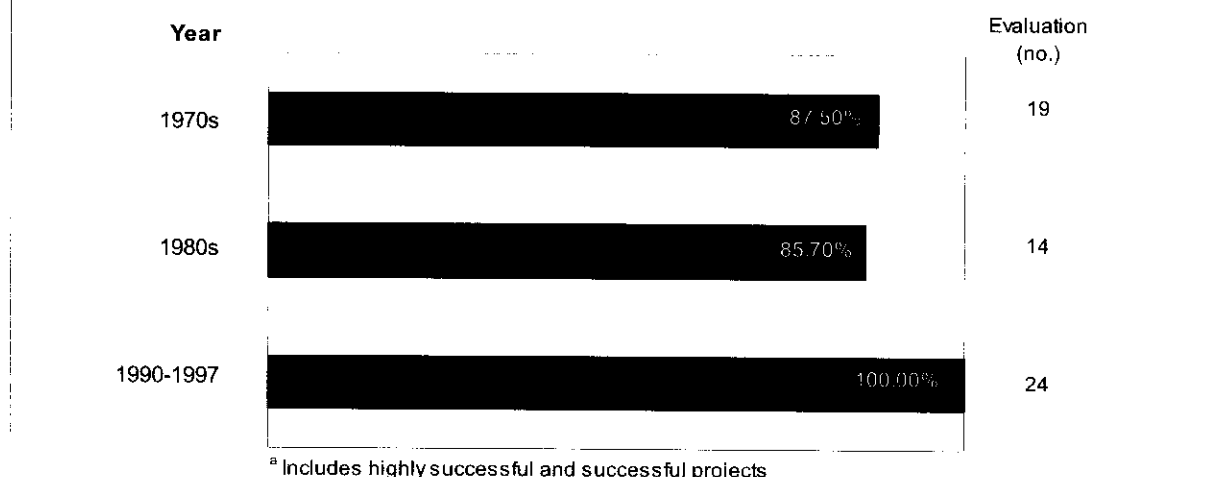
C. Lessons

10. Thailand's record on project implementation is strong across all sectors, particularly for projects approved from 1990 to 1997 (Figures 2 and 3). Notwithstanding this solid performance, many line ministries and Government agencies still require considerable training and capacity building in project preparation, implementation, and evaluation for large-scale, complex infrastructure projects involving private sector participation. Structuring public-private partnerships requires specialized expertise and institutional capacity in project formulation, financing, and risk management. As its economy becomes more sophisticated, Thailand will need to draw upon international expertise and best practices to expand policy reforms, particularly in the financial sector.

⁹ A summary of active TA projects in Thailand can be found in Appendix 11.

Figure 3: Thailand Project Success Rates^a
(By Year of Approval)

11. Thailand has made considerable progress in improving environmental and social safeguards. A recent evaluation of an urban road project approved by ADB in 1992 indicated that government agencies performed satisfactorily in environmental management, land acquisition, and resettlement.¹⁰ However, the evaluation suggested that a more systematic approach to the application of safeguards would reduce implementation delays and cost overruns. In general, Thailand's performance in procurement has been satisfactory. Although it has established most of the elements of a sound public procurement system, additional technical, procedural, and managerial refinements would further enhance transparency, predictability, and efficiency.¹¹

12. One of the most important lessons for infrastructure projects is the need for public participation early in the decision-making process. Community groups and nongovernment organizations (NGOs) are playing an increasingly prominent role in Thai society and their input is essential at all stages of the project cycle. Ineffective consultation with local communities was one reason for the formal inspection of the wastewater treatment plant in Samut Prakarn province.¹² By contrast, the preparation of a subregional development plan for the tsunami-affected Andaman region involved close collaboration and consultation with NGOs and civil society organizations from the beginning. This approach directly contributed to the design of innovative livelihood improvement and infrastructure upgrading programs that will be implemented by local communities.¹³

13. Valuable lessons on the design and implementation of major policy reforms in the financial and social sectors can be drawn from two program loans approved in the immediate aftermath of the 1997–1998 Asian financial crisis. ADB's Financial Markets Reform Program was approved in December 1997 to provide policy support for strengthening Thailand's financial

¹⁰ ADB. 2005. *Project Performance Evaluation Report for the Bangkok Urban Transport Project in Thailand*. Manila.

¹¹ World Bank. 2005. *Commentary on Joint Royal Thai Government—World Bank Assessment of the Thai Public Procurement System*. Bangkok.

¹² ADB. 2002. *Report and Recommendation of the Inspection Committee to the Board of Directors on Inspection Request: Samut Prakarn Wastewater Management Project*. Manila.

¹³ ADB. 2005. *Subregional Development Plan for the Tsunami-Affected Andaman Region*. Manila.

system and promoting market stability. In combination with other international financial support, the program helped restore investors' confidence by upholding the Government's commitment to address structural weaknesses in the Thai financial system. In hindsight, however, ADB support could have been more effective if the initiatives aimed at economic stabilization and immediate correction in the early stages of the crisis had been followed by detailed technical support and advice.¹⁴ Similarly, while ADB's Social Sector Program, approved in March 1998, met its implicit objective of providing budget support during the crisis, few policy objectives were achieved, and many were not robust enough to withstand a change in Government.¹⁵ These two experiences reemphasize the fact that successful program loans require a long-term and well-sequenced reform agenda that is fully owned by the Government. They also imply that standard program loans are not necessarily the best means of responding to situations such as the Asian financial crisis.

II. DEVELOPMENT CHALLENGES AND THAILAND'S RESPONSES

A. Reforms and Recovery from the Financial Crisis

14. The Asian financial crisis of 1997–1998 was a huge shock to the region, and Thailand's economy was at its epicenter. On 2 July 1997, the decision to float the baht (B) caused its value to plummet. Within weeks, the baht lost approximately half its value, reaching its lowest point in January 1998. The Thai stock market dropped 75% in 1997 and the Bank of Thailand permanently closed 56 finance companies. From 1996 to 1998, per capita GDP contracted by 12.7% and 1.1 million people dropped below the poverty line.¹⁶ Thailand's nonperforming loans (NPLs) were the highest in the region, in both absolute and percentage terms, peaking at 48% of total banking assets by mid-1999.

15. The crisis provided the impetus for a wide range of important political, economic, financial, and social reforms. First, a progressive new Constitution was promulgated in October 1997. This established a constitutional court, a national counter-corruption commission, and a fully elected legislature. The Constitution also called for key governance and public sector reforms as well as sweeping reforms in the education sector. Second, the financial sector underwent major restructuring and consolidation, and the regulatory framework was strengthened significantly. The Financial Restructuring Authority and the Asset Management Corporation were created to address the large volume of NPLs in the banking sector and distressed assets in the corporate sector. Finally, the Government started a wide-ranging privatization program. As a result, many state-owned enterprises (SOEs) in the transportation, energy, utilities, and telecommunication sectors were fully or partially privatized, although the privatization program has slowed considerably over the past 2 years.

16. The strong containment measures taken immediately after the crisis and the subsequent implementation of major structural reforms laid the groundwork for the rapid recovery of the Thai economy. Real per capita income and the incidence of poverty had returned to pre-crisis levels by 2003. Relatively strong growth from 2002 to 2004 reaffirmed the country's solid ranking among Southeast Asian economies. Thailand's per capita gross national income (GNI) in 2004 was \$2,490, more than double that of the Philippines (\$1,170) and Indonesia (\$1,140). Thailand's 2004 GNI per capita was also significantly higher than that of its GMS neighbors, but

¹⁴ ADB. 2003. *Program Completion Report on the Financial Markets Reform Program in Thailand*. Manila.

¹⁵ ADB. 2005. *Program Performance Audit Report on the Social Sector Program in Thailand*. Manila.

¹⁶ World Bank. 2000. *East Asia: Recovery and Beyond*. Washington, DC.

lower than comparable figures for Malaysia (\$4,520), Brunei Darussalam (\$15,250), and Singapore (\$24,760).¹⁷

B. The Government's Medium-Term Development Plan

17. Thailand's strategic framework for addressing its national development challenges from 2007 to 2011 is the 10th National Economic and Social Development Plan.¹⁸ This consists of five strategies. The first is human and social development, with an emphasis on education and developing a learning-based society. It is grounded in the need to increase Thailand's productivity and competitiveness in the global economy. The second is strengthening the economic foundation of local communities. The third is restructuring the national economy to achieve productivity gains, promote domestic and foreign investment, and increase competitiveness. Infrastructure development, capital market development, and energy efficiency improvements are core elements of this strategy. The fourth is sustainable development through protection and sound management of the environment and natural resources. The fifth strategy is good governance for sustainable, long-term economic growth and development.

18. Drawing from the 10th National Plan, Thailand's core development challenges over the medium-term fall into three broad categories. The first includes the need to make further progress in reducing poverty, promoting more inclusive and equitable development, and strengthening social protection systems. The second is the need to increase productivity and competitiveness to sustain economic growth. The third is the need to manage economic growth and protect the environment to achieve balanced and sustainable development. These challenges and Thailand's responses to them are described below.¹⁹

C. Addressing Poverty, Inequality, and Social Protection

19. Since the financial crisis, Thailand has achieved considerable progress in reducing poverty and advancing social development. It has already reached the Millennium Development Goal (MDG) poverty target of halving the proportion of people living in poverty. It has also achieved the MDG targets of (i) improving maternal health; (ii) reducing child mortality; (iii) increasing access to safe drinking water and sanitation; and (iv) combating HIV/AIDS, malaria, and other diseases. In terms of education targets, Thailand has eliminated gender disparity in primary and secondary education, and will probably achieve universal primary education by the 2015 deadline.²⁰

1. Challenges

20. It is expected that Thailand will reach most of the MDG targets by 2015; however, poverty reduction continues to be the foremost development challenge. Although less than 2% of Thailand's population lives below the \$1-a-day poverty line, just under a third, more than 20 million people, subsists on less than \$2 a day.²¹ In other words, a large segment of Thai society

¹⁷ GNI per capita in GMS countries was as follows: Cambodia (\$350), Lao People's Democratic Republic (\$390), Myanmar (\$220), and Viet Nam (\$540). ADB. 2006. *Key Indicators 2006*. Manila.

¹⁸ The 10th National Plan (2007–2011) was finalized by the National Economic and Social Development Board in September 2006.

¹⁹ The description of development challenges facing Thailand is based on a range of studies, reports, and analytical assessments prepared by the Government, ADB, other development partners, and research institutions (Appendix 3).

²⁰ Thailand's progress toward the MDG targets is shown in Appendix 4.

²¹ United Nations Development Programme. 2005. *Human Development Report 2005*. New York.

remains extremely vulnerable and may fall back into poverty if economic growth is not sustained and its benefits distributed more equitably.

21. Some regions and social groups have clearly not benefited from Thailand's economic expansion. The vast majority of the poor (more than 85%) live in rural areas, and there are striking income disparities across regions. For example, in 2004 the incidence of poverty in the north was 16.2%, while in the northeast it was 17.2% (compared with the national incidence of 11.3%). Poverty in Bangkok and its vicinity was only 1.6%.²² More than one third of Thailand's poor are children, and more than 10% are elderly. Income inequality is also pronounced; less than 7% of total income goes to the poorest 20% of the population and more than 33% goes to the top 10% (footnote 21).

22. Social protection mechanisms need to be institutionalized so they can provide assistance to workers and vulnerable people, including the poor, women, children, the elderly, and the handicapped. The financial crisis highlighted the urgent need to introduce a more formal social protection system to complement the extensive informal safety net that relies on family ties and community support. Although the crisis provided the impetus for Thailand to refine its strategy toward social protection, the challenge lies in achieving (and delivering) adequate, predictable, and equitable coverage. Currently, only around one fifth of the population is covered by formal social security—mainly people working for the Government or for SOEs—leaving more than 50 million people without coverage.²³

23. Thailand's social protection challenges are further compounded by profound demographic changes. The number of people aged 60 and over will almost double in the next 20 years, from about 6 million currently to about 11.6 million.²⁴ Furthermore, Thailand's fertility rate has declined from 6.3 persons in 1964 to 1.8 persons in 2006.²⁵ This decline, combined with an increase in life expectancy, is leading to a shrinking labor force and a commensurate rise in the dependent population. The vast majority of senior citizens currently have inadequate savings and no access to health care. The rapid ageing of Thai society indicates the need to increase public expenditures for social security, health care, and the welfare of older persons significantly.²⁶

2. Responses

24. Thailand's response to the broad spectrum of social development challenges it faces has been to establish "MDG-plus targets" that go well beyond the internationally agreed MDGs.²⁷ The setting of MDG-plus targets demonstrates the Government's results-oriented approach to human development, and provides an example of how the MDG framework can be adapted and applied to MICs by transforming the MDGs into a floor instead of a ceiling. This has (i) helped focus attention on vulnerable groups and neglected regions, (ii) reprioritized and refined Government development planning in favor of pro-poor interventions, (iii) reinvigorated Thailand's response to HIV/AIDS, and (iv) established a vision for Thailand's contribution to MDG 8 (global partnership) as an emerging aid partner and leader in regional cooperation.²⁸

²² National Economic and Social Development Board. 2005. *Household Socioeconomic Survey*. Bangkok.

²³ United Nations. 2005. *Thailand Common Country Assessment*. Bangkok.

²⁴ Institute for Population and Social Research, Mahidol University, Thailand.

²⁵ Chulalongkorn University. 2006. *Consumerism Society Causes Imbalance in Population Structure*. Bangkok.

²⁶ United Nations Population Fund. 2006. *Population Ageing in Thailand: Prognosis and Policy Response*. Bangkok.

²⁷ Thailand's MDG-Plus targets and indicators appear in Appendix 5.

²⁸ See National Economic and Social Development Board and United Nations Country Team in Thailand. 2004. *Thailand Millennium Development Goals Report 2004*. Bangkok.

25. Implicit in Thailand's MDG-plus target of reducing the proportion of poor people to below 4% (based on the national poverty line) by 2009 is the need to address the persistent disparities among regions and population groups. In this regard, the Government's support for poverty reduction and improving child and maternal health includes targeted programs in the northeast, the remote highland areas of the north, and the three predominantly Muslim southern provinces. The Government has earmarked funds and designed programs to address the needs of disadvantaged groups, including orphans, the elderly, people with disabilities, and ethnic minorities. Greater decentralization of service delivery to local authorities and NGOs is also improving the targeting, tailoring, and monitoring of individual programs.

26. Social protection requires various approaches to address the needs of different groups and communities. The 10th National Plan identifies pension reform as a top priority and the Government is reviewing ways of strengthening its current pension system. Proposals under consideration include a mandatory accumulation system, a voluntary savings system, and extending pension coverage to the informal labor market. With fewer people of working age to support an increasing number of senior citizens, the Government understands the urgency of introducing reforms. Proactive responses to the growing financial and health care requirements of retirees are essential if Thailand is to sustain its progress in reducing poverty.

D. Enhancing the Growth Potential of the Economy

27. Thailand's gross domestic product (GDP) expanded at an average rate of 6.2% per annum from 2002 to 2004, but slowed to 4.5% in 2005, the lowest rate since 2001.²⁹ Drought, higher world oil prices, and the December 2004 tsunami had a negative impact on growth in 2005. GDP growth in 2006 remained subdued at 5%, still well below Thailand's potential. The economy's performance over the medium term will depend on political stability and on raising productivity and competitiveness by pushing through priority infrastructure investments and advancing structural reforms. Privatizing SOEs and strengthening the domestic capital market rank high on the domestic reform agenda. Improving governance is essential for improving the investment climate and growth potential of the Thai economy.

1. Challenges

28. In the face of rapid globalization and technological change, the need to increase the competitiveness of Thailand's economy has never been greater. For the past 4 years, from 2003–2006, Thailand's ranking on the World Economic Forum's growth competitiveness index has slipped.³⁰ The International Institute for Management Development's *World Competitiveness Yearbook* attributes the decline in Thailand's economic competitiveness to factors related to infrastructure, productivity, education, health, and the environment.³¹ One concern about Thailand's waning competitiveness is its effect on private investment. Private investment averaged more than 25% of GDP before the crisis, compared with about 15% in 2005. Although foreign direct investment (FDI) into Thailand has rebounded to the same share of GDP as in 1997, it has fallen as a share of total FDI into East Asia and the Pacific.

²⁹ Economic indicators for Thailand and a summary of recent economic developments appear in Appendix 6.

³⁰ The growth competitiveness index is composed of a technology index, a public institutions index, and a macroeconomic environment index. Thailand ranked 35th out of 125 countries in 2006, World Economic Forum. 2006. *Global Competitiveness Report*. Geneva.

³¹ International Institute for Management Development. 2006. *World Competitiveness Yearbook*. Lausanne.

29. There are many factors that account for a country's competitiveness in the global economy. In Thailand, deficient infrastructure is consistently cited as a major constraint to private investment and productivity growth.³² Infrastructure deficiencies can be traced in part to the significant decline in public investment since the Asian financial crisis. The absence of major new infrastructure projects since 1997 is reflected in Government expenditure data; in fiscal year (FY) 1997, public sector capital expenditure for physical infrastructure accounted for approximately 20% of total expenditure, in FY2003 it was 10%.³³ World Bank data for Thailand also indicate that investments in infrastructure projects with private sector participation have declined significantly over the past decade, particularly in the transport and energy sectors.³⁴

30. The impact of insufficient investment in physical infrastructure is becoming increasingly evident in the transport, energy, and water sectors. Logistics costs in Thailand, for example, are estimated to be as high as 20% of GDP (compared with 11% in Japan, 10% in the United States, and 7% in the European Union).³⁵ Massive efficiency gains would be realized if these costs were reduced, especially in the greater Bangkok metropolitan area, which accounts for more than 45% of GDP. The energy sector is underfunded and reserves are falling rapidly. New investments and efficiency improvements are needed to strengthen Thailand's energy security and sustain growth. Along Thailand's eastern seaboard, the lack of new water supply and wastewater treatment facilities could limit future expansion of this important industrial corridor. Similarly, the rapid expansion of Thailand's cities has outpaced investments in urban water supply and sanitation systems.

31. Capital market development is another imperative. While Thailand's capital market has advanced significantly since the crisis, loans from financial institutions continue to constitute the principal source of financing for the private sector (nearly 50%), with the balance coming from bonds (20%) and equity (31%).³⁶ Consequently, Thailand's stock market is relatively small. The market capitalization to GDP ratio was 71% at year-end 2005, compared with Hong Kong, China (590%); Malaysia (153%); and Singapore (176%).³⁷ Thailand's stock exchange is dominated by a handful of companies; the 50 largest listed firms accounted for 75% of total market capitalization in 2005.³⁸ The investor base is very narrow, especially when it comes to individual investors; only 0.42% of Thailand's population invests in the market, compared with 30% in Singapore, 28% in Japan, and 33% in Taipei, China.³⁹ By further developing the capital market, Thailand can expand sources of financing for public and private sectors, enhance the stability of the financial sector, and deepen its integration with the global economy.

32. Private firms consistently cite the shortage of skilled labor in Thailand as a primary constraint on the establishment of a more favorable investment climate and an increase in productivity. With less than half of all students completing 12 years of schooling, Thailand's

³² Infrastructure, skills shortages and heavy regulatory burdens have been cited as the three principal constraints to private investment and productivity growth in Thailand. See National Economic and Social Development Board and World Bank. 2006. *Thailand Investment Climate, Firm Competitiveness and Growth Study*. Bangkok.

³³ Bank of Thailand. 2005. *National Government Actual Expenditure*. Bangkok.

³⁴ Investment in transport projects with private participation fell from \$3,950.4 million in 1995–1999 to \$939.0 million in 2000–2004. Investments in energy projects declined from \$6,550.4 million to \$3,950.4 million over the same time periods. World Bank. 2006. *World Development Indicators*. Washington, DC.

³⁵ Japan External Trade Organization. 2003. *Study of Thailand's Logistics System*. Bangkok.

³⁶ ADB. 2006. *Asian Bonds Online—Asia Bond Indicators*. Manila.

³⁷ ADB. 2006. *Asian Development Outlook*. Manila; and the stock exchanges of Hong Kong, China; Malaysia; Singapore; and Thailand.

³⁸ According to the Bank of Thailand, there were 468 companies listed on the Stock Exchange of Thailand in 2005 with a combined total capitalization of B5,105,113.48 million.

³⁹ Stock Exchange of Thailand. 2005. *Transactions by Investor Group*. Bangkok.

gross enrolment rates in secondary education are low compared with those of other countries in the region⁴⁰ and student retention is poor. Quality of education is another concern. Test scores vary significantly across the country and national averages are below those of other countries in Asia.⁴¹ If Thailand's is to move away from an economy that is dependent on inexpensive labor toward "value creation" and innovation student retention rates will have to increase, the quality of education will have to improve, and the poor will have to be offered greater access to educational opportunities.

2. Responses

33. Strengthening competitiveness is the centerpiece of Thailand's economic policy agenda. The 10th National Plan emphasizes that increased competitiveness will lay a solid foundation for economic growth, poverty reduction and social development. Thailand's path to a more competitive, productive, and open economy will require greater investment in economic capital, defined in the 10th National Plan as having physical, financial, and human dimensions. This approach is consistent with priority initiatives to invest in physical and social infrastructure, to develop the domestic capital market, and to become a knowledge-based economy.

34. Thailand's renewed focus on the need to invest in large-scale infrastructure projects can be seen in the cabinet approval in mid-2005 of a medium-term investment program of more than \$40 billion (roughly 5% of GDP).⁴² More than 25% of total investments will be used to expand Bangkok's mass rapid transit (MRT) system, with the balance to finance highway, water supply, energy, housing, education, and public health projects. There are four main sources for public sector funding: (i) the national budget; (ii) domestic borrowing; (iii) international loans; and (iv) SOE income, retained earnings, and other assets. Although the political transition has delayed program implementation, there is general consensus that (i) Thailand's infrastructure investment requirements are substantial, (ii) the targeted sectors constitute the priority areas for new investments, and (iii) private sector participation needs to be maximized. The Government is carefully reviewing the investment program and preparing an implementation plan that prioritizes projects based on, among others, financial viability, scope for private investment, and strategic contribution to development.

35. Thailand's comprehensive 5-year Capital Market Development Master Plan II (CMDMP II) was finalized in early 2006. It has three broad objectives: (i) to increase the size of the equity market to 100% of GDP, (ii) to expand the size of the bond market so it matches the volume of bank lending, and (iii) to strengthen regional integration and respond to the challenges and opportunities of globalization.⁴³ In addition, the CMDMP II seeks to introduce new derivative products, promote greater competition among financial intermediaries, expand the investor base, and increase the number of listings on the stock exchange. The focus on regulatory reform will improve communication and coordination across the agencies that currently regulate and monitor a range of market activities and functions, including financial transactions, new product development, taxation, and risk management.

36. The 10th National Plan identifies human development as an essential ingredient of productivity, competitiveness, and a knowledge-based society. Reforms of the education sector

⁴⁰ Thailand's gross enrolment rate in secondary education was 77% in 2003/04 versus 84% in the Philippines and 87% in Sri Lanka. See United Nations Country Team in Thailand. 2005. *Thailand Common Country Assessment*. Bangkok.

⁴¹ United Nations Country Team in Thailand. 2005. *Thailand Common Country Assessment*. Bangkok.

⁴² A summary description of Thailand's medium-term infrastructure investment program appears in Appendix 7.

⁴³ A summary description of the Capital Market Development Master Plan II appears in Appendix 8.

were initiated under the 1997 Constitution, followed by the 1999 National Education Act. The act aimed to provide 12 years of free education, set the direction for curriculum reform, and decentralize Thailand's school system. A single Ministry of Education was established in 2003 to consolidate responsibility for education policy and administration. The 10th National Plan sets specific targets for 2011 in the education sector, including an average of 10 years of schooling and an increase in the percentage of skilled labor to 60% of the workforce through vocational training and retraining programs. Although the Government allocates approximately 20% of the national budget to education, there is an urgent need to improve teacher salaries.

E. Achieving Sustainable Development

37. Implementation of the 10th National Plan aims to achieve balanced, inclusive, and sustainable development while upholding the principles and practice of good governance. Consistent with the thrust of the 10th National Plan and the MDG of ensuring environmental sustainability, this CPS concentrates on the environmental and energy dimensions of sustainable development. Thailand is making progress toward this MDG by integrating the principles of sustainable development into its country policies and programs, although it will be difficult to reverse the loss of environmental resources. If Thailand is to achieve sustainable development it needs to pursue a balanced approach to economic growth that is anchored in sound environmental management, energy efficiency, and renewable energy.

1. Challenges

38. Achieving sustainable development in the face of increasing urbanization and industrialization requires that Thailand redouble its efforts to protect the environment and natural resources. On the 2005 *Environmental Sustainability Index*, Thailand ranked 73rd out of 146 countries.⁴⁴ The most serious environmental concerns are the depletion of natural resources, the threat to biodiversity, land degradation, loss of water resources, inland water pollution, and solid and hazardous waste management (footnote 41). Since the financial crisis, Thailand has moved to protect biodiversity and reduce carbon dioxide emissions as well as ozone depleting substances, but forests continue to be lost, despite increased conservation efforts.⁴⁵ The serious flooding problems in many cities are attributable to deforestation, combined with the rapid expansion of urban areas. For the country's economic growth to be sustainable, more work is needed to protect the environment through integrated legal and policy frameworks, greater institutional coordination, and improved enforcement of existing laws and regulations.

39. Promoting energy efficiency and making greater use of renewable energy sources are integral to environmental sustainability. Thailand is highly dependent on imported energy and over 70% of the country's power needs are supplied by gas. This makes it very vulnerable to energy supply disruptions and global price fluctuations. Additionally, over the past 15 years, Thailand's "energy intensity", the ratio of energy consumption to GDP, has risen to the relatively high level of 1.4:1. In other words, a 1.0% increase in GDP causes a 1.4% increase in energy demand. Energy efficiency improvements can help reduce energy imports as well as greenhouse gas emissions. Furthermore, because energy is a primary factor of production, efficiency improvements can increase productivity. Tapping the potential of renewable energy

⁴⁴ Yale University Center for Environmental Law and Policy and Columbia University Center for International Earth Science Information Network. 2005. *Environmental Sustainability Index*. New Haven, CT.

⁴⁵ Office of the National Economic and Social Development Board and United Nations Country Team in Thailand. 2004. *Thailand Millennium Development Goals Report 2004*. Bangkok.

sources can also improve efficiency of domestic energy sources, save foreign exchange, and increase energy security.

2. Responses

40. To improve environmental management, conserve biodiversity, and promote more sustainable use of natural resources, the 10th National Plan seeks an enhanced role for local communities. Thailand's community-based forestry and river basin management programs, for example, have proven highly successful in encouraging more sustainable use of natural resources. The principle of sustainable development has also helped promote communities and households to practice the "three Rs"—reduce, reuse, and recycle. At the national level, the 10th National Plan emphasizes energy conservation and efficiency improvements. The Government is considering fiscal measures to increase energy efficiency, promote public transportation, and support investments in alternative energy sources and new technologies. Market-based instruments are being introduced to replace outdated, and often ineffective, command-and-control mechanisms, particularly to reduce air and water pollution and improve solid waste management.

41. Recent fluctuations in global energy prices have led Thailand to sharpen its focus on energy efficiency as a means to more sustainable growth and development. In 2003, the Ministry of Energy prepared a comprehensive national energy strategy that defines strategic approaches to increase energy security and to enhance the country's competitiveness. These are detailed in four strategic plans that identify specific targets, measures, and responsible agencies.⁴⁶ The core energy efficiency target of the 10th National Plan is to reduce the country's current energy intensity of 1.4:1 to 1:1. This is to be achieved by numerous measures, including the promotion of public transit systems, the creation of multimodal transport networks, and investments in new technologies. To increase Thailand's renewable energy consumption, the Government has been promoting the use of biomass, solar energy, and hydropower. Having signed the Kyoto Protocol, Thailand is also preparing to take advantage of the Clean Development Mechanism (CDM) in order to obtain additional financing for projects that reduce greenhouse gas emissions.

III. DEVELOPMENT PARTNERSHIP AT THE NATIONAL LEVEL

42. The central thrust of ADB's partnership with Thailand is addressing the main constraints that the country faces in achieving sustainable economic growth. Improving the welfare of all Thai citizens, and especially the poor, requires that Thailand's economy continues to expand. Many people live just above the poverty line and lower levels of growth and/or increased economic volatility could push large numbers of them into poverty. For Thailand to strengthen its foundation for sustained growth, its declining competitiveness in the global economy needs to be reversed. It is the availability of key factors of production, including efficient infrastructure, well-functioning capital markets, a skilled labor force, and a conducive environment for private sector investment that will ultimately shape the magnitude, direction, and sustainability of Thailand's future economic growth and development.

43. The CPS includes three core strategic areas of partnership at the national level: infrastructure development, capital market development, and environmentally sustainable

⁴⁶ The four strategic plans include (i) Strategic Plan for Energy Efficiency, (ii) Strategic Plan for Renewable Energy Development, (iii) Strategic Plan for Energy Security Enhancement, and (iv) Strategic Plan for Thailand to be the "Regional Energy Center".

development. The focus on infrastructure development and capital market development reflects Thailand's desire to draw upon international expertise and best practices to address the complex policy, regulatory, financial, and institutional issues associated with implementing its medium-term infrastructure investment program and the CMDMP II.⁴⁷ Environmentally sustainable development includes knowledge sharing and capacity building to improve environmental management and to support energy efficiency and clean energy initiatives. The promotion of good governance will as a guiding principle and objective for all partnership activities at the national level.

A. Infrastructure Development

44. The 10th National Plan prioritizes infrastructure development and improved logistics to enhance Thailand's competitiveness and support long-term growth. The Government's infrastructure investment program over the medium term is a significant step toward closing the infrastructure investment gap. The Government's core challenge is to ensure that public resources are used efficiently and effectively. Public-private partnerships must be promoted as a means to reduce the Government's financial burden, promote new technologies, ensure timely construction, and achieve operational efficiencies. ADB will partner with Thailand on the sharing of knowledge and experience in project preparation, project finance, and the application of country safeguard and procurement systems. Collaboration will center on projects that require large investments, private sector participation, and sophisticated financing structures. Based on these criteria, the infrastructure development partnership will focus on projects involving rail MRT systems, highway development, power generation, urban water supply, and sanitation.⁴⁸

1. Project Preparation

45. There is a growing awareness that high-quality and well-prepared projects can minimize life cycle costs, reduce the risks of delays and cost overruns, increase efficiencies in the delivery of facilities and services, and improve prospects for private participation and investment. ADB will transfer knowledge and skills to strengthen project preparation capacity in (i) conducting comprehensive project feasibility analyses based on state-of-the-art economic, financial, social, and environmental assessments; (ii) preparing detailed bidding documents and defining transparent criteria for the evaluation of tenders; and (iii) developing legal and regulatory frameworks to structure viable partnerships with the private sector.

46. Notwithstanding the focus on public-private partnerships for financing, developing, and operating large-scale infrastructure projects, Thailand's line ministries and Government agencies have limited experience of joint ventures with the private sector and limited technical expertise to structure them.⁴⁹ The key ingredient for successful public-private partnerships is identifying project-related risks and allocating them to the public and private sectors.⁵⁰ Inadequate pricing or management of risks can have adverse financial and/or contractual

⁴⁷ Infrastructure and capital market development constitute ADB's core operational sectors. See ADB. 2006. *Medium Term Strategy II*. Manila.

⁴⁸ ADB involvement in the education, health, and water resource management sectors is not envisaged because projects in these sectors (i) are less complex, (ii) will principally be financed by public resources, and (iii) offer few opportunities for private sector participation.

⁴⁹ This assessment is based on ADB's TA to the Ministry of Finance in infrastructure development and finance, including ADB. 2005. *Infrastructure Investment Advisory Assistance to the Public Debt Management Office*. Bangkok; and ADB. 2005. *Study of Alternative Financing Options for Infrastructure Megaprojects*. Bangkok.

⁵⁰ The risks associated with private sector involvement in the development, financing, and operation of infrastructure include development risk, cost risk, performance risk, market risk, political risk, environmental risk, and credit risk.

consequences. The public sector must fully understand the terms and conditions of concession agreements for public–private partnerships to be successful and sustainable. Ultimately, the private sector is looking for projects that are technically sound, well-structured, financially viable, and governed by clear concession agreements.

2. Project Financing

47. The aim of ADB's collaboration with Thailand in project finance is to identify cost-effective financing strategies for large infrastructure investment projects, and to explore innovative ways of mobilizing private sector investment. The specific focus will be on assessing how ADB's new financial instruments can be applied to mitigate risks, reduce transaction costs, and attract additional cofinancing.⁵¹ ADB's ability to provide long-term local currency financing, for example, can help mitigate foreign exchange risks for both sovereign and non-sovereign borrowers that will have future cash flows in local currency. ADB's credit enhancement products, such as partial credit guarantees and political risk guarantees, can attract private investment as well as cofinancing from commercial and official sources.

48. This CPS recognizes that the Government's demand for sovereign loans from ADB will depend, in part, on Thailand's ability to access financing from domestic and international capital markets at competitive prices. However, if ADB financing brings the additional benefit of catalyzing private investment and supporting viable public–private partnerships, the Government may consider borrowing directly from ADB. In line with the broad emphasis on contributing to a more conducive environment for private sector participation and investment, ADB will support financial transactions in Thailand that have clear demonstration effects as well as high development impacts.

3. Country Systems

49. Consistent with the Paris Declaration on Aid Effectiveness, ADB is committed to increasing the application of country systems. There will be continued collaboration with the World Bank to strengthen Thailand's public procurement system to meet standards of international best practice. Because private participation in infrastructure projects depends on transparent and predictable procurement systems and procedures, this initiative is aligned with Thailand's efforts to promote public–private partnerships. Another area includes a joint review by ADB and the World Bank of Thailand's environmental and social safeguards. The focus of this review is to better understand (i) the scope of the safeguard policies; (ii) the supporting legal and regulatory framework; and (iii) the existing institutional capacity for implementation, monitoring, and enforcement. Applying Thailand's social and environmental safeguard systems to externally financed projects will reduce the transaction costs of doing business with international financial institutions.

B. Capital Market Development

50. Current infrastructure financing requirements provide Thailand with a unique opportunity to increase the size, depth, and liquidity of the domestic capital market. However, there is a need to increase the range and sophistication of financial products, as well as to strengthen the existing policy and regulatory framework. Thailand's diversification from a predominantly bank-based system of financial intermediation will also expand alternative sources of credit, thereby

⁵¹ The ADB innovation and efficiency initiative (IEI) introduced a range of new financial products as well as operational procedures to reduce the financial and nonfinancial costs of doing business with ADB. See Appendix 9.

helping limit systemic risks. By stimulating healthy competition with the banking sector, a vibrant capital market can lower financing costs for all borrowers. Consistent with the priority initiatives under the CMDMP II, ADB's partnership with Thailand will concentrate on the following areas: (i) bond market development and securitization, (ii) equity and derivative markets, and (iii) rationalizing the tax structure and regulatory framework.⁵²

1. Bond Market Development and Securitization

51. Thailand's CMDMP II explicitly recognizes the critical role bond markets play in providing an alternative to bank credit, mobilizing domestic savings for domestic investments, matching long-term fixed rate investors with appropriate financial products, contributing to macroeconomic stability, and promoting greater economic and financial integration in the region. Joint efforts to develop the local bond market are not new: for instance, ADB issued its first baht bond on 18 May 2005. The B4 billion bond represented many firsts in the Thai capital market: first issue by a foreign entity; first supranational issue; and first AAA-rated issue.⁵³ ADB is working with the Ministry of Finance (MOF) and other Thai financial and regulatory institutions to address the key impediments to developing a deep, liquid, and transparent debt market, and increasing the types of financial products available to issuers and investors.

52. ADB's analytical and advisory assistance in bond market development will address the need to expand the securitization market. To date, there have been very few securitized transactions in Thailand. ADB is reviewing the current market structure for securitization, and will pursue opportunities to facilitate pilot transactions involving mortgage-backed securities and/or infrastructure receivables. ADB will also consider direct participation in pilot issuances in order to increase the visibility and success of innovative financial transactions. Although local governments in Thailand have the legal authority to incur debt, the primary barriers to municipal bond market development are insufficient institutional capacity along with the absence of clear regulatory frameworks, guidelines, and procedures. As an initial step, ADB and the French Development Agency (AFD) are coordinating with MOF and the Ministry of Interior to provide local governments with much needed capacity building and training in basic accounting, financial management, and reporting.

2. Development of the Equity and Derivative Markets

53. Thailand's equity and derivative markets are integral to increasing market capitalization and liquidity. On the supply side, Thailand is assessing various measures to increase listings on the stock exchange, including tax incentives. While the privatization of SOEs could lead to the listing of more and larger companies on the exchange, privatization continues to be a politically sensitive issue. On the demand side, ADB is supporting Thailand's efforts to create a mandatory savings plan as part of a proposed national provident fund. In addition to helping reduce government liabilities and increase investment options and returns for participants, the pool of institutional capital associated with a mandatory accumulation system would help deepen the domestic equity market and encourage the introduction of new financing instruments.

⁵² The selection of these specific areas of partnership is based on ADB's advisory support related to capital market development in Thailand. ADB. 2006. *Diagnostic Report on the Capital Market Development Master Plan II*. Bangkok.

⁵³ ADB returned to the Thai capital market on 15 September 2006 with a B6.5 billion bond that was issued under ADB's \$10 billion Asian currency note program. This program is the first regional platform dedicated to supporting bond issues in regional currencies. See ADB. 2006. *ASEAN+3 Regional Basket Currency Bonds*. Manila.

54. With the recent opening of an exchange-traded futures market, the derivatives market in Thailand is just developing.⁵⁴ The availability of more sophisticated derivative products will make it easier and more cost-effective for market participants to hedge their risks and also contribute to greater liquidity. An expanded derivative market is also a prerequisite for increased participation of institutional investors in the capital market, and for attracting foreign investors. ADB is evaluating appropriate regulatory mechanisms, risk management provisions, and market surveillance and monitoring systems to enable the market to expand in line with market demand.

3. Rationalizing the Tax Structure and Regulatory Framework

55. The current tax structure in Thailand is not neutral across financial instruments, which results in distortions and asymmetries. ADB will undertake a systematic analysis of Thailand's current tax structure, and examine policy measures that would support greater consistency across financial products, and contribute to financial market development. A cost-benefit analysis of alternative tax structures will be carried out and an implementation plan prepared.

56. Strengthening the regulatory framework is also central to developing Thailand's capital market. Refinements to existing regulatory policies and the institutional framework would improve consistency, transparency, communication, and coordination across different regulators.⁵⁵ Thailand and ADB recognize that mutual efforts to rationalize the regulatory framework and to define appropriate supervisory policies need to be balanced with the broader objectives of enhancing growth and preserving stability in the Thai financial system.

C. Environmentally Sustainable Development

57. The 10th National Plan has an overarching theme of sustainable development. Multisectoral approaches are needed for sustainable development and Thailand and ADB will work together to introduce innovative methods and instruments to protect the environment and promote energy efficiency. This focus responds to the immediate challenges that Thailand confronts in balancing the need to sustain economic growth without compromising the environment or depleting natural resources. Under the CPS, ADB will partner with Thailand to achieve environmentally sustainable development by (i) introducing economic instruments for environmental management, (ii) piloting integrated water resource management, and (iii) supporting energy efficiency and clean energy initiatives.

1. Introducing Economic Instruments for Environmental Management

58. In response to the adverse environmental impacts that have accompanied rapid economic growth, Thailand is assessing how taxes, user fees, and surcharges can help reduce pollution and promote more sustainable use of natural resources. ADB will provide analytical and advisory assistance to the MOF to address the complex policy, legal, financial, and institutional issues linked to economic instruments for environmental management without reducing Thailand's attractiveness for investment. This initiative will help Thailand move away

⁵⁴ The Thailand Futures Exchange opened on the Stock Exchange of Thailand on 28 April 2006.

⁵⁵ The Bank of Thailand is responsible for supervision of commercial banking and money market operations; the Ministry of Commerce oversees insurance companies; the Securities and Exchange Commission is charged with oversight of the primary and secondary markets for securities. The Stock Exchange of Thailand also regulates the functioning of the equity market and electronic trading for fixed-income products as well as derivatives, while the Thai Bond Market Association functions as a self-regulatory organization. MOF also plays an important role in the financial market through taxation, the issuance of licenses, and the oversight of state-owned financial institutions.

from its current over-reliance on command-and-control approaches for pollution control, many of which are outdated and ineffective. The adoption of market-based mechanisms to combat pollution in key sectors such as energy, industry, and transport will encourage firms to internalize environmental costs and to seek new technologies and cost-effective ways of reducing pollution.

2. Piloting Integrated Water Resource Management

59 Integrated water resource management (IWRM) is a process to improve the planning, conservation, development, and management of water, forest, land, and aquatic resources in river basins. The objective is to maximize economic benefits and social welfare in an equitable way without compromising the sustainability of vital environmental systems.⁵⁶ Thailand has established itself as a pioneer in IWRM and its experiences, policies, and procedures serve as an example for other countries in the region. Under ADB's Water Financing Program 2006–2010, the Ministry of Natural Resources and Environment will receive TA to prepare an IWRM road map for the Yom River basin, to develop a flood management strategy, and to solicit contributions from local government and civil society organizations. The Yom river basin is one of 25 river basins throughout the region where pilot demonstration activities on IWRM will be shared with neighboring countries under the Network of Asian River Basin Organizations.

3. Supporting Energy Efficiency and Clean Energy Initiatives

60. Energy efficiency is integral to sustainable development, and the 10th National Plan identifies specific targets for the transport and energy sectors over the next 5 years. Consistent with ADB's Energy Efficiency Initiative, opportunities will be pursued to channel TA and capacity-building support toward developing strategies, action plans, and investment proposals for clean energy and energy efficiency projects. In addition, ADB's Carbon Market Initiative (CMI) will be available to support eligible projects under the Kyoto Protocol. Under the CMI, ADB can provide comprehensive technical support for initial project screening, pre-feasibility studies, Clean Development Mechanism (CDM) documentation, project registration, data monitoring, and certification of carbon credits. ADB's Asia-Pacific Carbon Fund provides upfront financing for purchases of future carbon credits generated by eligible projects. Additionally, the CMI includes a credit marketing facility to help project developers and sponsors attain the best available market price for carbon credits.

IV. DEVELOPMENT PARTNERSHIP AT THE REGIONAL LEVEL

61. Thailand's central role in Southeast Asia and in the Greater Mekong Subregion (GMS) makes it a natural partner for ADB in supporting regional cooperation and integration. Thailand's official development assistance reached 0.13% of GNI in FY 2003, making it one of the most significant providers of aid in the region relative to the size of its economy.⁵⁷ Thailand's expanding role in subregional cooperation and regional economic integration brings significant development benefits to its neighbors, and to the region as a whole. Thailand's desire to deepen partnerships with its neighbors reflects a growing appreciation that inclusive and sustainable development in the GMS brings growth and stability to the Thai economy. Similarly, if Thailand's economy is strong, this will contribute to growth, development, and poverty reduction in

⁵⁶ ADB. 2001. *Water for All: The Water Policy of the Asian Development Bank*. Manila.

⁵⁷ As a percentage of GNI, Thailand's official development assistance is just below that of the United States (0.15%), Italy (0.17%), and Japan (0.20%). See Ministry of Foreign Affairs of Thailand and United Nations Country Team in Thailand. 2005. *Global Partnership for Development: Thailand's Contribution to Millennium Goal 8*. Bangkok.

neighboring countries. As an MIC, Thailand is also expected to assume a leadership role in maintaining and providing regional public goods and in addressing cross-border issues such as environmental management, the trafficking of drugs and people, and the control of communicable diseases. In line with MDG 8 (global partnership), these economic, social, and environmental interdependencies highlight the importance of strengthening Thailand's role, capacity, and effectiveness as a development partner.

62. The development partnership between Thailand and ADB at the regional level is guided by ADB's *Regional Cooperation and Integration Strategy*. In accordance with this strategy, ADB's support for regional cooperation and economic integration is grounded in four pillars: (i) regional and subregional programs on cross-border infrastructure and related software; (ii) trade and investment; (iii) money and finance; and (iv) regional public goods, such as the prevention of communicable diseases and environmental degradation.⁵⁸ The partnership between Thailand and ADB will concentrate on increasing Thailand's role in cofinancing development projects in neighboring countries and in facilitating trade and investment. Asian bond markets will be the focus of joint efforts to support regional economic integration.

A. Subregional Cooperation

63. Thailand regards the GMS Program as the overarching framework for cooperation among Mekong countries. Since the GMS Program began in 1992, Thailand has participated in more than 100 ADB-financed regional TA projects covering a wide range of sectors.⁵⁹ In recent years, it has also provided increasing levels of technical and financial assistance to neighboring countries for priority projects included in (or complementary to) the GMS Program.

64. Thailand established the Ayeyawady-Chao Phraya-Mekong Economic Cooperation Strategy (ACMECS) in April 2003. ACMECS consists of Cambodia, Lao People's Democratic Republic (Lao PDR), Myanmar, Thailand, and Viet Nam. Its projects and capacity-building programs aim to bridge the economic gap among its member countries and to promote prosperity in the subregion.⁶⁰ Thailand also promoted the formation of the Bay of Bengal Initiative for Multi-Sectoral Technical and Economic Cooperation (BIMSTEC) in 1997 to strengthen cooperation and economic integration between Southeast Asia and South Asia. It is involved in efforts to reinvigorate the Indonesia–Malaysia–Thailand Growth Triangle (IMT-GT), a trilateral program of economic cooperation originally established in 1993.⁶¹ Thailand's role in these subregional cooperation programs is summarized in Box 1.

⁵⁸ ADB. 2006. *Regional Cooperation and Integration Strategy*. Manila. Mainstreaming support for regional cooperation and integration is also identified as a strategic priority in ADB's MTS II.

⁵⁹ As of 30 September 2006, ADB has provided a total of 129 regional TA projects with funding amounting to almost \$72 million for project preparation and studies in sectors such as agriculture and natural resources; education; energy; health, nutrition and social protection; industry and trade; and transport and communications. Thailand has been involved in 103 of these TA projects, for which ADB provided some \$55 million. A summary description of Thailand's role and participation in the GMS Program appears in Appendix 10.

⁶⁰ Of the combined GDP among Thailand, Cambodia, Lao PDR, and Myanmar (the four original ACMECS members), Thailand accounts for approximately 90%.

⁶¹ At the 11th ASEAN Summit in Kuala Lumpur in December 2005, the leaders of Indonesia, Malaysia, and Thailand agreed to prepare the first IMT-GT road map to strengthen cross-border cooperation over the next 5 years.

Box 1. Subregional Cooperation Programs with Significant Thai Involvement

GMS Program. The Greater Mekong Subregion (GMS) Economic Cooperation Program, consisting of Cambodia, the Lao People's Democratic Republic, Myanmar, Thailand, Viet Nam, and Yunnan Province and the Guangxi Zhuang Autonomous Region of the People's Republic of China, was established in 1992 with the assistance of the Asian Development Bank. A 10-year strategic framework for the GMS Program was endorsed by the six GMS leaders at their first Summit in Phnom Penh, Cambodia in November 2002. It envisions a well-integrated and prosperous Mekong subregion, free from poverty and committed to protecting the environment. The framework focuses on: (i) strengthening infrastructure links through a multisectoral approach, (ii) facilitating cross-border trade and investment, (iii) enhancing private sector participation in development and improving its competitiveness, (iv) developing human resources and skill competencies, and (v) protecting the environment and promoting sustainable use of the subregion's shared natural resources. The GMS seeks to improve connectivity and competitiveness, and to create a greater sense of community in the GMS.

IMT-GT. The Indonesia–Malaysia–Thailand Growth Triangle (IMT-GT) was established in 1993 with the aim of promoting subregional economic cooperation. At present, IMT-GT consists of 8 southern provinces of Thailand, 7 northern states of Malaysia, and 10 provinces of Indonesia. The focus is on investment, technology transfer, production cooperation, and the use of natural resources. IMT-GT also seeks to promote development of infrastructure and transport links. Although the Asian financial crisis, the tsunami, and avian influenza have hindered progress under the IMT-GT program, the first IMT-GT summit in December 2005 rekindled commitment and led to a road map of cooperation in priority sectors from 2007 to 2011 that was adopted at a second summit in January 2007.

BIMSTEC. In an effort to strengthen cooperation and economic integration between Southeast Asia and South Asia, Thailand took the lead in promoting the Bay of Bengal Initiative for Multi-Sectoral Technical and Economic Cooperation (BIMSTEC). Established in 1997, BIMSTEC was created to enable countries from the two subregions to share and exchange best practices and experiences. The six priority areas of cooperation chaired by each member country are (i) trade and investment (Bangladesh), (ii) transport (India), (iii) energy (Myanmar), (iv) tourism (India), (v) technology (Sri Lanka), and (vi) fisheries (Thailand).

ACMECS. The Ayeyawady-Chao Phraya-Mekong Economic Cooperation Strategy (ACMECS), was launched in April 2003. Through ACMECS, Cambodia, the Lao People's Democratic Republic, Myanmar, Thailand, and Viet Nam to promote cross-border strategic partnerships in six areas of cooperation: (i) trade and investment facilitation, (ii) agricultural and industrial cooperation, (iii) transport links, (iv) tourism, (v) human resource development, and (vi) public health. Public–public partnerships between local governments, as well as private–private partnerships between firms and local suppliers, are being established.

65. The partnership between Thailand and ADB in subregional cooperation will be based on links between projects included in the GMS Regional Cooperation Strategy and Program (and annual updates) and projects under the ACMECS, BIMSTEC, and IMT-GT programs. It will center on individual projects that are of mutual interest and complementary across two or more subregional programs. The partnership will center on: (i) cofinancing development projects, (ii) facilitating subregional trade and investment, and (iii) institutional capacity development

1. Cofinancing Development Projects in Neighboring Countries

66. ADB will coordinate with four Thai institutions: (i) the Neighboring Countries Economic Development Cooperation Agency (NEDA), which was established in May 2005 to provide countries with financial assistance in the form of concessional loans and grants; (ii) the Thailand International Development Cooperation Agency (TICA) which will provide neighboring countries with TA and capacity-building support;⁶² (iii) the Export-Import Bank (EXIM Bank) of Thailand, which will promote cross-border investments by the private sector; and (iv) the National

⁶² TICA was established in 2004 as the successor to the Department of Technical and Economic Cooperation (DTEC) which was formerly responsible for managing technical cooperation Thailand received from developed countries.

Economic and Social Development Board (NESDB), which hosts Thailand's secretariat for coordinating GMS Program activities.

67. The strategic approach to cofinancing lies in identifying development projects in neighboring countries with investment gaps to be filled. Thailand has already cofinanced a number of infrastructure projects under the GMS Program. In 2002, it provided Lao PDR with a \$30 million loan to cover a portion of the GMS Northern Economic Corridor Project.⁶³ Thailand is also contributing more than \$30 million in loans and grants for road and bridge construction as part of the GMS Southern Coastal Corridor Project. As the BIMSTEC and IMT-GT programs mature, new cofinancing opportunities will emerge, especially for infrastructure projects in the transport, power, and water sectors. Thailand will also aim to transfer knowledge and skills to its partners in such areas as project preparation, feasibility analysis, and implementation.

2. Facilitating Subregional Trade and Investment

68. Trade promotion is a priority activity of all subregional cooperation programs. In the GMS, for example, there continues to be substantial progress in facilitating the cross-border movement of goods and people. Thailand has been a driving force behind the landmark GMS Cross-Border Transport Agreement which provides a platform for further subregional trade.⁶⁴ Thailand is also contributing to an ADB study on the infrastructure, human resource, policy, and institutional barriers to trade and investment along the GMS north-south economic corridor. Under BIMSTEC, Thailand is collaborating with ADB on a study to identify how improvements to transport logistics can enhance trade between South and Southeast Asia. ADB is also working with Indonesia, Thailand, and Malaysia to implement the new IMT-GT road map 2007–2011, which will emphasize policy measures and projects to strengthen infrastructure links for subregional trade.

69. Promotion of cross-border investment by the private sector is another strategic area of cooperation under the CPS. ADB is partnering with the EXIM Bank to identify how ADB's new financial products and credit enhancement instruments can be applied to support private investments in subregional projects. ADB's political risk and/or partial credit guarantees, for example, can help reduce the cost and increase the tenure of EXIM Bank loans to Thai firms making cross-border investments. In cooperation with the Government, the EXIM Bank, and individual Thai firms, ADB's Private Sector Operations Department will explore new opportunities and innovative approaches for promoting private sector investments in the GMS as well as in countries under the ACMECS, BIMSTEC, and IMT-GT cooperation programs.

3. Institutional Capacity Development

70. To enhance Thailand's role, capacity, and effectiveness as a subregional development partner, ADB will transfer knowledge and skills to the three Thai agencies responsible for subregional cooperation; NEDA, NESDB, and TICA. NEDA is a new organization with limited institutional experience in identifying, appraising, financing, and implementing complex investment projects. There is a need to strengthen the policies and procedures that guide its operations, especially those governing environmental and social safeguards, procurement, and financial management. At the request of the MOF and the Ministry of Foreign Affairs, ADB, the

⁶³ ADB. 2002. *Greater Mekong Subregion Northern Economic Corridor Project*. Manila.

⁶⁴ To enhance the benefits of the Cross-Border Transport Agreement, a strategic framework is now in place to facilitate trade by (i) simplifying, harmonizing, and making transparent customs procedures; (ii) developing trade logistics and associated capacities; (iii) implementing inspection and quarantine measures consistent with the disciplines of the World Trade Organization; and (iv) enhancing the mobility of business people in the GMS.

Japan Bank for International Cooperation (JBIC) and other development partners will provide training and capacity-building assistance to strengthen NEDA's operations. Drawing upon Thailand's innovative community development, health, education, and environmental management programs, ADB will also pursue a program with NESDB and TICA that emphasizes the sharing of Thailand's experience, expertise, and lessons with neighboring countries.

71. To facilitate subregional trade and cross-border investment by the private sector in Thailand, ADB will continue providing capacity-building support to the International Institute for Trade and Development (ITD) and EXIM Bank. ITD was established in May 2002 through a cooperation agreement between the Government of Thailand and the United Nations Conference on Trade and Development to build capacity among GMS countries to prepare proposals and negotiate on trade, investment, and development matters. Since 2003, ADB has been providing TA to enhance ITD's role as a focal point for training and research-related issues in the GMS. The capacity-building partnership between ADB and EXIM Bank centers on regularly exchanging experience and expertise in applying different financial instruments and policy measures to mitigate the sovereign risks associated with cross-border investments by Thai companies.

B. Regional Economic Integration

72. As a founding member of the Association of Southeast Asian Nations (ASEAN), Thailand is a driving force behind collective efforts to accelerate economic growth, social progress, and cultural development in the region.⁶⁵ ADB has a long-standing relationship with ASEAN that was recently enhanced through a new memorandum of understanding (MOU).⁶⁶ This seeks to strengthen ADB–ASEAN collaboration in a number of strategic areas, particularly through the ASEAN+3 Asian Bond Markets Initiative (ABMI).⁶⁷ Given Thailand's active role in ABMI and its strong support for similar initiatives, the central focus of the partnership for regional economic integration is on Asian bond market development. Box 2 contains a summary of Asian bond market development initiatives with significant involvement by Thailand.

1. Development of Asian Bond Markets

73. The partnership between Thailand and ADB for capital market development (para. 50–56) provides a foundation for enhancing Thailand's contribution to Asian bond markets. Thailand's progress in developing its own bond, equity, and derivative markets will yield knowledge and experience that can be shared with other countries. ADB will continue working with Thailand under the broad framework of ABMI to establish a regional guarantee mechanism, create regional credit rating agencies, design new securitized debt instruments, strengthen regional settlement linkages, and issue regional multicurrency bonds.

⁶⁵ ASEAN was established on 8 August 1967 in Bangkok by the five original member countries, Indonesia, Malaysia, Philippines, Singapore, and Thailand. In subsequent years ASEAN's membership expanded to include Brunei Darussalam, Cambodia, Lao PDR, Myanmar, and Viet Nam.

⁶⁶ The ASEAN Secretariat and ADB. 2006. *Memorandum of Understanding for Administrative Arrangements*. Manila.

⁶⁷ ADB's involvement in Asian bond market development activities has its origins in the ASEAN Surveillance Process, which was endorsed in 1998 to strengthen policy-making capacity in ASEAN. The ASEAN+3 ABMI was endorsed in 2003 and ADB provides ongoing analytical, advisory, and coordination assistance to its working groups: (i) new securitized debt instruments; (ii) regional credit guarantee and investment mechanisms; (iii) foreign exchange transactions and settlement issues; (iv) issuance of bonds denominated in local currencies by MDBs, foreign government agencies, and Asian multinational corporations; (v) rating systems and information dissemination on Asian bond markets; and (vi) technical assistance coordination.

74. Thailand is participating in ADB's \$10 billion Asian Currency Note Programme, Asia's first multicurrency note platform since the 1997–1998 Asian financial crisis. By linking several Asian domestic capital markets, including those in Hong Kong, China; Malaysia; Singapore; and Thailand, ADB will issue Asian currency bonds under a single unified framework, including common documentation governed by English law. Thailand participated in the inaugural issue under the program on 15 September 2006 when ADB issued B6.5 billion in the domestic capital market. The bond issue underscores ADB's confidence in the capital market in Thailand and Thailand's contribution to advancing the development of bond markets in the region.

Box 2. Asian Bond Market Initiatives with Significant Thai Involvement

ACD Asian Bond Market Development Initiative. To enhance cooperation among Asian countries, the Asia Cooperation Dialogue (ACD) was established in 2002 in Cha-Am, Thailand, where 18 Asian foreign ministers met together for the first time.^a Thailand has volunteered to be the prime mover on two ACD initiatives: tourism and Asian Bond Market Development Initiative. A working group has been set up to work out guidelines for developing sound Asian bond markets. ACD will coordinate with other forums such as the Executives' Meeting of East Asia Pacific Central Banks (EMEAP), Asia Pacific Economic Cooperation (APEC), and the Association of Southeast Asian Nations (ASEAN)+3 (People's Republic of China, Japan, and Republic of Korea). The mandate of ACD is to increase public awareness of the initiatives and to secure political support for them.

APEC Regional Bond Market Initiative. Thailand hosted the 10th Asia Pacific Economic Cooperation Finance Ministers Meeting (APEC FMM) in September 2003. At the meeting the APEC Regional Bond Market Development Initiative was launched. It has three components: (i) a comprehensive approach to systematically developing sound and sustainable regional bond markets, (ii) an initiative on development of securitization and credit guarantee markets, and (iii) an initiative to develop new products.

ASEAN+3 Asian Bond Markets Initiative. The ASEAN+3 Asian Bond Markets Initiative (ABMI) was endorsed at the ASEAN+3 Deputies Meeting in Chiang Mai, Thailand, on 17 December 2002 and ratified at the ASEAN Finance Ministers' Meeting in Manila on 7 August 2003. Its objective is to develop efficient bond markets in Asia that would enable private and public sectors to raise and invest long-term capital without currency or maturity risks. The ABMI emphasizes the need for a joint and comprehensive set of actions by the ASEAN+3 countries in two broad areas: (i) facilitating access to the market by a wide variety of issuers, and (ii) creating an environment and infrastructure conducive to developing bond markets.

EMEAP Asian Bond Fund Initiative. EMEAP is a forum of central banks and monetary authorities in the East Asia and Pacific region set up to strengthen cooperation among its members. The 11 members include the Reserve Bank of Australia, the People's Bank of China, the Hong Kong Monetary Authority, Bank of Indonesia, Bank of Japan, Bank of Korea, Bank Negara Malaysia, Reserve Bank of New Zealand, Bangko Sentral ng Pilipinas, Monetary Authority of Singapore, and Bank of Thailand. Three EMEAP working groups (on payment systems, financial market development, and banking supervision) have been established.

Complementarities among Asian Bond Market Initiatives

There are several Asian bond market initiatives. On the demand side, the Asian Bond Fund (ABF) under EMEAP will perform a catalytic role by initially making investments in both Asian sovereign and quasi-sovereign bonds issued by EMEAP member countries (other than Japan, Australia, and New Zealand) in order to increase trading activity in Asian bond markets. On the supply side, ASEAN+3 and APEC FMM are to look into the issues of new debt instrument offerings, debt instrument rating and enhancements, and strengthening regional financial infrastructure.

^a Currently, the ACD comprises 28 countries: Bahrain, Bangladesh, Brunei Darussalam, Bhutan, Cambodia, People's Republic of China, India, Indonesia, Iran, Japan, Kazakhstan, Republic of Korea, Kuwait, Lao People's Democratic Republic, Malaysia, Mongolia, Myanmar, Pakistan, Philippines, Oman, Qatar, Singapore, Sri Lanka, Thailand, United Arab Emirates, and Viet Nam, with the Russian Federation and Saudi Arabia recently admitted at the Fourth ACD Ministerial Meeting in April 2005.

2. Institutional Capacity Development

75. Policy makers responsible for policies on the legal, regulatory, and institutional frameworks for regional bond markets should have a deep understanding of the complex financial and political issues that underlie the markets. Researchers, academics, and practitioners are needed to provide focused training to middle and senior government officials in Asian countries who are committed to the development of domestic and regional bond markets. The MOF and ADB are discussing a possible training program on regional financial integration. Partnerships with research centers and academic institutions will be pursued to ensure that the training program reflects the latest research, policy measures, and financial instruments for further developing the region's domestic bond markets.

V. IMPLEMENTATION ARRANGEMENTS

A. Moving the Partnership Strategy Forward

76. The operational program that supports the core strategic areas of partnership at the national and regional levels will be defined by an indicative business plan⁶⁸ that will be updated annually to identify ongoing and planned interventions, both lending and nonlending, in public and private sectors. Annual updates will be prepared jointly by the Government and ADB to reflect changes to the operational program and report on implementation progress. This collaborative approach to preparing updates will involve a series of meetings to review the CPS, the business plan, and the results framework, taking into consideration TA results and outputs. Key participants will include staff from the Thailand Resident Mission and ADB headquarters and staff from the Fiscal Policy Office (FPO), the Public Debt Management Office (PDMO), and other government agencies. This approach provides the flexibility to incorporate emerging needs into an evolving program. When updating the business plan in 2008, ADB will reconfirm the core strategic areas of the CPS with the newly-elected Government.

77. The first business plan under the CPS is presented in Appendix 11. It indicates that knowledge sharing and capacity building will be the core activities during the early phase of the partnership. Five TA projects totaling \$1.29 million are planned for 2007 to support infrastructure development, capital market development, and environmentally sustainable development. While Thailand does not have immediate plans to borrow from ADB, the window for public lending operations remains open. The growing financing needs of the private sector, coupled with an increase in the number, size, and complexity of public-private partnership projects, suggests that ADB's private sector operations in Thailand will increase in the coming years.

B. Institutional Arrangements for Implementation

78. ADB's Southeast Asia Department, through the Thailand Resident Mission, will be principally responsible for implementing the CPS, as well as for monitoring its progress and reporting on results. Given the focus on promoting public-private partnerships and mobilizing private investments, ADB's Private Sector Operations Department will be directly involved in partnership activities at national and regional levels. ADB's Office of Cofinancing Operations will explore how risk mitigation instruments can be applied to catalyze cofinancing. ADB's GMS Program will anchor Thailand's increasing involvement in subregional cooperation projects.

⁶⁸ The preparation of a business plan is consistent with recommendations included in ADB. 2006. *Further Enhancing Country Strategy and Program and Business Processes*. Manila.

ADB's Office of Regional Economic Integration and Treasury Department will support the regional bond markets partnership.

79. On the Government's side, the MOF and NESDB are the main counterparts of the Thailand Resident Mission. Within the MOF, ADB's primary contacts are the Public Debt Management Office (PDMO) for operational matters and the Fiscal Policy Office (FPO) for policy issues. To date, ADB's ongoing work in the infrastructure sector has principally involved PDMO, the State Enterprise Policy Office (SEPO), and the Office of Transport and Traffic Policy and Planning (OTP) in the Ministry of Transport. ADB's support for capital market development involves FPO, PDMO, SEPO as well as the Bank of Thailand, the Stock Exchange of Thailand, and the Securities and Exchange Commission. The ITD, the Ministry of Foreign Affairs, NESDB, NEDA, TICA, and the EXIM Bank are key partners with ADB on a variety of subregional and regional cooperation projects and programs.

C. Collaboration with Other Development Partners

80. The Government encourages development partners in Thailand to work together, and ADB is collaborating with bilateral and multilateral organizations in areas that are consistent with the principles and parameters of the CPS. There are no formal or structured mechanisms for collaboration among development partners in Thailand. However, as ADB's operations in Thailand unfold, there will be additional opportunities for collaboration. Box 3 contains a summary of selected development partners' programs.

81. ADB, World Bank, JBIC, and AFD have entered into an Urban Transport Development Partnership (UTDP) to provide coordinated knowledge-sharing and capacity development support for the planned expansion of the Bangkok MRT system. The principal Thai counterparts include NESDB, OTP, and PDMO. To address the scale and complexity of extending the existing MRT lines, the UTDP will provide technical, analytical, and advisory support for (i) planning and prioritizing MRT investments; (ii) institutional, operational, and modal integration; (iii) risk allocation between the public and private sectors; and (iv) project implementation. A strategic road map for urban transport development in the Bangkok metropolitan area will be prepared under the UTDP. This will complement ongoing policy initiatives to improve logistics and raise Thailand's profile as a transport hub for the region.

82. At present, ADB is assuming a leading role among development partners in supporting capital market development. This effort complements the World Bank's program on financial and corporate sector competitiveness, which was completed in June 2006.⁶⁹ In mid 2007, the IMF will begin a Financial Sector Assessment Program (FSAP) with Thailand that will support policies to enhance the stability and efficiency of the financial system. ADB will contribute to the FSAP by sharing reports, data, and other information associated with analytical and advisory services.

83. ADB and the World Bank will pursue joint initiatives to promote good governance in procurement and to strengthen Thailand's social and environmental safeguards. ADB is also collaborating with JBIC and AFD to provide NEDA with TA, knowledge sharing and capacity-building support in areas such as strategic planning, institutional development, project preparation and implementation. Additionally, as an initial step toward building the capacity of

⁶⁹ World Bank. 2006. *Thailand Country Development Partnership: Financial and Corporate Sector Competitiveness Program Assessment and Completion Report*. Bangkok.

local governments to assume and manage debt, ADB and AFD will work together to train local officials in accounting, financial management, and reporting.

Box 3. Summary of Development Partners' Programs and Activities in Thailand

In response to Thailand's progress in poverty reduction and social development, many development partners have reduced the scope and scale of their programs and some have ceased to maintain ongoing operations in Thailand altogether. Development partners with ongoing programs are mainly focusing on the transfer of knowledge and expertise to build institutional capacities, support key policy reforms, and enhance the country's role as a regional development partner.

United Nations. In recognition of Thailand's emergence as a middle-income country, the United Nations (UN) signed a new UN Partnership Framework with Thailand in April 2006. The partnership framework is based on a two-way exchange of knowledge and expertise. It replaces the traditional UN Development Assistance Framework, and outlines five areas of cooperation from 2007 to 2011: (i) ensuring equitable access to quality social services, (ii) strengthening local governance, (iii) increasing HIV/AIDS care and treatment, (iv) improving environmental management, and (v) enhancing Thailand's role as an emerging regional donor.

World Bank. Reflecting the progression in Thailand's relationship with the World Bank away from a primarily borrower-lender relationship, country development partnerships were begun in 2000 to address priority issues and challenges in cooperation with the Government, other funding agencies, and key stakeholders, as well as by engaging civil society, the private sector and other partners. Country development partnerships have been prepared for (i) Government and public sector reforms, (ii) social protection, (iii) poverty analysis and monitoring, (iv) financial and corporate competitiveness, and (v) environment. The World Bank has begun to prepare a new partnership program that is expected to include continued knowledge sharing with Thailand at a policy level, and collaboration (as well as possibly cofinancing) with Thai agencies to support development in neighboring countries.

European Commission. The European Commission (EC) has also defined a framework for a new and innovative partnership between Thailand and the EC for 2007–2013. The EC no longer sees its role in Thailand as a provider of development assistance, but rather as a facilitator of knowledge sharing and a partner for substantive policy dialogue on key issues. The technical assistance will focus on sectors of mutual interest, emphasizing (i) economic cooperation; (ii) collaboration in science, technology, and research; and (iii) constructive dialogue on good governance, human rights, and organized crime and terrorism. Higher education, gender equality, and environment are also defined as priorities for cooperation.

Bilateral Development Partners

Australia. Despite a significant reduction in Australia's cooperation program in Thailand since 2004, future bilateral assistance will primarily focus on strengthening Thailand's capacity to address economic and public sector governance issues, primarily through links between Australian and Thai public sector agencies.

France. The key focal areas of cooperation under the French Development Agency (AFD) and PROPARGO (the private sector financing arm of AFD) in Thailand include (i) the promotion of private sector investments for priority infrastructure, (ii) the introduction of clean energy technologies, and (iii) the strengthening of municipal finance and building institutional capacities for regional cooperation. AFD and PROPARGO opened a Thailand representative office in 2005.

Germany. German development cooperation through the German Agency for Technical Cooperation (GTZ) will concentrate on economic reform with a view toward strengthening the competitiveness of small and medium-sized enterprises. GTZ will also explore prospects of supporting trilateral economic cooperation in Thailand's neighboring countries.

Japan. The Japan Bank for International Cooperation remains interested in providing sovereign loans to Thailand for large-scale infrastructure projects. It has been asked by the Ministry of Finance to finance selected MRT lines under the planned extension program. The Japan International Cooperation Agency primarily focuses on supporting human development and poverty reduction through grants and capacity-building assistance.

United States. The United States Agency for International Development (USAID) formally ended its bilateral assistance program with Thailand in 1995, and technical assistance to Thailand is channeled through USAID's regional programs in governance reforms, small and medium-sized enterprise development, promoting enabling environments for trade and investment, environmental management, health, and human capacity development.

VI. RISKS AND PERFORMANCE-BASED MONITORING AND EVALUATION

A. Key Assumptions and Risk Factors

84. Drawing on a recent study on enhancing ADB support to MICs, three factors are particularly relevant to a long-term and successful partnership between ADB and Thailand.⁷⁰ First, ADB must deliver value-added services by consistently providing high-quality technical expertise and knowledge through staff and consultants. Second, ADB needs to be flexible and responsive in meeting Thailand's demands and expectations as the value of its services will be measured by their quality, timeliness, and affordability. Third, if there is a demand for ADB lending from either the public or private sectors, ADB's financial terms and conditions must be competitive and should not include undue transaction costs. To meet these requirements, the CPS is based on areas where ADB has the ability to deliver value-added expertise and knowledge services effectively, and to offer high-quality financial products on competitive terms.

85. The risks at the country level are principally political and economic uncertainties which could delay proposed investments in infrastructure and capital market reforms. Although Thailand's economic fundamentals are strong—with a healthy fiscal situation, robust export growth, and a comfortable level of external reserves—prolonged political uncertainty could erode investor and consumer confidence. While the uncertain political situation contributed to delays in implementing the medium-term infrastructure investment program and the CMDMP II, the Government has already taken steps to move ahead with both initiatives.

86. The risks associated with achieving desired objectives and outcomes at the regional level are primarily associated with the Government's ability to provide the human and financial resources required to strengthen Thailand's role, capacity, and effectiveness as a regional development partner and to enhance its contribution to Asian bond markets. To help Thailand manage risks associated with global market uncertainties, the CPS emphasizes improving productivity and competitiveness through strategic infrastructure investments; strengthening the domestic capital market; and deepening regional cooperation and integration through increased trade, cross-border investment, and developing Asian bond markets.

B. Results-Based Monitoring and Evaluation

87. A results-based approach has guided the preparation of the CPS, and will ensure its effective implementation. A partnership results framework (Appendix 12) has been prepared to identify outcomes and indicators associated with interventions under the core strategic areas. The results framework will be the principal tool for monitoring, evaluating, and reporting on implementation progress under the annual business plan and for assessing the relevance and effectiveness of ADB's interventions. In addition to tracking CPS implementation, ADB will regularly monitor and report on Thailand's progress on key development initiatives, such as (i) meeting the MDG and MDG-plus commitments, (ii) advancing reforms to promote private investment, (iii) improving governance in public and private sectors, and (iv) supporting development in neighboring countries. As the partnership progresses, the results framework will be refined to incorporate any new operations.

⁷⁰ ADB. 2006. *Enhancing ADB Support to Middle-Income Countries and Borrowers from Ordinary Capital Resources*. Manila.

BASIC COUNTRY INFORMATION FOR THAILAND

Head of State	:	His Majesty the King Bhumibol Adulyadej
Prime Minister	:	Surayud Chulanont (interim)
Capital	:	Bangkok
Government	:	Constitutional Monarchy
Land area	:	511,770 sq. km.
Population	:	64.6 million (2006 estimate)
Population growth	:	0.68% per year
Birth rate	:	13.87/1,000 population
Median age	:	30.88 years
Life expectancy	:	66.3 years (men), 73.8 years (women)
Ethnic groups	:	Thai 89%, others 11%
Religions	:	Buddhist 95%, Muslim 4%
Major language	:	Thai
Adult literacy	:	92.6%
GNI	:	\$158.4 billion in 2004
GNI per capita	:	\$2,490 in 2004
Poverty incidence	:	11.3% in 2004
GDP	:	\$206.2 billion in 2006
GDP by sector	:	Agriculture 9.3%, industry 45.1%, services 45.6%
Labor force by sector	:	Agriculture 49%, industry 14%, services 37%
Total labor force	:	36,400,000 (Q2 2006)
Main exports	:	Computers, cars, electrical circuits, rubber, garments, and food
Top export destinations	:	United States; Japan; People's Republic of China; Singapore; and Hong Kong, China.

Sources: Asian Development Bank, National Economic and Social Development Board, National Statistical Office, Ministry of Commerce, Ministry of Finance, and United Nations Development Programme.

POLITICAL TRANSITION IN THAILAND

1. The adoption of a new Constitution, considered to be the most democratic and progressive in the country's history, in October 1997 heralded the beginning of significant political transition and reforms in Thailand. In an effort to enhance the accountability and transparency of Thailand's political system and administration, the Constitution established a number of independent agencies, such as a national counter corruption commission, a constitutional court, and an administrative court. It also provided for a bicameral legislature, explicitly acknowledged many human rights, and introduced measures to increase the stability of elected governments.

2. In 2001, the Thai Rak Thai party, led by Thaksin Shinawatra, was the first elected government under the 1997 Constitution and became the first administration under Thai democracy to complete a full 4-year term. Thaksin was reelected in 2005 and formed a single-party government for the first time in Thailand's democratic history. Although his party had a majority in the parliament, Thaksin's second administration was never smooth and faced protests, especially from the middle and upper classes in Bangkok, against alleged corruption, interference with the independent agencies set up under the Constitution, and mismanagement. However, many people in rural areas still supported Thaksin and his party. This erosion of unity among Thai people resulted in a severe political crisis. On 19 September 2006, a peaceful military coup, led by General Sonthi Bunyaratakalin and the Council for Democratic Reform (CDR), took over administration from the Thaksin government.

3. After the coup, the 1997 Constitution was abrogated and an interim constitution, promulgated on 1 October 2006, provided for the appointment of a Prime Minister, legislature, and drafting committee for a permanent constitution. After the military returned power to a civilian government in early October 2006, General Surayud Chulanont was appointed Prime Minister. Interim Prime Minister Surayud subsequently formed a cabinet with two deputy prime ministers and 30 ministers. The CDR was transformed into the Council for National Security (CNS) and its role limited to providing the interim government with advice on national security and other related issues. The CNS and the interim government have committed to restore the democracy to the country by October 2007.

4. The interim constitution outlines the process for drafting a new constitution, and 242 members have been appointed to the National Legislative Assembly. The CNS subsequently short-listed 100 representatives to be members of an assembly to draft a new constitution. A committee with 35 members was appointed to complete the first draft, which will be presented to the assemblies, cabinet, and other institutions and agencies by mid-2007. Public hearings will also be conducted. The assembly to draft a new constitution will organize a national referendum before the constitution is submitted to the National Legislative Assembly for its approval and to the King for his endorsement. The Government plans to conduct a national election before the end of 2007, thereby completing its duties as an interim administration and restoring full democracy to Thailand.

ANALYTICAL ASSESSMENTS OF KEY SECTORS AND THEMATIC AREAS

Consistent with the Asian Development Bank's (ADB) new business processes for country partnership strategies in middle-income countries where there are minimal or no lending operations, the preparation of this country partnership strategy relied on numerous secondary sources for analytical assessments of key sectors and thematic areas.¹ These assessments, drawn from the Government, ADB, other development partners, and research institutions are summarized below.

A. Macroeconomic Assessments

ADB. 2007. *Asian Development Outlook 2007*. Manila.

ADB. 2005. *Key Indicators 2005*. Manila.

National Economic and Social Development Board and World Bank. 2006. *Thailand Investment Climate, Firm Competitiveness and Growth Study*. Bangkok.

World Bank. 2005. *Thailand Economic Monitor*, Bangkok.

World Bank. 2006. *World Development Indicators*. Washington, DC.

B. Socioeconomic and Poverty Assessments

Ministry of Foreign Affairs of Thailand and United Nations Country Team in Thailand. 2005. *Global Partnership for Development: Thailand's Contribution to Millennium Development Goal 8*. Bangkok.

National Economic and Social Development Board. 2005. *Household Socioeconomic Survey*. Bangkok.

National Economic and Social Development Board and United Nations Country Team in Thailand. 2004. *Thailand Millennium Development Goals Report 2004*. Bangkok.

United Nations Country Team in Thailand. 2005. *Report of the United Nations Country Team in Thailand Advancing Human Development: UN Activities and Achievements 2004–2005*. Bangkok.

United Nations Country Team in Thailand. 2005. *Thailand Common Country Assessment*, Bangkok.

United Nations Development Programme. 2005. *Human Development Report 2005*, New York.

United Nations Population Fund. 2006. *Population Ageing in Thailand: Prognosis and Policy Response*. Bangkok.

C. Governance and Institutions Assessments

ADB. 1999. *Governance in Thailand : Challenges, Issues and Prospects*, Manila.

World Bank. 2005. *Commentary on Joint Royal Thai Government – World Bank Assessment of the Thai Public Procurement System*. Bangkok.

World Bank. 2003. *Thailand Country Development Partnership: Governance and Public Sector Reform*. Bangkok.

¹ ADB. 2006. *Further Enhancing Country Strategy and Program and Business Processes*. Manila.

D. Infrastructure Sector and Capital Market Assessments

ADB. 2006. *AsianBonds Online – Asia Bond Indicators*. Manila.

ADB. 2006. *Capital Market Development Master Plan II for Thailand – Diagnostic Report*. Bangkok.

ADB. 2005. *Investment in Infrastructure and Financing for Sustainable Economic Development*. Bangkok.

ADB. 2006. *Thailand Pension System Reform – Interim Report*. Bangkok.

ADB, Japan Bank for International Cooperation, and World Bank. 2005. *Connecting East Asia A New Framework for Infrastructure*. Manila.

Japan Trade Organization. 2003. *Study of Thailand's Logistic System*. Bangkok.

Ministry of Finance. 2006. *Capital Market Development Master Plan II*. Bangkok.

World Bank. 2006. *Thailand Investment Climate, Firm Competitiveness and Growth Study*. Bangkok.

E. Environmental Assessments

World Bank. 2004. *Thailand Country Development Partnership – Environment*. Bangkok.

World Bank. 2004. *Thailand Environment Monitor 2004*. Bangkok.

F. Other Assessments and Studies

Asian Development Bank, 1999. *Thailand Country Assistance Plan (2000–2002)*. Manila.

Asian Development Bank. 2001. *Thailand Country Strategy and Program Update (2002–2004)*. Manila.

Ministry of Foreign Affairs of Thailand. 2004. *Asia Cooperation Dialogue: The Making of a New Chapter of Asian History*. Bangkok.

National Economic and Social Development Board. 2006. *10th National Economic and Social Development Plan (2007–2011)*. Bangkok.

World Bank. 2002. *Thailand – World Bank Group Partnership for Development*. Bangkok.

United Nations Country Team in Thailand. 2006. *United Nations Partnership Framework with the Kingdom of Thailand, 2007–2011*. Bangkok.

World Bank. 2006. *Thailand Country Development Partnership: Financial and Corporate Sector Competitiveness Program Assessment and Completion Report*. Bangkok.

THAILAND'S PROGRESS TOWARD THE MILLENNIUM DEVELOPMENT GOAL TARGETS (GOALS 1–7)

Target		Progress	Remarks
1	Halve, between 1990 and 2015, the proportion of people whose income is less than \$1 a day.	Already achieved	Poverty incidence was reduced from 27.2% in 1990 to 9.8% in 2002.
2	Halve, between 1990 and 2015, the proportion of people who suffer from hunger.	Already achieved	The proportion of the population under the food poverty line dropped from 6.9% in 1990 to 2.2% in 2002. The prevalence of underweight children under-5 dropped from 18.6% in 1990 to 8.5% in 2000.
3	Ensure that, by 2015, children everywhere, boys and girls alike, will be able to complete a full course of primary schooling.	Highly likely	The gross enrolment ratio and the retention rate indicate that it is likely that Thailand will achieve universal primary education well before 2015.
4	Eliminate gender disparity in primary and secondary education, preferably by 2005, and in all levels of education no later than 2015.	Already achieved	Thai girls and boys have equal education opportunities. There is a small gender gap at the primary level. Girls outnumber boys in higher education.
5	Reduce by two thirds, between 1990 and 2015, the under-5 mortality ratio.	Not applicable	Given that the under-5 mortality ratio was already low in 1990, this target is not considered feasible.
6	Reduce by three-quarters, between 1990 and 2015, the maternal mortality ratio.	Not applicable	Given that the maternal mortality ratio was already low in 1990, this target is not considered feasible.
7	Have halted by 2015 and begun to reverse, the spread of HIV/AIDS.	Already achieved	The number of new infections per year has dropped by over 80% since 1991. HIV continues to spread among some groups. Young people continue to be vulnerable.
8	Have halted by 2015 and begun to reverse, the incidence of malaria and other major diseases.	Already achieved for malaria	Achieved for malaria. The disease is an area-specific problem, and has been effectively managed.
9	Integrate the principles of sustainable development into country policies and programs and reverse the loss of environmental resources.	Potentially	Principles of sustainable development, partnership and public participation have been integrated into country policies and programs. Reversing the loss of environmental resources remains Thailand's greatest challenge.
10	Halve, by 2015, the proportion of people without sustainable access to safe drinking water.	Already achieved	There is almost universal access.
11	By 2020, achieve a significant improvement in the lives of at least 100 million slum dwellers.	Likely	Most people, including slum dwellers, have secure tenure. Various measures have been implemented and more are underway to improve the livelihood of slum dwellers.

Source: National Economic and Social Development Board and United Nations Country Team. 2004. *Thailand Millennium Development Goals Report 2004*. Bangkok.

THAILAND'S MILLENNIUM DEVELOPMENT GOALS AND "MDG-PLUS" TARGETS AND INDICATORS

Goal		Target	Indicator
Poverty	MDG	Halve the proportion of people living in extreme poverty between 1990 and 2015.	- Proportion of population below national poverty line - Poverty gap ratio (incidence x depth of poverty) - Share of poorest quintile in individual household income
	MDG +	Reduce poverty to less than 4% by 2009.	- Proportion of population below poverty line in the northeast and three southernmost provinces - Poverty severity
Hunger	MDG	Halve the proportion of people who suffer from hunger between 1990 and 2015.	- Prevalence of underweight children (under-5 years of age) - Proportion of population below minimum level of dietary energy consumption
	MDG +		- Prevalence of underweight highland children - Prevalence of micro-nutrient deficiency (iodine, iron, and vitamin A) among school-age children - Proportion of population older than 20 years consuming less than the minimum energy level
Education	MDG	Ensure that by 2015, boys and girls alike, will be able to complete a full course of primary Schooling.	- Net and gross enrolment ratio in primary education - Proportion of pupils starting grade 1 who reach grade 5 (retention rate) - Literacy rate of 15 year olds
	MDG +	Universal lower secondary education by 2006 Universal upper secondary education by 2015	- Net and gross enrolment ratio in lower and upper secondary education - Retention rate in lower and upper secondary education - National test scores of primary, lower and upper secondary students - Information technology literacy of 15–24 year olds
Gender	MDG	Eliminate gender disparity in primary and secondary education, preferably by 2005, and in all levels of education no later than 2015.	- Ratio of girls to boys in primary, secondary, and tertiary education - Ratio of literate women to men of 15–24-year olds - Share of women in waged employment outside the agriculture sector - Proportion of seats held by women in national parliament
	MDG +	Double the proportion of women in the national parliament, Tambon Administrative Organizations, and executive positions in the civil service by 2006	- Ratios of girls to boys in selected fields in tertiary education - Ratio of literate women to men over 40 years old - Proportion of women's income to men's in waged employment in non-agriculture sector - Proportion of women in Tambon Administration organizations and executive positions in the civil service

Goal		Target	Indicator
Child health	MDG	Reduce by two thirds, between 1990 and 2015, the under-five mortality rate	- Under-5 mortality rate (U5MR) - Infant mortality rate (IMR) - Proportion of 1-year-old children immunized against measles
	MDG +	Reduce IMR to 15 per 1,000 live births by 2006 Reduce by half, between 2005 and 2015, the U5MR in highland areas, selected northern provinces and three southernmost provinces	- IMR in highland areas, northern provinces, and three southernmost provinces - U5MR in highland areas, selected northern provinces, and the three southernmost provinces
Maternal health	MDG	Reduce by three quarters, between 1990 and 2015, the maternal mortality ratio	- Maternal mortality ratio (MMR) - Proportion of births attended by skilled health personnel
	MDG +	Reduce maternal mortality ratio to 18 per 100,000 live births by 2006 Reduce by half, between 2005 and 2015, the maternal mortality ratio in highland areas, selected northern provinces and the three southernmost provinces	Maternal mortality ratio in highland areas, northern provinces, and the three southernmost provinces
HIV/AIDS	MDG	Have halted by 2015 and begun to reverse the spread of HIV/AIDS	- HIV prevalence among pregnant women - Rates of regular condom use by secondary school male students - Number of children orphaned by AIDS
	MDG +	Reduce HIV prevalence among reproductive adults to 1 percent by 2006	- HIV prevalence among reproductive adults - HIV prevalence among injecting drug users
Malaria, tuberculosis, and heart disease	MDG	Have halted by 2015 and begun to reverse the incidence of malaria and other major diseases	- Incidence and death rates associated with malaria - Prevalence and death rates associated with tuberculosis - Proportion of tuberculosis cases cured under directly observed treatment, short-course (DOTS)
	MDG +	Reduce malaria incidence in 30 border provinces to less than 1.4 per 1,000 by 2006	- Malaria incidence in 30 border provinces - Prevalence and death rates associated with heart disease
Sustainable development	MDG	Integrated the principles of sustainable development into country policies and programmes and reverse the losses of environmental resources	- Proportion of land area covered by forest - Ratio of area protected to maintain biological diversity to surface area - Energy use per B1,000 of GDP - Carbon dioxide emission and consumption of ozone-depleting CFCs - Proportion of population using solid fuel (i.e., fuel wood and charcoal)
	MDG +	Increase the share of renewable energy to 8 percent of the commercial primary energy by 2011 Increase the share of municipal waste recycled to 30 percent by 2006	- Mangrove forest area - Share of renewable energy in commercial primary energy - Proportion of major rivers that do not meet DO, BOD, and TCB standard - Proportion of municipal waste recycled
Safe drinking water and sanitation	MDG	Halve by 2015 the proportion of people without sustainable access to safe drinking water and basic sanitation	- Proportion of urban and rural population with sustainable access to an improved water source - Proportion of urban and rural population with access to improved sanitation
Secure tenure	MDG	By 2020 to have achieved a significant improvement in the lives of at least 100 million slum dwellers (globally)	Proportion of household with access to secure tenure (owned, leased or rented)

AIDS = acquired immunodeficiency syndrome; BOD = biochemical oxygen demand; CFCs = chlorofluoro-carbons; DO = dissolved oxygen; DOTS = directly observed treatment short course; GDP = gross domestic product; HIV = human immunodeficiency virus; IMR = infant mortality rate; MMR = maternal mortality rate; TCB = total coliform bacteria; U5MR = under-5 mortality rate.

Source: National Economic and Social Development Board and United Nations Country Team. *Thailand Millennium Development Goals Report 2004*. Bangkok.

RECENT ECONOMIC TRENDS AND MEDIUM-TERM OUTLOOK (2007–2009)

1. After a sharp drop in real gross domestic product (GDP) in 1998, the Thai economy recovered rapidly after the Asian financial crisis, until a world recession reduced growth to about 2% in 2002. During 2003–2004, GDP growth accelerated to an average of 6.5% (Table A6.1). The economic impact of the tsunami in December 2004, a severe drought during the first half of 2005, and a sharp increase in oil prices led to a drop in the growth rate to 4.5% in 2005. GDP growth in 2006 remained subdued at 5%, still well below Thailand's potential.

Table A6.1: Country Economic Indicators
(2002–2006)

Item	2002	2003	Fiscal Year 2004	2005	2006
A. Income and Growth					
1. GDP Per Capita (\$'000)	2.0	2.2	2.5	2.7	3.9
2. GDP Growth (% growth y-o-y)	5.3	7.0	6.2	4.5	5.0
a. Agriculture	1.0	11.0	(4.8)	(2.4)	4.4
b. Industry	6.9	9.8	8.0	5.7	5.9
c. Services	4.8	3.4	6.9	4.6	4.2
B. Saving and Investment (% of GDP)					
1. Gross Domestic Saving	31.7	32.1	32.1	31.3	32.3
2. Gross Domestic Investment	23.9	24.9	27.1	31.6	27.9
a. Public Investment	6.9	6.5	6.8	7.2	6.8
b. Private Investment	15.5	17.5	19.9	21.0	19.8
C. Money and Inflation					
1. Inflation (%)	0.6	1.8	2.8	4.5	4.6
2. M2 (% growth y-o-y)	2.6	4.9	5.4	9.4	6.0
D. Government Finance (% of GDP)					
1. Revenue	15.8	16.6	17.6	18.1	17.2
2. Expenditure and Onlending	18.2	16.2	17.3	18.0	17.9
3. Overall Budget Balance	(2.2)	0.6	0.3	(0.4)	(0.5)
4. Public Debt/GDP	57.16	54.04	49.41	47.54	41.20
E. Balance of Payments					
1. Merchandise Trade Balance (% of GDP)	0.1	2.6	0.9	(4.9)	1.0
2. Current Account Balance (% of GDP)	5.5	5.6	4.3	(2.1)	1.6
3. Merchandise Export Growth	4.8	18.2	21.6	15.0	17.4
4. Merchandise Import Growth	4.6	17.4	25.7	26.0	7.0
5. Debt Service Ratio ^a	19.6	16.0	8.5	10.0	8.0
6. Gross Official Reserves (\$ billion)	38.9	42.1	49.8	52.1	67.0
F. Memorandum Items					
1. GDP (current prices, B billion)	5,450.6	5,928.9	6,503.4	7,103.0	7,813.0
2. Exchange Rate (B/\$)	43.0	41.5	40.3	40.0	37.9
3. Population (million)	63.5	64.0	65.1	65.0	65.8

() = negative; B = baht; GDP = gross domestic product; M2 = money supply; y-o-y = year-on-year.

^a Debt service payment as % of exports of goods and services.

Sources: ADB. 2007. *Asian Development Outlook 2007*. Manila, and National Economic and Social Development Board.

2. With the exception of a short pause in 2001, nearly all major economic indicators in Thailand improved consistently and significantly after 1999. Fiscal deficits narrowed rapidly and reverted to small surpluses from 2003 as revenue collection improved and expenditures remained in check. However, in 2005 and 2006, a small overall budget deficit was recorded. The ratio of public debt to GDP fell from 57% in 2001 to 41% in 2006. The balance of payments current account posted healthy surpluses as exports and tourism performed well. External reserves rose from \$35 billion in 1999 to about \$67 billion at the end of 2006, while external debt was approximately \$58 billion, down from \$110 billion in 1997. Growth was achieved without high inflation, although the sharp rise in oil prices and the removal of energy price subsidies led to a moderate acceleration of inflation in 2005 and the first half of 2006.

3. While most economic indicators point to a remarkably resilient economy given the shock of the financial crisis, one important indicator has remained weak, gross domestic investment. The investment to GDP ratio, which had reached over 40% before the crisis, fell to about 20% in 1998–1999 before recovering slowly. It was about 30% in 2006. Excess capacity and slow recovery in the construction industry resulted in subdued private investment until 2004 when it reached 19.3% of GDP, up from 15.3% in 2001. From 2003 onwards, private construction started to recover and business investment increased in 2004 and 2005, falling slightly in 2006. In real terms, private investment rose by an average of 15% per year over 2003–2006. Overall private investment represented only about 20% of GDP in 2005, compared with 32.4% in 1996.

4. More dramatically, public investment has remained subdued since the crisis. Both public investment in construction and equipment fell in real terms in 2002 and 2003 before recovering modestly from 2004 onwards. Public investment expanded in real terms at about 6.5% in 2004. Only in 2005 did it show more robust growth of 11.9%, largely due to the accelerated completion of Suvarnabhumi Airport and the purchase of aircraft by the national flag carrier. While total investment flows have been edging up over the past 2 years, the lack of investment in the earlier part of the decade has impacted the competitiveness of Thailand's economy. Economic growth over the remainder of the decade may be limited unless public and private investments increase substantially.

5. Baseline economic projections for 2007–2009 indicate that the Thai economy is likely to expand at an annual rate of between 4% and 5.5% over the period. Growth in 2007 will likely be at the lower end of the projections because of prevailing political uncertainties (Table A6.2). On the demand side, while consumption should continue to grow at its trend rate of about 5% per annum, a significant acceleration in both private and public investment is projected, particularly from 2008 onwards, with total investment growing annually by 10%–11%. Private investment will be spurred by a combination of higher capacity utilization, moderate inflation, and stable interest rates, as well by the stimulus provided by higher public investments. After long delays, a significant acceleration in public investments, particularly in infrastructure, is expected over the medium term. Robust investment growth will, to some extent, compensate for the export sector's lower contribution to growth as export growth moderates and imports expand. Inflation should remain in the 2.5%–3% range. The Government budget and the current account balance of payments are expected to show moderate deficits of 0.2% and 2%–3% of GDP respectively. Given Thailand's strong fiscal situation and comfortable external reserves position, such deficits can be accommodated easily.

Table A6.2: Baseline Projection, 2007–2009

Item	2007	2008	2009
Economic Growth (%)^a	4.0	5.0	5.5
Real Consumption Growth (%)^a	4.0	4.5	4.5
Real Private Consumption	3.8	4.2	4.3
Real Public Consumption	5.0	7.5	5.0
Real Investment Growth (%)^a	5.0	8.0	10.0
Real Private Investment	5.0	8.5	10.0
Real Public Investment	4.0	9.5	9.0
Trade Balance (\$ billion)	2.3	1.0	(1.0)
Export Value (%) ^a	7.9	8.9	7.5
Import Value (%) ^a	8.0	10.0	10.0
Current Account (\$ billion)	3.1	(1.8)	(2.4)
Percent of GDP	1.3	(0.7)	(0.9)
Inflation (%)^a	2.5	2.5	2.8

^a Percentages are year on year; () = negative.

Source: Ministry of Finance, Fiscal Policy Office.

6. While the baseline medium term outlook is for moderate to high growth and a stable macroeconomic environment, because of Thailand's export dependence the economy remains vulnerable to external shocks, including a downturn in the world economy, oil prices, and epidemics such as avian influenza.

THAILAND'S MEDIUM-TERM INFRASTRUCTURE INVESTMENT PROGRAM

1. The Government's medium-term infrastructure investment program has its origins in plans to invest B1.8 trillion in seven key sectors from 2005 to 2009. These initial investment plans were approved by the Cabinet in mid-2005, and came to be known as the Megaprojects Program. As indicated in Table A7.1, nearly 25% of the investment budget was earmarked for expanding the rail mass rapid transit system in Bangkok in order to ease traffic congestion, improve logistics, lower fuel consumption, and reduce air pollution. The next largest allocation at 19% of the investment budget was for transport and highway improvements, followed by housing at 18%, water resources 11%, education at 6% and public health at 5% each, and other sectors the remaining 17%. Table A7.2 illustrates that financing was expected to come from a variety of sources, including domestic and overseas debt, allocations from the central budget, asset securitization, and concessions. As noted in Table A7.3, it has been projected that the Megaprojects Program would boost average annual economic growth by at least a full percentage point, but the high import content would also push up the annual current account deficit.

Table A7.1: Investment by Sector

Sector	B Billion	% of Total
Mass transit	423.4	24
Transportation	345.6	19
Housing	330.3	18
Water resources	203.1	11
Education	96.3	6
Public health	94.8	5
Other	310.7	17
Total	1,804	100

Source: Ministry of Finance, June 2006.

Table A7.2: Financing Sources

Sector	B Billion
Budget	697.8
State enterprise income	191.8
Domestic borrowing	479.4
Foreign borrowing	315.9
Other	119.3
Total	1,804.2

Source: Ministry of Finance, June 2006.

Table A7.3: Economic Impact

Item	2005	2006	2007	2008	2009	Five-Year Average
GDP Growth (%)						
Without Investment Program	4.47	4.57	4.61	4.71	5.16	4.76
With Investment Program	4.46	5.55	5.59	5.70	5.75	5.42
Current Account/GDP (%)						
Without Investment Program	(2.02)	(1.40)	(0.20)	(0.50)	(0.50)	(0.46)
With Investment Program	(2.10)	(1.40)	(1.30)	(1.90)	(2.10)	(1.76)

() = negative

Source: Ministry of Finance, June 2006.

2. Although political transition has delayed implementation of the Megaprojects Program, there is general consensus that (i) Thailand's infrastructure investment requirements are substantial, (ii) the targeted sectors should be priorities for new investments, and (iii) private sector participation needs to be maximized. The Government is carefully reviewing the investment program and preparing an implementation plan that prioritizes projects based on their financial viability, the scope for private investment, their strategic contribution to development, and other criteria. This revised investment program and implementation plan constitute the Government's medium-term infrastructure investment program. The Government is also taking steps to address concerns about the transparency of the Megaprojects Program, its potential impact on the fiscal budget, and a more realistic time frame for implementation. The Government will continue to refine the scope, scale, and sequencing of priority infrastructure projects to ensure that the medium-term investment program is financially viable, attracts private sector participation, enhances Thailand's productivity and competitiveness, and lays the foundation for sustainable economic growth and social development.

CAPITAL MARKET DEVELOPMENT MASTER PLAN II

1. The Thai capital market grew significantly after the Asian financial crisis of 1997–1998, largely because of greater sourcing of funds through the bond market. After the crisis, for example, the Government offered massive assistance to ailing financial institutions by issuing government bonds for recapitalization through the Financial Institution Development Fund. Some large nonbank private corporations tapped domestic capital markets because bank credit was less accessible and exchange rates fluctuated too much for overseas borrowing.
2. However, many barriers to further development of the Thai capital market remained. The Thai private companies continued to rely heavily on financing from banks rather than the capital market. They were unwilling to spread their ownership and minimize their cost of funds by financing their operations directly through the capital markets. Corporate governance and transparency issues remained unresolved. The stock market continued to rely heavily on foreign investors.
3. To address these barriers, the government adopted the Capital Market Development Master Plan I (2002–2005) which (i) improved governance of listed companies and securities companies, (ii) increased the number of listed companies as a result of tax incentives, (iii) led to greater investor education, and (iv) increased investments through mutual funds.
4. Capital market development remains a priority. The capital market is essential for the further development of the Thai economy as well as for sustaining Thailand's competitiveness in international capital markets. The Capital Market Development Master Plan II (CMDMP II) was drafted towards the end of 2005 and was endorsed by the Government following a public hearing in February 2006. The CMDMP II aims to enhance the role of the capital market in raising funds and in providing an alternative vehicle for savings. The goal of the CMDMP II is to increase the size of the equity market to 100% of GDP and to double the size of the bond market by 2010.
5. The CMDMP II focuses on seven areas: (i) expanding the equity market by increasing the number of domestic institutional investors so they hold at least 20% of total equity on the exchange, resulting in an institutional to retail investor ratio of 40:60; (ii) increasing the size of the bond market by increasing the supply of debt instruments, creating liquidity in the secondary market, and promoting bond holdings by individual investors through tax incentives so it matches the size of bank loans; (iii) developing derivative instruments as risk-mitigation tools for market participants and removing market impediments to the introduction of new financial products; (iv) strengthening intermediaries by increasing capital requirements so that they can expand lines of service and liberalizing fee controls before opening the market to competition from foreign intermediaries; (v) promoting good corporate governance, encouraging mergers and acquisitions of listed companies, and considering appropriate tax incentives for listed companies; (vi) enhancing financial literacy and investment knowledge by providing education and training to the public in every province and every academic institution; and (vii) enhancing the role of regulatory agencies in developing the market and revising rules and regulations to facilitate capital market development.

6. An Asian Development Bank review of the CMDMP II indicates that the plan is comprehensive and addresses priority measures for further developing the Thai capital market.¹

¹ ADB. 2006. *Diagnostic Report on the Capital Market Development Master Plan II*. Bangkok.

However, the review identified four areas that require specific emphasis in implementing CMDMP II.

- (i) **Equity market.** Proposed CMDMP II measures to expand the equity market focus heavily on increasing supply in the market through tax incentives; however, attention also needs to be paid to improving existing tax incentives. The only demand side measure “to create a compulsory pension system” should be given top priority to ensure that demand increases commensurate with supply.
- (ii) **Debt market.** The key to further development of the debt market is liquidity. In creating liquidity, two important measures addressed in the CMDMP II are increasing the supply of debt instruments and encouraging more participation by retail investors through tax incentives. However, one of the most crucial contributors to the development of the debt market is a regular and sizable supply of government bonds in the primary market.
- (iii) **Risk mitigation instruments.** CMDMP II measures emphasize public education on derivatives and risk management. However, it is equally important to regulate and monitor the use and trading of these instruments properly.
- (iv) **Intermediaries.** Rules and regulations for securities companies should be consistent with international standards and compatible with those governing other market players such as commercial banks and insurance companies.

7. The design of the Asian Development Bank's technical assistance to support the implementation of CMDMP II has taken these observations into consideration. It includes analytical and advisory services in four areas: (i) regulatory structure, (ii) bond market and securitization, (iii) taxation, and (iv) derivatives.²

² ADB. 2006. *Technical Assistance to the Kingdom of Thailand for Supporting the Implementation of the Capital Market Development Master Plan*. Manila.

THE ASIAN DEVELOPMENT BANK'S NEW FINANCIAL INSTRUMENTS AND MODALITIES UNDER THE INNOVATION AND EFFICIENCY INITIATIVE AND THE CREDIT ENHANCEMENT POLICY

1. Under the innovation and efficiency initiative (IEI), the Asian Development Bank (ADB) has introduced a number of pilot financial instruments and modalities to provide middle-income countries (MICs) with innovative and flexible ways of financing and structuring complex development projects.¹ ADB's credit enhancement instruments, such as guarantees, also serve to attract cofinancing from official and commercial sources for transactions with high perceived country or credit risks.²
2. **Local Currency Loans.** ADB can now offer loans denominated in domestic currencies. This helps borrowers mitigate the potential mismatch between borrowing in hard currency and having income streams in the domestic currency. This product can be particularly attractive to state-owned enterprises and local governments, as well as to public services, utilities, and infrastructure projects that are subject to tight tariff regimes.
3. **Nonsovereign Public Sector Financing.** This pilot facility can provide debt finance (loans and guarantees) directly to selected subsovereign, quasi-sovereign, and other nonsovereign public sector entities, including state-owned enterprises and municipalities, on a nonrecourse or limited recourse basis (i.e., without need of a sovereign guarantee).
4. **Political Risk Guarantees.** ADB's political risk guarantee is primarily designed to facilitate private sector participation and investment. It covers payment of all or part of a project's debt service against specific political or sovereign risks, including currency inconvertibility and/or non-transfer; confiscation, expropriation, nationalization, or deprivation of project assets; political violence, such as strikes or civil disturbances; and breaches of contract such as nondelivery by state-owned entities of inputs or nonpayment for outputs.
5. **Partial Credit Guarantees.** Because of perceived country and commercial risks, lenders may not be willing to provide an uncovered loan with sufficiently attractive terms to make a project financially viable. ADB provides comprehensive coverage for all commercial and political risks for a specified portion of the borrowing, usually debt service during the later maturities. This, in turn, can extend the financing tenor to match project cash flows. Such guarantees are also a way of improving the risk profile of capital market issues.
6. **Financing Syndications.** ADB is piloting new forms of cofinancing through active financial syndications and risk sharing with commercial financing partners in both public and private sectors. These could include a "sell-down" of nonsovereign exposure by ADB, as well as reinsurance and counterguarantee arrangements with nonsovereign third parties. ADB will front for a number of parties to arrange financing at better terms, or to encourage additional financing parties for ADB-supported projects.
7. **Complementary Financing Scheme ("B" Loans).** Under this scheme, a form of financing syndication is used to facilitate commercial cofinancing for ADB-assisted projects. ADB acts as the lender of record for complementary financing scheme loans that are pre-arranged with commercial

¹ ADB. 2005. *Pilot Financing Instruments and Modalities*. Manila; and ADB. 2005. *Introducing the Local Currency Loan Product*. Manila.

² ADB. 2006. *Review of ADB's Credit Enhancement Operations*. Manila.

lenders. The complementary financing scheme loans receive the benefit of ADB's preferential status and certain immunities and privileges, including (i) exemptions from any restrictions on currency conversion and on the remittance of interest and repatriation of principal; (ii) exemption from withholding tax; (iii) reduced likelihood of rescheduling in the event of an external debt crisis in the country concerned; and (iv) benefits from linking the complementary loan with ADB's direct loan through an optional cross-default clause.

8. **Refinancing Facility.** This facility is designed to restructure or expand projects involving public or private sector assets, or assets under public–private partnerships, that have encountered difficulties during their commercial phase. Since these projects may be technically, economically, and socially viable despite these difficulties, ADB can help in restructuring their financing plans and provide refinancing support when there would be high and demonstrable development impacts.

9. **Multitranche Financing Facility.** This pilot financing facility targets (i) discrete, sequential components of large stand-alone projects; (ii) slices (or tranches) of sector investment programs over a longer time frame; (iii) financial intermediary credit lines; and (iv) guarantees. By incorporating features of sector and cluster loans, the facility is akin to a stand-by letter of credit and unused balances are not registered as contingent liabilities. Multitranche financing facilities are structured to provide several loans and the opportunity to “finance as you go” results in commitment fees being applied on committed amounts rather than on the amount available under the facility.

THAILAND'S ROLE AND PARTICIPATION IN THE GREATER MEKONG SUBREGION PROGRAM

A. Thailand's Participation in the Greater Mekong Subregion Cooperation

1. Thailand has been an active participant in the Greater Mekong Subregion (GMS) Program since the GMS began in 1992 and has participated in many Asian Development Bank (ADB)-financed regional technical assistance (RETA) projects under the GMS Program. It has also been a major provider of financial and technical assistance to neighboring GMS countries for priority subregional projects.

2. As of 30 September 2006, ADB had provided a total of 129 technical assistance projects with funding amounting to \$69 million for project preparation and studies on various areas of GMS cooperation. Thailand has been involved in approximately 100 of these projects, for which ADB has provided some \$55 million.

B. Thailand's Role in the Greater Mekong Subregion Regional Cooperation Strategy and Program

3. Thailand plays a crucial role in realizing the four major areas of the GMS Regional Cooperation Strategy and Program (RCSP)¹: (i) strengthening connectivity and facilitating cross-border movement and tourism; (ii) integrating national markets to promote economic efficiency and private sector development; (iii) addressing health and other social, economic, and capacity-building issues associated with subregional links; and (iv) managing the environment and shared natural resources, especially of the watershed systems of the Mekong River.

4. In terms of transport connectivity, Thailand has financed portions of such important corridors as (i) Chiang Rai–Kunming via the Lao People's Democratic Republic (Lao PDR) Road Improvement Project (Kunming–Bangkok Road), which provides the international north–south road connection between and among Yunnan Province of the People's Republic of China, Lao PDR, and Thailand, with an approximate length of 1,250 km; (ii) Thailand–Lao PDR–Viet Nam East–West Transport Corridor, which has improved cross-border trade along the route; and (iii) the Southern Economic Corridor, where Thailand has been helping Cambodia to upgrade some key road connections.

5. In terms of energy connectivity, Thailand is one of the signatories of the Intergovernmental Agreement on Regional Power Trade (IGA) signed in November 2002. It participated in the study to formulate the Regional Power Trade Operating Agreement (PTOA), and is one of the signatories to the memorandum of understanding (MOU) to Initiate Stage 1 of Regional Power Trade (signed during the Second GMS Summit). Thailand contributed to the study on the GMS indicative master plan on power interconnections completed in 2002. It is an active member of the Regional Power Trade Coordination Committee (RPTCC) created under the IGA to advance the progress of GMS power trading arrangements. The RPTCC is now developing best practices for power purchase agreements, setting up the GMS power database and website, and the updating of the GMS power master plan, for which Thailand is the coordinator. Thailand is also working with the People's Republic of China and the Lao PDR in preparing the proposed a 500 kV GMS power transmission line to enable power exports from Yunnan to Thailand by 2013.

¹ ADB. 2004. *The GMS Beyond Borders: Regional Cooperation Strategy and Program 2004–2008*. Manila.

6. In terms of telecommunications connectivity, Thailand is a signatory of the MOU on the Planning and Construction of the GMS Information Superhighway Network (ISN) signed in July 2005. It participates in the implementation group and steering group activities created under this MOU to pursue ISN development. Thailand is now chair of the steering group of representatives of telecommunications ministries, which is now overseeing the ISN development plan and financing for priority sections. Thailand is also helping to further develop the information and communications technology for rural applications in the GMS region, and is supporting efforts to build the telecommunications operations capacity of other GMS members.
7. In addressing the health and other social issues associated with subregional links, as well as in managing the subregion's shared resources, Thailand has been actively engaged in RETA projects involving (i) health and education needs of ethnic minorities; (ii) prevention and control of HIV/AIDS, especially among mobile populations; (iii) drug eradication; and (iv) development of the strategic environment framework (SEF) and environmental performance indicators and assessment systems, including capacity building for promoting sustainable development.
8. Thailand is expected to continue its full support for and participation in the GMS core environment program (CEP), endorsed at the Second GMS Summit, which involves a coordinated approach to protecting shared resources and ensuring sustainable economic development. ADB is administering the RETA with contributions from the governments of the Netherlands and Sweden, and other development partners to enhance the capacity for strategic environmental assessments, knowledge sharing and financial mobilization for sound environmental management, and to mitigate any adverse environmental effects of economic corridor development. Also under the CEP, a GMS biodiversity conservation corridor initiative is under way to protect high-value terrestrial biodiversity ecosystems in economic corridors. The environment operations center, located in Bangkok, was launched in April 2006 to serve as the secretariat for the working group on the environment secretariat and the coordinating center for CEP implementation.

BUSINESS PLAN FOR COUNTRY OPERATIONS

A. Consistency of the Business Plan with the Country Partnership Strategy

1. The business plan is consistent with the strategic areas of partnership under the country partnership strategy (CPS) at national and regional levels. The monitoring, measurement, and reporting of implementation progress under the business plan will be guided by the outcomes and indicators defined in the CPS results framework (Appendix 12). The Government and the Asian Development Bank (ADB) will prepare annual updates to indicate any changes to the operational program and to incorporate new activities and initiatives. When updating the business plan in 2008, ADB will reconfirm the core strategic areas of the CPS with the newly-elected Government.

B. Indicative Lending and Nonlending Programs

1. Lending Program

2. ADB's Thailand Resident Mission and the Government are engaged in discussions about the potential scope of ADB public sector lending operations in Thailand, particularly in relation to the financing needs associated with the medium-term infrastructure investment program. However, ADB currently has no firm planned lending operations in Thailand. Nevertheless, details of the Government's infrastructure investment program are being finalized and ADB is providing analytical and advisory support for the identification and structuring of projects in the rail mass rapid transit (MRT) sector. While Thailand can mobilize financing for infrastructure through domestic and international capital markets, ADB is prepared to provide long-term financing should the Government seek to diversify its sources of funding.¹

3. Opportunities for private sector lending operations are also being pursued and there are a number of financing proposals under consideration. In coordination with ADB's Private Sector Operations Department, Resident Mission staff are exploring possible ADB participation in transactions involving (i) the securitization of housing mortgage portfolios, (ii) financing bulk water supply systems, (iii) mobilizing private investments in the power sector, and (iv) structuring public-private partnerships via concessions for operating new MRT lines.

2. Nonlending Program

4. Active nonlending operations under the CPS are summarized in Table A11.1. The five technical assistance (TA) projects and two staff consultancies involve ADB financing of \$2.48 million. In the strategic area of infrastructure development, the principal focus is on providing project preparation support and investment advisory services for structuring public-private partnerships to finance, construct and operate new rail MRT lines. TA for capital market development is anchored on analytical and advisory services for implementing key elements of the Capital Market Development Master Plan II, including support for asset-backed securitization and the creation of a mandatory accumulation system as part of a proposed national provident fund. Active nonlending activities in support of sustainable development include TA on applying economic instruments to control pollution and a review of Thailand's social and environmental

¹ Under ADB's Innovation and Efficiency Initiative, a new policy was introduced which permits country cost ceilings (i.e., the maximum share of project cost ADB will finance) to be redefined. The current ADB financing limit for Thailand is a maximum of 65% of total project costs, and it is not deemed necessary at this time to propose that this ceiling be adjusted. ADB. 2005. *Cost-Sharing and Eligibility of Expenditures for ADB Financing: A New Approach*. Manila.

safeguard policies. At the regional level, ADB and its development partners (the French Development Agency, Japan Bank for International Cooperation, and the World Bank) are providing training and TA to strengthen the capacity of the Neighboring Countries Economic Development Cooperation Agency so it can assume a greater role in financing development projects in neighboring countries.

5. Planned nonlending operations for processing in 2007 are shown in Table A11.2. ADB financing for the five TA projects to be processed in 2007 will total \$1.29 million. The two TA projects for infrastructure development will build on the ongoing analytical and advisory support that is addressing technical, financial, and institutional issues in the rail MRT sector; one is designed to enable ADB to respond to potential financing requests by the Government. Under capital market development, ADB is prepared to support the Government's efforts to implement a national provident fund and mandatory savings system; this initiative will help to increase demand for long-term bonds, corporate equities, and new financial products. In the area of environmentally sustainable development, ADB will provide capacity-building support for Thailand to pursue energy efficiency initiatives and prepare an integrated water resource management plan for the Yom river basin.

C. Summary of Changes to Lending and Nonlending Programs

6. As the first business plan under the CPS, there are no changes to report on the lending and nonlending programs.

D. Indicative Internal Resource Requirements

7. Key activities for 2007 will include (i) implementing the CPS, (ii) managing ongoing TA projects, (iii) processing planned nonlending activities, and (iv) possibly responding to financing requests involving public and private sector projects. Timely delivery of the nonlending operations program under the CPS is expected to require approximately 5.0 person-years of input through calendar year 2007, comprising 3.5 person-years from Resident Mission professional and national officer staff as well as 1.5 person-years of professional staff input from headquarters. These estimates include plans for redeployment of an infrastructure development specialist from headquarters in 2007, 15%–30% of whose time would be devoted to the Thai program, with the balance used to support infrastructure projects under the GMS Program. Additionally, 1.0 person-year of input is required from ADB's Private Sector Operations Department to pursue private sector initiatives in Thailand.

E. Results Based Monitoring

8. The results framework (Appendix 12) serves as the principal management tool for CPS implementation. Annual business plan updates will also indicate whether there are any adjustments to the results framework as a result of changes to the operational program in Thailand.

Table A11.1: Active Nonlending Products and Services
(as of 1 January 2007)

(as of January 2007)

Sector Assistance Name	Responsible Division	Assistance Type	Sources of Funding				Total (\$'000)
			ADB		Others		
			Source	Amount (\$'000)	Source	Amount (\$'000)	
A. Infrastructure Development							
1. Leveraging Thailand's Investments in Urban Mass Transit Systems to Strengthen Industrial Development	TRM	SC	SERD	25.00		0.00	25.00
2. Infrastructure Investment Advisory Assistance - Phase II	TRM	ADTA	TASF	450.00		0.00	450.00
B. Capital Market Development							
1. Supporting the Implementation of the Capital Market Development Master Plan	SEGF	ADTA	TASF	750.00		0.00	750.00
2. Commercial Financing for Local Government Units	PSOD	ADTA	TASF	670.00		0.00	670.00
C. Environmentally Sustainable Development							
1. Capacity Building for Pollution Taxation and Resource Mobilization for Environment and Natural Resources Sectors - Phase II	SEAE	ADTA	TASF	225.00		0.00	225.00
2. Environmental and Social Safeguard Policy Review	TRM	SC	SERD	10.00	WB	TBD	10.00
D. Subregional Cooperation and Regional Economic Integration							
1. Capacity Building for the Neighboring Countries Economic Development Cooperation Agency	TRM	ADTA	TASF	200.00	JBIC	150.00	350.00
Total				2,330.00		150.00	2,480.00

ADB = Asian Development Bank; ADTA = advisory technical assistance; JBIC = Japan Bank for International Cooperation; PSOD = Private Sector Operations Department; SC = staff consultancy; SEAE = Southeast Asia Agriculture, Environment, and Natural Resources Division; SERD = Southeast Asia Regional Department; SEGF = Southeast Asia Department Governance, Finance, and Trade Division; TASF = Technical Assistance Special Fund; TRM = Thailand Resident Mission; WB = World Bank.

Source: Asian Development Bank estimates.

Table A11.2: Pipeline of Nonlending Products and Services for 2007

Sector Assistance Name	Responsible Division	Assistance Type	Sources of Funding				Total (\$'000)
			ADB		Others		
			Source	Amount (\$'000)	Source	Amount (\$'000)	
A. Infrastructure Development							
1. Support for Urban Development Planning and Investment	TRM	ADTA	TASF	300.00		0.00	300.00
2. Infrastructure Investment Advisory Assistance - Phase III	TRM	PPTA	JSF	490.00		0.00	490.00
B. Capital Market Development							
1. Pension System Design - Phase II	SEGF	ADTA	TASF	300.00		0.00	300.00
C. Environmentally Sustainable Development							
1. Capacity Development Support for Energy Efficiency Initiatives	TRM	ADTA	REACH	150.00		0.00	150.00
2 Integrated Water Resource Management Pilot Demonstration Activity	SEAE	ADTA	WFP	50.00		0.00	50.00
Total				1,290.00		0.00	1,290.00

ADB = Asian Development Bank; ADTA = advisory technical assistance; JSF = Japan Special Fund; REACH = Renewable Energy, Energy Efficiency, and Climate Change Program; SEAE = Southeast Asia Department Agriculture, Environment and Natural Resources Division; SEGF = Southeast Asia Department Governance, Finance, and Trade Division; SEID = Southeast Asia Department Infrastructure Division; TASF = Technical Assistance Special Fund; TRM = Thailand Resident Mission; WFP = Water Financing Program.

Source: Asian Development Bank estimates.

COUNTRY PARTNERSHIP STRATEGY RESULTS FRAMEWORK (2007–2011)

Government's Medium-Term Development Agenda		ADB Strategic Focus		ADB and Development Partner(s) Interventions to Support Outcomes	Assumptions and Risks
Strategic Development Goals (Selected)	Key Constraints	Intermediate Outcomes	Intermediate Indicators		
A. Development Partnership at the National Level					
Foundation for sustainable economic growth strengthened through infrastructure development.	- Inadequate investment in physical and social infrastructure limits Thailand's productivity and attractiveness for domestic and foreign investments. - Insufficient expertise and institutional capacity to structure complex, large-scale infrastructure projects, especially those involving PPPs. - Lack of legal provisions and regulatory guidelines for structuring PPPs to increase private sector participation in financing, developing, and operating infrastructure projects.	- Thailand's competitiveness within the global economy enhanced and sustained. - Specialized unit with institutional capacity to structure PPPs established. - Laws and regulations required for structuring PPPs revised and/or enacted. In the MRT sector: - PPPs for the development and O&M of 5 priority MRT lines structured. - Procurement and safeguard systems and procedures meeting international standards of best practice applied. 5 new priority MRT lines constructed and operational.	- Thailand's ranking on the WEF's growth competitiveness index (35th in 2006) and on the IID's world competitiveness index (32nd in 2006) improved. - New unit in MOF responsible structuring PPPs created and staffed. 1992 Act on Private Participation in State Undertakings revised or replaced by a new legal and regulatory framework. In the MRT sector: 5 MRT lines totaling 82 km developed as PPPs; transparent and effective procedures for procurement and social safeguards applied. - Use of MRT system increases from 650,000 trips/day in 2006 to more than 1.5 million in 2011.	In the MRT sector: - TA and capacity building for project preparation to structure projects that attract private sector participation. - Application of innovative financing instruments to lower financing costs, mitigate risks and attract private investment. - Advisory and capacity building assistance on creating the legal, regulatory and institutional framework to support PPPs. - Advisory assistance for strengthening public procurement guidelines and procedures as well as social and environmental safeguard systems.	Risks Implementation of Government's medium-term infrastructure investment program is delayed. In the MRT sector: - Institutional capacity, laws, and regulations inadequate for structuring PPPs. - Project viability and sustainability not optimized across economic, financial, and technological criteria. - Improper procurement procedures result in allegations of corruption; inadequate social and environmental safeguards result in unmitigated impacts. Assumption ADB's knowledge and financial products add value and are competitive with others in the market.

Government's Medium-Term Development Agenda		ADB Strategic Focus		ADB and Development Partner(s) Interventions to Support Outcomes	Assumptions and Risks
Strategic Development Goals (Selected)	Key Constraints	Intermediate Outcomes	Intermediate Indicators		
Size, depth, and liquidity of Thailand's capital market increased.	Thailand's bank-based financial intermediation system limits sources of financing (especially long-term), impedes the introduction of new financial instruments, and inhibits alternative channels for domestic savings and private investment.	- More conducive regulatory and institutional framework for higher levels of domestic and foreign investments in the capital market created. - Number of listings, market capitalization value, and daily turnover value on the SET increase. - The share of the domestic capital market to bank financing expands. - The public and private sectors increasingly draw on the domestic capital market as source of financing; new financial products and methods, including securitization, are introduced. - The domestic capital market increasingly becomes a destination for long-term savings, especially among pension and provident funds.	- Companies listed on the SET increase from 468 in 2005, market capitalization grows from B5.1 trillion, and daily turnover increases from B16.1 trillion. - Equity market equals size of GDP by 2011. - Bond market matches volume of bank lending by 2011. - Secondary market grows, with increased volume of securitized transactions. - Derivatives market expands with introduction of new hedging instruments. - Tax policies revised to ensure greater consistency across financial products. - Consistency, transparency, and communication across financial regulators improve.	- Advisory TA on policy and institutional issues for balancing financial regulation and enhancing market stability is implemented with the following outputs: - Policy measures introduced to deepen the bond and equity markets, including pension reforms; - Asymmetries and distortions across financial assets reduced through rationalized tax structure; and - Means established to expand the derivatives market maintain adequate monitoring and surveillance systems. - Opportunities for ADB loans, guarantees, and/or equity investments pursued to finance infrastructure thru the bond market and to pilot securitized transactions.	Risks - Implementation of the Capital Market Development Master Plan II is delayed. - Incentives introduced to increase company listings on the SET are inadequate. - Lack of sufficient high-quality commercial paper to expand the corporate bond market. - Absence of new long-term debt instruments and an insufficient demand from institutional investors, especially for pension and provident funds, constrains long-term financing in the capital market. Assumptions - Reforms deepen the bond and equity markets, introduce new financial products, rationalize the tax structure, and improve the regulatory framework are prepared and implemented.

Government's Medium-Term Development Agenda		ADB Strategic Focus		ADB and Development Partner(s) Interventions to Support Outcomes	Assumptions and Risks
Strategic Development Goals (Selected)	Key Constraints	Intermediate Outcomes	Intermediate Indicators		
Environmental management and energy efficiency improvements contribute to sustainable development.	- Current command-and-control approaches for reducing pollution are ineffective, costly to administer, and do not encourage innovative and sustainable solutions. - Urbanization and industrialization require more integrated approaches for managing and conserving water resources. - Inefficient use of energy raises cost, increases energy imports, reduces productivity, and negatively affects the environment. - Increased greenhouse gas emissions negatively impact human health, the environment, and the ability to sustain balanced growth in the future.	- A pollution taxation act is enacted for the application and enforcement of market-based instruments to control pollution. - IWRM practices are introduced and replicated in river basins across the country. - Innovative and cost-effective technologies are adopted for improving energy efficiency. - Clean energy projects are prepared and financed under the CDM.	- Legal principles, revenue management guidelines, monitoring requirements, and implementation arrangements defined. - Pilot demonstration of IWRM and flood control management conducted for the Yom River basin. - Strategies, action plans, and investment proposals for energy efficiency projects prepared. - Pre-feasibility studies and CDM documentation prepared for projects eligible for carbon credits.	- TA and capacity building support to strengthen legal, regulatory, and institutional mechanisms for pollution taxation and resource mobilization. - Knowledge sharing and advisory support for preparing an IWRM roadmap and flood control management plan for the Yom River basin. - Analytical and advisory support through EEI to prepare energy efficiency projects. - Technical support, financing, and marketing of carbon credits for clean energy projects under CMI.	Assumptions - Government's commitment to introduce and enforce market-based instruments for pollution control is sustained. - IWRM programs receive the necessary technical, institutional, financial, and community support for effective and sustainable implementation. Risks - Incentives for pursuing energy efficient projects are sufficient to justify up-front investment costs and expenses associated with O&M. - Market prices for carbon credits under the CDM provide sufficient incentive to invest in clean energy projects rather than adopt traditional energy technologies.

Government's Medium-Term Development Agenda		ADB Strategic Focus		ADB and Development Partner(s) Interventions to Support Outcomes	Assumptions and Risks
Strategic Development Goals (Selected)	Key Constraints	Intermediate Outcomes	Intermediate Indicators		
B. Development Partnership at the Regional Level					
Thailand's role, capacity and effectiveness as a regional development partner enhanced.	- Institutional capacity to conduct thorough due diligence required to evaluate, prepare and finance cross-border infrastructure projects inadequate. - Institutional factors, disparate customs procedures, and inadequate logistical systems and facilities constrain subregional trade. - Risks concerning political, legal, regulatory, and institutional uncertainties impede private investments in subregional projects. - Policy makers' understanding of the complex legal, regulatory and financial issues for developing domestic and regional bond markets is insufficient.	- NEDA's institutional capacity for preparing, financing, and implementing infrastructure projects in neighboring countries is strengthened. - Subregional trade and investment increase as physical, non-physical, and institutional constraints removed. - Key risk factors associated with private investments in subregional projects are mitigated. - Greater technical knowledge and capacity gained by policy makers across the region for developing domestic and regional bond markets.	- NEDA provides parallel cofinancing for at least three infrastructure projects included in the GMS and ACMECS programs. - Annexes and protocols to the GMS CBTA are ratified by Thailand and neighboring countries. - Clearance times at border checkpoints in the GMS are reduced - An integrated approach to improve physical connectivity and logistics under BIMSTEC is adopted. - At least 2 projects financed by the EXIM Bank apply ADB's credit enhancement mechanisms. - Regional financial integration training program is developed.	- ADB and JBIC jointly provide TA and capacity building assistance to NEDA for identifying, appraising, financing and implementing viable development projects in the GMS. - Analytical, advisory and capacity building support to promote increased subregional trade and investment. - EXIM Bank and ADB jointly explore the potential application of guarantees for cross-border investment proposals. - Knowledge sharing support to prepare a training program and curriculum on regional financial integration.	Assumptions - NEDA allocated sufficient staff and financial resources required for structuring, financing and implementing projects that adhere to acceptable financial, social and environmental standards. - Political will and initiative sustained to promote collaborative efforts at removing existing constraints to subregional trade. - Risks associated with subregional projects in emerging markets are mitigated to promote higher levels of private investment. Risks - Political commitment and financial resources secured from Thailand and other interested countries to develop a regional financial integration training program.

ACMECS = Ayeyawady-Chao Phraya-Mekong Economic Cooperation Strategy, BIMSTEC = Bay of Bengal Initiative for Multi-Sectoral Technical and Economic Cooperation, CBTA = Cross-Border Transport Agreement, CDM = Clean Development Mechanism, CMI = Carbon Market Initiative, EEI = Energy Efficiency Initiative, EXIM Bank = Export Import Bank, GDP = gross domestic product, IID = International Institute for Management Development, IMT-GT = Indonesia-Malaysia-Thailand Growth Triangle, IWRM = integrated water resource management, MRT = mass rapid transit, NEDA = Neighboring Countries Economic Development Cooperation Agency, O&M = operation and maintenance, PPP = public-private partnership, SET = Stock Exchange of Thailand, TA = technical assistance, WEF = World Economic Forum.

ADB

ยุทธศาสตร์หุ้นส่วนการพัฒนาระดับประเทศ
ระหว่างประเทศไทยและธนาคารพัฒนาเอเชีย

เมษายน 2550

ประเทศไทย
(พ.ศ. 2550 - 2554)

ธนาคารพัฒนาเอเชีย

การเทียบสกุลเงิน

(ณ วันที่ 16 เมษายน 2550)

หน่วยสกุลเงิน – บาท

1 บาท = 0.0307 เหรียญสหรัฐ

1 เหรียญสหรัฐ = 32.575 บาท

อักษรย่อ

ABMI	ความริเริ่มตลาดพันธบัตรเอเชีย (Asian Bond Markets Initiative)
ACD	กรอบความร่วมมือเอเชีย (Asia Cooperation Dialogue)
ACMECS	ยุทธศาสตร์ความร่วมมือด้านเศรษฐกิจ อิรวดี - เจ้าพระยา - แม่โขง (Ayeyawady - Chao Phraya - Mekong Economic Cooperation Strategy)
ADB	ธนาคารพัฒนาเอเชีย (Asian Development Bank)
AFD	องค์การเพื่อการพัฒนาแห่งประเทศฝรั่งเศส (French Development Agency)
APEC	ความร่วมมือทางเศรษฐกิจเอเชียและแปซิฟิก (Asia Pacific Economic Cooperation)
ASEAN	สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Association of Southeast Asia Nations)
BIMSTEC	ความริเริ่มแห่งอ่าวเบงกอลสำหรับความร่วมมือหลากหลายสาขาทาง วิชาการและเศรษฐกิจ (Bay of Bengal Initiative for Multi-Sectoral Technical and Economic Cooperation)
CDM	กลไกการพัฒนาที่สะอาด (Clean Development Mechanism)
CMI	มาตรการริเริ่มในการจัดตั้งตลาดคาร์บอน (Carbon Market Initiative)
EXIM Bank	ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย (Export-Import Bank of Thailand)
GDP	ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (Gross Domestic Product)
GNI	รายได้มวลรวมประชาชาติ (Gross National Income)
GMS	โครงการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง (Greater Mekong Subregion)
IMT-GT	แผนงานการพัฒนาเขตเศรษฐกิจสามฝ่ายอินโดนีเซีย – มาเลเซีย – ไทย (Indonesia – Malaysia – Thailand Growth Triangle)
MDG	เป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ (Millennium Development Goal)
MRT	รถไฟฟ้าขนส่งมวลชน (Mass Rapid Transit)
NEDA (สพพ.)	สำนักงานพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน (องค์การมหาชน) (Neighboring Countries Economic Development Cooperation Agency (Public Organization))
TICA	สำนักงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศ (Thailand International Development Cooperation Agency)

หมายเหตุ

ปีงบประมาณ สิ้นสุดในวันที่ 30 กันยายน
“ร” ในรายงานฉบับนี้ หมายถึงเหรียญสหรัฐ

รองประธาน	ซี. ลอว์เรนซ์ กรีนวูด, เจอาร์. กลุ่มปฏิบัติการ 2
ผู้อำนวยการ	เอ. ทาป็น สำนักเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
ผู้อำนวยการส่วนประเทศ	เจ.พี. เวอร์เบีส สำนักงานผู้แทนธนาคารพัฒนาเอเชีย ประจำประเทศไทย สำนักเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
หัวหน้าทีม	เจ. ลินซ์ นักเศรษฐศาสตร์อาวุโส สำนักเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

สารบัญ

แผนที่ บทสรุป	หน้า
1. ความร่วมมือด้านการพัฒนาระหว่างประเทศไทยกับธนาคารพัฒนาเอเชีย	1
ก. ภาพรวม	1
ข. ความร่วมมือในอดีต	2
ค. บทเรียน	4
2. ความท้าทายด้านการพัฒนาและการตอบสนองของประเทศไทย	7
ก. การปฏิรูปและฟื้นตัวจากวิกฤตการณ์การเงิน	7
ข. แผนพัฒนาระยะปานกลางของรัฐบาล	8
ค. การแก้ไขปัญหาความยากจน ความไม่เท่าเทียมและการคุ้มครองทางสังคม	8
ง. การเสริมสร้างศักยภาพการขยายตัวทางเศรษฐกิจ	11
จ. การบรรลุผลการพัฒนาที่ยั่งยืน	14
3. หุ้นส่วนการพัฒนาระดับชาติ	16
ก. การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน	17
ข. การพัฒนาตลาดทุน	19
ค. การพัฒนาที่ยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม	21
4. หุ้นส่วนการพัฒนาระดับภูมิภาค	23
ก. ความร่วมมือระดับอนุภูมิภาค	24
ข. การบูรณาการเศรษฐกิจระดับภูมิภาค	28
5. ขั้นตอนการดำเนินงาน	31
ก. การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์หุ้นส่วนการพัฒนา	31
ข. การจัดกฎระเบียบและสถาบันเพื่อผลักดันยุทธศาสตร์ให้บรรลุผล	32
ค. ความร่วมมือกับหุ้นส่วนเพื่อการพัฒนาอื่นๆ	32
6. ความเสี่ยงและการติดตามประเมินผลแบบมุ่งเน้นผลงาน	35
ก. สมมติฐานที่สำคัญและปัจจัยความเสี่ยง	35
ข. การติดตามประเมินผลแบบมุ่งเน้นผลงาน	35

ภาคผนวก

	หน้า
1. ข้อมูลพื้นฐานของประเทศไทย	37
2. การเปลี่ยนผ่านทางการเมืองในประเทศไทย	38
3. การประเมินการพัฒนาในสาขาและประเด็นที่สำคัญ	40
4. ความคืบหน้าของประเทศไทยสู่เป้าหมายของการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ	43
5. เป้าหมายการพัฒนาแห่งสหประชาชาติและเป้าหมาย “MDG PLUS” และตัวชี้วัดของประเทศไทย	44
6. แนวโน้มเศรษฐกิจในปัจจุบันและระยะปานกลาง	46
7. แผนการลงทุน โครงสร้างพื้นฐานระยะปานกลางของประเทศไทย	50
8. แผนแม่บทเพื่อการพัฒนาตลาดทุนฉบับที่ 2	52
9. เครื่องมือทางการเงินรูปแบบใหม่ของธนาคารพัฒนาแห่งเอเชีย	54
10. บทบาทและการมีส่วนร่วมของประเทศไทยในโครงการความร่วมมือทาง เศรษฐกิจในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง	56
11. แผนธุรกิจสำหรับการปฏิบัติการระดับประเทศ	58
12. กรอบผลการปฏิบัติงานตามยุทธศาสตร์หุ้นส่วนการพัฒนาระดับประเทศ	63

บทสรุป

ในช่วงสามทศวรรษที่ผ่านมา ไทยเป็นประเทศหนึ่งที่มีระบบเศรษฐกิจที่หลากหลายและมีพลวัตมากที่สุดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ นับตั้งแต่การฟื้นตัวจากวิกฤตการณ์การเงินของเอเชียในปี พ.ศ. 2540-2541 ประเทศไทยก็มีการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างแข็งแกร่ง มีเสถียรภาพทางการเงิน และลดความยากจนได้อย่างเป็นรูปธรรม ทั้งหมดนี้เป็นพื้นฐานสนับสนุนให้ไทยก้าวสู่การเป็นประเทศที่มีรายได้ระดับปานกลางอย่างต่อเนื่อง ขณะเดียวกัน สถาบันการเงินระหว่างประเทศก็มีบทบาทสูงขึ้นในการสนับสนุนประเทศไทย ทั้งด้านการพัฒนาและการแก้ปัญหาที่ต้องเผชิญในฐานะประเทศที่มีรายได้ระดับปานกลาง และนับตั้งแต่ประเทศไทยชำระคืนหนี้ทั้งหมดตามแผนงานให้ความช่วยเหลือของกองทุนการเงินระหว่างประเทศในปี พ.ศ. 2543 ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับสถาบันการเงินระหว่างประเทศและองค์กรการพัฒนาที่สำคัญ ก็มีที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของแผนงานเงินกู้ภาครัฐแบบเดิมอีกต่อไป แต่เปลี่ยนมาเป็นหุ้นส่วนการพัฒนา ซึ่งเน้นการถ่ายทอดความรู้และทักษะมากกว่าการจัดสรรทรัพยากรการเงิน

การปรึกษาหารือกับรัฐบาลและภาคประชาสังคมของไทยในระหว่างการจัดทำยุทธศาสตร์หุ้นส่วนการพัฒนาระดับประเทศ (Country Partnership Strategy : CPS) ระหว่างประเทศไทยกับธนาคารพัฒนาเอเชีย (ADB) บ่งชี้ว่าบทบาทของ ADB ในประเทศไทยสามารถขยายขอบเขตได้กว้างขวางยิ่งขึ้น โดยเน้นเรื่องที่มีความชัดเจน และด้วยเหตุที่ประเทศไทยตระหนักว่าการขยายตัวทางเศรษฐกิจเป็นเงื่อนไขพื้นฐานของการลดความยากจนและการพัฒนาสังคม ประเทศไทยจึงเข้าร่วมเป็นหุ้นส่วนการพัฒนา กับ ADB เพื่อเพิ่มขีดความสามารถการแข่งขันของประเทศไทยภายใต้ระบบเศรษฐกิจโลก และเพื่อบรรลุเป้าหมายดังกล่าว จำต้องเน้นความร่วมมือเพื่อจัดซื้อจัดจ้างของการเพิ่มผลิตภาพ และสร้างสภาพแวดล้อมที่จูงใจการลงทุนของภาคเอกชน นอกจากนี้ ประเทศไทยในฐานะประเทศที่มีรายได้ระดับปานกลางยังต้องการที่จะเพิ่มบทบาท ความสามารถ และประสิทธิภาพในฐานะผู้ให้ความช่วยเหลือแก่ประเทศอื่นในระดับภูมิภาคและระดับโลก ในการนี้ ADB สามารถแลกเปลี่ยนประสบการณ์และความเชี่ยวชาญของการให้ความช่วยเหลือในรูปแบบดังกล่าว ภายใต้กรอบความร่วมมือระดับอนุภูมิภาคและการบูรณาการเศรษฐกิจในระดับภูมิภาค ได้เป็นอย่างดี

รัฐบาลไทยและ ADB จึงได้จัดทำยุทธศาสตร์หุ้นส่วนการพัฒนาในระดับประเทศ (CPS) ที่ระบุมอบความร่วมมือสำคัญในช่วงเวลา 5 ปี (พ.ศ. 2550-2554) เพื่อกำหนดทิศทางเชิงยุทธศาสตร์ที่ส่งเสริมความร่วมมือในการพัฒนา ซึ่งในระดับชาติ จะเน้นการเพิ่มขีดความสามารถการแข่งขันทางเศรษฐกิจของประเทศไทย โดย (ก) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน (ข) การพัฒนาตลาดทุน และ (ค) การพัฒนาที่ยั่งยืนเชิงสิ่งแวดล้อม สำหรับในระดับภูมิภาค ยุทธศาสตร์ดังกล่าวจะเน้นความร่วมมือร่วมกัน ได้แก่ (ก) การให้กู้ร่วมในโครงการของประเทศเพื่อนบ้าน (ข) การส่งเสริมการค้าและการลงทุน และ (ค) การสร้างความแข็งแกร่งของตลาดพันธบัตรเอเชีย ความร่วมมือเหล่านี้จะเป็นการเพิ่มบทบาทของไทยในการสนับสนุนความร่วมมือระดับอนุภูมิภาคและบูรณาการเศรษฐกิจในระดับภูมิภาค บนพื้นฐานการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างประเทศ

การเป็นหุ้นส่วนการพัฒนาระหว่างประเทศไทยกับ ADB ทั้งในระดับชาติและระดับภูมิภาคจะเน้นความช่วยเหลือทางวิชาการ การแลกเปลี่ยนความรู้ และการพัฒนาขีดความสามารถที่สอดคล้องกับกรอบการทำงานสำคัญของยุทธศาสตร์หุ้นส่วนการพัฒนาในระดับประเทศ (CPS) ทั้งนี้ ADB จะแสวงหาโอกาสที่จะให้

ร่วมแก่โครงการการลงทุนระหว่างประเทศเพื่อนบ้านทั้งในภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อสนับสนุนบทบาทของประเทศไทยในฐานะผู้ให้ความช่วยเหลือประเทศอื่นในระดับภูมิภาค โอกาสการให้กู้จะขึ้นอยู่กับปัจจัยต่างๆ ซึ่งรวมถึง เงื่อนไขการให้กู้ของ ADB และขีดความสามารถในการให้กู้ของ ADB ที่จะกระตุ้นการมีส่วนร่วม และการลงทุนของภาคเอกชน นอกจากนี้ ภาครัฐและภาคเอกชนของไทยยังให้ความสนใจต่อผลิตภัณฑ์ทางการเงินรูปแบบใหม่ และเครื่องมือสนับสนุนสินเชื่อ ของ ADB ที่จะใช้สนับสนุนความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนและการลงทุนของภาคเอกชน

แม้ว่าการจัดทำยุทธศาสตร์หุ้นส่วนการพัฒนาในระดับประเทศจะดำเนินการในช่วงที่ประเทศไทยมีความไม่แน่นอนทางการเมือง แต่รัฐบาลไทยก็ตอบสนองต่อความพยายามของ ADB เป็นอย่างดี ในการเสริมสร้างความร่วมมือเชิงยุทธศาสตร์ระหว่างทั้งสองฝ่ายให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้นในช่วง 5 ปีข้างหน้า โดยรัฐบาลไทยมีบทบาทนำในการกำหนดกรอบความร่วมมือที่สำคัญของยุทธศาสตร์ CPS ในระดับชาติและระดับภูมิภาค เพื่อจัดการกับประเด็นการพัฒนาสำคัญ ซึ่งประเทศไทยจะต้องเผชิญในช่วงระยะปานกลางที่จะมาถึง

1. ความร่วมมือด้านการพัฒนาระหว่างประเทศไทยกับ ADB

ก. ภาพรวม

1. ประเทศไทยและ ADB เป็นหุ้นส่วนการพัฒนามานานกว่า 40 ปี ช่วงเวลาดังกล่าวเป็นช่วงการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญในด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของประเทศไทยและประเทศอื่นๆ ทั่วภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก¹ นับตั้งแต่วิกฤตการณ์การเงินเอเชียในปี พ.ศ. 2540-2541 ประเทศไทยกลับมามีการขยายตัวทางเศรษฐกิจที่เข้มแข็ง เศรษฐกิจมหภาคมีเสถียรภาพ และลดความยากจนอย่างได้ผล ทั้งนี้หลังจากประเทศไทยชำระคืนหนี้ทั้งหมดภายใต้แผนงานให้ความช่วยเหลือของกองทุนการเงินระหว่างประเทศ ในปี พ.ศ. 2543 รัฐบาลไทยก็มีได้มีโครงการเงินกู้ใหม่จากสถาบันการเงินระหว่างประเทศแต่อย่างใด² อย่างไรก็ตามแม้ว่าจะไม่มีโครงการเงินกู้ แต่รัฐบาลไทย และ ADB ยังคงมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน โดยเน้นความช่วยเหลือด้านวิชาการ การแลกเปลี่ยนความรู้ และการพัฒนาทักษะมากกว่าการจัดสรรทรัพยากรการเงิน

2. ยุทธศาสตร์หุ้นส่วนการพัฒนาระดับประเทศ เป็นความพยายามในการกำหนดรูปแบบและทิศทางเชิงยุทธศาสตร์สำหรับความร่วมมือครั้งใหม่ ระหว่างประเทศไทยกับ ADB ในช่วงปี พ.ศ. 2550 - 2554 นับตั้งแต่เริ่มกระบวนการ ยุทธศาสตร์หุ้นส่วนการพัฒนาระดับประเทศก็ตระหนักว่า ประเทศไทยในฐานะประเทศที่มีรายได้ระดับปานกลางกำลังเผชิญความท้าทายด้านการพัฒนา ซึ่งแตกต่างจากสิ่งที่ประเทศสมาชิกอื่นๆ ของ ADB กำลังเผชิญอยู่³ ความเข้าใจดังกล่าวทำให้ ADB ต้องพิจารณาทางเลือก วิธีการ และเครื่องมือเฉพาะเพื่อทำงานร่วมกับประเทศไทย ในการระบุประเด็นท้าทายและโอกาส ทั้งนี้ หลักการสำคัญของยุทธศาสตร์ CPS คือ การสร้างความมั่นใจว่าประเทศไทยเป็นเจ้าของประเด็นการพัฒนา การมุ่งเน้นความร่วมมือในบางประเด็นที่สามารถทำงานเสริมซึ่งกันและกัน และการเพิ่มพูนการมีส่วนร่วมของภาคเอกชนและการลงทุน

3. ยุทธศาสตร์หุ้นส่วนการพัฒนาระดับประเทศของไทย เน้นความช่วยเหลือด้านวิชาการ การแลกเปลี่ยนความรู้และกิจกรรมการพัฒนาขีดความสามารถในสาขาที่คัดสรรตามความต้องการของประเทศ ไทย เนื่องจากไทยสามารถเข้าถึงตลาดทุนระหว่างประเทศได้คืออยู่แล้ว ดังนั้น ความเป็นไปได้สำหรับโครงการเงินกู้จึงขึ้นอยู่กับความจำเป็นทางด้านการเงินของรัฐบาล ในการนี้ เงินกู้และการประกันความเสี่ยงจาก ADB เพื่อสนับสนุนความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน และกระตุ้นให้เกิดการลงทุนจากภาคเอกชนในโครงการพื้นฐานขนาดใหญ่ อาจถือเป็นหนึ่งในความจำเป็นดังกล่าว อย่างไรก็ตาม ยุทธศาสตร์หุ้นส่วนการพัฒนาระดับประเทศ มิได้จำกัดแค่เฉพาะภาครัฐเท่านั้น แต่ครอบคลุมถึงความเป็นไปได้ที่ ADB จะสนับสนุนโครงการของภาคเอกชนผ่านการลงทุนในหลักทรัพย์ การให้กู้ การประกันความเสี่ยง และ/หรือการให้เงินกู้

¹ ข้อมูลระดับประเทศแสดงอยู่ในภาคผนวก 1

² ประเทศไทยได้ชำระคืนหนี้ทั้งหมดภายใต้แผนงานให้ความช่วยเหลือของกองทุนการเงินระหว่างประเทศ ซึ่งมีระยะเวลา 34 เดือนเมื่อวันที่ 19 มิถุนายน 2543 โดยสรุปแล้วประเทศไทยใช้เงินกู้จำนวน 14,300 ล้านดอลลาร์สหรัฐ จากวงเงินรวมของแผนงานจำนวน 17,200 ล้านดอลลาร์สหรัฐ (ในจำนวนนี้ ADB ร่วมสมทบ 1,200 ล้านดอลลาร์สหรัฐ)

³ การจัดทำยุทธศาสตร์หุ้นส่วนการพัฒนาระดับประเทศใช้แนวทางจากเอกสาร ADB. 2006. *Enhancing Asia Development Bank Support to Middle-Income Countries and Borrowers from Ordinary Capital Resources*. Manila; และ ADB. 2006. *Enhancing Country Strategy and Program and Business Processes*. Manila

รูปแบบพิเศษ การทำงานของ ADB เพื่อให้ความช่วยเหลือทางการเงินผ่านการจัดโครงสร้างทางการเงิน และการทำธุรกรรมแปลงสินทรัพย์เป็นทุน จะช่วยพัฒนาตลาดทุนของประเทศไทยได้เป็นอย่างดี

4. หลักการในการจัดทำและการดำเนินยุทธศาสตร์หุ้นส่วนการพัฒนาระดับประเทศครอบคลุมภารกิจ 5 ประการตามที่ได้ระบุไว้ในปฏิญญาปารีสว่าด้วยประสิทธิผลของการให้ความช่วยเหลือ (Paris Declaration on Aid Effectiveness) ได้แก่ ความเป็นเจ้าของ การมีเป้าประสงค์ร่วม ความสมานฉันท์ การบริหารเพื่อมุ่งผลลัพธ์ และความรับผิดชอบร่วมกัน⁴ ยุทธศาสตร์หุ้นส่วนการพัฒนาระดับประเทศ ระบุอย่างชัดเจนว่าประเทศไทยเป็นเจ้าของและเป็นผู้นำในประเด็นการพัฒนาประเทศ ซึ่งจะปรับกิจกรรมของ ADB ให้เข้ากันกับระบบและกระบวนการพัฒนาของไทย นอกจากนี้ ยุทธศาสตร์หุ้นส่วนการพัฒนาระดับประเทศยังส่งเสริมการทำงานในทิศทางเดียวกัน ความโปร่งใส และการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพในระหว่างหุ้นส่วนการพัฒนาทั้งหมดในประเทศไทย การเป็นหุ้นส่วนระหว่างประเทศไทยกับ ADB ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความรับผิดชอบร่วมกันและการตรวจสอบได้ เพื่อบรรลุผลลัพธ์ของการพัฒนาที่ยั่งยืน

5. แม้ว่าการจัดทำยุทธศาสตร์หุ้นส่วนการพัฒนาระดับประเทศ จะอยู่ในช่วงของความไม่แน่นอนทางการเมืองในประเทศไทย แต่รัฐบาลไทยก็ตอบสนองต่อความพยายามของ ADB เป็นอย่างดี ในการร่วมทำงานเพื่อผลักดันความร่วมมือเชิงยุทธศาสตร์กับประเทศไทยในช่วง 5 ปีข้างหน้า โดยรัฐบาลไทยรับบทบาทนำในการกำหนดประเด็นเชิงยุทธศาสตร์ทั้งในระดับชาติและระดับภูมิภาค เพื่อจัดการกับประเด็นการพัฒนาที่สำคัญในช่วงระยะปานกลาง

ข. ความร่วมมือในอดีต

6 ความสัมพันธ์ที่ยาวนานของประเทศไทยกับ ADB ย้อนกลับไปได้ถึงปี พ.ศ.2509 ในฐานะที่ประเทศไทยเป็นหนึ่งในสมาชิกผู้ก่อตั้ง ADB จากทั้งหมด 31 ประเทศ ปัจจุบันประเทศไทยเป็นผู้ถือหุ้นใหญ่ลำดับที่ 17 ของ ADB จากประเทศสมาชิกทั้งหมด 67 ประเทศ เงินกู้สะสมที่ ADB ให้กู้กับประเทศไทย ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2549 มีจำนวนเกือบ 5,400 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ประกอบด้วยโครงการเงินกู้มากกว่า 80 โครงการ สัดส่วนสูงสุดอยู่ในสาขาพลังงาน (ร้อยละ 31) ตามด้วยสาขาขนส่งและการสื่อสาร (ร้อยละ 22.5) การคลัง (ร้อยละ 12) การประปา สุขาภิบาล และการจัดการของเสีย (ร้อยละ 10) ส่วนที่เหลือเป็นเงินกู้ในสาขาสาธารณสุข การศึกษา การเกษตรและทรัพยากรธรรมชาติ รวมทั้งสาขาอุตสาหกรรมและการค้า (ตารางที่ 1) และตั้งแต่ปี พ.ศ.2543 รัฐบาลไทยก็ได้มีโครงการเงินกู้ใหม่กับ ADB อีกเลย อีกทั้งการเบิกจ่ายเงินกู้โครงการเดิมก็ลดลงอย่างต่อเนื่องนับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540 (รูปที่ 1)⁵ โครงการเงินกู้ที่ ADB ให้กับภาคเอกชนในประเทศไทย โครงการล่าสุด⁶ ได้รับอนุมัติในปี พ.ศ. 2546 โดยบริษัทเอกชนไทยได้ให้ความสนใจกับผลิตภัณฑ์ทางการเงินรูปแบบใหม่และเครื่องมือสนับสนุนสินเชื่อของ ADB เพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ

⁴ High Level Forum on Aid Effectiveness. 2005. Paris Declaration on Aid Effectiveness. Paris

⁵ ขณะนี้ประเทศไทยไม่มีโครงการเงินกู้กับ ADB; รัฐบาลไทยได้ชำระหนี้ล่วงหน้าดังนี้ (ก) 1,280 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ในปี พ.ศ. 2545 สำหรับเงินกู้ทั้งหมด (ข) 182 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ในปี พ.ศ. 2546 (ค) 84 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ในปี พ.ศ. 2547 (ง) 372 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ในปี พ.ศ. 2548 และ (จ) 121 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ในปี พ.ศ. 2549

⁶ ADB. 2003. Report and Recommendation of the President to the Board of Directors on Proposed Loans and a Proposed Political Risk Guarantee to BLCP Power Limited for the BLCP Power Project in the Kingdom of Thailand. Manila.

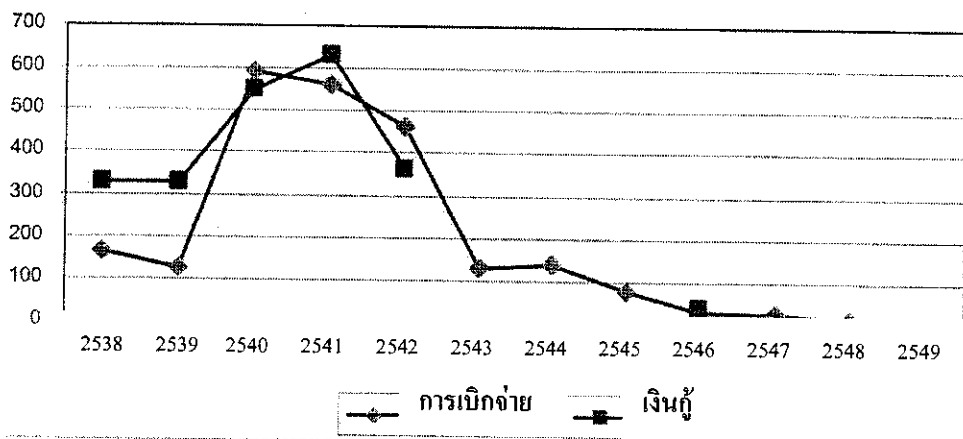
ตารางที่ 1: โครงการเงินกู้ที่ ADB ให้แก่ประเทศไทย (จำนวนสะสมถึงวันที่ 31 ธันวาคม 2549)

สาขาการพัฒนา	โครงการเงินกู้ (จำนวนโครงการ)	วงเงิน (ล้านเหรียญสหรัฐ)	% ^a
พลังงาน	28	1,672.3	31
การขนส่งและการสื่อสาร	17	1,214.5	23
การคลัง	9	644.5	12
การประปา สุขาภิบาล และการจัดการของเสีย	7	537.0	10
สาธารณสุข โภชนาการ และการคุ้มครองทางสังคม	1	500.0	9
การเกษตรและทรัพยากรธรรมชาติ	11	494.6	9
การศึกษา	5	160.7	3
อุตสาหกรรมและการค้า	3	127.0	2
สหสาขา	3	37.5	1
รวมทั้งหมด	84	5,388.1	100

^a ตัวเลขจำนวนรวมมีการปัดจุดทศนิยม

รูปที่ 1 : ระดับการกู้ยืมและการเบิกจ่ายของภาครัฐและภาคเอกชนใน
ประเทศไทยจากธนาคารพัฒนาเอเชีย, พ.ศ. 2538 - 2549

ล้านเหรียญสหรัฐ

7. ที่ผ่านมา ADB ได้ให้ความช่วยเหลือด้านวิชาการแก่ประเทศไทยเป็นจำนวน 55 ล้านเหรียญสหรัฐ ครอบคลุมโครงการมากกว่า 150 โครงการ ในสาขาและกิจกรรมการพัฒนาที่หลากหลาย อาทิ ความช่วยเหลือทางวิชาการ 45 โครงการ ในวงเงิน 13.8 ล้านเหรียญสหรัฐสำหรับการเตรียมโครงการ และ 105 โครงการ ในวงเงิน 41.2 ล้านเหรียญสหรัฐ สำหรับการให้คำปรึกษาและการปฏิบัติการ⁷ นับตั้งแต่เริ่มต้นในปี พ.ศ. 2535

⁷ สรุปการดำเนินการของ ADB ทั้งโครงการเงินกู้และโครงการอื่นในประเทศไทย สามารถสืบค้นได้จาก www.adb.org/thailand

ประเทศไทยในฐานะประเทศหลักในแผนงานพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง (Greater Mekong Subregion Program : GMS) ได้มีส่วนร่วมในโครงการความช่วยเหลือด้านวิชาการระดับภูมิภาคมากกว่า 100 โครงการ ครอบคลุมประเด็นต่างๆ อย่างหลากหลาย เช่น การค้าข้ามพรมแดน พลังงาน ใช้ชีวิต HIV/AIDS และการจัดการสิ่งแวดล้อม โครงการระดับภูมิภาคดังกล่าว รวมทั้งประเทศที่เข้าร่วม ต่างได้รับประโยชน์จากการแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ และความเชี่ยวชาญจากประเทศไทยเป็นอย่างดี

8. ยุทธศาสตร์หุ้นส่วนการพัฒนาในระดับประเทศฉบับนี้ เป็นเอกสารทางการฉบับแรกนับตั้งแต่ปี พ.ศ.2544 ที่อธิบายถึงการเป็นหุ้นส่วนเชิงยุทธศาสตร์ระหว่าง ADB กับประเทศไทย⁸ ก่อนหน้านี้ ADB ได้จัดทำยุทธศาสตร์และแผนงานของประเทศไทยในปัจจุบัน (Thailand Country Strategy and Program Update) (พ.ศ. 2545-2547) ประกอบด้วย แผนงานเงินกู้และการให้ความช่วยเหลือทางวิชาการ แต่ยังมีได้มีการดำเนินงานตามแผน เนื่องจากเหตุผล 3 ประการ ประการแรก ยุทธศาสตร์ประเทศและแผนงานดังกล่าวจัดทำในช่วงที่ตัวชี้วัดทางเศรษฐกิจมหภาคและความยากจนระบุว่าประเทศไทยยังไม่ฟื้นตัวจากวิกฤตการณ์การเงินในปี พ.ศ. 2540 โดยในช่วงเวลานั้น มีการคาดการณ์ว่าประเทศไทยอาจต้องการความช่วยเหลือทางการเงินเพิ่มขึ้นจากธนาคารเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศ ประการที่สอง หลังจากการชำระคืนหนี้ทั้งหมดภายใต้แผนการให้ความช่วยเหลือของกองทุนการเงินระหว่างประเทศในเดือนมิถุนายน 2543 รัฐบาลไทยได้ดำเนินแผนงานบริหารและปรับโครงสร้างหนี้สาธารณะอย่างได้ผล ประการที่สาม ระหว่างปี พ.ศ. 2545-2547 ตลาดทุนของประเทศไทยมีสภาพคล่องสูงและเป็นแหล่งเงินทุนสำคัญของภาครัฐ

9. ในช่วงปี พ.ศ. 2545-2547 มีโครงการให้ความช่วยเหลือทางวิชาการเพียง 5 โครงการได้รับอนุมัติ เนื่องจากไม่ได้ดำเนินการโครงการให้ความช่วยเหลือทางวิชาการสำหรับโครงการเงินกู้ อย่างไรก็ตาม ในช่วงที่ผ่านมา โครงการให้ความช่วยเหลือทางวิชาการของ ADB ต่อประเทศไทยได้ขยายตัวขึ้น มีการอนุมัติโครงการความช่วยเหลือทางวิชาการ 7 โครงการ เป็นวงเงิน 3.3 ล้านดอลลาร์สหรัฐในปี พ.ศ.2548 โดย 3 ใน 7 โครงการเป็นส่วนหนึ่งของการวางแผนและฟื้นฟูพื้นที่หลังเหตุการณ์สึนามิในเดือนธันวาคม 2547 นอกจากนั้น ในปี 2549 ADB ได้อนุมัติโครงการให้ความช่วยเหลือทางวิชาการ 4 โครงการ และจัดจ้างที่ปรึกษา 3 คน คิดเป็นวงเงินประมาณ 1.6 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ส่วนใหญ่เป็นการให้คำปรึกษาและพัฒนาขีดความสามารถให้แก่ประเทศไทยสำหรับการลงทุนด้านโครงสร้างพื้นฐาน การพัฒนาตลาดทุนและการให้กู้ร่วมในประเทศเพื่อนบ้าน โครงการเหล่านี้ได้สร้างความชัดเจนของเป้าหมายการทำงานร่วมกันภายใต้ยุทธศาสตร์หุ้นส่วนการพัฒนาในระดับประเทศ⁹

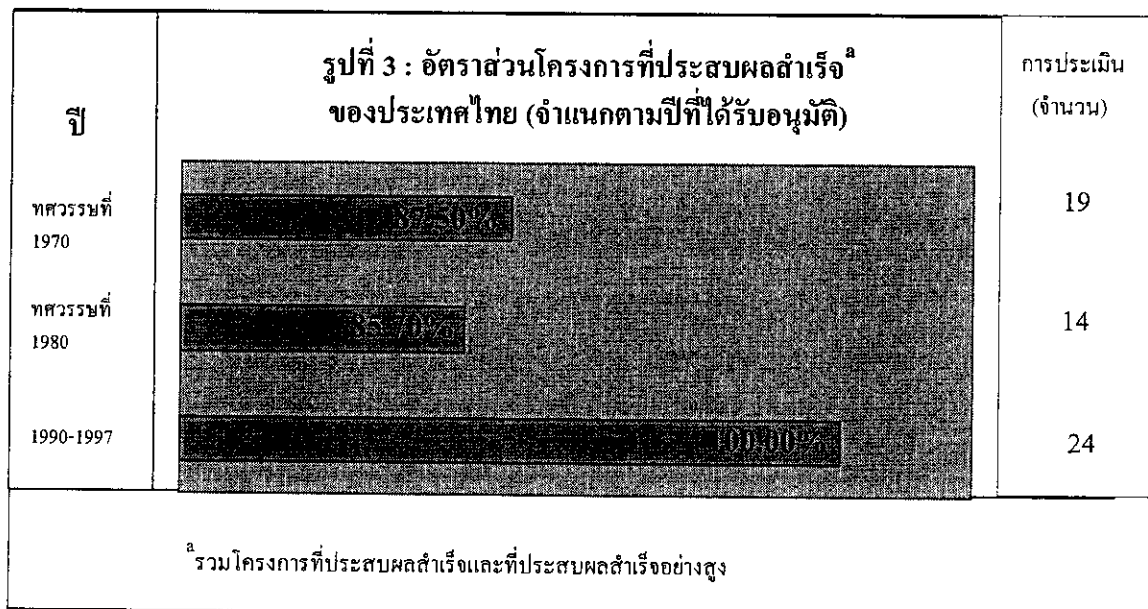
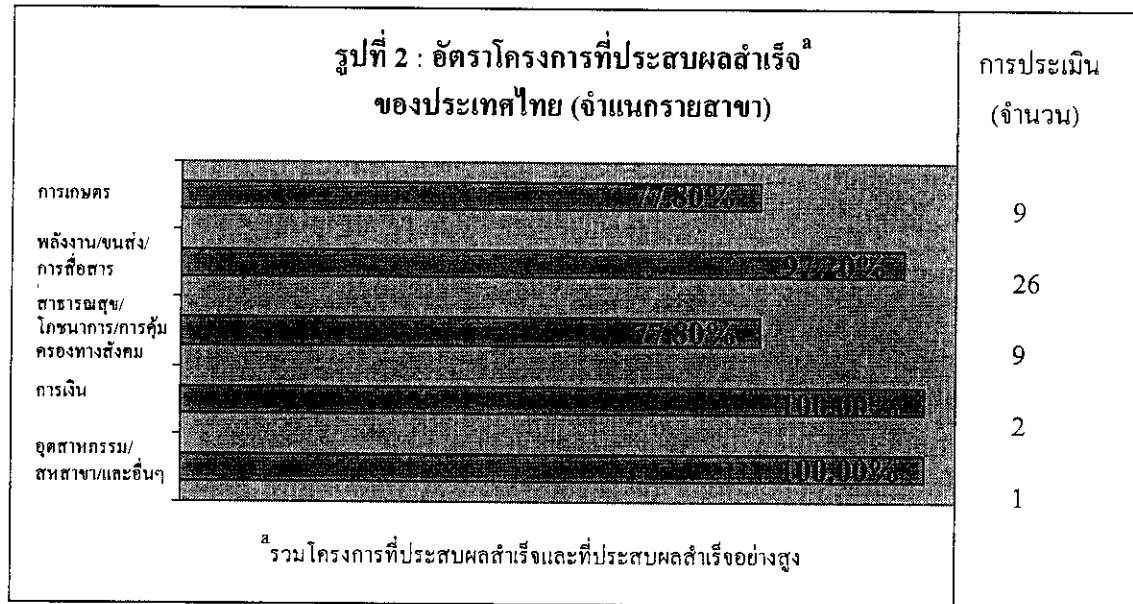
ก. บทเรียน

10. ความสามารถของประเทศไทยในการปฏิบัติโครงการมีความแข็งแกร่งในทุกสาขาการพัฒนา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง โครงการที่ได้รับอนุมัติระหว่างปี พ.ศ. 2533-2540 (รูปที่ 2 และ 3) อย่างไรก็ตาม แม้ว่าจะมีผลการดำเนินงานที่ดี แต่กระทรวงและหน่วยงานของรัฐอีกหลายหน่วยงานยังต้องการการฝึกอบรมและการ

⁸ ADB. 2001. *Thailand Country Strategy and Program Update (2002-2004)*. Manila.

⁹ ข้อมูลสรุปโครงการความช่วยเหลือทางวิชาการสำหรับประเทศไทยแสดงในภาคผนวก 11

พัฒนาขีดความสามารถในการเตรียมโครงการ การปฏิบัติโครงการ และการประเมินผลสำหรับโครงการ พื้นฐานขนาดใหญ่และซับซ้อนที่รัฐจัดทำร่วมกับภาคเอกชน ทั้งนี้ การจัดโครงสร้างการทำงานระหว่างภาครัฐ กับภาคเอกชน ต้องอาศัยความเชี่ยวชาญเฉพาะและขีดความสามารถในด้านกฎระเบียบและองค์กร ในการ เตรียมโครงการ การเงิน และการบริหารความเสี่ยง ในขณะเดียวกัน เนื่องจากระบบเศรษฐกิจของไทยมีความ ซับซ้อนมากขึ้น ประเทศไทยจำเป็นต้องใช้ความเชี่ยวชาญและแนวปฏิบัติที่ดีที่สุดจากต่างประเทศ เพื่อขยาย ขอบเขตการปฏิรูปนโยบายโดยเฉพาะอย่างยิ่งในสาขาการเงิน

11. ประเทศไทยมีความก้าวหน้าอย่างเห็นได้ชัดในด้านการป้องกันความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อมและสังคม เมื่อเร็วๆ นี้ การประเมินโครงการถนนในเมือง ซึ่งได้รับอนุมัติจาก ADB ในปี พ.ศ. 2535 ระบุว่าหน่วยงาน ภาครัฐบาลมีการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม การเวนคืนที่ดิน และการตั้งถิ่นฐานใหม่อย่างน่าพึงพอใจ¹⁰ อย่างไรก็ตาม

10

ADB. 2005. Project Performance Evaluation Report for the Bangkok Urban Transport Project in Thailand. Manila.

ตาม การประเมินดังกล่าวได้ให้ข้อเสนอแนะว่าแนวทางที่เป็นระบบมากขึ้นจะช่วยลดความล่าช้าในการดำเนินการและลดค่าใช้จ่ายที่บานปลายลงได้ โดยทั่วไปแล้ว การปฏิบัติงานจัดซื้อจัดจ้างของไทยอยู่ในระดับที่น่าพอใจ แต่แม้ว่าประเทศไทยจะมีระบบการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐโดยรวมที่ค่อนข้างดี แต่การปรับแต่งรายละเอียดในด้านวิชาการ กระบวนการและการบริหารจัดการจะช่วยเพิ่ม ความโปร่งใส การคาดการณ์ได้ และประสิทธิภาพให้สูงขึ้น¹¹

12. บทเรียนที่สำคัญที่สุดประการหนึ่งของการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน คือ ความจำเป็นที่ต้องให้สาธารณชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจตั้งแต่ต้น ปัจจุบัน กลุ่มชุมชนและองค์กรพัฒนาเอกชน (Non Government Organization) มีบทบาทสูงขึ้นในสังคมไทยและข้อมูลที่ได้รับจากกลุ่มและองค์กรเหล่านั้นเป็นสิ่งจำเป็นในทุกขั้นตอนของการดำเนินโครงการ การปรึกษาหารือกับชุมชนท้องถิ่นที่ไม่มีประสิทธิผลเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ต้องทำการตรวจสอบโครงการบำบัดน้ำเสียในจังหวัดสมุทรปราการ¹² ในทางตรงกันข้าม การเตรียมแผนพัฒนาอนุภูมิภาคอันดามันที่ได้รับผลกระทบจากสึนามิ มีการร่วมมือและการปรึกษาหารืออย่างใกล้ชิดกับองค์กรพัฒนาเอกชนและภาคประชาสังคมตั้งแต่ต้น แนวทางดังกล่าวได้ทำให้การออกแบบปรับปรุงความเป็นอยู่ผู้ได้รับผลกระทบจากสึนามิ เป็นไปอย่างมีนวัตกรรม ซึ่งรวมถึงแผนงานปรับปรุงสาธารณูปโภคที่ชุมชนท้องถิ่นจะเป็นผู้ปฏิบัติโดยตรง¹³

13. บทเรียนมีคุณค่าในการออกแบบและปฏิบัติแผนงานปฏิรูปนโยบายในสาขาการเงินและสังคม เห็นได้จากโครงการเงินกู้ 2 โครงการที่ได้รับอนุมัติหลังวิกฤตการณ์การเงินของเอเชียระหว่างปี พ.ศ.2540-2541 ได้แก่ แผนงานปฏิรูปตลาดการเงินของ ADB ที่ได้รับอนุมัติในเดือนธันวาคม 2540 เพื่อสนับสนุนนโยบายการสร้างความเข้มแข็งของระบบการเงินและการสร้างเสถียรภาพของตลาด โครงการดังกล่าวและการสนับสนุนทางการเงินขององค์กรระหว่างประเทศอื่นๆ ได้สร้างความเชื่อมั่นให้นักลงทุน โดยสนับสนุนพันธกรณีของรัฐบาลในการแก้จุดอ่อนเชิงโครงสร้างของระบบการเงิน อย่างไรก็ตาม เมื่อมองย้อนกลับไปที่โครงการเงินกู้ของ ADB น่าจะมีประสิทธิผลมากขึ้น หากมีการสนับสนุนทางวิชาการและให้คำปรึกษาในรายละเอียดควบคู่ไปด้วย¹⁴ และเช่นเดียวกัน ขณะที่แผนงานในสาขาสังคมของ ADB ซึ่งอนุมัติในเดือนมีนาคม 2541 สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ในการสนับสนุนงบประมาณในช่วงวิกฤตได้ แต่มีการบรรลุวัตถุประสงค์เชิงนโยบายเพียงเล็กน้อยเท่านั้น และส่วนใหญ่ก็ไม่แข็งแกร่งพอที่จะต้านทานการเปลี่ยนแปลงของรัฐบาลได้¹⁵ ประสพการณ์ทั้งสองเน้นย้ำข้อเท็จจริงที่ว่า โครงการเงินกู้ที่ประสบผลสำเร็จจะต้องมีเป้าหมายการปฏิรูประยะยาวที่เป็นขั้นเป็นตอน โดยมีรัฐบาลเป็นเจ้าของอย่างแท้จริง นอกจากนี้ยังแสดงให้เห็นว่าโครงการเงินกู้แบบมาตรฐาน

¹¹ World Bank. 2005. *Commentary on Joint Royal Thai Government – World Bank Assessment of the Thai Public Procurement System*, Bangkok.

¹² ADB. 2002. *Report and Recommendation of the Inspection Committee to the Board of Directors on Inspection Request: Samut Prakarn Wastewater Management Project*. Manila.

¹³ ADB. 2005. *Subregional Development Plan for the Tsunami-Affected Andaman Region*. Manila.

¹⁴ ADB. 2003. *Program Completion Report on the Financial Markets Reform Program in Thailand*. Manila.

¹⁵ ADB. 2005. *Program Performance Audit Report on the Social Sector Program in Thailand*. Manila.

อาจจะไม่ใช่วิธีที่ดีที่สุดในการตอบสนองต่อสถานการณ์ที่แตกต่างกัน ตัวอย่างเช่น วิกฤตการณ์การเงินของเอเชีย

2. ความท้าทายด้านการพัฒนาและการตอบสนองของประเทศไทย

ก. การปฏิรูปและการฟื้นตัวจากวิกฤตการณ์การเงิน

14. วิกฤตการณ์การเงินของเอเชีย ในปี พ.ศ. 2540-2541 ได้สร้างความตกตะลึงอย่างใหญ่หลวงในภูมิภาค โดยมีระบบเศรษฐกิจของไทยอยู่ในจุดศูนย์กลางของปัญหา ในวันที่ 2 กรกฎาคม 2540 การตัดสินใจลอยตัวค่าเงินบาททำให้ค่าเงินบาทลดลงและสูญเสียมูลค่าประมาณครึ่งหนึ่งภายในหนึ่งสัปดาห์ โดยลดถึงจุดต่ำสุดในเดือนมกราคม 2541 ในขณะที่ตลาดหุ้นไทยลดลงร้อยละ 75 ในปี พ.ศ. 2540 และธนาคารแห่งประเทศไทยต้องปิดบริษัทเงินทุน 56 แห่งอย่างถาวร ทั้งนี้ระหว่างปี พ.ศ. 2539-2541 ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศต่อหัว ลดตัวถึงร้อยละ 12.7 และประชากร 1.1 ล้านคนตกอยู่ภายใต้เส้นความยากจน¹⁶ หนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ของประเทศไทยเพิ่มสูงสุดในภูมิภาคทั้งในรูปของมูลค่าและอัตราเพิ่ม โดยถึงจุดสูงสุดที่ร้อยละ 48 ของสินทรัพย์ธนาคารทั้งหมดในช่วงกลางปี พ.ศ. 2542

15. ความรุนแรงจากวิกฤตการณ์การเงินกระตุ้นให้มีการปฏิรูปการเมือง เศรษฐกิจ การเงินและสังคมอย่างกว้างขวาง ประการแรก มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญที่ก้าวหน้าฉบับใหม่ในเดือนตุลาคม 2540 มีการจัดตั้งศาลรัฐธรรมนูญ คณะกรรมการป้องกันการทุจริตแห่งชาติ และสมาชิกสภานิติบัญญัติที่มาจากการเลือกตั้ง รัฐธรรมนูญยังกำหนดให้มีการปฏิรูปการบริหารราชการที่สำคัญ รวมทั้งการปฏิรูปการศึกษาอย่างเต็มรูปแบบ ประการที่สอง มีการปรับโครงสร้างและการเสริมสร้างความแข็งแกร่งของสาขาการเงิน มีการสร้างความเข้มแข็งให้กับกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการจัดตั้งองค์กรเพื่อการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน (ปรส.) และบริษัทบริหารสินทรัพย์ เพื่อแก้ปัญหาหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้จำนวนมากในสาขาการธนาคารและสินทรัพย์ที่ถูกยึดในภาคธุรกิจ ประการสุดท้าย รัฐบาลเริ่มแปรรูปรัฐวิสาหกิจในวงกว้าง ทั้งในสาขาการขนส่ง พลังงาน สาธารณูปโภคและโทรคมนาคม อย่างไรก็ตาม การแปรรูปรัฐวิสาหกิจ เริ่มชะลอตัวในช่วง 2 ปีที่ผ่านมา

16. มาตรการระงับความสูญเสียอย่างเข้มงวดและทันทั่วทั้งที่หลังจากวิกฤต และการปฏิรูปเชิงโครงสร้างได้ช่วยวางพื้นฐานการฟื้นฟูเศรษฐกิจของไทยอย่างรวดเร็ว รายได้ต่อหัวที่แท้จริงและปัญหาความยากจนลดลงสู่ระดับก่อนวิกฤตภายในปี พ.ศ. 2546 ทั้งนี้ การเติบโตทางเศรษฐกิจที่เข้มแข็งระหว่างปี พ.ศ. 2545-2547 ยืนยันถึงความเข้มแข็งของระบบเศรษฐกิจไทยในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ รายได้ประชาชาติต่อหัว ในปี พ.ศ. 2547 คิดเป็น 2,490 เหรียญสหรัฐ ซึ่งสูงกว่าฟิลิปปินส์ (1,170 เหรียญสหรัฐ) และอินโดนีเซีย (1,140 เหรียญสหรัฐ) เป็นสองเท่า นอกจากนี้ GNI ต่อหัวของประเทศไทยในปี พ.ศ. 2547 ยังสูงกว่าประเทศเพื่อนบ้านใน GMS อย่างเห็นได้ชัด แต่ต่ำกว่ามาเลเซีย (4,520 เหรียญสหรัฐ) บรูไนดารุสซาลาม (15,250 เหรียญสหรัฐ) และสิงคโปร์ (24,760 เหรียญสหรัฐ)¹⁷

¹⁶ World Bank. 2000. *East Asia: Recovery and Beyond*. Washington, DC.

¹⁷ GNI ต่อหัวในประเทศ GMS ได้แก่ กัมพูชา (350 เหรียญสหรัฐ) สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (390 เหรียญสหรัฐ) พม่า (220 เหรียญสหรัฐ) และเวียดนาม (540 เหรียญสหรัฐ). ADB. 2549. *ตัวชี้วัดที่สำคัญ 2549*. มะนิลา

ข. แผนพัฒนาระยะกลางของรัฐบาล

17. กรอบการทำงานเชิงยุทธศาสตร์ของประเทศไทย เพื่อจัดการประเด็นการพัฒนาประเทศระหว่างปี พ.ศ.2550-2554 คือ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10¹⁸ ซึ่งประกอบด้วย ยุทธศาสตร์ 5 ประการ ประการแรก คือ การพัฒนาคนและสังคมไทย โดยเน้นการศึกษาและพัฒนาสังคมแห่งการเรียนรู้ บนพื้นฐานความจำเป็นในการเพิ่มขีดความสามารถในการผลิตและการแข่งขันของประเทศไทยในระบบเศรษฐกิจโลก ประการที่สอง คือ การสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ประการที่สาม คือ การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจให้สมดุลและยั่งยืน เพื่อเพิ่มขีดความสามารถด้านการผลิต การสนับสนุนการลงทุนในท้องถิ่นและต่างประเทศ และการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน โดยมีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การพัฒนาตลาดทุน และการเพิ่มประสิทธิภาพด้านพลังงาน เป็นองค์ประกอบหลักของยุทธศาสตร์นี้ ประการที่สี่ คือ การพัฒนาบนฐานความหลากหลายทางชีวภาพ โดยการอนุรักษ์และการจัดการสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน ส่วนยุทธศาสตร์ประการที่ห้า คือ การเสริมสร้างธรรมาภิบาล เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจสังคมในระยะยาวอย่างยั่งยืน

18. จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 จะเห็นว่าประเด็นการพัฒนาที่สำคัญของประเทศไทยในระยะปานกลางแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มแรกได้แก่ความจำเป็นที่จะต้องผลักดันการลดความยากจนอย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมการพัฒนาแบบมีส่วนร่วม กระจายผลประโยชน์อย่างเท่าเทียม และสร้างความเข้มแข็งของระบบการคุ้มครองทางสังคม กลุ่มที่สอง คือความจำเป็นในการเพิ่มขีดความสามารถในการผลิตและการแข่งขันเพื่อรักษาการเติบโตทางเศรษฐกิจ และกลุ่มที่สามคือ ความจำเป็นในการจัดการการขยายตัวทางเศรษฐกิจและคุ้มครองสิ่งแวดล้อม เพื่อสร้างการพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน โดยจะได้อธิบายสาระของประเด็นท้าทายเหล่านี้ รวมทั้งการตอบสนองของประเทศไทยในลำดับต่อไป¹⁹

ค. การแก้ไขปัญหาความยากจน ความไม่เท่าเทียมและการคุ้มครองทางสังคม

19. หลังจากวิกฤตการณ์การเงิน ประเทศไทยได้ประสบความสำเร็จในการลดความยากจนและผลักดันการพัฒนาสังคมอย่างเห็นได้ชัด โดยสามารถลดความยากจนตามเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ (Millennium Development Goal : MDG) ที่มุ่งลดสัดส่วนของประชาชนที่ยากจน และยังบรรลุเป้าหมาย MDG ดังนี้ (ก) ส่งเสริมสุขภาพของมารดา (ข) ลดการเสียชีวิตของทารก (ค) ขยายการเข้าถึงน้ำดื่มที่สะอาด และการสุขาภิบาล (ง) การต่อสู้กับการระบาดของ HIV/AIDS มาลาเรีย และโรคติดต่ออื่นๆ สำหรับเป้าหมายด้านการศึกษา ประเทศไทยสามารถลดช่องว่างทางเพศในการเข้ารับการศึกษาชั้นประถมและมัธยม และอาจจะบรรลุเป้าหมายด้านการศึกษาในชั้นประถม ภายในกำหนดปี พ.ศ. 2558²⁰

¹⁸ สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) เสร็จในเดือนกันยายน 2549

¹⁹ รายละเอียดของประเด็นความท้าทายด้านการพัฒนาที่ประเทศไทยต้องเผชิญมาจากเอกสารการศึกษา รายงาน การประเมิน และการวิเคราะห์ ที่จัดทำโดยหน่วยงานของรัฐบาล ADB หุ่นส่วนการพัฒนาอื่นๆ และสถาบันวิจัย (ภาคผนวก 3)

²⁰ ความก้าวหน้าของประเทศไทยไปสู่เป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษแสดงในภาคผนวก 4

1. ความท้าทาย

20. คาดกันว่าประเทศไทยจะบรรลุเป้าหมาย MDG เกือบทั้งหมดได้ภายในปี พ.ศ. 2558 อย่างไรก็ตาม การลดความยากจนยังคงเป็นความท้าทายที่สำคัญที่สุดของไทย แม้ว่าประชากรของประเทศไทยที่อยู่ใต้เส้นความยากจนที่ใช้เกณฑ์ 1 เหรียญสหรัฐต่อวัน จะมีสัดส่วนน้อยกว่าร้อยละ 2 แต่ประชากรไทยมากกว่า 20 ล้านคนก็ดำรงชีวิตโดยได้รับค่าจ้างน้อยกว่า 2 เหรียญสหรัฐต่อวัน²¹ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ คนส่วนใหญ่ของสังคมไทยยังคงมีความเปราะบางสูงและกลับไปสู่ความยากจนได้ง่ายมาก หากไม่มีมาตรการสร้างการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างยั่งยืนและการกระจายผลประโยชน์ที่เท่าเทียมกันมากขึ้น

21. คนในบางภูมิภาคและบางกลุ่มของประเทศไทยไม่ได้รับประโยชน์อย่างเต็มที่จากการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศ คนยากจนส่วนใหญ่ (มากกว่าร้อยละ 85) อาศัยอยู่ในชนบท และมีความแตกต่างด้านรายได้อย่างชัดเจนระหว่างภาค เช่น ในปี พ.ศ. 2547 คนยากจนในภาคเหนือคิดเป็นร้อยละ 16.2 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือคิดเป็นร้อยละ 17.2 (เปรียบเทียบกับคนยากจนทั้งประเทศร้อยละ 11.3) แต่คนยากจนในกรุงเทพฯ และปริมณฑลมีเพียงร้อยละ 1.6²² คนยากจนของไทยมากกว่า 1 ใน 3 เป็นเด็ก และมากกว่าร้อยละ 10 เป็นผู้สูงอายุ นอกจากนี้ยังมีความไม่เท่าเทียมด้านรายได้ โดยกลุ่มประชากรที่ยากจนที่สุดร้อยละ 20 มีรายได้น้อยกว่าร้อยละ 7 ของรายได้ทั้งหมด และกลุ่มประชากรที่รวยที่สุดร้อยละ 10 มีรายได้มากกว่าร้อยละ 33 ของรายได้ทั้งหมด (เชิงอรรถ 21)

22. นอกจากนั้น ยังมีความจำเป็นที่จะต้องจัดระเบียบและองค์กรของกลไกการคุ้มครองทางสังคม เพื่อให้สามารถคุ้มครองแรงงานและประชากรในกลุ่มเสี่ยง ได้แก่ คนยากจน ผู้หญิง เด็ก ผู้สูงอายุ และผู้พิการ ได้ครอบคลุมยิ่งขึ้น วิกฤตการณ์การเงินได้เน้นย้ำถึงความจำเป็นเร่งด่วนในการจัดระบบการคุ้มครองทางสังคมอย่างเป็นทางการ เพื่อทำงานเสริมกับเครือข่ายการคุ้มครองทางสังคมอย่างไม่เป็นทางการ ซึ่งพึ่งพาความสัมพันธ์ในครอบครัวและการสนับสนุนของชุมชน ทั้งนี้ แม้ว่าวิกฤตการณ์การเงินจะช่วยกระตุ้นประเทศไทยให้ปรับยุทธศาสตร์การคุ้มครองทางสังคม แต่ความท้าทาย อยู่ที่ความสำเร็จในการจัดระบบการคุ้มครองที่เพียงพอ คาดการณ์ได้ และเท่าเทียม ปัจจุบันประเทศไทยมีประชากรเพียง 1 ใน 5 ที่ได้รับการคุ้มครองทางสังคมอย่างเป็นทางการ ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่ทำงานในภาครัฐหรือรัฐวิสาหกิจ นั่นหมายความว่าประชากรที่เหลืออีกกว่า 50 ล้านคนไม่ได้รับการคุ้มครอง²³

23. ความท้าทายของการคุ้มครองทางสังคมของประเทศไทย ยังรวมถึงโครงสร้างประชากรที่เปลี่ยนแปลง กล่าวคือ กลุ่มประชากรผู้สูงอายุที่มีอายุมากกว่า 60 ปี จะเพิ่มเป็นสองเท่าในอีก 20 ปีข้างหน้า หรือจาก 6 ล้านคนในปัจจุบันเพิ่มเป็น 11.6 ล้านคน²⁴ นอกจากนี้ อัตราการเกิดของไทยยังลดลงจาก 6.3 คนในปี พ.ศ. 2507 เป็น 1.8 คนในปี พ.ศ. 2549²⁵ การลดลงดังกล่าว ผนวกกับการเพิ่มขึ้นของอายุขัยเฉลี่ย ทำให้มี

²¹ United Nations Development Programme. 2005. *Human Development Report 2005*. New York.

²² National Economic and Social Development Board. 2005. *Household Socioeconomic Survey*. Bangkok.

²³ United Nations. 200. *Thailand Common Country Assessment*. Bangkok.

²⁴ สถาบันวิจัยประชากรและสังคม, มหาวิทยาลัยมหิดล, ประเทศไทย

²⁵ Chulalongkorn University. 2006. *Consumerism Society Causes Imbalance in Population Structure*. Bangkok.

กำลังแรงงานลดลงในขณะที่ประชากรที่ต้องพึ่งพิงผู้อื่นมีสัดส่วนสูงขึ้น ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ในปัจจุบันมีเงินออมไม่เพียงพอและไม่สามารถเข้าถึงการรักษาพยาบาล อีกทั้งการเปลี่ยนเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างรวดเร็วของไทย บ่งชี้ถึงความจำเป็นที่ต้องเพิ่มค่าใช้จ่ายของภาครัฐเพื่อการคุ้มครองทางสังคม การสาธารณสุข และการดูแลความอยู่ดีมีสุขของผู้สูงอายุ²⁶

2. การตอบสนอง

24. ประเทศไทยตอบสนองต่อปัญหาท้าทายทางสังคมที่ต้องเผชิญ ด้วยการกำหนด “MDG-Plus” ซึ่งเป็นดำเนินการในระดับที่ก้าวหน้ากว่า MDG ที่ได้ตกลงกัน²⁷ การกำหนดเป้าหมายดังกล่าว แสดงถึงแนวทางการทำงานแบบมุ่งผลลัพธ์ของรัฐบาล และเป็นตัวอย่างของการประยุกต์ใช้และพัฒนากรอบการทำงานของ MDG สำหรับประเทศที่มีรายได้ระดับปานกลาง โดยนำ MDG ไปสู่ประชากรระดับล่างแทนระดับบน ซึ่งทำให้ (ก) ช่วยเน้นความสนใจไปยังกลุ่มเสี่ยงและภูมิภาคที่ถูกกละเลย (ข) มีการจัดลำดับความสำคัญใหม่และปรับแต่งการวางแผนพัฒนาของรัฐบาล โดยเน้นการสนับสนุนคนยากจน (ค) ส่งเสริมการต่อสู้กับ HIV/AIDS และ (ง) กำหนดวิสัยทัศน์การทำงานของประเทศไทยต่อ MDG ในฐานะผู้ให้ความช่วยเหลือประเทศอื่นและผู้นำในด้านความร่วมมือระดับภูมิภาค²⁸

25. ความชัดเจนของเป้าหมาย MDG-Plus ของไทย ที่มุ่งลดสัดส่วนคนยากจนให้ต่ำกว่าร้อยละ 4 ภายในปี พ.ศ. 2552 (จากพื้นฐานเส้นความยากจนของประเทศ) ทำให้มีความจำเป็นต้องลดความแตกต่างระหว่างภูมิภาคและกลุ่มประชากร ดังนั้น แผนงานของรัฐบาลในการลดความยากจนและส่งเสริมสุขภาพอนามัยของแม่และเด็ก จึงมีเป้าหมายในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พื้นที่สูงในภาคเหนือ และสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยรัฐบาลได้จัดสรรงบประมาณและแผนงานเพื่อแก้ปัญหาความจำเป็นของกลุ่มเสี่ยง ซึ่งรวมถึงเด็กกำพร้า ผู้สูงอายุ ผู้พิการ และชนกลุ่มน้อย ในการนี้ การกระจายอำนาจการจัดบริการให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและองค์กรพัฒนาเอกชนให้มากขึ้น จะช่วยให้กำหนดเป้าหมาย รวมทั้งการปรับแต่ง และติดตามแผนงานแต่ละแผนได้ดียิ่งขึ้น

26. การคุ้มครองทางสังคมต้องอาศัยแนวทางที่หลากหลาย เพื่อให้สามารถสนองความต้องการของกลุ่มและชุมชนที่แตกต่างกัน แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 กำหนดให้การปฏิรูประบบบำนาญบำนาญมีลำดับความสำคัญสูงสุด และรัฐบาลกำลังทบทวนวิธีการสร้างความแข็งแกร่งของระบบบำนาญบำนาญในปัจจุบัน โดยข้อเสนอที่กำลังพิจารณา ได้แก่ ระบบบำนาญภาคบังคับ ระบบเงินออมแบบสมัครใจ และการขยายระบบบำนาญบำนาญให้ครอบคลุมแรงงานนอกระบบ ทั้งนี้เนื่องจากประชากรวัยแรงงานมีจำนวนลดลงเมื่อเทียบกับผู้สูงอายุที่เพิ่มขึ้น รัฐบาลจึงตระหนักถึงความจำเป็นเร่งด่วนของการปฏิรูประบบบำนาญและการออม นอกจากนั้น การทำงานเชิงรุกเพื่อตอบสนองความต้องการทางการ

²⁶ United Nations Population Fund. 2006. *Population Ageing in Thailand: Prognosis and Policy Response*. Bangkok.

²⁷ เป้าหมาย MDG -Plus ของประเทศไทยและตัวชี้วัดแสดงอยู่ในภาคผนวก 5

²⁸ National Economic and Social Development Board and United Nations Country Team in Thailand. 2004. *Thailand Millennium Development Goals Report 2004*. Bangkok.

เงินและการรักษาพยาบาลที่เพิ่มขึ้นสำหรับผู้สูงอายุ ก็มีความสำคัญสูง หากประเทศไทยต้องการประสบความสำเร็จในการลดความยากจน

ง. การเสริมสร้างศักยภาพการขยายตัวทางเศรษฐกิจ

27. GDP ของไทยขยายตัวในอัตราเฉลี่ยร้อยละ 6.2 ต่อปี ในช่วง พ.ศ. 2545-2547 แต่อัตราดังกล่าวชะลอตัวเหลือร้อยละ 4.5 ในปี พ.ศ. 2548 ซึ่งเป็นอัตราต่ำที่สุดนับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2544²⁹ อันเป็นผลจากภัยแล้ง ราคาน้ำมันที่สูงขึ้น และพิบัติภัยสึนามิในเดือนธันวาคม 2547 ที่ส่งผลกระทบด้านลบต่อการเติบโตในปี พ.ศ. 2548 ต่อมาในปี 2549 การขยายตัวของ GDP ยังคงอยู่ในระดับต่ำที่ร้อยละ 5 ซึ่งต่ำกว่าศักยภาพของประเทศไทย ทั้งนี้ เป็นที่รับรู้กันว่า การขยายตัวทางเศรษฐกิจในช่วงระยะปานกลางจะขึ้นอยู่กับเสถียรภาพทางการเมืองและการเพิ่มผลิตภาพและขีดความสามารถในการแข่งขัน ที่ผลักดันด้วยการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานและความก้าวหน้าของการปฏิรูปโครงสร้างที่สำคัญ โดยมีการแปรรูปรัฐวิสาหกิจและการสร้างความเข้มแข็งของตลาดทุนไทยเป็นเป้าหมายการปฏิรูปที่สำคัญอยู่ด้วย รวมทั้ง ธรรมชาติที่เป็นสิ่งจำเป็นในการสร้างบรรยากาศการลงทุนและเพิ่มศักยภาพการเติบโตของเศรษฐกิจไทย

1. ความท้าทาย

28. ความจำเป็นในการเพิ่มขีดความสามารถการแข่งขันของระบบเศรษฐกิจไทยที่เพิ่มสูงขึ้นในยุคโลกาภิวัตน์และยุคที่เทคโนโลยีเปลี่ยนแปลงรวดเร็ว ในช่วง 4 ปีที่ผ่านมา ระหว่างปี พ.ศ. 2546-2549 ดัชนีขีดความสามารถการแข่งขันของไทยที่จัดอันดับโดย World Economic Forum ได้ถดถอยลง³⁰ รายงาน World Competitiveness Yearbook ของสถาบัน International Institute for Management Development ระบุถึงปัจจัยที่ทำให้ขีดความสามารถการแข่งขันทางเศรษฐกิจของไทยลดลง ประกอบด้วย ปัจจัยด้านโครงสร้างพื้นฐาน ผลิตภาพ การศึกษา การสาธารณสุข และสิ่งแวดล้อม³¹ ปัญหาที่สืบเนื่องจากการที่ขีดความสามารถในการแข่งขันของไทยลดลง คือ ผลกระทบต่อการลงทุนของภาคเอกชน ทั้งนี้ โดยเฉลี่ยการลงทุนของภาคเอกชนก่อนเกิดวิกฤตการณ์การเงิน คิดเป็นสัดส่วนมากกว่าร้อยละ 25 ของ GDP เปรียบเทียบกับร้อยละ 15 ในปี พ.ศ. 2548 และแม้ว่าการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศของไทย (Foreign Direct Investment-FDI) จะฟื้นกลับมาอยู่ในสัดส่วนเดิมของปี 2540 เมื่อเทียบกับ GDP แต่เมื่อเปรียบเทียบกับการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศทั้งหมดในภูมิภาคเอเชียตะวันออกและแปซิฟิก สัดส่วน FDI ของไทยกลับลดต่ำลง

29. มีปัจจัยหลายประการที่ส่งผลต่อขีดความสามารถในการแข่งขันของไทยในระบบเศรษฐกิจโลก กล่าวกันว่า โครงสร้างพื้นฐานที่ไม่เพียงพอของไทย เป็นข้อจำกัดสำคัญต่อการลงทุนของภาคเอกชนและการ

²⁹ ตัวชี้วัดทางเศรษฐกิจของประเทศไทยและสรุปการพัฒนาเศรษฐกิจในช่วงที่ผ่านมา แสดงในภาคผนวก 6

³⁰ ดัชนีขีดความสามารถในการแข่งขัน ประกอบด้วย ดัชนีเทคโนโลยี ดัชนีกฎระเบียบและสถาบันของภาครัฐ และดัชนีสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจมหภาค ประเทศไทยจัดอยู่ในลำดับที่ 35 จาก 125 ประเทศในปี พ.ศ. 2549, World Economic Forum, 2006. *Global Competitiveness Report*. Geneva.

³¹ International Institute for Management Development, 2006. *World Competitiveness Yearbook*. Lausanne.

เพิ่มผลิตภาพ³² ปัญหาโครงสร้างพื้นฐานส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการลงทุนของภาครัฐที่ลดลงนับตั้งแต่วิกฤตการณ์การเงินของเอเชีย การลงทุนโครงสร้างพื้นฐานที่ลดลงนับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540 เห็นได้จากข้อมูลการใช้จ่ายของภาครัฐ โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. 2540 การลงทุนโครงสร้างพื้นฐานของภาครัฐ คิดเป็นร้อยละ 20 ของรายจ่ายทั้งหมด และในปีงบประมาณ พ.ศ. 2546 กลับลดลงเหลือร้อยละ 10³³ ยิ่งไปกว่านั้น ข้อมูลของธนาคารโลกยังระบุว่า การลงทุนร่วมกับภาคเอกชนในโครงสร้างพื้นฐานลดลงอย่างเห็นได้ชัดในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา โดยเฉพาะในสาขาการขนส่งและพลังงาน³⁴

30. ผลกระทบจากการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพที่ไม่เพียงพอ เห็นได้ชัดในสาขาการขนส่ง พลังงาน และแหล่งน้ำ ค่าใช้จ่ายด้านโลจิสติกส์ (Logistics) ในประเทศไทยสูงเกือบถึงร้อยละ 20 ของ GDP (เปรียบเทียบกับร้อยละ 11 ในญี่ปุ่น ร้อยละ 10 ในสหรัฐอเมริกา และร้อยละ 7 ในสหภาพยุโรป)³⁵ ถ้าลดค่าใช้จ่ายด้านโลจิสติกส์ลงได้ ก็จะเกิดประสิทธิภาพอย่างมหาศาล โดยเฉพาะในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นแหล่งกำเนิดของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศถึงกว่าร้อยละ 45 ของทั้งหมด ในสาขาพลังงานก็มีการลงทุนต่ำ และการสำรองพลังงานก็ลดลงอย่างรวดเร็ว จำเป็นต้องมีการลงทุนเพิ่มและพัฒนาประสิทธิภาพการใช้พลังงาน เพื่อสร้างความมั่นคงด้านพลังงานของประเทศไทยและรักษาการเติบโตต่อไป นอกจากนี้ การขาดแหล่งน้ำและระบบบำบัดน้ำเสียในพื้นที่พัฒนาบริเวณชายฝั่งตะวันออก จะเป็นอุปสรรคต่อการขยายตัวของการพัฒนาอุตสาหกรรมที่สำคัญของประเทศในอนาคต ในขณะเดียวกัน เมืองใหญ่ของไทยก็ขยายตัวในอัตราที่เร็วกว่าความสามารถในการลงทุนจัดหาแหล่งน้ำในเมืองและจัดระบบสุขาภิบาล

31. การพัฒนาตลาดทุนก็เป็นสิ่งจำเป็นอีกประการหนึ่ง ขณะที่ตลาดทุนของประเทศไทยมีการเติบโตอย่างมากนับตั้งแต่วิกฤตการณ์การเงิน แต่เงินกู้จากสถาบันการเงินยังคงเป็นแหล่งเงินทุนที่สำคัญสำหรับภาคเอกชน (เกือบร้อยละ 50) ที่เหลือเป็นตราสารหนี้ (ร้อยละ 20) และตราสารทุน (ร้อยละ 31)³⁶ ดังนั้นตลาดหลักทรัพย์ของประเทศไทยจึงมีขนาดเล็กโดยเปรียบเทียบ ณ สิ้นปี พ.ศ. 2548 มูลค่าของตลาดคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 71 ของ GDP เปรียบเทียบกับฮ่องกง จีน (ร้อยละ 590) มาเลเซีย (ร้อยละ 153) และสิงคโปร์ (ร้อยละ 176)³⁷ ตลาดหลักทรัพย์ของประเทศไทยมีกลุ่มบริษัทจดทะเบียนรายใหญ่เพียงไม่กี่ราย และบริษัทจดทะเบียนใหญ่ที่สุดจำนวน 50 ราย คิดเป็นร้อยละ 75 ของมูลค่าตลาดในปี พ.ศ. 2548³⁸ อีกพื้นฐานของผู้ลงทุนก็แคบมาก

³² โครงสร้างพื้นฐาน การขาดทักษะ และภาระข้อบังคับที่เข้มงวดถูกจัดให้เป็นข้อจำกัดหลัก 3 ประการของการลงทุนภาคเอกชนและการเพิ่มผลิตภาพของประเทศไทย ดู National Economic and Social Development Board and World Bank, *Thailand Investment Climate, Firm Competitiveness and Growth Study*. Bangkok.

³³ Bank of Thailand . 2005. *National Government Actual Expenditure*. Bangkok.

³⁴ การลงทุนในสาขาขนส่งโดยภาคเอกชนมีส่วนร่วมลดลงจาก 3,950.4 ล้านดอลลาร์สหรัฐในปี พ.ศ. 2538-2542 เหลือ 939 ล้านดอลลาร์สหรัฐในปี พ.ศ. 2543-2547 และในช่วงเวลาเดียวกัน การลงทุนในสาขาพลังงานลดลงจาก 6,550.4 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เหลือ 3,950.4 ล้านดอลลาร์สหรัฐ World Bank. 2006. *World Development Indicators*. Manila.

³⁵ Japan External Trade Organization. 2003. *Study of Thailand's logistics System*. Bangkok.

³⁶ ADB. 2006. *Asian Bonds Online – Asia Bond Indicators*. Manila.

³⁷ ADB. 2006. *Asian Development Outlook*. Manila. และตลาดหลักทรัพย์ของฮ่องกง จีน มาเลเซีย สิงคโปร์ และประเทศไทย

³⁸ จากข้อมูลของธนาคารแห่งประเทศไทย มีบริษัทเพียง 468 บริษัทในตลาดหลักทรัพย์ของประเทศไทยในปีพ.ศ. 2548 โดยมีทุนรวมกันจำนวนทั้งสิ้น 5,105,113.48 ล้านบาท

โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักลงทุนส่วนบุคคล กล่าวคือ เพียงร้อยละ 0.42 ของประชากรไทยลงทุนในตลาดทุน เปรียบเทียบกับร้อยละ 30 ในสิงคโปร์ ร้อยละ 28 ในญี่ปุ่น และร้อยละ 33 ในไต้หวัน³⁹ การขยายตลาดทุนจะทำให้ประเทศไทยมีแหล่งทุนสำหรับการลงทุนของภาครัฐและเอกชน สร้างเสถียรภาพทางการเงิน และบูรณาการกับระบบเศรษฐกิจโลกได้ดียิ่งขึ้น

32. ในด้านแรงงาน บริษัทเอกชนอ้างอยู่เสมอว่า การขาดแคลนแรงงานที่มีทักษะในประเทศไทยเป็นข้อจำกัดสำคัญที่สุดของการสร้างบรรยากาศการลงทุนและการเพิ่มผลิตภาพ ข้อเท็จจริงก็คือ มีนักเรียนไม่ถึงครึ่งที่สามารถจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา (12 ปี) อีกทั้งอัตราการเข้ารับการศึกษาระดับมัธยมศึกษาของไทยก็อยู่ในระดับต่ำกว่าอัตราของประเทศอื่น ๆ ในภูมิภาค⁴⁰ อัตราที่นักเรียนยังคงศึกษาอยู่ไม่ไปประกอบอาชีพในระดับต่ำ นอกจากนี้คุณภาพการศึกษาเป็นข้อกังวล โดยคะแนนการทดสอบมีความแตกต่างอย่างเห็นได้ชัดทั่วทั้งประเทศ คะแนนเฉลี่ยของประเทศก็ต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยของประเทศอื่น ๆ ในเอเชีย⁴¹ หากประเทศไทยต้องการหลุดพ้นจากระบบเศรษฐกิจที่พึ่งพาแรงงานราคาถูกไปสู่ “การสร้างคุณค่า” ก็จะต้องปรับปรุงอัตราที่นักเรียนยังคงศึกษาอยู่ไม่ไปประกอบอาชีพ ต้องพัฒนาคุณภาพการศึกษา และเพิ่มโอกาสการเข้าถึงการศึกษาให้คนยากจน

2. การตอบสนอง

33. การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันเป็นหัวใจสำคัญของนโยบายเศรษฐกิจของประเทศไทย แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 เน้นย้ำว่า การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันจะเป็นพื้นฐานสำหรับการเติบโตทางเศรษฐกิจ การลดความยากจนและการพัฒนาสังคมของประเทศไทย หนทางที่จะนำไปสู่เศรษฐกิจที่มีขีดความสามารถในการแข่งขัน มีผลิตภาพและเป็นเศรษฐกิจระบบเปิด จำต้องอาศัยการลงทุนเพิ่ม ซึ่งได้กำหนดไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ทั้งทางด้านกายภาพ ทุนการเงิน และทุนมนุษย์ แนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับลำดับความสำคัญของการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานด้านกายภาพและสังคม การพัฒนาตลาดทุนภายในประเทศ และการสร้างระบบเศรษฐกิจบนพื้นฐานของความรู้

34. ประเทศไทยได้หันกลับมาให้ความสำคัญกับการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานขนาดใหญ่ จะเห็นได้จากการที่คณะรัฐมนตรีได้อนุมัติแผนงานลงทุนระยะปานกลางที่มีวงเงินสูงกว่า 40,000 ล้านบาทหรือสหรัฐ (ประมาณร้อยละ 5 ของ GDP)⁴² ในช่วงกลางปี 2548 กว่าร้อยละ 25 ของการลงทุนทั้งหมดเป็นการขยายระบบรถไฟฟ้าขนส่งมวลชน (Mass Rapid Transit : MRT) ของกรุงเทพฯ ส่วนที่เหลือเป็นการลงทุนในโครงการทางด่วน การจัดหาแหล่งน้ำ พลังงาน ที่อยู่อาศัย การศึกษา และการสาธารณสุข โดยมีแหล่งทุนสำคัญ 4 แหล่ง ได้แก่ (ก) งบประมาณ (ข) เงินกู้ในประเทศ (ค) เงินกู้จากต่างประเทศ และ (ง) รายได้จากรัฐวิสาหกิจ กำไร

³⁹ Stock Exchange of Thailand. 2005. *Transactions by Investor Group*. Bangkok.

⁴⁰ อัตราการเข้าเรียนในชั้นมัธยมศึกษา ของประเทศไทยคิดเป็นร้อยละ 77 ในปี พ.ศ. 2546/47 ฟิลิปปีนส์ร้อยละ 84 และศรีลังการ้อยละ 87 ดู United Nations Country Team in Thailand. 2005. *Thailand Common Country Assessment*. Bangkok.

⁴¹ United Nations Country Team in Thailand. 2005. *Thailand Common Country Assessment*. Bangkok.

⁴² คำอธิบายสรุปแผนลงทุนโครงสร้างพื้นฐานระยะปานกลางของประเทศไทยแสดงอยู่ในภาคผนวก 7

และสินทรัพย์อื่น และแม้ว่าการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองจะทำให้การปฏิบัติแผนงานมีความล่าช้า แต่ก็เป็นที่เห็นพ้องกันว่า (ก) การลงทุนโครงสร้างพื้นฐานของประเทศไทยเป็นสิ่งสำคัญ (ข) เป้าหมายที่ระบุมีความสำคัญสูงสำหรับการลงทุน (ค) จำเป็นต้องเพิ่มการมีส่วนร่วมของภาคเอกชน ทั้งนี้ รัฐบาลกำลังทบทวนแผนงานลงทุนอย่างระมัดระวังและกำลังจัดทำแผนการปฏิบัติสำหรับโครงการสำคัญโดยพิจารณาจากความเป็นไปได้ทางการเงิน ขอบเขตการลงทุนจากภาคเอกชน และผลในเชิงยุทธศาสตร์ของโครงการที่มีต่อการพัฒนาประเทศ

35. ต้นปี พ.ศ. 2549 มีการอนุมัติใช้แผนแม่บทการพัฒนาตลาดทุนของประเทศไทย ฉบับที่ 2 (Capital Market Development Master Plan-CMDMP II) ระยะเวลา 5 ปี โดยมีวัตถุประสงค์ 3 ประการ ได้แก่ (ก) เพื่อขยายตลาดตราสารทุนให้ถึงร้อยละ 100 ของ GDP (ข) เพื่อขยายตลาดตราสารหนี้ให้เทียบเท่ากับปริมาณการปล่อยกู้ของธนาคาร และ (ค) เพื่อส่งเสริมการบูรณาการของตลาดทุนในภูมิภาค⁴³ นอกจากนี้ แผนแม่บทการพัฒนาตลาดทุนฉบับที่ 2 ยังครอบคลุมการเสนอตราสารอนุพันธ์แบบใหม่ สนับสนุนการแข่งขันระหว่างตัวกลางทางการเงินให้มากขึ้น ขยายฐานผู้ลงทุน และเพิ่มจำนวนบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ และยังมีมุ่งเน้นการปฏิรูปกฎระเบียบ ซึ่งจะช่วยปรับปรุงการประสานงานระหว่างหน่วยงานที่กำกับดูแลและติดตามตรวจสอบกิจกรรมในตลาด ซึ่งรวมถึงธุรกรรมการเงิน การพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ ภาษีอากร และการบริหารความเสี่ยง

36. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 กำหนดให้การพัฒนาคนเป็นองค์ประกอบสำคัญของการเพิ่มผลิตภาพ ชีดความสามารถในการแข่งขัน และสังคมฐานความรู้ การริเริ่มการปฏิรูปการศึกษาเริ่มขึ้นภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งมีเป้าหมายเพื่อจัดการศึกษา 12 ปี สำหรับคนไทยทุกคนโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย ปฏิรูปหลักสูตรการศึกษา กระจายอำนาจระบบโรงเรียน รวมทั้งบวมมหาวิทยาลัยกับกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อสร้างเอกภาพในการดำเนินนโยบายและการบริหารการศึกษา แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 ก็ได้กำหนดเป้าหมายเฉพาะสำหรับการศึกษาในปี พ.ศ. 2554 ได้แก่ ผลสำเร็จของการให้การศึกษาเฉลี่ย 10 ปีสำหรับคนไทย และการบรรลุเป้าหมายแรงงานมีทักษะร้อยละ 60 ของแรงงานทั้งหมด โดยการฝึกอบรมวิชาชีพและฝึกอบรมต่อเนื่อง นอกจากนั้น แม้ว่ารัฐบาลจะได้จัดสรรงบประมาณให้กับการศึกษาถึงร้อยละ 20 ก็ตาม แต่ยังคงมีความจำเป็นเร่งด่วนที่จะต้องเพิ่มรายได้ของครู

จ. การบรรลุผลการพัฒนาที่ยั่งยืน

37. การผลักดันแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10สู่การปฏิบัติ มีเป้าหมายเพื่อสร้างพัฒนาที่สมดุล กระจายผลประโยชน์อย่างทั่วถึงและยั่งยืน โดยยึดหลักการและแนวปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาล ในการนี้ยุทธศาสตร์หุ้นส่วนการพัฒนาระดับประเทศ ก็มุ่งเน้นการพัฒนาที่ยั่งยืนในสาขาสิ่งแวดล้อมและพลังงาน ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 และ MDG ที่ผลักดันการพัฒนาที่ยั่งยืน ประเทศไทยกำลังบรรลุเป้าหมายของ MDG โดยบูรณาการการพัฒนาที่ยั่งยืนเข้ากับนโยบายและแผนงานของประเทศ และถึงแม้ว่าจะฟื้นฟูการทรัพยากรสิ่งแวดล้อมที่สูญเสียไปในช่วงที่ผ่านมาได้ยากลำบาก

⁴³ คำอธิบายสรุปแผน แม่บทการพัฒนาตลาดทุนฉบับที่ 2 แสดงอยู่ในภาคผนวก 8

ก็ตาม หากประเทศไทยต้องการบรรลุการพัฒนาที่ยั่งยืนก็จำเป็นต้องใช้แนวทางการพัฒนาที่มีสมดุล ซึ่งกำหนดให้การเติบโตทางเศรษฐกิจ ต้องยึดโยงกับการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ดี ประสิทธิภาพของการใช้พลังงาน และการใช้พลังงานหมุนเวียน

1. ความท้าทาย

38. เพื่อให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนท่ามกลางการเปลี่ยนเข้าสู่สังคมเมืองและสังคมอุตสาหกรรม ประเทศไทยจะต้องเพิ่มความพยายามเป็นสองเท่าในการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ ในปี 2548 ดัชนี Environmental Sustainability Index ของประเทศไทยอยู่ในลำดับที่ 73 จาก 146 ประเทศ⁴⁴ ข้อกังวลด้านสิ่งแวดล้อมที่สำคัญที่สุดคือ ความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติ การสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ การกัดเซาะของดิน การสูญเสียทรัพยากรน้ำ มลพิษในแม่น้ำ และการจัดการขยะมูลฝอยและขยะอันตราย (เชิงอรรถที่ 41) นับตั้งแต่วิกฤตการณ์การเงิน ประเทศไทยเริ่มคุ้มครองความหลากหลายทางชีวภาพ และลดการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ รวมทั้งลดการใช้สารทำลายชั้นโอโซน แต่ยังคงมีการสูญเสียป่าไม้อย่างต่อเนื่อง แม้จะมีความพยายามอนุรักษ์เพิ่มขึ้น⁴⁵ ปัญหาน้ำท่วมรุนแรงในเมืองบางแห่งเกิดจากการสูญเสียพื้นที่ป่าและการขยายตัวของเขตเมืองอย่างรวดเร็ว ดังนั้น เพื่อให้ เศรษฐกิจของประเทศจะเติบโตแบบยั่งยืนได้ จะต้องทำงานมากขึ้นเพื่อคุ้มครองสิ่งแวดล้อมโดยการบูรณาการกฎระเบียบและกรอบนโยบาย มีการประสานงานระหว่างสถาบันมากขึ้น และปรับปรุงการบังคับใช้กฎหมายและข้อบังคับที่มีอยู่ให้ได้ผล

39. การส่งเสริมประสิทธิภาพของการใช้พลังงานและการใช้พลังงานหมุนเวียนเพิ่มขึ้น ถือเป็นส่วนหนึ่งของความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม ประเทศไทยพึ่งพาพลังงานนำเข้าในระดับสูงและพึ่งพาก๊าซธรรมชาติมากกว่าร้อยละ 70 ในการผลิตไฟฟ้า ซึ่งทำให้มีความเสี่ยงสูงต่ออุปทานของพลังงานและราคาน้ำมันที่มีความผันผวน นอกจากนี้ ในช่วง 15 ปีที่ผ่านมา “ความเข้มข้นของการใช้พลังงาน” ของไทย หรือสัดส่วนการบริโภคน้ำมันต่อ GDP เพิ่มขึ้นถึงอัตรา 1.4 : 1 หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ การเพิ่มของ GDP ร้อยละ 1 ทำให้อุปสงค์ด้านพลังงานเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 1.4 ทั้งนี้ การปรับปรุงการใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพจะช่วยลดการนำเข้าพลังงาน รวมทั้งลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก และเนื่องจากพลังงานเป็นปัจจัยหลักของการผลิต ดังนั้น การปรับปรุงประสิทธิภาพการใช้พลังงานจะเพิ่มผลิตภาพ นอกจากนั้นการดึงศักยภาพของพลังงานหมุนเวียนมาใช้ จะช่วยพัฒนาแหล่งพลังงานในประเทศให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ลดการสูญเสียเงินตราต่างประเทศ และเพิ่มความมั่นคงด้านพลังงาน

44

Yale University Center for Environment and Law and policy and Columbia University Center for International Earth Science Information Network, 2005. *Environment Sustainability Index*. New Haven, CT.

45

Office of the National Economic and Social Development Board and United Nations Country Team in Thailand, 2004. *Thailand Millennium Development Goals Report 2004*. Bangkok.

2. การตอบสนอง

40. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 เน้นการเพิ่มบทบาทของชุมชนท้องถิ่นในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม การอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ และการใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่ยั่งยืนมากขึ้น ตัวอย่างเช่น แผนบริหารจัดการลุ่มน้ำและป่าไม้ของประเทศไทยโดยมีชุมชนท้องถิ่นเป็นแกน ได้พิสูจน์ให้เห็นถึงผลสำเร็จของการส่งเสริมการใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่ยั่งยืน นอกจากนี้ หลักการการพัฒนาที่ยั่งยืนยังช่วยให้ชุมชนและครัวเรือนใช้ประโยชน์ทรัพยากรตามหลักการ “3R” ได้แก่ การลด (Reduce) การนำกลับมาใช้ใหม่ (Renew) และการหมุนเวียน (Recycle) ทั้งนี้ ในระดับชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 เน้นย้ำการอนุรักษ์และเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงาน โดยรัฐบาลกำลังพิจารณามาตรการด้านการคลังเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงาน ส่งเสริมการขนส่งมวลชน สนับสนุนการลงทุนในแหล่งพลังงานทางเลือกและเทคโนโลยีใหม่ อีกทั้งมีการใช้เครื่องมือทางการตลาดมาแทนกลไกการบังคับและควบคุมที่ล้าสมัยและขาดประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเพื่อลดมลพิษทางอากาศและทางน้ำ และปรับปรุงการจัดการขยะมูลฝอย

41. ราคาน้ำมันที่ผันผวนในช่วงที่ผ่านมา ทำให้ประเทศไทยมุ่งเน้นการเพิ่มประสิทธิภาพของการใช้พลังงาน ซึ่งเป็นเครื่องมือที่จะนำไปสู่ความเติบโตและการพัฒนาที่ยั่งยืน ในปี พ.ศ. 2546 กระทรวงพลังงานได้จัดทำยุทธศาสตร์ด้านพลังงานแห่งชาติที่กำหนดแนวทางเชิงยุทธศาสตร์เพื่อเพิ่มความมั่นคงด้านพลังงานและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ โดยระบุรายละเอียด เป้าหมาย มาตรการ และหน่วยงานที่รับผิดชอบ ไว้ในแผนยุทธศาสตร์ 4 แผน⁴⁶ เป้าหมายหลักของประสิทธิภาพด้านพลังงานตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 คือ เพื่อลดความเข้มข้นของการใช้พลังงานของประเทศจาก 1.4:1 เป็น 1:1 ซึ่งต้องใช้มาตรการหลายรูปแบบ อาทิ การส่งเสริมระบบขนส่งมวลชน การสร้างโครงข่ายการขนส่งต่อเนื่องหลายรูปแบบ และการลงทุนในเทคโนโลยีใหม่ นอกจากนี้ เพื่อเพิ่มการใช้พลังงานหมุนเวียน รัฐบาลได้สนับสนุนการใช้พลังงานชีวมวล พลังงานแสงอาทิตย์ และพลังงานน้ำ และจากการที่ประเทศไทยลงนามในพิธีสารเกียวโต (Kyoto Protocol) ประเทศไทยได้เตรียมการเพื่อใช้ประโยชน์จากกลไกการพัฒนาที่สะอาด (Clean Development Mechanism : CDM) ในรูปของเงินทุนเพิ่มเติมสำหรับโครงการที่ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก

3. หุ้นส่วนการพัฒนาในระดับชาติ

42. วัตถุประสงค์หลักของการเป็นหุ้นส่วนการพัฒนาระหว่าง ADB กับประเทศไทย คือ การแก้ปัญหาข้อจำกัดสำคัญที่ประเทศไทยต้องเผชิญเพื่อจะบรรลุผลเป้าหมายการเติบโตทางเศรษฐกิจที่ยั่งยืน ทั้งนี้ การยกระดับความอยู่ดีมีสุขของคนไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งคนยากจน ทำให้ประเทศไทยต้องพัฒนาเศรษฐกิจให้ขยายตัวอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากคนไทยจำนวนมากดำรงชีวิตอยู่เหนือเส้นความยากจนเพียงเล็กน้อย การถดถอยทางเศรษฐกิจ และ/หรือ ความผันผวนทางเศรษฐกิจสามารถผลักดันคนจำนวนมากเหล่านี้ให้ตกอยู่ในความยากจนได้ ในกรณีของประเทศไทย การปรับเปลี่ยนขีดความสามารถในการแข่งขันที่กำลังถดถอยเป็น

⁴⁶ แผนยุทธศาสตร์ 4 แผน ได้แก่ (ก) แผนยุทธศาสตร์เพื่อประสิทธิภาพด้านพลังงาน (ข) แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพลังงานทดแทน (ค) แผนยุทธศาสตร์การเสริมสร้างความมั่นคงด้านพลังงาน และ (ง) แผนยุทธศาสตร์เพื่อผลักดันให้ประเทศไทยเป็น “ศูนย์กลางแห่งภูมิภาค”

พื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน ปัจจัยสนับสนุนการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันที่สำคัญ คือ การมีปัจจัยการผลิตที่สำคัญ ได้แก่ โครงสร้างพื้นฐานที่มีประสิทธิภาพ ตลาดทุนที่ทำงานได้ดี กำลังแรงงานที่มีทักษะ และสิ่งแวดล้อมที่จูงใจให้ภาคเอกชนลงทุน ทั้งหมดนี้จะช่วยกำหนดขนาดทิศทาง และความยั่งยืนของการเติบโตทางเศรษฐกิจและการพัฒนาของประเทศไทยในอนาคต

43. ยุทธศาสตร์หุ้นส่วนการพัฒนาในระดับประเทศ ประกอบด้วย ประเด็นเชิงยุทธศาสตร์ระดับชาติ 3 ประการ ได้แก่ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การพัฒนาตลาดทุน และการพัฒนาความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม การเน้นพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและตลาดทุนสะท้อนให้เห็นถึงความปรารถนาของประเทศไทยที่จะเดินตามความชำนาญและแนวปฏิบัติที่ดีที่สุดของต่างประเทศ ในการแก้ปัญหาที่มีความซับซ้อนด้านนโยบาย กฎข้อบังคับ การเงิน และสถาบัน ที่เกี่ยวข้องกับการผลักดันแผนงานลงทุนโครงสร้างพื้นฐานระยะปานกลาง และแผนแม่บทการพัฒนาตลาดทุนฉบับที่ 2⁴⁷ สำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย การแลกเปลี่ยนความรู้และการพัฒนาขีดความสามารถ เพื่อยกระดับการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม และส่งเสริมประสิทธิภาพของการใช้พลังงาน รวมทั้งพลังงานสะอาด ทั้งหมดนี้จะมีธรรมชาติเป็นปรัชญานำทางและวัตถุประสงค์ ของกิจกรรมตามความร่วมมือทั้งหมดในระดับชาติ

ก. การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน

44. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และโลจิสติกส์เพื่อสนับสนุนการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและสนับสนุนการเติบโตทางเศรษฐกิจในระยะยาว แผนลงทุนโครงสร้างพื้นฐานระยะปานกลางของรัฐบาลถือเป็นขั้นตอนที่สำคัญของการลดจุดอ่อนด้านโครงสร้างพื้นฐานของไทย ความท้าทายสำคัญ คือ การสร้างความมั่นใจว่าทรัพยากรสาธารณะถูกใช้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล นอกจากนั้นจะต้องส่งเสริมความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน เพื่อช่วยลดภาระทางการเงินของรัฐบาล สนับสนุนเทคโนโลยีใหม่ สร้างความมั่นใจว่าจะมีการก่อสร้างที่ทันเวลา รวมทั้งการดำเนินโครงการอย่างมีประสิทธิภาพ ในการนี้ ADB จะเป็นหุ้นส่วนกับประเทศไทยในการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ในการเตรียมโครงการ การสนับสนุนทางการเงินสำหรับโครงการ และการใช้ระบบป้องกันความเสี่ยงและการจัดซื้อจัดจ้าง ทั้งนี้ ความร่วมมือจะเน้นที่โครงการซึ่งต้องมีการลงทุนสูง ภาคเอกชนมีส่วนร่วม และโครงสร้างทางการเงินที่ทันสมัย และจากหลักเกณฑ์ทั้งสามข้อดังกล่าว ทำให้ความร่วมมือในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานจะเน้นโครงการเกี่ยวกับระบบรถไฟฟ้าขนส่งมวลชน ทางด่วน การผลิตไฟฟ้า การประปา และการสุขภาพ⁴⁸

1. การเตรียมโครงการ

45. เป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปว่าโครงการที่มีคุณภาพสูงและมีการเตรียมการอย่างดีสามารถลดค่าใช้จ่ายในการดำเนินโครงการ ลดความเสี่ยงจากความล่าช้า และค่าใช้จ่ายที่บานปลาย อีกทั้งยังเพิ่มประสิทธิภาพในการ

⁴⁷ การพัฒนาตลาดทุนและโครงสร้างพื้นฐานเป็นภาคส่วนการดำเนินการที่สำคัญของ ADB . ดู ADB. 2006. *Medium Term Strategy II*. Manila.

⁴⁸ ไม่ได้รวมการมีส่วนร่วมของ ADB ในด้านการศึกษา สาธารณสุข สุขภาพ และทรัพยากรน้ำ เนื่องจากโครงการในสาขาเหล่านี้ (ก) มีความซับซ้อนน้อย (ข) ได้รับความช่วยเหลือทางการเงินจากภาครัฐ และ (ค) มีความเป็นไปได้น้อยสำหรับการมีส่วนร่วมของภาคเอกชน

ให้บริการ เพิ่มโอกาสการมีส่วนร่วมและการลงทุนของภาคเอกชน ADB จะถ่ายทอดความรู้ ความชำนาญ และทักษะในการเตรียมโครงการในด้านต่างๆ ดังนี้ (ก) การวิเคราะห์ความเป็นไปได้ของโครงการ ในด้าน เศรษฐกิจ การเงิน สังคม และสิ่งแวดล้อม (ข) การจัดเตรียมเอกสารการประกวดราคา และการกำหนดเงื่อนไข ที่โปร่งใสสำหรับประเมินผลการประกวดราคา และ (ค) การจัดทำกรอบกฎหมายและระเบียบ เพื่อสร้างระบบ การทำงานร่วมกับภาคเอกชน

46. แม้ว่ารัฐบาลจะให้ความสำคัญต่อความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนในสาขาการเงิน การพัฒนา และการปฏิบัติงาน โครงสร้างพื้นฐานขนาดใหญ่ แต่หน่วยงานของไทยก็มีประสบการณ์ที่จำกัดในการร่วม ลงทุนกับภาคเอกชน อีกทั้งมีข้อจำกัดด้านวิชาการในการกำหนดกรอบการทำงานในการกำกับดูแล⁴⁹ ทั้งนี้ หัวใจของความสำเร็จในการร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน คือ การระบุความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับโครงการ จำแนกเป็นความเสี่ยงของภาครัฐและความเสี่ยงของภาคเอกชน⁵⁰ การกำหนดราคาและการจัดการความเสี่ยงที่ ไม่เหมาะสม จะส่งผลกระทบต่อทางการเงินหรือต่อการปฏิบัติตามสัญญา ภาครัฐจะต้องเข้าใจเงื่อนไขของ ข้อตกลงตามสัมปทานภายใต้ความร่วมมือระหว่างภาครัฐกับเอกชนเป็นอย่างดี การดำเนินโครงการจึงจะ ประสบความสำเร็จและมีความยั่งยืน ที่สำคัญภาคเอกชนก็ต้องการลงทุนในโครงการที่มีความเป็นไปได้ทาง เทคนิค จัดเตรียมมาเป็นอย่างดี มีความเป็นไปได้ทางการเงิน และกำกับ โดยสัญญาสัมปทานที่ชัดเจน

2. เงินทุนโครงการ

47. วัตถุประสงค์ของความร่วมมือของ ADB กับประเทศไทยในการสนับสนุนเงินทุนสำหรับโครงการ คือ การกำหนดกลยุทธ์ด้านการเงินที่มีประสิทธิผลสำหรับการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานขนาดใหญ่ และ เสนอแนะแนวทางใหม่ในการระดมทุนจากภาคเอกชน โดยเน้นเครื่องมือทางการเงินแบบใหม่ของ ADB ที่ใช้ เพื่อลดความเสี่ยง ลดต้นทุนทางธุรกรรม และดึงดูดการให้กู้ร่วม⁵¹ ตัวอย่างเช่น ความสามารถของ ADB ใน การให้กู้เป็นเงินสกุลท้องถิ่นระยะยาว จะช่วยลดความเสี่ยงจากการแลกเปลี่ยนเงินตราระหว่างประเทศ สำหรับผู้ที่เป็รัฐบาลและที่มิใช่รัฐบาล ซึ่งจะมีเงินหมุนเวียนในอนาคตเป็นเงินสกุลท้องถิ่น นอกจากนั้น ผลกระทบที่สนับสนุนสินเชื่อของ ADB เช่น การประกันสินเชื่อบางส่วน และการประกันความเสี่ยงทางด้านการ เมือง จะช่วยลดต้นทุนจากภาคเอกชน และการให้กู้ร่วมจากแหล่งทุนเชิงพาณิชย์และแหล่งทุนที่เป็น ทางการเงินอื่นๆ

48. ยุทธศาสตร์หุ้นส่วนการพัฒนาในระดับประเทศ ระบุว่าความต้องการเงินกู้จาก ADB ของรัฐบาล ส่วนหนึ่งจะขึ้นอยู่กับความสามารถของประเทศไทยในการเข้าถึงเงินทุนจากตลาดทุนในประเทศและ

⁴⁹ การประเมินนี้อยู่บนพื้นฐานความช่วยเหลือทางด้านการเงินของ ADB ต่อกระทรวงการคลังในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและการเงิน รวมทั้งเอกสาร ADB 2005. *Infrastructure Investment Advisory Assistance to the Public Debt Management Office*. Bangkok และเอกสาร ADB 2005. *Study of Alternative Financing Options for Infrastructure Megaproject*. Bangkok.

⁵⁰ ความเสี่ยงของภาคเอกชนในด้านการเงินและการปฏิบัติงานในโครงการโครงสร้างพื้นฐาน ได้แก่ ความเสี่ยงด้านการพัฒนา ความเสี่ยงจาก ต้นทุนโครงการ ความเสี่ยงจากการดำเนินงาน ความเสี่ยงจากภาวะตลาด ความเสี่ยงด้านการเมือง ความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อม และ ความเสี่ยงด้านสินเชื่อ

⁵¹ ความริเริ่มอย่างมีประสิทธิภาพและนวัตกรรมของ ADB (The ADB Innovation and Efficiency Initiative : IEI) เสนอผลิตภัณฑ์ทางการเงิน แบบใหม่ รวมทั้งขั้นตอนการดำเนินการที่จะช่วยลดต้นทุนทั้งที่เป็นทางด้านการเงินและที่มิใช่ด้านการเงินในการดำเนินธุรกิจกับ ADB ดู ภาคผนวก 9

ต่างประเทศด้วยต้นทุนที่แข่งขันได้ อย่างไรก็ตาม หากการให้กู้ของ ADB ช่วยกระตุ้นการลงทุนของภาคเอกชนและสนับสนุนโครงการลงทุนภายใต้ความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน รัฐบาลอาจพิจารณาการกู้จาก ADB ดังนั้น ควบคู่ไปกับการให้ความช่วยเหลือเพื่อสร้างสภาพแวดล้อมที่ดึงดูดการมีส่วนร่วมและการลงทุนของภาคเอกชน ADB จะสนับสนุนโครงการเงินกู้ที่สามารถเป็นตัวอย่างที่ชัดเจน และส่งผลดีต่อการพัฒนาโดยรวม

3. ระบบของประเทศ

49. ADB มีความมุ่งมั่นที่นำระบบของประเทศ (Country system) มาใช้ในการทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับปฏิญญาปารีสว่าด้วยความมีประสิทธิภาพของความช่วยเหลือ และ ADB จะร่วมมืออย่างต่อเนื่องกับธนาคารโลกเพื่อยกระดับการจัดซื้อจัดจ้างของภาครัฐในประเทศไทยให้มีมาตรฐานที่ดีในระดับสากล เนื่องจากการมีส่วนร่วมของภาคเอกชนในโครงการโครงสร้างพื้นฐานขึ้นอยู่กับระบบการจัดซื้อจัดจ้างที่โปร่งใสและคาดการณ์ได้ ความริเริ่มนี้สอดคล้องกับความพยายามของประเทศไทยที่จะส่งเสริมความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน นอกจากนี้ ADB ได้ร่วมกับธนาคารโลกในการทบทวนการป้องกันความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อมและสังคมของประเทศไทย จุดเน้นของการทบทวนคือการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับ (ก) ขอบเขตของนโยบายป้องกันความเสี่ยง (ข) กรอบการทำงานของข้อบังคับและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และ (ค) ความสามารถของสถาบันและกลไกที่มีในการปฏิบัติ การติดตามผล และการบังคับตามกฎหมาย ทั้งนี้การใช้ระบบป้องกันความเสี่ยงด้านสังคมและสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย กับโครงการเงินกู้จากภายนอก จะลดต้นทุนในการทำธุรกรรมกับสถาบันการเงินระหว่างประเทศเป็นอย่างดี

ข. การพัฒนาตลาดทุน

50. ความต้องการเงินทุนเพื่อลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานในปัจจุบัน เป็นโอกาสอันดีที่ประเทศไทยจะขยายขอบเขต ความลึก และความแข็งแกร่งของตลาดทุนภายในประเทศ แต่ก็มีความจำเป็นที่จะต้องเพิ่มผลิตภัณฑ์ทางการเงินให้มากขึ้นประเภทและหลากหลายมากขึ้น ควบคู่กับการสร้างความเข้มแข็งของกรอบนโยบายและระเบียบที่มีอยู่ การปรับตัวจากระบบการเงินที่พึ่งพาธนาคารเป็นหลัก จะช่วยเพิ่มแหล่งสินเชื่อทางเลือก ซึ่งจะลดความเสี่ยงของระบบการเงิน ด้วยการกระตุ้นการแข่งขันอย่างเหมาะสมในภาคการธนาคาร จะทำให้ตลาดทุนที่มีสภาพคล่องสูง สามารถลดค่าใช้จ่ายทางการเงินสำหรับผู้กู้ยืมทั้งหมด การเป็นหุ้นส่วนระหว่าง ADB กับประเทศไทย จึงเน้นประเด็นที่สอดคล้องกับแผนแม่บทการพัฒนาตลาดทุน ฉบับที่ 2 ดังนี้ (ก) การพัฒนาตลาดตราสารหนี้และการแปลงสินทรัพย์เป็นหลักทรัพย์ (ข) ตลาดตราสารทุนและตราสารอนุพันธ์ และ (ค) การกำหนดโครงสร้างภาษีและกรอบการกำกับดูแลที่เหมาะสม⁵²

⁵² การคัดเลือกประเด็นเฉพาะสำหรับความร่วมมือ มีที่มาจากคำแนะนำของ ADB เกี่ยวกับการพัฒนาตลาดทุนในประเทศไทย ADB. 2006. *Diagnostic Report on the Capital Market Development Master Plan II*. Bangkok.

1. การพัฒนาตลาดตราสารหนี้และการแปลงสินทรัพย์เป็นหลักทรัพย์

51. แผนแม่บทการพัฒนาตลาดทุน ฉบับที่ 2 ของไทย ตระหนักถึงบทบาทสำคัญของตลาดตราสารหนี้ในการเป็นทางเลือกนอกเหนือจากสินเชื่อจากธนาคาร การระดมเงินออมภายในประเทศเพื่อการลงทุนภายในประเทศ การจับคู่ผู้ลงทุนที่ต้องการเงินทุนระยะยาวในอัตราคงที่ กับผลิตภัณฑ์ทางการเงินที่เหมาะสม ตลอดจนช่วยสนับสนุนเสถียรภาพของเศรษฐกิจมหภาค เสริมสร้างบูรณาการทางเศรษฐกิจและการเงินในภูมิภาค ความพยายามร่วมกันในการพัฒนาตลาดพันธบัตรในประเทศมิใช่เรื่องใหม่ ตัวอย่างเช่น ADB ออกพันธบัตรเงินบาทครั้งแรกเมื่อวันที่ 18 พฤษภาคม 2548 พันธบัตรจำนวน 4,000 ล้านบาทเป็นการบุกเบิกครั้งสำคัญในตลาดทุนไทย กล่าวคือเป็นการออกพันธบัตรโดยต่างประเทศในตลาดทุนไทยเป็นครั้งแรก เป็นการออกพันธบัตรโดยองค์กรระหว่างประเทศในตลาดทุนไทยเป็นครั้งแรก พันธบัตรดังกล่าวได้รับการจัดอันดับ AAA ในตลาดทุนไทยเป็นครั้งแรกด้วย⁵³ ADB กำลังทำงานร่วมกับกระทรวงการคลัง สถาบันการเงิน และองค์กรกำกับดูแลของไทย เพื่อวิเคราะห์อุปสรรคสำคัญที่มีต่อการพัฒนาตลาดตราสารหนี้ให้มีความลึกซึ้ง แข็งแรง และโปร่งใส และการเพิ่มประเภทของผลิตภัณฑ์ทางการเงินที่มีอยู่ให้ผู้ออกตราสารหนี้และนักลงทุน

52. ความช่วยเหลือในการวิเคราะห์และการให้คำปรึกษาของ ADB ในการพัฒนาตลาดตราสารหนี้จะรวมถึงการขยายตลาดการแปลงสินทรัพย์เป็นหลักทรัพย์ ปัจจุบันการทำธุรกรรมแปลงสินทรัพย์เป็นหลักทรัพย์มีอยู่น้อยมากในประเทศไทย ADB กำลังทบทวนโครงสร้างตลาดการแปลงสินทรัพย์เป็นหลักทรัพย์ในปัจจุบัน และจะแสวงหาโอกาสเพื่อทำธุรกรรมนำร่องเกี่ยวกับตราสารที่จัดจำแนกออกตามทรัพย์สินเป็นประกัน หรือรายได้ล่วงหน้าจากโครงสร้างพื้นฐาน นอกจากนี้ ADB ยังพิจารณาการมีส่วนร่วมในการนำร่องออกตราสารหนี้ เพื่อเป็นตัวอย่างของนวัตกรรมทางการเงิน แม้ว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทยมีอำนาจตามกฎหมายที่จะก่อหนี้ แต่อุปสรรคสำคัญของการพัฒนาตลาดพันธบัตรท้องถิ่นคือการขาดความสามารถด้านกฎระเบียบและองค์กร และการขาดกรอบระเบียบข้อบังคับ แนวทางและกระบวนการที่ชัดเจน ในการนี้ ADB และองค์กรเพื่อการพัฒนาแห่งประเทศฝรั่งเศส (French Development Agency) กำลังประสานงานกับกระทรวงการคลังและกระทรวงมหาดไทย เพื่อพัฒนาความสามารถและฝึกอบรมการบัญชีพื้นฐาน การบริหารการเงิน และการจัดทำรายงาน ในส่วนที่เกี่ยวข้อง

2. การพัฒนาตลาดตราสารทุนและตราสารอนุพันธ์

53. ตลาดตราสารทุนและตราสารอนุพันธ์ของประเทศไทยต่างมีส่วนร่วมในการเพิ่มมูลค่าของทุนและสภาพคล่องในตลาด สำหรับด้านอุปทาน ประเทศไทยกำลังประเมินมาตรการต่างๆ เพื่อเพิ่มจำนวนบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ รวมทั้งแรงจูงใจด้านภาษี แม้ว่าการแปรรูปรัฐวิสาหกิจจะช่วยเพิ่มจำนวนของบริษัทจดทะเบียนขนาดใหญ่ในตลาด แต่การแปรรูปรัฐวิสาหกิจเป็นประเด็นที่มีความอ่อนไหวทางการเมือง สำหรับด้านอุปสงค์ ADB ได้สนับสนุนความพยายามของประเทศไทยในการจัดตั้งระบบการออมภาคบังคับภายใต้กองทุนบำเหน็จบำนาญแห่งชาติ นอกจากจะเป็นการช่วยลดภาระของงบประมาณของรัฐบาล และเพิ่ม

⁵³ ADB กลับมาจับตลาดในตราทุนไทยเมื่อวันที่ 15 กันยายน 2549 พร้อมกับออกพันธบัตร 6,500 ล้านบาทภายใต้แผนงานธนบัตรสกุลเงินเอเชียของ ADB จำนวน 10,000 ล้านเหรียญสหรัฐ แผนงานนี้เป็นแผนงานแรกของภูมิภาคเพื่อสนับสนุนการออกพันธบัตรในสกุลเงินของภูมิภาค. ดู ADB. 2006. ASEAN +3 Regional Basket Currency Bonds. Manila.

ช่องทางการลงทุนและผลตอบแทนให้กับสมาชิกแล้ว การจัดตั้งกองทุนบำเหน็จบำนาญดังกล่าวจะช่วยเพิ่มความลึกของตลาดทุนไทยและกระตุ้นให้เกิดนวัตกรรมทางการเงินใหม่ๆ

54. เนื่องจากตลาดซื้อขายล่วงหน้าของประเทศไทยเพิ่งเปิดทำการ ตลาดตราสารอนุพันธ์ในประเทศไทยจึงเพิ่งมีการพัฒนา⁵⁴ การเพิ่มขึ้นของตราสารอนุพันธ์ที่หลากหลายจะช่วยทำให้ป้องกันความเสี่ยงได้ง่ายและประหยัด และช่วยให้เกิดสภาพคล่องเพิ่มขึ้นด้วย ตลาดตราสารอนุพันธ์มีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการมีส่วนร่วมในตลาดทุนของนักลงทุนระดับสถาบัน และนักลงทุนต่างประเทศ โดย ADB กำลังประเมินกลไกระเบียบข้อบังคับที่เหมาะสม รวมทั้งการบริหารความเสี่ยง การกำกับดูแลตลาดและระบบการตรวจสอบ เพื่อให้ตลาดตราสารอนุพันธ์ขยายตัวอย่างสอดคล้องกับอุปสงค์ของตลาด

3. การกำหนดโครงสร้างภาษีและกรอบการทำงานด้านกฎระเบียบที่สมเหตุสมผล

55. โครงสร้างภาษีปัจจุบันในประเทศไทยมิได้ใช้กับเครื่องมือทางการเงินต่างๆ อย่างเท่าเทียมกัน ส่งผลให้เกิดการบิดเบือนและความไม่สมดุล ADB จะวิเคราะห์โครงสร้างภาษีของประเทศไทยอย่างเป็นระบบ รวมทั้งพิจารณามาตรการภาษีที่จะสร้างความเท่าเทียมของผลิตภัณฑ์การเงินประเภทต่างๆ และช่วยสนับสนุนการพัฒนาตลาดการเงิน โดยจะมีการวิเคราะห์ต้นทุนและผลประโยชน์ของโครงสร้างภาษีทางเลือก พร้อมทั้งจัดทำแผนดำเนินการประกอบไปด้วย

56. การสร้างระบบกำกับดูแลที่เข้มแข็งมีความสำคัญอย่างมากต่อการพัฒนาตลาดทุนของประเทศไทย การปรับแต่งนโยบาย ข้อบังคับ และกรอบการทำงานของกฎระเบียบ/สถาบัน จะสร้างความสอดคล้อง ความโปร่งใส ช่วยในการสื่อสารและประสานงานระหว่างผู้กำกับดูแลทั้งหลาย⁵⁵ ทั้งนี้ ประเทศไทยและ ADB ตระหนักว่า ความพยายามร่วมกันในการจัดทำกรอบการกำกับดูแลและนโยบายควบคุมดูแลที่เหมาะสมจำเป็นต้องพิจารณาควบคู่ไปกับวัตถุประสงค์ที่จะสร้างความเติบโตและรักษาเสถียรภาพในระบบการเงินของไทย

ก. การพัฒนาที่ยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม

57. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 มีประเด็นเกี่ยวกับการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งต้องการแนวทางทำงานแบบสหสาขาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ทั้งนี้ ประเทศไทยและ ADB จะดำเนินงานร่วมกันเพื่อเสนอวิธีการและเครื่องมือใหม่ๆ ในการปกป้องสิ่งแวดล้อมและสร้างประสิทธิภาพของการใช้พลังงานทั้งหมดนี้เพื่อตอบสนองความท้าทายที่ประเทศไทยต้องเผชิญในการถ่วงดุลระหว่างพัฒนาเศรษฐกิจโดยไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมหรือใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างสิ้นเปลือง ภายใต้ยุทธศาสตร์หุ้นส่วนการพัฒนาระดับประเทศ ADB จะร่วมทำงานกับประเทศไทยเพื่อบรรลุการพัฒนาที่ยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม โดย (ก) เสนอ

⁵⁴ ตลาดอนุพันธ์ (ประเทศไทย) เปิดทำการเมื่อวันที่ 28 เมษายน 2549

⁵⁵ ธนาคารแห่งประเทศไทยรับผิดชอบการควบคุมดูแลธนาคารพาณิชย์และตลาดการเงิน กระทรวงพาณิชย์ควบคุมดูแลบริษัทประกันภัย สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์กำกับดูแลตลาดแรกและตลาดรองของธุรกิจหลักทรัพย์ ตลาดตราสารทุนและการค้าอสังหาริมทรัพย์ของผลิตภัณฑ์ที่กำหนดรายได้แน่นอน รวมทั้งตราสารอนุพันธ์ ขณะที่สมาคมตลาดพันธบัตรไทยทำหน้าที่เป็นองค์กรกำกับควบคุมตนเอง นอกจากนี้กระทรวงการคลังยังมีบทบาทสำคัญในตลาดการเงิน ผ่านทางการเก็บภาษี การออกใบอนุญาต และการควบคุมดูแลสถาบันการเงินของรัฐ

เครื่องมือทางเศรษฐกิจสำหรับการจัดการสิ่งแวดล้อม (ข) นำร่องการบริหารจัดการแหล่งน้ำอย่างบูรณาการ และ (ค) ส่งเสริมประสิทธิภาพของการใช้พลังงานและมาตรการริเริ่มพลังงานสะอาด (Clean Energy Initiatives)

1. เสนอเครื่องมือทางเศรษฐกิจสำหรับการจัดการสิ่งแวดล้อม

58. เพื่อตอบสนองผลกระทบด้านลบต่อสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นพร้อมกับการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว ประเทศไทยกำลังประเมินว่า จะใช้มาตรการภาษี ค่าใช้บริการ และค่าธรรมเนียม มาช่วยลดมลพิษและสนับสนุนการใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่ยั่งยืนได้อย่างไร ทั้งนี้ ADB จะให้ความช่วยเหลือในการวิเคราะห์และให้คำปรึกษาแก่กระทรวงการคลังในประเด็นด้านนโยบาย กฎหมาย การเงิน และสถาบัน ที่เชื่อมโยงกับเครื่องมือทางเศรษฐกิจเพื่อการจัดการสิ่งแวดล้อมโดยไม่กระทบต่อการลงทุนในประเทศ มาตรการริเริ่มนี้จะช่วยให้ประเทศไทยเปลี่ยนจากแนวทางปัจจุบันที่ยึดหลักการบังคับและควบคุม ซึ่งส่วนใหญ่จะล่าช้าและขาดประสิทธิภาพ ทั้งนี้ การนำกลไกการตลาดมาใช้เพื่อควบคุมมลพิษในสาขาส่วนที่สำคัญ เช่น พลังงาน อุตสาหกรรม และการขนส่ง จะกระตุ้นภาคธุรกิจให้ผนวกต้นทุนด้านสิ่งแวดล้อม ค้นหาเทคโนโลยีใหม่ และวิธีลดมลพิษที่ประหยัดและมีประสิทธิภาพ

2. การนำร่องการบริหารจัดการแหล่งน้ำอย่างบูรณาการ

59. การบริหารจัดการแหล่งน้ำแบบบูรณาการ (Integrated Water Resource Management) เป็นกระบวนการเพื่อปรับปรุงการวางแผน การอนุรักษ์ การพัฒนา และการบริหารจัดการน้ำ ป่าไม้ ที่ดิน และทรัพยากรน้ำในลุ่มน้ำ วัตถุประสงค์ คือ เพื่อเพิ่มผลประโยชน์ด้านเศรษฐกิจและความอยู่ดีกินดีทางสังคมอย่างเท่าเทียมกันโดยไม่ทำลายความยั่งยืนของระบบสิ่งแวดล้อมที่สำคัญ⁵⁶ ประเทศไทยในฐานะผู้ริเริ่มการบริหารจัดการแหล่งน้ำแบบบูรณาการ มีประสบการณ์ด้านนโยบาย และกระบวนการที่อาจถือเป็นตัวอย่างสำหรับประเทศอื่นๆ ในภูมิภาค ภายใต้แผนการให้ความช่วยเหลือทางการเงินต่อทรัพยากรน้ำของ ADB ระหว่างปี พ.ศ. 2549-2553 กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจะได้รับความช่วยเหลือด้านวิชาการ เพื่อเตรียมแผนงานการบริหารจัดการแหล่งน้ำแบบบูรณาการสำหรับลุ่มน้ำยมเพื่อพัฒนายุทธศาสตร์การจัดการน้ำท่วม และส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคประชาสังคม ลุ่มแม่น้ำยมเป็นหนึ่งในลุ่มน้ำ 25 แห่ง ทั่วภูมิภาค ที่นำร่องการบริหารจัดการแหล่งน้ำแบบบูรณาการ โดยจะมีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับประเทศเพื่อนบ้านภายใต้เครือข่ายองค์กรลุ่มแม่น้ำแห่งเอเชีย

3. การส่งเสริมประสิทธิภาพในการใช้พลังงานและมาตรการริเริ่มพลังงานสะอาด

60. ประสิทธิภาพการใช้พลังงาน ถือเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาที่ยั่งยืน และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 ได้กำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนสำหรับสาขาการขนส่งและพลังงานในช่วง 5 ปี ซึ่งสอดคล้องกับมาตรการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงานของ ADB ซึ่งนำมาสู่ความช่วยเหลือด้านวิชาการ และการสร้างขีดความสามารถ ในการจัดทำ ยุทธศาสตร์ แผนปฏิบัติการ และข้อเสนอการลงทุน สำหรับ

⁵⁶ ADB. 2006. Water for All: The Water Policy of the Asian Development Bank. Manila.

โครงการพลังงานสะอาดและการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงาน นอกจากนี้ มาตรการริเริ่มในการจัดตั้ง ตลาดคาร์บอน (Carbon Market Initiative : CMI) ของ ADB พร้อมทั้งจะสนับสนุนโครงการที่เหมาะสมภายใต้ พิธีสารเกียวโต ภายใต้ CMI นี้ ADB จะให้การสนับสนุนด้านวิชาการเพื่อตรวจสอบโครงการในเบื้องต้น ศึกษาความเป็นไปได้ รวบรวมเอกสาร CDM จัดระเบียบโครงการ ตรวจสอบข้อมูล และรับรองสินเชื่อ คาร์บอน นอกจากนี้ กองทุนคาร์บอนเอเชีย-แปซิฟิก ของ ADB จะให้เงินย่ำแย่ล่วงหน้า เพื่อซื้อสินเชื่อคาร์บอน ในอนาคตที่ผลิตโดยโครงการที่เหมาะสม ความช่วยเหลือภายใต้ CMI ยังรวมถึงการอำนวยความสะดวกด้าน ตลาดสินเชื่อสำหรับผู้พัฒนาโครงการและผู้สนับสนุนโครงการให้ได้สินเชื่อคาร์บอนในราคาตลาดที่ดีที่สุด

4. หุ่นส่วนการพัฒนาในระดับภูมิภาค

61. บทบาทศูนย์กลางของประเทศไทยในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และในโครงการ GMS ทำให้ไทยเป็น หุ่นส่วนกับ ADB ไปโดยปริยาย ในการสนับสนุนความร่วมมือในภูมิภาค ในปีงบประมาณ 2546 ความ ช่วยเหลือในการพัฒนาอย่างเป็นทางการของประเทศไทยคิดเป็นร้อยละ 0.13 ของ GNI ซึ่งทำให้ไทยเป็นหนึ่งใน ประเทศผู้ให้ความช่วยเหลือที่สำคัญในภูมิภาคเมื่อเปรียบเทียบกับขนาดเศรษฐกิจ⁵⁷ บทบาทที่เพิ่มขึ้นของ ประเทศไทยต่อความร่วมมือในอนุภูมิภาคและการบูรณาการเศรษฐกิจของภูมิภาคนำมาซึ่งผลประโยชน์ด้าน การพัฒนาที่สำคัญให้แก่ประเทศเพื่อนบ้านและภูมิภาคโดยรวม การที่ประเทศไทยมีความปรารถนาที่จะเป็น หุ่นส่วนอย่างแน่นแฟ้นกับประเทศเพื่อนบ้าน แสดงให้เห็นว่าประเทศไทยตระหนักว่าความร่วมมือทาง เศรษฐกิจในอนุภูมิภาคจะนำมาซึ่งการเติบโตและมีเสถียรภาพของเศรษฐกิจไทย ในทำนองเดียวกัน หาก เศรษฐกิจของประเทศไทยเข้มแข็ง ก็จะสนับสนุนการเติบโต การพัฒนา และการลดความยากจนในประเทศ เพื่อนบ้าน นอกจากนั้น ประเทศไทยในฐานะประเทศที่มีรายได้ระดับปานกลางก็ได้รับการคาดหวังให้มี บทบาทนำในการดูแลรักษา การจัดบริการสาธารณะของภูมิภาค และการแก้ไขปัญหาข้ามชาติ เช่น การจัดการ สิ่งแวดล้อม การจัดการค้ายาเสพติดและมนุษย์ และการควบคุมโรคติดต่อ จะเห็นได้ว่าการพึ่งพาทาง เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม เหล่านี้ เน้นย้ำถึงความสำคัญที่จะต้องสร้างความแข็งแกร่งให้แก่บทบาทของ ประเทศไทย ในแง่ความสามารถ และประสิทธิผล ในฐานะหุ่นส่วนการพัฒนาในระดับภูมิภาค ซึ่งสอดคล้องกับ การดำเนินงานตาม MDG 8

62. หุ่นส่วนการพัฒนาระหว่างไทยกับ ADB ในระดับภูมิภาคได้รับแนวทางจาก ยุทธศาสตร์ความร่วมมือ และการบูรณาการในภูมิภาคของ ADB (ADB's Regional Cooperation and Integration Strategy) และจาก แนวทางดังกล่าว ADB ได้สนับสนุนความร่วมมือและการบูรณาการเศรษฐกิจในภูมิภาค โดยมีพื้นฐาน 4 ประการ ได้แก่ (ก) แผนงานระดับภูมิภาคและอนุภูมิภาคด้านโครงสร้างพื้นฐานข้ามพรมแดนและระบบการ จัดการที่เกี่ยวข้อง (ข) การค้าและการลงทุน (ค) การเงินและการคลัง และ (ง) บริการสาธารณะของภูมิภาค เช่น การป้องกันโรคติดต่อและความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อม⁵⁸ หุ่นส่วนระหว่างไทยกับ ADB จะเน้นการเพิ่ม

⁵⁷ เมื่อเทียบกับ GNI ความช่วยเหลือในการพัฒนาอย่างเป็นทางการของประเทศไทยต่ำกว่าของสหรัฐอเมริกา (ร้อยละ 0.15) อิตาลี (ร้อยละ 0.17) และญี่ปุ่น (ร้อยละ 0.20) ดู Ministry of Foreign Affairs of Thailand and United Nations Country Team in Thailand. *Global Partnership for Development. Thailand's Contribution to Millennium Goal 8*. Bangkok.

⁵⁸ ADB. 2006. *Regional Cooperation and Integration Strategy*. Manila. ใต้ระบุถึง ความร่วมมือกระแสหลักและการบูรณาการในภูมิภาค ใน ฐานะส่วนหนึ่งของภารกิจที่มีความสำคัญเชิงยุทธศาสตร์ใน MTS II ของ ADB

บทบาทของไทยในการให้กู้ร่วมในโครงการพัฒนา ในประเทศเพื่อนบ้านและอำนวยความสะดวกการค้าและการลงทุน รวมทั้งการทำงานร่วมกันเรื่องตลาดพันธบัตรเอเชียเพื่อสนับสนุนการบูรณาเศรษฐกิจในระดับภูมิภาค

ก. ความร่วมมือระดับอนุภูมิภาค

63. ประเทศไทยได้ใช้แผนงาน GMS เป็นกรอบการทำงานเพื่อความร่วมมือระหว่างประเทศลุ่มแม่น้ำโขง นับตั้งแต่เริ่มแผนงานดังกล่าวในปี พ.ศ.2535 นอกจากนั้น ประเทศไทยยังมีส่วนร่วมในโครงการความช่วยเหลือทางวิชาการระดับภูมิภาคที่ได้รับทุนจาก ADB มากกว่า 100 โครงการ ครอบคลุมสาขาการพัฒนากลากหลาย⁵⁹ และในช่วงที่ผ่านมาประเทศไทยได้เพิ่มความช่วยเหลือทางวิชาการและการเงินแก่ประเทศเพื่อนบ้านสำหรับโครงการที่เป็นส่วนหนึ่งหรือเป็นส่วนเสริมของโครงการ GMS มาโดยตามลำดับ

64. ประเทศไทยได้ร่วมกำหนดยุทธศาสตร์ความร่วมมือด้านเศรษฐกิจอิรวดี-เจ้าพระยา-แม่โขง (Ayeyawady-Chao Phraya-Mekong Economic Cooperation Strategy : ACMECS) ในเดือนเมษายน 2546 ประกอบด้วย สมาชิก 5 ประเทศ คือ กัมพูชา สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว พม่า ไทย และเวียดนาม โครงการและแผนงานพัฒนาขีดความสามารถภายใต้ ACMECS มีเป้าหมายเพื่อลดช่องว่างทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศสมาชิก และเพื่อสร้างความเจริญรุ่งเรืองในอนุภูมิภาค⁶⁰ นอกจากนั้น ประเทศไทยยังมีส่วนร่วมจัดทำ ความริเริ่มแห่งอ่าวเบงกอลสำหรับความร่วมมือหลากหลายสาขาทางวิชาการและเศรษฐกิจ (Bay of Bengal Initiative for Multi-Sectoral Technical and Economic Cooperation : BIMSTEC) ในปี พ.ศ. 2540 เพื่อสร้างความร่วมมือและการบูรณาการทางเศรษฐกิจระหว่างเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และเอเชียใต้ ประเทศไทยยังมีส่วนร่วมในแผนงานพัฒนาเขตเศรษฐกิจสามฝ่ายอินโดนีเซีย-มาเลเซีย-ไทย (Indonesia-Malaysia-Thailand Growth Triangle : IMT-GT) ซึ่งเป็นความร่วมมือทางเศรษฐกิจสามฝ่ายจัดตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2535⁶¹ บทบาทของไทยในแผนความร่วมมืออนุภูมิภาคสรุปไว้ในกรอบข้อความที่ 1

⁵⁹ ณ วันที่ 30 กันยายน 2550 ADB มีโครงการความช่วยเหลือทางวิชาการในระดับภูมิภาคทั้งหมด 129 โครงการ เป็นเงิน 72 ล้านดอลลาร์สหรัฐ สำหรับการเตรียมโครงการ และการศึกษาในสาขาต่างๆ เช่น การเกษตรและทรัพยากรธรรมชาติ การศึกษา พลังงาน สาธารณสุข โภชนาการ การคุ้มครองทางสังคม อุตสาหกรรมและการค้า การขนส่งและการสื่อสาร ประเทศไทยมีส่วนร่วมในโครงการเหล่านี้ 103 โครงการ ซึ่ง ADB ได้ให้ทุนบางส่วนจำนวน 55 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ค่าอธิบายสรุปบทบาทของไทยและการมีส่วนร่วมในโครงการ GMS แสดงอยู่ในภาคผนวก 10

⁶⁰ GDP ของประเทศไทยคิดเป็นประมาณร้อยละ 90 ของ GDP รวมระหว่างประเทศไทย กัมพูชา สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และพม่า (สมาชิกดั้งเดิมของ ACMECS 4 ประเทศ)

⁶¹ ในการประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 11 ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ เมื่อเดือนธันวาคม 2548 ผู้นำของอินโดนีเซีย มาเลเซีย และไทยตกลงร่วมกันที่จะเตรียมแผนงาน IMT-GT เป็นครั้งแรกเพื่อสร้างความร่วมมือข้ามพรมแดนให้เข้มแข็งในช่วง 5 ปีถัดไป

กรอบที่ 1 แผนความร่วมมืออนุภูมิภาคที่ประเทศไทยมีบทบาทสำคัญ

GMS โครงการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง (GMS) ประกอบด้วย กัมพูชา สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว พม่า ไทย เวียดนาม แคว้นยูนนาน และเขตปกครองตนเองกว่างซีจ้วงของสาธารณรัฐประชาชนจีน จัดตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2535 ด้วยความช่วยเหลือของ ADB กรอบการทำงานยุทธศาสตร์ 10 ปีของโครงการ GMS ได้รับการสนับสนุนจากผู้นำของประเทศ GMS 6 ประเทศในการประชุมสุดยอดครั้งแรกในกรุงพนมเปญ ประเทศกัมพูชา ในเดือนพฤศจิกายน 2545 มีเป้าหมายให้อนุภูมิภาคแม่น้ำโขงเจริญรุ่งเรืองและมีการบูรณาการที่ดี ปลอดภัยทางบก และมีการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม โดยกรอบการทำงานมุ่งเน้น (ก) การสร้างความเชื่อมโยงด้านโครงสร้างพื้นฐานให้เข้มแข็ง (ข) การอำนวยความสะดวกด้านการค้าและการลงทุนข้ามพรมแดน (ค) การเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของภาคเอกชนในการพัฒนาและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน (ง) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และทักษะความสามารถ (จ) การคุ้มครองสิ่งแวดล้อมและสนับสนุนการใช้ทรัพยากรธรรมชาติของอนุภาคร่วมกันอย่างยั่งยืน นอกจากนี้ GMS ยังพยายามปรับปรุงความเชื่อมโยงและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน รวมทั้งการสร้างความรู้สึกเป็นชุมชนในกลุ่มประเทศ GMS ให้มากขึ้น

IMT-GT แผนงานการพัฒนาเขตเศรษฐกิจสามฝ่ายอินโดนีเซีย-มาเลเซีย-ไทย (IMT-GT) จัดตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2536 โดยมีเป้าหมายสนับสนุนความร่วมมือทางเศรษฐกิจของอนุภูมิภาค ปัจจุบัน IMT-GT ประกอบด้วยจังหวัดภาคใต้ 8 จังหวัดของประเทศไทย รัฐทางเหนือ 7 รัฐของมาเลเซีย และจังหวัด 10 จังหวัดของอินโดนีเซีย จุดเน้นคือความร่วมมือในการลงทุน การถ่ายทอดเทคโนโลยี ความร่วมมือในการผลิตและการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ IMT-GT ยังสนับสนุนการพัฒนาความเชื่อมโยงด้านโครงสร้างพื้นฐานและการขนส่ง และแม้ว่าวิกฤตการณ์การเงินเอเชีย พิบัติภัยสึนามิ และไข้หวัดนก จะเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานแผนงาน IMT-GT แต่การประชุมสุดยอด IMT-GT ครั้งแรกในเดือนธันวาคม 2548 ได้จุดประกายพันธมิตรและนำไปสู่แผนงานความร่วมมือในสาขาที่มีความสำคัญระหว่างปีพ.ศ. 2550-2554 ที่ได้รับการรับรองในการประชุมสุดยอดครั้งที่ 2 ในเดือนมกราคม 2550

BIMSTEC ประเทศไทยมีบทบาทนำในการสนับสนุนความริเริ่มแห่งอ่าวเบงกอลสำหรับความร่วมมือหลากหลายสาขาทางวิชาการและเศรษฐกิจ (BIMSTEC) เพื่อสร้างความร่วมมือและการบูรณาการทางเศรษฐกิจระหว่างเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และเอเชียใต้ BIMSTEC จัดตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2540 เพื่อให้ประเทศจากสองอนุภูมิภาคได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์และแนวทางปฏิบัติที่ดีที่สุดในประเด็นความร่วมมือสำคัญ 6 ด้าน ที่ประเทศสมาชิกแต่ละประเทศเป็นประธาน ได้แก่ (ก) การค้าและการลงทุน (บังกลาเทศ) (ข) การขนส่ง (อินเดีย) (ค) พลังงาน (พม่า) (ง) การท่องเที่ยว (อินเดีย) (จ) เทคโนโลยี (ศรีลังกา) และ (ฉ) การประมง (ไทย)

ACMECS ยุทธศาสตร์ความร่วมมือด้านเศรษฐกิจอิรวดี-เจ้าพระยา-แม่โขง (ACMECS) จัดตั้งในเดือนเมษายน 2546 ภายใต้แผนงาน ACMEC กัมพูชา สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว พม่า ไทย และเวียดนาม ได้สนับสนุนความร่วมมือข้ามพรมแดนที่สำคัญใน 6 ด้าน ได้แก่ (ก) การอำนวยความสะดวกด้านการค้าและการลงทุน (ข) ความร่วมมือด้านการเกษตรและอุตสาหกรรม (ค) การเชื่อมโยงการขนส่ง (ง) การท่องเที่ยว (จ) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (ฉ) การสาธารณสุข โดยมีความร่วมมือระหว่างรัฐต่อรัฐในระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และความร่วมมือระหว่างเอกชนต่อเอกชน ระหว่างบริษัทและผู้จัดหาในท้องถิ่น

65. การทำงานร่วมกันระหว่างประเทศไทยกับ ADB ในความร่วมมือระดับอนุภูมิภาคจะอยู่บนพื้นฐานของความเชื่อมโยงระหว่างโครงการภายใต้ยุทธศาสตร์และแผนงานความร่วมมือของภูมิภาค GMS (ซึ่งมีการปรับปรุงทุกปี) และโครงการภายใต้ ACMECS BIMSTEC และ IMT-GT โดยจะมุ่งเน้นโครงการที่เป็นผลประโยชน์ร่วมกันและเป็นส่วนเติมเต็มระหว่างแผนงานในอนุภูมิภาคสองแผนหรือมากกว่านั้น การทำงาน

จะเน้น (ก) การให้กู้ร่วมในโครงการพัฒนา (ข) การอำนวยความสะดวกการค้าและการลงทุนของอนุภูมิภาค และ (ค) การพัฒนาขีดความสามารถด้านกฎระเบียบและสถาบัน

1. การให้กู้ร่วมในโครงการพัฒนาของประเทศเพื่อนบ้าน

66. ADB จะประสานงานกับหน่วยงาน 4 หน่วยของประเทศไทย ได้แก่ (ก) สำนักงานความร่วมมือพัฒนาเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งจัดตั้งขึ้นในเดือนพฤษภาคม 2548 เพื่อให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่ประเทศเพื่อนบ้าน ในรูปแบบเงินกู้แบบผ่อนปรน (concessional loan) และเงินช่วยเหลือแบบให้เปล่า (grant) (ข) สำนักงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศแห่งประเทศไทย ซึ่งให้ความช่วยเหลือด้านวิชาการ และการสนับสนุนการสร้างขีดความสามารถให้แก่ประเทศเพื่อนบ้าน⁶² (ค) ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย ซึ่งจะสนับสนุนการลงทุนข้ามพรมแดนโดยภาคเอกชน และ (ง) สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ซึ่งทำหน้าที่เป็นฝ่ายเลขานุการสำหรับการประสานงานกิจกรรม GMS

67. แนวทางสำคัญของการให้กู้ร่วมอยู่ที่การกำหนดโครงการพัฒนาในประเทศเพื่อนบ้าน ที่ต้องการการลงทุน ประเทศไทยได้ให้กู้ร่วมในโครงการโครงสร้างพื้นฐานหลายโครงการภายใต้ GMS โดยในปี พ.ศ. 2545 ประเทศไทยได้ให้เงินกู้จำนวน 30 ล้านดอลลาร์สหรัฐแก่สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวเพื่อสมทบในโครงการการพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจตอนเหนือของ GMS⁶³ นอกจากนี้ ประเทศไทยยังให้การสนับสนุนเงินกู้และเงินอุดหนุนกว่า 30 ล้านดอลลาร์สหรัฐ สำหรับการสร้างถนนและสะพานที่เป็นส่วนหนึ่งของโครงการถนนเศรษฐกิจเลียบชายฝั่งทะเลตอนใต้ของ GMS และเมื่อแผนงาน BIMSTEC และ IMT-GT เริ่มดำเนินการเต็มที่ ก็จะมีโอกาสในการให้กู้ร่วมในโครงการใหม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านโครงสร้างพื้นฐาน การขนส่ง พลังงาน และทรัพยากรน้ำ นอกจากนี้ ประเทศไทยยังมีเป้าหมายในการถ่ายทอดความรู้และทักษะให้แก่ประเทศเพื่อนบ้านในเรื่องต่างๆ เช่น การเตรียมโครงการ การวิเคราะห์ความเป็นไปได้ของโครงการ และการปฏิบัติโครงการ

2. การอำนวยความสะดวกด้านการค้าและการลงทุนของอนุภูมิภาค

68. การส่งเสริมการค้าเป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญสำหรับแผนงานความร่วมมืออนุภูมิภาคทั้งหมด เช่น ใน GMS การอำนวยความสะดวกของการเคลื่อนย้ายสินค้าและประชากรข้ามแดนมีความก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง โดยประเทศไทยเป็นกำลังขับเคลื่อนสำคัญของความตกลงว่าด้วยการขนส่งข้ามพรมแดนของ GMS ซึ่งเป็นพื้นฐานสำหรับขยายการค้าในระดับอนุภูมิภาคต่อไป⁶⁴ นอกจากนี้ ประเทศไทยยังสนับสนุนการศึกษาของ ADB เกี่ยวกับอุปสรรคด้าน โครงสร้างพื้นฐาน ทรัพยากรมนุษย์ นโยบาย กฎระเบียบและสถาบัน ที่มีต่อ

⁶² สำนักงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศแห่งประเทศไทยจัดตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2547 รับช่วงต่อจากกรมวิเทศสหการ ซึ่งแต่เดิมรับผิดชอบการบริหารจัดการความร่วมมือด้านวิชาการที่ประเทศไทยได้รับจากประเทศพัฒนา

⁶³ ADB. 2002. *Greater Mekong Subregion Northern Economic Corridor Project*. Manila.

⁶⁴ มีการจัดทำกรอบการทำงานสำคัญเพื่อใช้ประโยชน์ด้านการค้าจากความตกลงการขนส่งข้ามพรมแดน โดย (ก) ทำให้กระบวนการศุลกากรง่าย เป็นรูปแบบเดียวกัน และโปร่งใส (ข) พัฒนาโลจิสติกส์และระบบที่เกี่ยวข้องเพื่อสนับสนุนการค้า (ค) จัดระบบตรวจสอบมาตรการกักกันสินค้าที่สอดคล้องกับระเบียบขององค์การการค้าโลก และ (ง) ส่งเสริมการเคลื่อนย้ายเดินทางของนักธุรกิจ ในโครงการ GMS

การค้าและการลงทุนตามแนวพื้นที่เศรษฐกิจเหนือ-ใต้ของ GMS สำหรับแผนงาน BIMSTEC ประเทศไทยได้ร่วมมือกับ ADB ในการศึกษาว่าด้วยการพัฒนาการขนส่งสินค้าเพื่อส่งเสริมการค้าระหว่างเอเชียใต้และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ นอกจากนี้ ADB ยังร่วมงานกับอินโดนีเซีย ไทย และมาเลเซีย เพื่อผลักดันแผนงาน IMT-GT ฉบับใหม่ ปี พ.ศ. 2550-2554 ซึ่งเน้นมาตรการและโครงการเงินโยยาย ที่เชื่อมโยงโครงสร้างพื้นฐานเพื่อสนับสนุนการค้าในอนุภูมิภาค

69. การส่งเสริมการลงทุนข้ามพรมแดนโดยภาคเอกชน เป็นประเด็นความร่วมมือที่สำคัญภายใต้ยุทธศาสตร์หุ้นส่วนการพัฒนาในระดับประเทศ ในส่วนนี้ ADB ทำงานร่วมกับธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย เพื่อกำหนดวิธีใช้ผลิตภัณฑ์การเงินรูปแบบใหม่และเครื่องมือส่งเสริมสินเชื่อของ ADB มาสนับสนุนการลงทุนของภาคเอกชนในโครงการอนุภูมิภาค เช่น การประกันความเสี่ยงทางการเมือง และ/หรือ การประกันสินเชื่อบางส่วน ของ ADB จะช่วยลดค่าใช้จ่ายและขยายระยะเวลาโครงการเงินกู้ของธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย ที่ให้แก่บริษัทไทยที่ลงทุนข้ามพรมแดน นอกจากนั้น สำนักปฏิบัติการภาคเอกชน (Private Sector Operations Department) ของ ADB จะแสวงหาโอกาสและแนวทางใหม่ในการทำงานร่วมกับรัฐบาล ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย และบริษัทไทยเพื่อสนับสนุนการลงทุนของภาคเอกชนใน GMS รวมทั้งในประเทศภายใต้แผนความร่วมมือ ACMECS BIMSTEC และ IMT-GT

3. การพัฒนาความสามารถของสถาบัน

70. ADB จะถ่ายทอดความรู้และทักษะให้แก่หน่วยงานของไทย 3 หน่วยงาน ที่รับผิดชอบเกี่ยวกับความร่วมมือในอนุภูมิภาค ได้แก่ สำนักงานความร่วมมือพัฒนาเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และสำนักงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศ เพื่อเสริมสร้างบทบาท จิตความสามารถ และประสิทธิภาพของไทยในฐานะหุ้นส่วนการพัฒนาของอนุภูมิภาค ทั้งนี้ สำนักงานความร่วมมือพัฒนาเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้านเป็นองค์กรใหม่ที่มีประสบการณ์จำกัดในการกำหนด ประเมิน ให้เงินทุน และดำเนินการโครงการลงทุนที่ซับซ้อน จึงมีความจำเป็นที่จะต้องปรับนโยบายและขั้นตอนที่กำกับการปฏิบัติงานให้เข้มแข็ง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ส่วนที่เกี่ยวกับการป้องกันความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อมและสังคม รวมทั้งการจัดซื้อจัดจ้าง การบริหารการเงิน โดย ADB ธนาคารเพื่อความร่วมมือระหว่างประเทศแห่งญี่ปุ่น (JBIC) และหุ้นส่วนการพัฒนาอื่น ๆ จะให้การฝึกอบรม และพัฒนาจิตความสามารถในการดำเนินการของสำนักงานความร่วมมือพัฒนาเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน ตามคำร้องขอของกระทรวงการคลังและกระทรวงการต่างประเทศ และเนื่องจากประเทศไทยมีนวัตกรรมที่ก้าวหน้าในด้านการพัฒนาชุมชน สาธารณสุข การศึกษา และสิ่งแวดล้อม ADB ก็จะร่วมมือกับสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และสำนักงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ความเชี่ยวชาญ และบทเรียนของประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน

71. นอกจากนั้น ADB จะสนับสนุนการพัฒนาจิตความสามารถอย่างต่อเนื่องให้แก่สถาบันระหว่างประเทศเพื่อการค้าและการพัฒนา และธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย เพื่อสนับสนุนการค้าและการลงทุนข้ามแดนโดยภาคเอกชน สถาบันระหว่างประเทศเพื่อการค้าและการพัฒนาจัดตั้งขึ้นใน

เดือนพฤษภาคม 2545 ภายใต้ข้อตกลงความร่วมมือระหว่างรัฐบาลไทยกับการประชุมสหประชาชาติว่าด้วยการค้าและการพัฒนา (UNCTAD) เพื่อสร้างขีดความสามารถระหว่างประเทศสมาชิก GMS ในการเตรียมข้อเสนอและการเจรจาประเด็นการค้า การลงทุน และการพัฒนา ทั้งนี้ นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2546 ADB ให้ความช่วยเหลือด้านวิชาการเพื่อเสริมสร้างบทบาทของสถาบันระหว่างประเทศเพื่อการค้าและการพัฒนา ในฐานะศูนย์กลางการฝึกอบรมและการวิจัยในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับ GMS สำหรับความร่วมมือในการพัฒนาขีดความสามารถระหว่าง ADB กับธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย นั้น มุ่งเน้นที่การแลกเปลี่ยนประสบการณ์และความเชี่ยวชาญในการใช้เครื่องมือทางการเงินและมาตรการเชิงนโยบายรูปแบบต่างๆ เพื่อลดความเสี่ยงของรัฐอื่นเกี่ยวเนื่องมาจากการลงทุนข้ามพรมแดนของบริษัทธุรกิจไทย

ข. การบูรณาการเศรษฐกิจระดับภูมิภาค

72. ในฐานะประเทศสมาชิกก่อตั้งของสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Association of Southeast Asia Nations : ASEAN) ประเทศไทยได้ผลักดันความร่วมมือเพื่อสร้างความเติบโตทางเศรษฐกิจ ความก้าวหน้าทางสังคม และการพัฒนาวัฒนธรรมในภูมิภาค⁶⁵ ADB มีความสัมพันธ์อันยาวนานกับ ASEAN และเมื่อไม่นานมานี้ก็ได้กระชับความสัมพันธ์ผ่านบันทึกความเข้าใจ ฉบับใหม่⁶⁶ ซึ่งกำหนดความร่วมมือระหว่าง ADB กับ ASEAN ในประเด็นสำคัญต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความริเริ่มตลาดพันธบัตรเอเชียในกรอบ ASEAN+3 (Asian Bond Market Initiative-ABMI) เนื่องจากประเทศไทยมีบทบาทนำในความริเริ่ม ABMI ในกรอบ ASEAN+3 และมาตรการอื่นในทำนองเดียวกัน ดังนั้น การเป็นหุ้นส่วนในการบูรณาการเศรษฐกิจของภูมิภาคจึงมุ่งเน้นเรื่องการพัฒนาตลาดพันธบัตรเอเชีย ข้อความในกรอบที่ 2 ได้สรุปความริเริ่มการพัฒนาตลาดพันธบัตรเอเชียซึ่งประเทศไทยมีบทบาทสำคัญ

1. การพัฒนาตลาดพันธบัตรเอเชีย

73. การทำงานร่วมกันระหว่างประเทศไทยกับ ADB เพื่อพัฒนาตลาดทุน (ย่อหน้าที่ 50-56) เป็นพื้นฐานการผลักดันตลาดพันธบัตรเอเชียของประเทศไทย ทั้งนี้ ความก้าวหน้าของประเทศไทยในการพัฒนาตลาดตราสารหนี้ ตลาดตราสารทุน และตลาดตราสารอนุพันธ์ในประเทศ จะก่อให้เกิดความรู้และประสบการณ์ที่สามารถแลกเปลี่ยนกับประเทศอื่นได้ ADB จะทำงานร่วมกับประเทศไทยอย่างต่อเนื่องภายใต้กรอบการทำงานของ ABMI ในกรอบ ASEAN+3 เพื่อจัดตั้งกลไกการประกันความเสี่ยงระดับภูมิภาค จัดตั้งหน่วยงานจัดอันดับสินเชื่อกองภูมิภาค ออกแบบตราสารหนี้จากการแปลงสินทรัพย์เป็นหลักทรัพย์รูปแบบใหม่ เสริมสร้างระบบเชื่อมโยงการชำระเงินในภูมิภาคให้เข้มแข็ง ตลอดจนออกพันธบัตรหลายสกุลเงินของภูมิภาค

74. ประเทศไทยได้เข้าร่วมในโครงการพันธบัตรสกุลเงินเอเชียวงเงิน 10,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐของ ADB ซึ่งเป็นพันธบัตรสกุลเงินหลายสกุลของเอเชียครั้งแรกนับตั้งแต่วิกฤตการณ์การเงินเอเชีย ปี พ.ศ. 2540-2541 โดยการเชื่อมโยงตลาดทุนในประเทศเอเชีย ซึ่งรวมถึงฮ่องกง มาเลเซีย สิงคโปร์ และประเทศไทย ADB จะ

⁶⁵ ASEAN จัดตั้งขึ้น เมื่อวันที่ 8 สิงหาคม 2510 ที่กรุงเทพฯ โดยประเทศสมาชิกก่อตั้ง 5 ประเทศ ได้แก่ อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และประเทศไทย ต่อมา อาเซียนได้ขยายประเทศสมาชิกโดยรวมบรรจุใน ดารุสซาลาม กัมพูชา สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว พม่า และเวียดนาม

⁶⁶ The ASEAN Secretariat and ADB. 2549. *Memorandum of Understanding for Administrative Arrangements*. Manila.

ออกพันธบัตรสกุลเงินเอเชียภายใต้กรอบเดียวกัน เอกสารในการออกพันธบัตรจะใช้กฎหมายอังกฤษเป็นหลัก ทั้งนี้ ประเทศไทยมีส่วนร่วมในการออกพันธบัตรแรกเริ่มภายใต้โครงการดังกล่าวเมื่อวันที่ 15 กันยายน 2549 เมื่อ ADB ออกพันธบัตรจำนวน 6,500 ล้านบาทในตลาดทุนภายในประเทศไทย การออกพันธบัตรดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงความเชื่อมั่นของ ADB ที่มีต่อตลาดทุนในประเทศไทยและการสนับสนุนของประเทศไทยเพื่อผลักดันการพัฒนาตลาดพันธบัตรในภูมิภาค

กรอบที่ 2 ความริเริ่มการพัฒนาตลาดพันธบัตรเอเชียซึ่งประเทศไทยมีบทบาทสำคัญ

แนวคิดริเริ่มการพัฒนาตลาดพันธบัตรเอเชียในกรอบความร่วมมือเอเชีย (Asia Cooperation Dialogue : ACD) จัดตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2545 ณ อำเภอชะอำ ประเทศไทย เพื่อเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศในเอเชีย โดยมีรัฐมนตรีต่างประเทศเอเชีย 18 ประเทศมาพบกันครั้งแรก ประเทศไทยอาสาเป็นผู้ขับเคลื่อนในการริเริ่มของ ACD 2 ประการ ได้แก่ การท่องเที่ยวและความริเริ่มการพัฒนาตลาดพันธบัตรเอเชีย โดยมีการจัดตั้งคณะทำงานเพื่อร่างแนวทางสำหรับพัฒนาตลาดพันธบัตรเอเชีย ทั้งนี้ ACD จะประสานงานกับเวทีอื่น ๆ เช่น ที่ประชุมผู้บริหารธนาคารกลางแห่งเอเชียแปซิฟิก ความร่วมมือทางเศรษฐกิจเอเชียและแปซิฟิก (Asia Pacific Economic Cooperation : APEC) และ ASEAN+ 3 (สาธารณรัฐประชาชนจีน ญี่ปุ่น และสาธารณรัฐเกาหลี) หน้าที่ของ ACD คือ การสร้างความเข้าใจและระดมการสนับสนุนของสาธารณชนเกี่ยวกับความริเริ่มข้างต้น

แนวคิดริเริ่มตลาดพันธบัตรภูมิภาคในกรอบความร่วมมือแห่ง APEC ประเทศไทยเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมรัฐมนตรีคลังในกรอบความร่วมมือ APEC (APEC Finance Ministers' Meeting) ครั้งที่ 10 ในเดือนกันยายน 2546 ในการประชุมดังกล่าวมีความริเริ่มพัฒนาตลาดพันธบัตรภูมิภาคของ APEC โดยมีองค์ประกอบหลัก 3 ประการ ได้แก่ (ก) แนวทางในการพัฒนาตลาดพันธบัตรภูมิภาคที่ถือเป็นระบบ (ข) ความริเริ่มการพัฒนาตลาดแปลงสินทรัพย์เป็นหลักทรัพย์ ตลาดประกันสินเชื่อ และ (ค) ความริเริ่มในการพัฒนาผลิตภัณฑ์การเงินใหม่

ความริเริ่มตลาดพันธบัตรแห่งเอเชียในกรอบ ASEAN+3 แนวคิด AMBI ได้รับความเห็นชอบในการประชุมผู้แทน ASEAN+3 ณ จังหวัดเชียงใหม่ เมื่อวันที่ 17 ธันวาคม 2545 และมีการให้สัตยาบันในการประชุมรัฐมนตรีคลังอาเซียน ณ กรุงมะนิลา เมื่อวันที่ 7 สิงหาคม 2546 วัตถุประสงค์ คือ การพัฒนาตลาดพันธบัตรที่มีประสิทธิภาพในเอเชีย เพื่อช่วยให้ภาคเอกชนและรัฐบาลสามารถระดมทุนระยะยาวโดยปราศจากความเสี่ยงจากการครบกำหนดไถ่ถอนหรือจากสกุลเงิน แนวคิดดังกล่าวยังถึงความจำเป็นในการทำงานร่วมกันอย่างเบ็ดเสร็จของสมาชิกประเทศ ASEAN+3 ใน 2 ประการ ได้แก่ (ก) ความสะดวกในการเข้าถึงตลาดของผู้ออกพันธบัตร (ข) แรงจูงใจด้านสภาพแวดล้อมและโครงสร้างพื้นฐานเพื่อพัฒนาตลาดพันธบัตร

ความริเริ่มด้านกองทุนพันธบัตรเอเชียในกรอบการประชุมผู้บริหารธนาคารในภูมิภาคเอเชียตะวันออกและแปซิฟิก (Executives' Meeting of East Asia Pacific Central Bank) การประชุมดังกล่าวเป็นเวทีของธนาคารกลางและผู้กำหนดนโยบายทางการเงินในเอเชียตะวันออกและแปซิฟิก จัดตั้งขึ้นเพื่อกระชับความร่วมมือระหว่างสมาชิก 11 ประเทศ ได้แก่ ธนาคารสำรองแห่งออสเตรเลีย ธนาคารประชาชนของจีน ผู้กำหนดนโยบายทางการเงินของฮ่องกง ธนาคารแห่งอินโดนีเซีย ธนาคารแห่งญี่ปุ่น ธนาคารแห่งเกาหลี ธนาคารนิการากัวของมาเลเซีย ธนาคารสำรองแห่งนิวซีแลนด์ ธนาคารกลางแห่งฟิลิปปินส์ ผู้กำหนดนโยบายทางการเงินของสิงคโปร์ และธนาคารแห่งประเทศไทย มีการจัดตั้งคณะทำงานการประชุมผู้บริหารธนาคารในภูมิภาคเอเชียตะวันออกและแปซิฟิก 3 กลุ่ม (ด้านระบบการชำระเงิน การพัฒนาตลาดการเงิน และการกำกับดูแลธนาคาร)

ความสอดคล้องของบรรดาความริเริ่มตลาดพันธบัตรเอเชีย มีความริเริ่มตลาดพันธบัตรเอเชียหลายประการ สำหรับด้านอุปสงค์ กองทุนพันธบัตรเอเชีย (Asian Bond Fund: AF) ภายใต้การประชุมผู้บริหารธนาคารในภูมิภาคเอเชียตะวันออกและแปซิฟิกจะมีบทบาทเป็นตัวเร่งโดยลงทุนในพันธบัตรของรัฐบาลและกึ่งรัฐบาลที่ออกโดยประเทศสมาชิก การประชุมผู้บริหารธนาคารในภูมิภาคเอเชียตะวันออกและแปซิฟิก (นอกเหนือจากญี่ปุ่น ออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์) เพื่อเพิ่มธุรกรรมในตลาดพันธบัตรเอเชีย สำหรับด้านอุปทาน ASEAN+3 และการประชุมรัฐมนตรีคลังในกรอบความร่วมมือ APEC จะเสนอตราสารหนี้รูปแบบใหม่ เครื่องมือจัดอันดับตราสารหนี้ และการสร้างความแข็งแกร่งของโครงสร้างพื้นฐานทางการเงินของเอเชีย

^a ปัจจุบัน ACD ประกอบด้วย 28 ประเทศ ได้แก่ บาห์เรน บังกลาเทศ บรูไนดารุสซาลาม ภูฏาน กัมพูชา สาธารณรัฐประชาชนจีน อินเดีย อินโดนีเซีย อิหร่าน ญี่ปุ่น คาซัคสถาน สาธารณรัฐเกาหลี คูเวต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มาเลเซีย มองโกเลีย พม่า ปากีสถาน ฟิลิปปินส์ โอมาน กาตาร์ สิงคโปร์ ศรีลังกา ไทย สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ เวียดนาม สหพันธรัฐรัสเซีย และซาอุดีอาระเบีย

2. การพัฒนาขีดความสามารถด้านกฎระเบียบและสถาบัน

75. ผู้กำหนดนโยบายที่รับผิดชอบการกำหนดนโยบายด้านกฎหมาย ระเบียบ และสถาบัน สำหรับตลาดพันธบัตรภูมิภาค ควรจะต้องมีความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในประเด็นด้านการคลังและการเมืองที่เป็นพื้นฐานของตลาดพันธบัตร นอกจากนี้ ยังมีความต้องการนักวิจัย นักวิชาการ และผู้ปฏิบัติงานในตลาด เพื่อช่วยจัดการฝึกอบรมให้เจ้าหน้าที่ในระดับกลางและระดับอาวุโสของประเทศต่าง ๆ ในเอเชีย ซึ่งมีพันธกรณีในการพัฒนาตลาดพันธบัตรในประเทศและตลาดพันธบัตรภูมิภาค ทั้งนี้ กระทรวงการคลังและ ADB กำลังหารือถึงแผนการฝึกอบรมเรื่องบูรณาการทางการเงินของภูมิภาค โดยจะร่วมมือกับสถาบันวิจัยและสถาบันการศึกษา เพื่อสร้างความมั่นใจว่า แผนการฝึกอบรมนี้จะสะท้อนการวิจัย มาตรการเชิงนโยบาย และเครื่องมือทางการคลังที่ทันสมัยที่สุด ที่จะช่วยสนับสนุนการพัฒนาตลาดพันธบัตรภูมิภาคต่อไป

5. ขั้นตอนการดำเนินงาน

ก. การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์หุ้นส่วนการพัฒนา

76. แผนงานปฏิบัติการ (operational program) ซึ่งจะผลักดันประเด็นสำคัญในยุทธศาสตร์หุ้นส่วนการพัฒนาในระดับประเทศและระดับภูมิภาค กำหนดโดยแผนธุรกิจ (business plan)⁶⁷ โดยจะมีการปรับปรุงแผนเป็นประจำทุกปี เพื่อระดมมาตรการที่กำลังดำเนินการและมาตรการที่ได้วางแผนไว้ทั้งที่เป็น โครงการเงินกู้ และที่ไม่ใช่โครงการเงินกู้ ของภาครัฐและภาคเอกชน รัฐบาลไทยและ ADB จะร่วมกันปรับปรุงแผนเป็นประจำทุกปี เพื่อจะอธิบายการเปลี่ยนแปลงแผนงานปฏิบัติการ และรายงานความคืบหน้าของการดำเนินการ กระบวนการปรับปรุงแผนธุรกิจร่วมกัน จะต้องมีการประชุมหลายต่อหลายครั้ง เพื่อทบทวนยุทธศาสตร์ CPS รวมทั้งแผนธุรกิจ และผลที่ได้รับ รวมทั้งผลจากการให้ความช่วยเหลือทางเทคนิค ผู้ที่จะมีส่วนร่วมปรับปรุงแผนธุรกิจ ได้แก่ เจ้าหน้าที่จากสำนักงาน ADB ประจำประเทศไทยและสำนักงานใหญ่ของ ADB เจ้าหน้าที่สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง สำนักงานบริหารหนี้สาธารณะ และหน่วยงานของรัฐอื่นๆ การทำงานวิธีนี้ทำให้มีความยืดหยุ่นมากขึ้น และสามารถผนวกความต้องการที่เกิดขึ้นใหม่ เข้ากับแผนได้อย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ เมื่อมีการปรับปรุงแผนธุรกิจในปี พ.ศ. 2551 ADB จะยืนยันประเด็นสำคัญของยุทธศาสตร์หุ้นส่วนการพัฒนา ระดับประเทศกับรัฐบาลที่ได้รับการเลือกตั้งใหม่อีกครั้งหนึ่ง

77. แผนธุรกิจแผนแรกภายใต้ยุทธศาสตร์หุ้นส่วนการพัฒนาระดับประเทศ แสดงในภาคผนวก 11 แผนธุรกิจแสดงอย่างชัดเจนว่า การแบ่งปันความรู้และการสร้างขีดความสามารถจะเป็นกิจกรรมหลักในระยะแรกของความร่วมมือ สำหรับปี 2550 มีโครงการความช่วยเหลือทางเทคนิค 5 โครงการ วงเงิน 1.29 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เพื่อสนับสนุนการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การพัฒนาตลาดทุน และการพัฒนาที่ยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม แม้ว่าประเทศไทยยังไม่มีแผนการที่จะกู้เงินจาก ADB แต่ ADB ยังเปิดช่องทางการกู้เงินสำหรับรัฐบาลอยู่เสมอ ขณะที่ ความต้องการการเงินของภาคเอกชนกำลังเพิ่มขึ้น จำนวน ขนาด และความซับซ้อน

⁶⁷ การทำแผนธุรกิจสอดคล้องกับข้อเสนอแนะที่แสดงใน ADB. 2006 . *Enhancing Country Strategy and Program and Business Processes*. Manila

ของโครงการความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนก็มีความเพิ่มขึ้นตามไปด้วย ซึ่งชี้ให้เห็นว่าการดำเนินการของ ADB ในส่วนที่เกี่ยวกับภาคเอกชนในประเทศไทยจะมีบทบาทเพิ่มมากขึ้นในปีต่อไป

ข. การจัดกฎระเบียบและสถาบันเพื่อผลักดันยุทธศาสตร์ให้บรรลุผล

78. สำนักเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ของ ADB ในกำกับของสำนักงานผู้แทน ADB ประจำประเทศไทย เป็นหน่วยงานรับผิดชอบการผลักดันยุทธศาสตร์หุ้นส่วนการพัฒนาระดับประเทศสู่การปฏิบัติ รวมทั้งมีหน้าที่ติดตามความคืบหน้าและรายงานผลที่เกิดขึ้น สำนักปฏิบัติการภาคเอกชน (Private Sector Operations Department) ของ ADB รับผิดชอบการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน และการสนับสนุนการลงทุนของภาคเอกชน ทั้งในระดับประเทศและระดับภูมิภาค ส่วนสำนักความร่วมมือด้านการให้กู้ร่วม (Office of Co-financing Cooperation) ของ ADB เป็นผู้พิจารณานำเครื่องมือลดความเสี่ยงมากระตุ้นการให้กู้ร่วม โดยแผนงาน GMS ของ ADB จะเป็นหลักในการสนับสนุนบทบาทของประเทศไทยในระดับอนุภูมิภาค และมีสำนักการบูรณาการทางเศรษฐกิจแห่งภูมิภาค (Office of Regional Economic Integration) ของ ADB และสำนักการคลัง (Treasury Department) ทำงานสนับสนุนการพัฒนาตลาดพันธบัตรภูมิภาค

79. ในฟากของรัฐบาล กระทรวงการคลังและสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เป็นผู้ประสานงานหลัก กับสำนักงานผู้แทน ADB ประจำประเทศไทย หน่วยงานหลักของกระทรวงการคลังคือ สำนักงานบริหารหนี้สาธารณะ รับผิดชอบในเรื่องปฏิบัติการ โดยมีสำนักงานเศรษฐกิจการคลังรับผิดชอบงานนโยบาย งานของ ADB ในสาขาโครงสร้างพื้นฐานมีหน่วยงานเกี่ยวข้องที่สำคัญ ได้แก่ สำนักงานบริหารหนี้สาธารณะ สำนักงานคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจ และสำนักงานนโยบายและแผนการขนส่งและจราจร ภายใต้กระทรวงคมนาคม ในขณะที่งานของ ADB ในการพัฒนาตลาดทุนจะเกี่ยวข้องกับ สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง สำนักงานบริหารหนี้สาธารณะ สำนักงานคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจ ธนาคารแห่งประเทศไทย ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ส่วนหน่วยงานที่เป็นหุ้นส่วนสำคัญกับ ADB ในแผนงานและโครงการความร่วมมือต่าง ๆ ทั้งในภูมิภาคและอนุภูมิภาค ได้แก่ สถาบันระหว่างประเทศเพื่อการค้าและการพัฒนา กระทรวงต่างประเทศ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานความร่วมมือพัฒนาเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน สำนักงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศ และธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย

ค. ความร่วมมือกับหุ้นส่วนเพื่อการพัฒนาอื่น ๆ

80. รัฐบาลไทยส่งเสริมให้องค์กรความร่วมมือระหว่างประเทศ/หุ้นส่วนเพื่อการพัฒนา ในประเทศไทยทำงานร่วมกัน และ ADB ก็ร่วมทำงานกับองค์กรเพื่อพัฒนาระดับทวิภาคีและพหุภาคี ในเรื่องที่สำคัญเกี่ยวกับยุทธศาสตร์หุ้นส่วนการพัฒนาระดับประเทศ (CPS) สำหรับความร่วมมือระหว่างหุ้นส่วนการพัฒนาในประเทศไทยนั้น ไม่มีกลไกหรือโครงสร้างที่เป็นทางการ อย่างไรก็ตามเมื่อการดำเนินงานของ ADB ในประเทศไทยมีความชัดเจนมากขึ้น โอกาสในการร่วมมือกับหุ้นส่วนการพัฒนาอื่นๆ ก็จะมีเพิ่มขึ้น กรอบข้อความที่ 3 จะแสดงบทสรุปแผนงานของหุ้นส่วนเพื่อการพัฒนาในบางส่วนที่สำคัญ

81. ADB ธนาคารโลก ธนาคารเพื่อความร่วมมือระหว่างประเทศแห่งญี่ปุ่น และองค์กรเพื่อการพัฒนาแห่งประเทศฝรั่งเศส ได้ร่วมเป็นหุ้นส่วนเพื่อพัฒนาระบบการขนส่งภายในเมือง (Urban Transport Development Partnership-UTDP) โดยจัดให้มีการแบ่งปันความรู้และการพัฒนาขีดความสามารถสำหรับการขยายระบบรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนของกรุงเทพฯ ผู้ร่วมงานที่สำคัญ ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานนโยบายและแผนการขนส่งและจราจร และสำนักงานบริหารหนี้สาธารณะ UTDP จะให้การสนับสนุนด้านเทคนิคการวิเคราะห์ และการให้คำปรึกษาสำหรับ (1) การวางแผนและจัดลำดับความสำคัญของการลงทุนโครงการรถไฟฟ้าขนส่งมวลชน (2) การบูรณาการกฎระเบียบสถาบัน การปฏิบัติงาน และการเชื่อมต่อระหว่างระบบ (3) การกระจายความเสี่ยงระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน และ (4) การดำเนินโครงการ นอกจากนี้ UTDP จะจัดทำแผนยุทธศาสตร์สำหรับพัฒนาการขนส่งในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งจะช่วยสนับสนุนการริเริ่มนโยบายปรับปรุงระบบโลจิสติกส์เพื่อยกระดับให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการขนส่งของภูมิภาค

82. ปัจจุบัน ในบรรดาหุ้นส่วนเพื่อการพัฒนา ถือได้ว่า ADB มีบทบาทนำในการสนับสนุนการพัฒนาตลาดทุน ความพยายามดังกล่าวมีส่วนเสริมการทำงานของธนาคารโลกในแผนงานเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันในภาคการเงินและธุรกิจเอกชน ซึ่งแผนงานดังกล่าวสิ้นสุดในเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2549⁶⁸ และในช่วงกลางปี พ.ศ. 2550 กองทุนการเงินระหว่างประเทศกับหน่วยงานของไทยได้เริ่มแผนงานประเมินความพร้อมของภาคการเงิน ซึ่งจะสนับสนุนนโยบายการสร้างเสถียรภาพและประสิทธิภาพของระบบการเงิน ใน การนี้ ADB จะสนับสนุนโครงการประเมินความพร้อมของภาคการเงิน โดยให้ข้อมูลเป็นเอกสารรายงาน ตัวเลข ข้อมูลการวิเคราะห์และการให้คำปรึกษาที่เกี่ยวข้อง

83. ADB และธนาคารโลกจะทำงานร่วมกันเพื่อส่งเสริมธรรมาภิบาลในการจัดซื้อจัดจ้างและเสริมสร้างระบบการป้องกันความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อมและสังคมของประเทศไทยให้มีความเข้มแข็งยิ่งขึ้น ADB ยังทำงานร่วมกับธนาคารเพื่อความร่วมมือระหว่างประเทศแห่งญี่ปุ่นและองค์กรเพื่อการพัฒนาแห่งประเทศฝรั่งเศสเพื่อให้ความช่วยเหลือทางเทคนิค การแบ่งปันความรู้ และเพิ่มขีดความสามารถให้แก่สำนักงานความร่วมมือพัฒนาเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้านในด้านต่าง ๆ เช่น การวางแผนกลยุทธ์ การพัฒนากฎระเบียบและสถาบัน การจัดเตรียมและการปฏิบัติโครงการ นอกจากนี้ ADB จะทำงานร่วมกับองค์กรเพื่อการพัฒนาแห่งประเทศฝรั่งเศสเพื่อสร้างขีดความสามารถขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้สามารถบริหารจัดการหนี้ได้ดี โดยฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ในด้านการบัญชี การจัดการการเงิน และการรายงานการเงิน

⁶⁸ World Bank. 2006 . Thailand Country Development Partnership : Financial and Corporate Sector Competitiveness Program Assessment and Completion Report. Bangkok.

กรอบที่ 3 สรุปโครงการและกิจกรรมของหุ้นส่วนเพื่อการพัฒนาในประเทศไทย

องค์กรระหว่างประเทศ หลายหน่วยได้ลดระดับการทำงานในไทยลง และบางหน่วยได้หยุดโครงการ หลังจากที่ไทยประสบความสำเร็จในการลดความยากจนและพัฒนาสังคมในระดับหนึ่ง หลายองค์กรหันไปเน้นการสร้างขีดความสามารถด้านกฎระเบียบและสถาบัน สนับสนุนการปฏิรูปนโยบายสำคัญ และส่งเสริมบทบาทของไทยในฐานะหุ้นส่วนเพื่อการพัฒนาในระดับภูมิภาค

องค์การสหประชาชาติ (United Nations-UN) เมื่อตระหนักว่าไทยได้พัฒนาเป็นประเทศที่มีรายได้ระดับปานกลาง UN ได้ลงนามในกรอบร่วมมือในการพัฒนาขององค์การสหประชาชาติกับประเทศไทย ในเดือนเมษายน พ.ศ. 2549 กรอบความร่วมมือดังกล่าว อยู่บนพื้นฐานของการแลกเปลี่ยนความรู้/ความชำนาญ โดยครอบคลุมภารกิจ 5 ด้าน ระหว่างปี พ.ศ. 2550-2554 : คือ (1) การเข้าถึงการบริการสังคมที่มีคุณภาพโดยทั่วถึง (2) การเสริมสร้างธรรมาภิบาลระดับท้องถิ่น (3) การดูแลและรักษาผู้ได้รับเชื้อ HIV/AIDS (4) การจัดการด้านสิ่งแวดล้อม (5) การส่งเสริมบทบาทของไทยในฐานะประเทศที่ให้ความช่วยเหลือแก่ประเทศที่เกิดใหม่

ธนาคารโลก (World Bank) ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับธนาคารโลก ปรับจากการเป็นผู้กู้ – ผู้ให้ มาสู่ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาประเทศ (Country Development Partnerships) ซึ่งเริ่มในปี พ.ศ. 2543 เพื่อจัดการประเด็นท้าทายที่สำคัญ ธนาคารโลกจะร่วมมือกับรัฐบาล องค์กรการเงิน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เช่น ภาคประชาสังคม ภาคเอกชน ฯลฯ โดยมีภารกิจดังนี้ (1) การปฏิรูปภาครัฐ (2) การคุ้มครองทางสังคม (3) การวิเคราะห์และการติดตามสถานการณ์ความยากจน (4) การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจและภาคการเงิน (5) ด้านสิ่งแวดล้อม ขณะนี้ ธนาคารโลกกำลังจัดทำแผนงานความร่วมมือแผนใหม่ คาดว่าจะมีการแลกเปลี่ยนความรู้ในระดับนโยบายและมีความร่วมมืออื่น (อาจมีการให้กู้ร่วม) เพื่อสนับสนุนการพัฒนาในประเทศเพื่อนบ้าน

คณะกรรมการยุโรป (European Commission-EC) คณะกรรมาธิการยุโรป ได้กำหนดกรอบความร่วมมือกับประเทศไทยสำหรับปี พ.ศ. 2550 - 2556 โดย EC จะมีบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการแบ่งปันความรู้และการหารือด้านนโยบายในประเด็นที่สำคัญ การให้ความช่วยเหลือทางเทคนิคจะเป็นโครงการที่มีผลประโยชน์ร่วมกัน โดยเน้นประเด็นสำคัญ ดังนี้ (1) ความร่วมมือทางเศรษฐกิจ (2) ความร่วมมือในด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและการวิจัย (3) การหารือในเรื่องธรรมาภิบาล สิทธิมนุษยชน การก่อการร้ายและองค์กรอาชญากรรม การศึกษาระดับสูง ความเท่าเทียมทางเพศ และสิ่งแวดล้อม

หุ้นส่วนเพื่อการพัฒนาในลักษณะทวิภาคี

ออสเตรเลีย (Australia) แม้ว่าแผนงานความร่วมมือของออสเตรเลียในประเทศไทยจะลดลงอย่างมากนับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 แต่ความร่วมมือของสองฝ่ายในอนาคต ยังมุ่งเน้นไปที่การสร้างเสริมความสามารถของประเทศไทย เพื่อแก้ไขปัญหาด้านเศรษฐกิจและเรื่องธรรมาภิบาลของภาครัฐ โดยผ่านการทำงานระหว่างหน่วยงานภาครัฐของออสเตรเลียและไทยเป็นหลัก

เยอรมนี (Germany) เยอรมนีให้ความร่วมมือในการพัฒนา ผ่านสำนักงานความร่วมมือด้านเทคนิคของเยอรมนี (Germany Agency for Technical Cooperation) ซึ่งเน้นการปฏิรูปเศรษฐกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของ SMEs รวมทั้งการแสวงหาโอกาสที่จะสนับสนุนความร่วมมือทางเศรษฐกิจแบบไตรภาคีในประเทศเพื่อนบ้านของไทยด้วย

ญี่ปุ่น (Japan) ธนาคารเพื่อความร่วมมือระหว่างประเทศแห่งญี่ปุ่น (the Japan Bank for International Corporation-JBIC) ให้ความสนใจให้กู้สำหรับโครงสร้างพื้นฐานขนาดใหญ่ โดยกระทรวงการคลังของไทยได้ขอให้ JBIC สนับสนุนการสร้างรถไฟฟ้ามหานครสายใหม่ภายใต้โครงการขยายเส้นทางเดินรถไฟฟ้ามหานคร นอกจากนั้น JBIC ยังให้ความสำคัญต่อการพัฒนาคน และการจัดการความยากจน โดยการให้ความช่วยเหลือแบบให้เปล่าและการสร้างขีดความสามารถ

สหรัฐอเมริกา (The United States) หน่วยงานเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศของสหรัฐอเมริกา (The United States Agency for International Development-USAID) ได้ปิดโครงการให้ความช่วยเหลือกับไทยตั้งแต่ พ.ศ. 2538 การให้ความช่วยเหลือแก่ประเทศไทยในปัจจุบัน ดำเนินการผ่านแผนงานระดับภูมิภาคของ USAID โดยเน้นการปฏิรูปธรรมาภิบาล การพัฒนา SMEs การสร้างสถานะแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการค้าและการลงทุน การจัดการสิ่งแวดล้อม การสาธารณสุข และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

6. ความเสี่ยงและการติดตามประเมินผลแบบมุ่งเน้นผลงาน

ก. สมมติฐานที่สำคัญและปัจจัยความเสี่ยง

84. จากผลการศึกษาเมื่อไม่นานมานี้เกี่ยวกับบทบาทของ ADB ในการสนับสนุนประเทศที่มีรายได้ระดับปานกลาง พบว่า มีปัจจัยสามประการ ที่ทำให้การทำงานระหว่าง ADB และประเทศไทย⁶⁹ ประสบความสำเร็จ ประการแรก ADB จะต้องให้บริการเสริมที่มีคุณค่า โดยให้ความช่วยเหลือทางเทคนิคผ่านเจ้าหน้าที่และที่ปรึกษาอย่างต่อเนื่อง ประการที่สอง ADB ต้องมีความยืดหยุ่นและสามารถตอบสนองความต้องการอย่างเหมาะสม เนื่องจากคุณค่าการให้บริการของ ADB จะวัดจากคุณภาพบริการ การได้รับบริการทันเวลา และความสามารถซื้อบริการ ประการที่สาม ถ้ามีความต้องการเงินกู้ ADB จากภาครัฐหรือภาคเอกชน เงื่อนไขการปล่อยกู้ของ ADB จะต้องแข่งขันได้และไม่ควรรวมต้นทุนของธุรกรรมที่ยังไม่ครบกำหนดเข้าไปด้วย ดังนั้น เพื่อตอบสนองปัจจัยความสำเร็จดังกล่าว ยุทธศาสตร์หุ้นส่วนการพัฒนาในระดับประเทศ (CPS) จึงเน้นทำงานในเรื่องที่ ADB สามารถให้บริการด้านความรู้และความชำนาญที่มีคุณค่าอย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถเสนอผลิตภัณฑ์ทางการเงินที่มีคุณภาพสูงภายใต้เงื่อนไขที่แข่งขันได้

85. ความเสี่ยงระดับประเทศ คือ ความไม่แน่นอนทางเศรษฐกิจและการเมือง ซึ่งอาจจะทำให้การปฏิรูปตลาดทุนและการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานที่เสนอมีความล่าช้า แม้ว่าพื้นฐานทางเศรษฐกิจของประเทศไทยจะเข้มแข็ง โดยมีสถานะทางการคลังที่มั่นคง การส่งออกขยายตัว และมีเงินสำรองระหว่างประเทศที่อยู่ในระดับเหมาะสม แต่ความไม่แน่นอนทางการเมืองที่ยืดเยื้ออาจทำให้ผู้บริโภคนักลงทุนขาดความเชื่อมั่นได้ อย่างไรก็ตาม แม้ว่าสถานการณ์ทางการเมืองที่ไม่แน่นอน ได้ทำให้การปฏิบัติงานตามแผนการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานระยะปานกลาง และแผนแม่บทการพัฒนาตลาดทุนฉบับที่ 2 มีความล่าช้า แต่รัฐบาลไทยได้แสดงจุดยืนที่จะผลักดันแผนทั้งสองดังกล่าวอย่างมั่นคง

86. ความเสี่ยงของการบรรลุวัตถุประสงค์และผลลัพธ์ในระดับภูมิภาค จะสัมพันธ์กับความสามารถของรัฐบาลในการจัดทรัพยากรบุคคลและการเงินเพื่อเสริมสร้างบทบาท ขีดความสามารถ และประสิทธิภาพของประเทศไทยในฐานะเป็นหุ้นส่วนการพัฒนาในระดับภูมิภาค และผู้นำในการผลักดันตลาดพันธบัตรเอเชีย ในการนี้ เพื่อสนับสนุนประเทศไทยในการบริหารความเสี่ยงอันเนื่องมาจากความไม่แน่นอนของตลาดโลก ยุทธศาสตร์หุ้นส่วนการพัฒนาในระดับประเทศ (CPS) จึงเน้นการยกระดับผลิตภาพ การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันด้วยการลงทุน โครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญ การเสริมสร้างตลาดทุนภายในประเทศ และการสร้างความร่วมมือระดับภูมิภาคในเชิงลึกโดยขยายการค้าการลงทุนระหว่างประเทศ และการพัฒนาตลาดพันธบัตรเอเชีย

ข. การติดตามประเมินผลแบบมุ่งเน้นผลงาน

87. วิธีการทำงานแบบมุ่งเน้นผลงาน เป็นหลักการพื้นฐาน ในการจัดทำยุทธศาสตร์หุ้นส่วนการพัฒนาในระดับประเทศ (CPS) เพื่อสร้างความมั่นใจว่าการปฏิบัติงานจะมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ยังมีการจัดทำกรอบ

⁶⁹ ADB, 2006, *Enhancing ADB Support to Middle-Income Countries and Borrowers from Ordinary Capital Resources*. Manila.

ผลการปฏิบัติงาน (ภาคผนวก 12) เพื่อระบุผลลัพธ์และตัวชี้วัดที่สัมพันธ์กับมาตรการภายใต้ประเด็นสำคัญตามยุทธศาสตร์ CPS กรอบผลการปฏิบัติงานจะเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการติดตาม ประเมินผล และรายงานความคืบหน้าในการปฏิบัติงานตามแผนธุรกิจประจำปี รวมทั้งเป็นเครื่องมือในการประเมินความสอดคล้องและมีประสิทธิผลของ ADB นอกเหนือจากการติดตามการปฏิบัติงานตามยุทธศาสตร์หุ้นส่วนการพัฒนาระดับประเทศ (CPS) แล้ว ADB จะติดตามผลและรายงานความคืบหน้าของความริเริ่มสำคัญของประเทศไทย เช่น (1) การประชุมคณะกรรมการ MDG และ MDG-Plus (2) การปฏิรูปเพื่อส่งเสริมการลงทุนของภาคเอกชน (3) การส่งเสริมธรรมาภิบาลในภาครัฐและภาคเอกชน และ (4) การสนับสนุนการพัฒนาในประเทศเพื่อนบ้าน และควบคู่ไปกับความคืบหน้าของการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ CPS ก็จะมีการปรับปรุงกรอบผลการปฏิบัติงาน โดยผนวกเอาการปฏิบัติงานใหม่ ๆ เข้าไปด้วย

ภาคผนวก 1

ข้อมูลพื้นฐานของประเทศไทย

ประมุขของรัฐ	:	พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช
นายกรัฐมนตรี	:	สุรยุทธ์ จุลานนท์ (ชั่วคราว)
เมืองหลวง	:	กรุงเทพมหานคร
รัฐบาล	:	การปกครองระบอบประชาธิปไตย
พื้นที่	:	511,770 ตารางกิโลเมตร
ประชากร	:	64.6 ล้านคน (โดยประมาณ พ.ศ. 2549)
การเติบโตของประชากร	:	0.68% ต่อปี
อัตราการเกิด	:	13.87 ต่อประชากร 1,000 คน
ค่ามัธยฐานของอายุ	:	30.88 ปี
อายุขัยของประชากร	:	66.3 ปี (ชาย) 73.8 ปี (หญิง)
กลุ่มชาติพันธุ์	:	ไทย 89% อื่น ๆ 11%
ศาสนา	:	พุทธ 95% มุสลิม 4%
ภาษาที่ใช้	:	ไทย
การรู้หนังสือของผู้ใหญ่	:	92.6%
GNI	:	158.4 พันล้านเหรียญสหรัฐ ในปี พ.ศ. 2547
GNI ต่อหัว	:	2,490 เหรียญสหรัฐ ในปี พ.ศ. 2547
ภาวะความยากจน	:	11.3% ในปี พ.ศ. 2547
GDP	:	206,200 ล้านเหรียญสหรัฐ ในปี พ.ศ. 2549
GDP จำแนกรายสาขา	:	สาขาเกษตรกรรม 9.3% สาขาอุตสาหกรรม 45.1% สาขาบริการ 45.6%
แรงงาน จำแนกรายสาขา	:	สาขาเกษตรกรรม 49% สาขาอุตสาหกรรม 14% สาขาบริการ 37%
จำนวนแรงงานทั้งหมด	:	36,400,000 (ไตรมาสที่ 2 พ.ศ. 2549)
สินค้าส่งออกที่สำคัญ	:	คอมพิวเตอร์ รถยนต์ วงจรอิเล็กทรอนิกส์ ยาง เสื้อผ้า และอาหาร
ประเทศคู่ค้าสำคัญ	:	สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น สาธารณรัฐประชาชนจีน สิงคโปร์ และฮ่องกง

ที่มา : ADB สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงการคลัง และแผนพัฒนาขององค์การสหประชาชาติ

ภาคผนวก 2

การเปลี่ยนผ่านทางการเมืองในประเทศไทย

1. การประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยเมื่อเดือนตุลาคม พ.ศ. 2540 เป็นจุดเริ่มต้นการเปลี่ยนผ่านและการปฏิรูปทางการเมืองที่สำคัญ โดยรัฐธรรมนูญฉบับนี้ ถือเป็นฉบับที่มีความเป็นประชาธิปไตยและมีความก้าวหน้ามากที่สุดในประวัติศาสตร์ของประเทศ ในความพยายามส่งเสริมความรับผิดชอบและความโปร่งใสของระบบการเมืองและการบริหาร รัฐธรรมนูญได้กำหนดให้มีหน่วยงานอิสระขึ้นหลายหน่วยงาน เช่น คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ศาลรัฐธรรมนูญ และศาลปกครอง เป็นต้น นอกจากนี้ รัฐธรรมนูญฉบับนี้ยังบัญญัติให้มีฝ่ายนิติบัญญัติสองสภา รวมทั้งให้การรับรองสิทธิมนุษยชนอย่างชัดเจน และยังได้เสนอมาตรการต่าง ๆ เพื่อเพิ่มเสถียรภาพของรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้งอีกด้วย
2. ในปี พ.ศ. 2544 พรรคไทยรักไทย นำโดย พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร เป็นรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้งชุดแรกภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 และเป็นรัฐบาลชุดแรกภายใต้การปกครองในระบอบประชาธิปไตยของไทยที่อยู่จนครบวาระ 4 ปี พ.ต.ท. ทักษิณฯ ได้รับเลือกตั้งเข้ามาอีกครั้งในปี พ.ศ. 2548 และได้จัดตั้งรัฐบาลพรรคเดียวเป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์ประชาธิปไตยของประเทศไทย แม้ว่าจะมีเสียงข้างมากในรัฐสภา แต่การกลับเข้ามาบริหารประเทศครั้งที่สองของ พ.ต.ท. ทักษิณฯ กลับไม่ราบรื่นและพบกับการประท้วงต่อต้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากชนชั้นกลางและชนชั้นสูงในกรุงเทพฯ ในข้อกล่าวหาว่าคอร์รัปชัน แทรกแซงการทำงานขององค์กรอิสระที่จัดตั้งภายใต้รัฐธรรมนูญ และบริหารงานผิดพลาดอย่างไรก็ดี ประชาชนจำนวนมากในพื้นที่ชนบทก็ยังคงให้การสนับสนุน พ.ต.ท. ทักษิณฯ และพรรคไทยรักไทยอยู่ และการแตกความสามัคคีในหมู่คนไทยดังกล่าวส่งผลให้เกิดวิกฤตการณ์ทางการเมืองที่รุนแรง ในวันที่ 19 กันยายน พ.ศ. 2549 การรัฐประหารโดยทหาร นำโดยพลเอก สนธิ บุญยรัตกลิน และคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ได้เข้ายึดอำนาจการบริหารประเทศจากรัฐบาลทักษิณอย่างสงบ
3. ภายหลังการรัฐประหาร มีการยกเลิกรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 และประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราว เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2549 โดยกำหนดการแต่งตั้งนายกรัฐมนตรี ฝ่ายนิติบัญญัติ และคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญสำหรับร่างรัฐธรรมนูญฉบับถาวร หลังจากทีคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยได้คืนอำนาจให้กับรัฐบาลพลเรือนในช่วงต้นเดือนตุลาคม พ.ศ. 2549 พลเอกสุรยุทธ์ จุลานนท์ ได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีชั่วคราว และต่อมาพลเอกสุรยุทธ์ฯ ได้ตั้งคณะรัฐมนตรีโดยมีรองนายกรัฐมนตรีสองคนและรัฐมนตรี 30 คน หลังจากนั้น คณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย จึงได้เปลี่ยนมาเป็นคณะมนตรีความมั่นคงแห่งชาติ (คมช.) มีบทบาทในการให้คำแนะนำในเรื่องความมั่นคงของชาติและเรื่องอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องให้แก่รัฐบาล ในการนี้ คมช. และรัฐบาลชั่วคราวให้พันธะสัญญาว่าจะนำประชาธิปไตยคืนสู่ประเทศภายในเดือนตุลาคม พ.ศ. 2550
4. รัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราวได้วางกรอบการร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่และได้แต่งตั้งสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติจำนวน 242 คน โดย คมช. ได้คัดเลือกตัวแทนประชาชนจำนวน 100 คน เพื่อทำหน้าที่ในสภาร่างรัฐธรรมนูญ และมีการแต่งตั้งคณะกรรมการประกอบด้วยสมาชิกจำนวน 35 คน เพื่อจัดทำร่าง

แรกให้เสร็จสิ้นซึ่งจะได้เสนอต่อสภา คณะรัฐมนตรี และสถาบันและหน่วยงานอื่น ๆ ภายในกลางปี 2550 และจะจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน สภาร่างรัฐธรรมนูญจะจัดให้มีการลงประชามติก่อนที่จะส่งร่างรัฐธรรมนูญให้กับสภานิติบัญญัติแห่งชาติเพื่อขอความเห็นชอบและนำขึ้นทูลเกล้าเพื่อให้พระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธย รัฐบาลได้วางแผนว่าจะให้มีการเลือกตั้งทั่วไปก่อนสิ้นปี พ.ศ. 2550 และทำให้ประเทศไทยกลับไปสู่การปกครองในระบอบประชาธิปไตยเต็มรูปแบบต่อไป

ภาคผนวก 3

การประเมินการพัฒนาในสาขาและประเด็นที่สำคัญ

เพื่อให้สอดคล้องกับกระบวนการในการปฏิบัติงานเชิงธุรกิจแบบใหม่ของ ADB สำหรับยุทธศาสตร์หุ้นส่วนการพัฒนาระดับประเทศ (CPS) ในประเทศที่มีรายได้ระดับปานกลาง ที่มีการกู้ยืมน้อยที่สุดหรือไม่มีเลย การจัดทำยุทธศาสตร์หุ้นส่วนการพัฒนาระดับประเทศ (CPS) จึงอาศัยข้อมูลทุติยภูมิจำนวนมากในการประเมินการพัฒนาและประเด็นที่สำคัญ⁷⁰ การประเมินดังกล่าวใช้ข้อมูลจากเอกสารของรัฐบาล ADB องค์การพัฒนาระหว่างประเทศ และสถาบันการวิจัย สรุปได้ดังต่อไปนี้

ก. การประเมินด้านเศรษฐศาสตร์มหภาค

ADB. 2007. *Asian Development Outlook 2007*. Manila.

ADB. 2005. *Key Indicators 2005*. Manila.

Office of the National Economic and Social Development Board and World Bank. 2006. *Thailand Investment Climate, Firm Competitiveness and Growth Study*. Bangkok.

World Bank. 2005. *Thailand Economic Monitor*, Bangkok.

World Bank. 2006. *World Development Indicators*, Washington, D.C.

ข. การประเมินด้านเศรษฐกิจสังคมและความยากจน

Ministry of Foreign Affair of Thailand and United Nations Country Team in Thailand. 2005. *Global Partnership for Development : Thailand's Contribution to Millennium Development Goal 8*. Bangkok.

Office of the National Economic and Social Development Board. 2005. *Household Socioeconomic Survey*. Bangkok..

Office of the National Economic and Social Development Board and United Nations Country Team in Thailand. 2004. *Thailand Millennium Development Goals Report 2004*. Bangkok.

United Nations Country Team in Thailand. 2005. *Report of the United Nations Country Team in Thailand Advancing Human Development : UN Activities and Achievements 2004-2005*. Bangkok.

United Nations Country Team in Thailand. 2005. *Thailand Common Country Assessment*, Bangkok.

United Nation Development Programme. 2005. *Human Development Report 2005*, New York.

⁷⁰

ADB. 2006. *Further Enhancing Country Strategy and Program and Business Processes*. Manila.

United Nation Population Fund. 2006. *Population Aging in Thailand : Prognosis and Policy Response*. Bangkok.

ค. การประเมินสถาบันและธรรมาภิบาล

ADB. 1999. *Governance in Thailand : Challenges, Issues and Prospects*, Manila.

World Bank. 2005. *Commentary on Joint Royal Thai Government – World Bank Assessment of the Thai Public Procurement System*. Bangkok.

World Bank. 2003. *Thailand Country Development Partnership : Governance and Public Sector Reform*. Bangkok .

ง. การประเมินสาขาโครงสร้างพื้นฐานและตลาดทุน

ADB. 2006. *AsianBonds Online – Asia Bond Indicators*. Manila.

ADB. 2006. *Capital Market Development Master Plan II for Thailand –Diagnostic Report*. Bangkok

ADB. 2005. *Investment in Infrastructure and Financing for Sustainable Economic Development*. Bangkok.

ADB. 2006. *Thailand Pension System Reform – Interim Report*. Bangkok.

ADB, Japan Bank for International Cooperation, and World Bank. 2005. *Connecting East Asia A New Framework for Infrastructure*. Manila.

Japan Trade Organization. 2003. *Study of Thailand's Logistic System*. Bangkok.

Ministry of Finance. 2006. *Capital Market Development Master Plan II*. Bangkok.

World Bank. 2006. *Thailand Investment Climate, Firm Competitiveness and Growth Study*. Bangkok.

จ. การประเมินทางสิ่งแวดล้อม

World Bank. 2004. *Thailand Country Development Partnership – Environment*. Bangkok.

World Bank. 2004. *Thailand Environment Monitor 2004*. Bangkok.

ฉ. การวิจัยและการประเมินอื่นๆ

ADB. 1999. *Thailand Country Assistance Plan (2000-2002)*. Manila.

ADB. 2001. *Thailand Country Strategy and Program Update (2002-2004)*. Manila.

Ministry of Foreign Affairs of Thailand. 2004. *Asia Cooperation Dialogue : The Making of a New Chapter of Asian History*. Bangkok.

Office of the National Economic and Social Development Board. 2006. *10th National Economic and Social Development Plan (2007-2011)*. Bangkok.

World Bank. 2002. *Thailand – World Bank Group Partnership for Development*. Bangkok.

United Nations Country Team in Thailand. 2006. *United Nations Partnership Framework with the Kingdom of Thailand, 2007-2011*. Bangkok.

World Bank. 2006. *Thailand Country Development Partnership : Financial and Corporate Sector Competitiveness Program Assessment and Completion Report*. Bangkok.

ภาคผนวก 4

ความคืบหน้าของประเทศไทยสู่เป้าหมายของการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ (เป้าหมายที่ 1 – 7)

เป้าหมาย	ความคืบหน้า	หมายเหตุ
1. ลดสัดส่วนประชากรผู้มีรายได้น้อยกว่า 1 เหรียญสหรัฐลงครึ่งหนึ่ง ในช่วงปี พ.ศ. 2533-2558	บรรลุเป้าหมายแล้ว	สัดส่วนคนจนลดลงจากร้อยละ 27.2 ของประชากร ในปี พ.ศ.2533 เหลือร้อยละ 9.8 ในปี พ.ศ. 2545
2. ลดสัดส่วนประชากรที่ทนทุกข์จากความหิวโหยลงครึ่งหนึ่ง ในช่วงปี พ.ศ. 2533 - 2558	บรรลุเป้าหมายแล้ว	สัดส่วนประชากรที่มีรายได้น้อยกว่าเส้นความยากจนด้านอาหารลดลงจากร้อยละ 6.9 ในปี พ.ศ. 2533 เหลือ 2.2 ในปี พ.ศ. 2545 และอัตราเด็กอายุต่ำกว่าห้าปีที่มีน้ำหนักต่ำกว่าเกณฑ์ลดลงจากร้อยละ 18.6 ในปี พ.ศ. 2533 เหลือร้อยละ 8.5 ในปีพ.ศ. 2543
3. ให้เด็กทุกคนทั้งหญิงและชายสำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษาภายในปี พ.ศ. 2558	มีโอกาสสูงที่จะบรรลุเป้าหมาย	อัตราเข้าศึกษาต่อ และอัตราการคงอยู่ในการศึกษาของนักเรียน บ่งชี้ว่าประเทศไทยจะบรรลุเป้าหมายได้ก่อนปี พ.ศ. 2558
4. ขจัดความไม่เท่าเทียมทางเพศในการศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ภายใน พ.ศ. 2548 และในทุกระดับการศึกษา ภายในปีพ.ศ. 2558	บรรลุเป้าหมายแล้ว	เด็กหญิงและชายมีโอกาสในการศึกษาเท่าเทียมกัน แม้จะมีช่องว่างระหว่างเพศอยู่บ้างในระดับประถมศึกษา แต่ในการศึกษาระดับสูงขึ้นไป มีเด็กหญิงมากกว่าเด็กชาย
5. ลดอัตราการเสียชีวิตของเด็กอายุต่ำกว่าห้าปีลงสองในสาม ในช่วงปี พ.ศ. 2533 - 2558	ไม่สามารถใช้กับประเทศไทย	เนื่องจากอัตราการเสียชีวิตของเด็กอายุต่ำกว่าห้าปีในปีฐาน 2533 ก่อนข้างต่ำอยู่แล้ว เป้าหมายนี้จึงไม่เหมาะที่จะนำมาใช้กับประเทศไทย
6. ลดอัตราการเสียชีวิตของมารดาตลงสามในสี่ ในช่วงปี พ.ศ. 2533 – 2558	ไม่สามารถใช้กับประเทศไทย	อัตราการเสียชีวิตของมารดาในปีฐาน พ.ศ. 2533 งต่ำอยู่แล้ว เป้าหมายนี้จึงไม่เหมาะจะนำมาพิจารณา
7. ชะลอและลดการแพร่ระบาดของ HIV/AIDS ภายในปี พ.ศ. 2558	บรรลุเป้าหมายแล้ว	อัตราการติดเชื้อรายใหม่ลดลงกว่าร้อยละ 80 จากปี พ.ศ. 2534 แต่ยังมี การแพร่ระบาดในบางกลุ่ม และยังมีความเสี่ยงสูงในกลุ่มคนหนุ่มสาว
8. ชะลอและลดการเกิดโรคมาลาเรีย วัณโรคและโรคสำคัญอื่น ๆ ภายในปี 2558	บรรลุเป้าหมายแล้วสำหรับมาลาเรีย	บรรลุเป้าหมายแล้วสำหรับมาลาเรีย ซึ่งเป็นปัญหาเฉพาะบางพื้นที่ แต่มีการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ
9. บรรลุแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืนในนโยบายและแผนพัฒนาของประเทศ และลดการสูญเสียทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	ใกล้บรรลุเป้าหมาย	หลักการของการพัฒนาที่ยั่งยืน รวมทั้งการมีส่วนร่วมของภาครัฐและเอกชน ได้ถูกบรรจุอยู่ในแผนพัฒนาของประเทศ แต่การลดการสูญเสียทางสิ่งแวดล้อมยังคงเป็นความท้าทายที่สำคัญของประเทศไทย
10. ลดสัดส่วนประชากรที่ไม่สามารถเข้าถึงน้ำดื่มที่สะอาดลงครึ่งหนึ่งภายในปี 2558	บรรลุเป้าหมายแล้ว	คนไทยเกือบทั้งหมดสามารถเข้าถึงน้ำดื่มที่สะอาด
11. ยกระดับคุณภาพชีวิตประชากรในชุมชนแออัด 100 ล้านคนภายในปี พ.ศ. 2563	น่าจะบรรลุเป้าหมายได้	คนไทยส่วนใหญ่รวมทั้งผู้อยู่อาศัยในชุมชนแออัดมีความมั่นคงในที่อยู่อาศัย มีการใช้มาตรการต่าง ๆ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนแออัด

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และหน่วยงานองค์การสหประชาชาติประจำประเทศไทย, พ.ศ. 2547, รายงานผลตามเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษของประเทศไทย พ.ศ. 2547, กรุงเทพฯ

ภาคผนวก 5

เป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษและเป้าหมาย“MDG PLUS” และตัวชี้วัดของประเทศไทย

ประเด็น		เป้าหมายย่อย	ตัวชี้วัด
ความยากจน	MDG	ลดสัดส่วนประชากรที่ยากจนมากลงครึ่งหนึ่ง ในช่วงปี พ.ศ. 2533 – 2558	• สัดส่วนประชากรที่มีรายได้ต่ำกว่าเส้นความยากจน • ช่องว่างความยากจน (ภาวะความยากจน x ความลึกของปัญหาความยากจน) • ส่วนแบ่งรายได้ครัวเรือนของประชากรร้อยละ 20 ที่ยากจนที่สุด
	MDG+	ลดสัดส่วนประชากรยากจนลงให้ต่ำกว่าร้อยละ 4 ภายในปี พ.ศ. 2552	• สัดส่วนประชากรที่มีรายได้ต่ำกว่าเส้นความยากจนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ • ความรุนแรงของความยากจน
ความหิวโหย	MDG	ลดสัดส่วนประชากรที่ทนทุกข์จากความหิวโหยลงครึ่งหนึ่งในช่วงปี พ.ศ. 2533 – 2558	• อัตราเด็กที่มีน้ำหนักต่ำกว่าเกณฑ์ (อายุต่ำกว่า 5 ปี) • สัดส่วนประชากรที่มีรายได้ต่ำกว่าเส้นความยากจนด้านอาหาร
	MDG+		• อัตราเด็กชาวเขาที่มีน้ำหนักต่ำกว่าเกณฑ์ • อัตราการขาดสารอาหารบางประเภท (ไอโอดีน เหล็ก วิตามินเอ) ในเด็กวัยเรียน • สัดส่วนประชากรอายุสูงกว่า 20 ปี ที่บริโภคอาหารต่ำกว่าเกณฑ์ที่ควรได้รับพลังงานอาหารขั้นต่ำ
การศึกษา	MDG	ให้เด็กทุกคนทั้งหญิงและชายสำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษาภายในปี พ.ศ. 2558	• อัตราสุทธิและอัตรารวมของการเข้าศึกษาในระดับประถมศึกษา • สัดส่วนนักเรียนที่เรียนชั้น ป.1 และเรียนต่อจนถึงชั้น ป. 5 (อัตราการคงอยู่ในการศึกษา) • อัตราการอ่านออกเขียนได้ของประชากรอายุ 15 ปี
	MDG+	ให้เด็กทุกคนสำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นภายในปี พ.ศ. 2549 ให้เด็กทุกคนสำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายภายในปี พ.ศ. 2558	• อัตราสุทธิและอัตรารวมในการเข้าศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย • อัตราการคงอยู่ในการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย • คะแนนสอบของนักเรียนระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย • อัตราการมีทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของประชากร 15 - 24 ปี
ความเท่าเทียมทางเพศ	MDG	ขจัดความไม่เท่าเทียมทางเพศในการศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาภายในปี พ.ศ. 2548 และในทุกระดับการศึกษาภายในปี พ.ศ. 2558	• อัตราส่วนหญิงต่อชายในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาและอุดมศึกษา • อัตราการอ่านออกเขียนได้หญิงต่อชายอายุ 15–24 ปี • สัดส่วนผู้หญิงในการทำงานที่ได้รับค่าตอบแทนนอกภาคเกษตรกรรม • สัดส่วนผู้หญิงในรัฐสภา
	MDG+	เพิ่มสัดส่วนผู้หญิงในรัฐสภา องค์การบริหารส่วนตำบล และตำแหน่งผู้บริหารระดับสูงในราชการส่วนกลางเป็นสองเท่าภายในปี พ.ศ. 2549	• อัตราส่วนนักศึกษาหญิงต่อชายระดับอุดมศึกษาบางสาขาวิชา • อัตราการอ่านออกเขียนได้หญิงต่อชายที่มีอายุ 40 ปีขึ้นไป • สัดส่วนรายได้หญิงต่อชายในการทำงานที่ได้รับค่าตอบแทนนอกภาคเกษตรกรรม • สัดส่วนผู้หญิงในองค์การบริหารส่วนตำบล และตำแหน่งผู้บริหารระดับสูงในราชการส่วนกลาง
สุขภาพเด็ก	MDG	ลดอัตราการเสียชีวิตของเด็กอายุต่ำกว่าห้าปีลงสองในสามในช่วงปี พ.ศ. 2533 – 2558	• อัตราการเสียชีวิตของเด็กอายุต่ำกว่าห้าปี (USMR) • อัตราการเสียชีวิตของทารก (IMR) • สัดส่วนเด็กอายุหนึ่งปีที่ได้รับวัคซีนป้องกันโรคหัด

ประเด็น		เป้าหมายย่อย	ตัวชี้วัด
สุขภาพเด็ก	MDG+	ลดอัตราการเสียชีวิตของทารกให้เหลือ 15 ต่อการเกิด 1,000 คน ภายในปี 2549 ลดอัตราการเสียชีวิตของเด็กอายุต่ำกว่าห้าปีในเขตพื้นที่สูง จังหวัดภาคเหนือบางแห่ง และสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ลงครึ่งหนึ่งในช่วงปี พ.ศ. 2548 - 2558	- อัตราการเสียชีวิตของทารกในเขตพื้นที่สูง จังหวัดภาคเหนือ และสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ - อัตราการเสียชีวิตของเด็กอายุต่ำกว่าห้าปีในเขตพื้นที่สูง จังหวัดภาคเหนือ และสามจังหวัดชายแดนภาคใต้
สุขภาพสตรีมีครรภ์	MDG	ลดอัตราการเสียชีวิตของมารดาสามในสี่ ในช่วงปี พ.ศ. 2533 - 2558	- อัตราการเสียชีวิตของมารดา (MMR) - สัดส่วนการคลอดบุตรที่ได้รับการดูแลจากบุคลากรสาธารณสุข
	MDG+	ลดอัตราการเสียชีวิตของมารดาให้เหลือ 18 ต่อการเกิด 100,000 คน ภายในปี พ.ศ. 2549 ลดอัตราการเสียชีวิตของมารดาในเขตพื้นที่สูง จังหวัดภาคเหนือบางแห่ง และสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ลงครึ่งหนึ่งในช่วงปี พ.ศ. 2548 - 2558	อัตราการเสียชีวิตของมารดาในเขตพื้นที่สูง จังหวัดภาคเหนือและสามจังหวัดชายแดนภาคใต้
HIV/AIDS	MDG	ชะลอและลดการแพร่ระบาดของ HIV/AIDS ภายในปี พ.ศ. 2558	- อัตราการติดเชื้อ HIV ในสตรีมีครรภ์ - อัตราการใช้ถุงยางอนามัยของนักเรียนชายระดับมัธยมศึกษา - จำนวนเด็กกำพร้าจาก AIDS
	MDG+	ลดอัตราการติดเชื้อ HIV ในประชากรวัยเจริญพันธุ์ให้เหลือร้อยละ 1 ภายในปี พ.ศ. 2549	- อัตราการติดเชื้อ HIV ในประชากรวัยเจริญพันธุ์ - อัตราการติดเชื้อ HIV ในผู้ฉีดยาเสพติด
มาลาเรีย วัณโรคและโรคหัวใจ	MDG	ชะลอและลดการเกิดโรคมมาลาเรียและโรคสำคัญอื่น ๆ ภายในปี พ.ศ. 2558	- อัตราการเกิดโรคและอัตราการตายด้วยโรคมมาลาเรีย - อัตราผู้ป่วยและอัตราการเสียชีวิตด้วยโรควัณโรค - อัตราการรักษามมาลาเรีย โดยใช้วิธีการรักษาแบบมีพี่เลี้ยง (DOTS)
	MDG+	ลดอัตราการเกิดโรคมมาลาเรียใน 30 จังหวัดชายแดนให้เหลือ 1.4 ต่อประชากร 1,000 คน ภายในปี พ.ศ. 2549	- อัตราการเกิดโรคมมาลาเรียใน 30 จังหวัดชายแดน - อัตราผู้ป่วยและอัตราการเสียชีวิตด้วยโรคหัวใจ
การพัฒนาที่ยั่งยืน	MDG	บรรจุแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืนในนโยบายและแผนพัฒนาของประเทศ และลดการสูญเสียของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	- สัดส่วนพื้นที่ป่าต่อพื้นที่ประเทศ - สัดส่วนพื้นที่อนุรักษ์เพื่อพิทักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพต่อพื้นที่ประเทศ - อัตราการใช้พลังงานต่อ GDP 1,000 บาท - อัตราการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์และอัตราการใช้สารทำลายชั้นโอโซนประเภท CFCs - สัดส่วนประชากรที่ใช้เชื้อเพลิงประเภทฟืน ถ่าน
	MDG+	เพิ่มสัดส่วนพลังงานหมุนเวียนให้เป็นร้อยละ 8 ของพลังงานเชิงพาณิชย์พื้นฐาน ภายในปี 2544 เพิ่มสัดส่วนการนำขยะมูลฝอยมาใช้ประโยชน์เป็นร้อยละ 30 ภายในปี 2549	- พื้นที่ป่าชายเลน - สัดส่วนพลังงานหมุนเวียนในพลังงานเชิงพาณิชย์ขั้นพื้นฐาน - สัดส่วนแม่น้ำสายหลักที่มีค่า DO BOD และ TCB ต่ำกว่ามาตรฐาน - สัดส่วนขยะมูลฝอยที่นำมาใช้ประโยชน์ใหม่
น้ำดื่มสะอาดและสิ่งแวดล้อม	MDG	ลดสัดส่วนประชากรที่ไม่สามารถเข้าถึงน้ำดื่มสะอาด และสิ่งแวดล้อมสุขลักษณะลงครึ่งหนึ่ง ภายในปี 2558	- สัดส่วนประชากรในเมืองและชนบทที่เข้าถึงแหล่งน้ำดื่มสะอาด - สัดส่วนประชากรในเมืองและชนบทที่ใช้สุขภัณฑ์สุขลักษณะ
ความมั่นคงด้านที่อยู่อาศัย	MDG	ยกระดับคุณภาพชีวิตประชากรในชุมชนแออัด 100 ล้านคน (ทั่วโลก) ภายในปี พ.ศ. 2563	สัดส่วนครัวเรือนที่มีความมั่นคงในที่อยู่อาศัย (เป็นเจ้าของ เช่าซื้อ หรือเช่า)

AIDS = ภาวะภูมิคุ้มกันบกพร่อง; BOD = ความต้องการออกซิเจนทางชีววิทยา; CFC = คลอโรฟลูโอโรคาร์บอนส์; DO = ออกซิเจนละลายในน้ำ;
DOTS = วิธีการรักษาแบบมีพี่เลี้ยง; GDP = ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ; HIV = เชื้อไวรัสของคนที่เป็สาเหตุทำให้ภูมิคุ้มกันเสื่อม;
IMR = อัตราการตายของเด็กทารก; MMR = อัตราการตายของมารดา; TCB = แบคทีเรียชนิดโคลิฟอร์ม, USMR = อัตราการตายของเด็กอายุต่ำกว่า 5 ขวบ
ที่มา : สศช.และหน่วยงานขององค์การสหประชาชาติประจำประเทศไทย. Thailand Millennium Development Goals Report 2004. กรุงเทพฯ

ภาคผนวก 6

แนวโน้มเศรษฐกิจในปัจจุบันและระยะกลาง(2550 – 2552)

1. หลังจากที GDP หดตัวลงอย่างมากในปี พ.ศ. 2541 เศรษฐกิจของไทยได้ฟื้นตัวขึ้นอย่างรวดเร็ว ภายหลังวิกฤตทางการเงินในเอเชีย จนกระทั่งเมื่อเศรษฐกิจของโลกได้เข้าสู่ภาวะถดถอย อัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของไทยจึงลดลงไปอยู่ที่ร้อยละ 2 ในปี พ.ศ. 2545 ส่วนในช่วงปี พ.ศ. 2546 – 2547 อัตราการเติบโตของ GDP ได้เพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ยร้อยละ 6.5 (ตาราง ก 6.1) อย่างไรก็ตาม ผลกระทบทางเศรษฐกิจของเหตุการณ์พิบัติภัยสึนามิในเดือนธันวาคม พ.ศ. 2547 กัยแล้งรุนแรงในช่วงครึ่งปีแรกของปี พ.ศ. 2548 และราคาน้ำมันที่เพิ่มขึ้นอย่างมาก ได้ทำให้อัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจลดลงเหลือเพียงร้อยละ 4.5 ในปี พ.ศ. 2548 และร้อยละ 5 ในปี พ.ศ. 2549 ซึ่งยังคงต่ำกว่าขีดความสามารถของประเทศไทย

ตาราง ก 6.1 : ตัวชี้วัดด้านเศรษฐกิจของประเทศ (พ.ศ. 2545 – 2549)

เรื่อง	ปีงบประมาณ				
	พ.ศ. 2545	พ.ศ. 2546	พ.ศ. 2547	พ.ศ. 2548	พ.ศ. 2549
ก. รายได้และอัตราการเติบโต					
1. GDP ต่อหัว (พันเหรียญสหรัฐ)	2.0	2.2	2.5	2.7	3.9
2. อัตราการเติบโตของ GDP (ร้อยละต่อปี)	5.3	7.0	6.2	4.5	5.0
ก. เกษตรกรรม	1.0	11.0	(4.8)	(2.4)	4.4
ข. อุตสาหกรรม	6.9	9.8	8.0	5.7	5.9
ค. บริการ	4.8	3.4	6.9	4.6	4.2
ข. การออมและการลงทุน (ร้อยละของ GDP)					
1. การออมรวมภายในประเทศ	31.7	32.1	32.1	31.3	32.3
2. การลงทุนรวมภายในประเทศ	23.9	24.9	27.1	31.6	27.9
ก. การลงทุนของภาครัฐ	6.9	6.5	6.8	7.2	6.8
ข. การลงทุนของภาคเอกชน	15.5	17.5	19.9	21.0	19.8
ค. ปริมาณเงินและอัตราเงินเฟ้อ					
1. อัตราเงินเฟ้อ (ร้อยละ)	0.6	1.8	2.8	4.5	4.6
2. อัตราการขยายตัวของปริมาณ M 2 (ร้อยละต่อปี)	2.6	4.9	5.4	9.4	6.0

เรื่อง	ปีงบประมาณ				
	พ.ศ. 2545	พ.ศ. 2546	พ.ศ. 2547	พ.ศ. 2548	พ.ศ. 2549
จ. การคลังของรัฐบาล (ร้อยละของ GDP)					
1. รายรับ	15.8	16.6	17.6	18.1	17.2
2. รายจ่ายและ เงินให้กู้ต่อ	18.2	16.2	17.3	18.0	17.9
3. कुलग्नประมาณโดยรวม	(2.2)	0.6	0.3	(0.4)	(0.5)
4. หนี้สาธารณะ / GDP	57.16	54.04	49.41	47.54	41.20
ฉ. การเงิน					
1. การค้า (ร้อยละของ GDP)	0.1	2.6	0.9	(4.9)	1.0
2. การนำเข้าสินค้า (ร้อยละของ GDP)	5.5	5.6	4.3	(2.1)	1.6
3. การขายตัวของสินค้านำเข้า	4.8	18.2	21.6	15.0	17.4
4. การขายตัวของสินค้านำเข้า	4.6	17.4	25.7	26.0	7.0
5. ส่วนการชำระเงิน ^ก	19.6	16.0	8.5	10.0	8.0
6. การระดมทุนระหว่างประเทศ (พันล้านเหรียญสหรัฐ)	38.9	42.1	49.8	52.1	67.0
ค. รายการอื่นๆ					
1. GDP (ราคาปัจจุบัน , พันล้านบาท)	5,450.6	5,928.9	6,503.4	7,103.0	7,813.0
2. อัตราแลกเปลี่ยน (บาท / เหรียญสหรัฐ)	43.0	41.5	40.3	40.0	37.9
3. ประชากร (ล้านคน)	63.5	64.0	65.1	65.0	65.8

() = ติดลบ; B = บาท; GDP = ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ; M 2 = ปริมาณเงิน; Y-O-Y = ปีต่อปี

ก. ตัดส่วนภาระการชำระหนี้ คิดเป็นร้อยละของการส่งออกสินค้าและบริการ

ที่มา : ADB. พ.ศ. 2550. *Asian Development Outlook 2007*. มะนิลา และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

2. หลังจากปี พ.ศ. 2542 ตัวชี้วัดทางเศรษฐกิจที่สำคัญเกือบทั้งหมดในประเทศไทยดีขึ้นอย่างมากและต่อเนื่อง ยกเว้นเพียงปี พ.ศ. 2544 การขาดดุลการคลังลดลงอย่างรวดเร็วและกลับมาเกินดุลขึ้นเล็กน้อยจากปี พ.ศ. 2546 เนื่องจากการจัดเก็บรายได้ที่สูงขึ้นและมีการควบคุมรายจ่าย อย่างไรก็ตาม ในปี พ.ศ. 2548 และ 2549 เกิดการขาดดุลงบประมาณเล็กน้อย สำหรับอัตราส่วนของหนี้สาธารณะต่อ GDP ลดลงจากร้อยละ 57 ในปี พ.ศ. 2544 เหลือเพียงร้อยละ 41 ในปี พ.ศ. 2549 ส่วนดุลบัญชีเดินสะพัดเกินดุลเนื่องจากการส่งออกและการท่องเที่ยวที่ขยายตัว และเงินสำรองระหว่างประเทศเพิ่มขึ้นจาก 35,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐเป็น 67,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ในปี พ.ศ. 2549 ในขณะที่หนี้ต่างประเทศมีประมาณ 58,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ซึ่งลดลงจาก 110,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐในปี พ.ศ. 2540 ทั้งนี้ เศรษฐกิจเติบโตได้ดีโดยปราศจากเงินเฟ้อใน

ระดับสูงแม้ว่าราคาน้ำมันจะเพิ่มสูงขึ้นและมีการยกเลิกเงินอุดหนุนราคาพลังงาน ซึ่งทำให้อัตราเงินเฟ้อสูงขึ้นในระดับปานกลางในปี พ.ศ. 2548 และในช่วงแรกของปี พ.ศ. 2549

3. ขณะที่ตัวชี้วัดทางเศรษฐกิจส่วนใหญ่แสดงให้เห็นว่าเศรษฐกิจฟื้นตัวขึ้นอย่างชัดเจนภายหลังจากการเกิดวิกฤตทางการเงิน อย่างไรก็ตาม ยังมีตัวชี้วัดที่สำคัญที่ไม่ดีขึ้น นั่นคือ การลงทุนรวมภายในประเทศ โดยสัดส่วนการลงทุนต่อ GDP ซึ่งมีอัตราสูงถึงกว่าร้อยละ 40 ก่อนที่จะเกิดวิกฤตทางการเงิน ได้ลดลงมาอยู่ที่ประมาณร้อยละ 20 ในปี พ.ศ. 2541 – 2542 และฟื้นตัวขึ้นอย่างช้าๆ ไปอยู่ที่ประมาณร้อยละ 30 ในปี พ.ศ. 2549 นอกจากนี้ กำลังการผลิตส่วนเกินและการฟื้นตัวขึ้นอย่างช้าๆ ในอุตสาหกรรมการก่อสร้าง ส่งผลให้การลงทุนของภาคเอกชนชะลอตัวลง จนกระทั่งปี พ.ศ. 2547 การลงทุนจึงเพิ่มเป็นร้อยละ 19.3 ของ GDP โดยเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 15.3 ในปี พ.ศ. 2544 นอกจากนั้น ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2546 เป็นต้นมา การก่อสร้างของภาคเอกชนเริ่มฟื้นตัว และการลงทุนในธุรกิจก็เพิ่มขึ้นในปี พ.ศ. 2547 และ 2548 แล้วชะลอตัวเล็กน้อยในปี พ.ศ. 2549 สำหรับการลงทุนของเอกชนที่แท้จริงนั้น เพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ยร้อยละ 15 ต่อปี ในช่วง พ.ศ. 2546 – 2549 กล่าวโดยรวม การลงทุนของภาคเอกชนมีส่วนเพียงร้อยละ 20 ของ GDP ในปี พ.ศ. 2548 เปรียบเทียบกับร้อยละ 32.4 ในปี พ.ศ. 2539

4. ที่เห็นได้ชัดกว่านั้น คือการลงทุนของภาครัฐนับตั้งแต่เกิดวิกฤตทางการเงินเป็นต้นมา ยังคงไม่ดีขึ้น ทั้งการลงทุนของภาครัฐที่แท้จริงในสาขาการก่อสร้างและเครื่องมือเครื่องจักรได้ลดลงในปี พ.ศ. 2545 และ 2546 ก่อนที่จะฟื้นในระดับปานกลางตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 เป็นต้นมา การลงทุนของภาครัฐที่แท้จริงขยายตัวเกือบร้อยละ 6.5 ในปี พ.ศ. 2547 โดยเฉพาะในปี พ.ศ. 2548 ที่การลงทุนของภาครัฐเติบโตขึ้นอย่างมากถึงร้อยละ 11.9 ส่วนใหญ่มาจากการเร่งก่อสร้างสนามบินสุวรรณภูมิ และการซื้อเครื่องบินของบริษัทการบินไทย แม้ว่า การลงทุนทั้งหมดตลอดระยะเวลา 2 ปีที่ผ่านมาจะเพิ่มขึ้น แต่การลงทุนระดับต่ำในช่วงแรกของทศวรรษได้ส่งผลกระทบต่อขีดความสามารถในการแข่งขันของระบบเศรษฐกิจไทย ดังนั้น การเติบโตทางเศรษฐกิจในช่วงที่เหลือของทศวรรษอาจมีข้อจำกัดได้หากการลงทุนในภาครัฐและภาคเอกชนเพิ่มขึ้นไม่มากพอ

5 การคาดการณ์เศรษฐกิจกรณีฐานสำหรับปี พ.ศ. 2550 – 2552 ซึ่งให้เห็นว่าเศรษฐกิจไทยจะขยายตัวระหว่างร้อยละ 4 และ 5.5 ต่อปี การเติบโตในปี พ.ศ. 2550 จะอยู่ในช่วงต่ำของการคาดการณ์ เนื่องจากความไม่แน่นอนทางการเมือง (ตาราง ก 6.2) ในด้านอุปสงค์ การบริโภคจะขยายตัวต่อเนื่องในอัตราประมาณร้อยละ 5 ต่อปี ส่วนการลงทุนของทั้งภาครัฐและภาคเอกชนจะขยายตัวอย่างมาก เฉพาะอย่างยิ่งตั้งแต่ปี พ.ศ. 2551 เป็นต้นไป การลงทุนทั้งหมดน่าจะเพิ่มขึ้นร้อยละ 10 - 11 ต่อปี ทั้งนี้ การลงทุนภาคเอกชนจะได้รับปัจจัยสนับสนุนจากการใช้กำลังการผลิตที่สูงขึ้น เงินเฟ้อที่ลดลง และอัตราดอกเบี้ยที่ไม่ผันผวน รวมทั้งได้รับแรงกระตุ้นจากการลงทุนของภาครัฐที่เพิ่มขึ้น หลังจากชะลอตัวมานาน ในระยะปานกลางคาดว่าจะการลงทุนภาครัฐจะเร่งตัวมากขึ้น โดยเฉพาะการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานที่คาดว่าจะขยายตัวอย่างมาก จะช่วยชดเชยภาคการส่งออกที่จะเติบโตน้อยลงในขณะที่การนำเข้าขยายตัวเร็วขึ้น ส่วนอัตราเงินเฟ้อคาดว่าจะอยู่ที่ระดับร้อยละ 2.5 – 3 สำหรับดุลบัญชีเดินสะพัดคาดว่าจะขาดดุลระดับปานกลางที่ร้อยละ 0.2 และร้อยละ 2 – 3 ของ GDP ตามลำดับ อย่างไรก็ตาม เนื่องจากฐานะการคลังของประเทศมีความแข็งแกร่งและมีทุนสำรองระหว่างประเทศจำนวนมาก ดังนั้น การขาดดุลดังกล่าวจึงไม่ใช่อุปสรรคแต่อย่างใด

ตาราง ก 6.2 : การคาดคะเนตามกรณีฐาน ปี พ.ศ. 2550 – 2552

หัวเรื่อง	พ.ศ. 2550	พ.ศ. 2551	พ.ศ. 2552
การเติบโตทางเศรษฐกิจ (ร้อยละ) ^ก	4.0	5.0	5.5
การเติบโตของการบริโภคที่แท้จริง (ร้อยละ) ^ก	4.0	4.5	4.5
การบริโภคของภาคเอกชนที่แท้จริง	3.8	4.2	4.3
การบริโภคของภาครัฐที่แท้จริง	5.0	7.5	5.0
การเติบโตของการลงทุนที่แท้จริง (ร้อยละ) ^ก	5.0	8.0	10.0
การลงทุนของภาคเอกชนที่แท้จริง	5.0	8.5	10.0
การลงทุนของภาครัฐที่แท้จริง	4.0	9.5	9.0
ดุลการค้า (พันล้านเหรียญสหรัฐ)	2.3	1.0	(1.0)
มูลค่าการส่งออก (ร้อยละ) ^ก	7.9	8.9	7.5
มูลค่าการนำเข้า (ร้อยละ) ^ก	8.0	10.0	10.0
ดุลบัญชีเดินสะพัด (พันล้านเหรียญสหรัฐ)	3.1	(1.8)	(2.4)
ร้อยละของ GDP	1.3	(0.7)	(0.9)
อัตราเงินเฟ้อ (ร้อยละ)	2.5	2.5	2.8

^ก ตัวเลขร้อยละเปรียบเทียบกับระยะเดียวกันของปีที่แล้ว () = ติดลบ
ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง กระทรวงการคลัง

6. จากแนวโน้มในระยะปานกลางตามกรณีฐาน เศรษฐกิจไทยจะเติบโตในระดับปานกลางไปจนถึงระดับสูงและมีสถานะเศรษฐกิจมหภาคที่มั่นคง แต่การที่ระบบเศรษฐกิจไทยพึ่งพาการส่งออกสูง จึงมีความเสี่ยงที่จะผันผวนไปตามปัจจัยภายนอก ซึ่งรวมถึงภาวะตกต่ำของเศรษฐกิจโลก ราคาน้ำมัน และโรคระบาด เช่น ไข้หวัดนก

ภาคผนวก 7

แผนการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานระยะปานกลางของประเทศไทย

1. แผนการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานระยะปานกลาง มีที่มาจากแผนการลงทุน พ.ศ. 2548 ถึง พ.ศ. 2552 วงเงิน 1.8 ล้านล้านบาท ลงทุนโครงสร้างพื้นฐาน 7 สาขา แผนการลงทุนนี้ได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีในช่วงกลางปี 2548 เป็นที่รู้จักในนาม “โครงการขนาดใหญ่” รายละเอียดที่แสดงในตาราง ก 7.1 จะเห็นว่าร้อยละ 25 จัดสรรเพื่อขยายระบบรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนในกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อบรรเทาปัญหาการจราจร ลดการบริโภคเชื้อเพลิง และลดมลพิษทางอากาศ รองลงมาในสัดส่วนร้อยละ 19 ของงบลงทุน คือการปรับปรุงการคมนาคม ตามด้วย การลงทุนด้านที่อยู่อาศัยร้อยละ 18 ทรัพยากรน้ำ ร้อยละ 11 การศึกษาร้อยละ 6 สาธารณสุขร้อยละ 5 และสาขาอื่น ร้อยละ 17 ตาราง ก 7.2 แสดงแหล่งเงินทุน ได้แก่ เงินกู้ในประเทศและต่างประเทศ งบประมาณ การแปลงสินทรัพย์เป็นหลักทรัพย์ และการให้สัมปทาน ข้อมูลในตาราง ก 7.3 กำหนดว่าแผนงานนี้จะทำให้เศรษฐกิจของประเทศขยายตัวอย่างน้อยปีละ 1 เปอร์เซ็นต์ แต่การนำเข้าวัตถุดิบจากต่างประเทศจำนวนมากก็จะทำให้ขาดดุลบัญชีเดินสะพัดได้เช่นกัน

ตาราง ก 7.1 : การลงทุนจำแนกตามสาขาการพัฒนา

สาขาการพัฒนา	ล้านบาท	ร้อยละ
การขนส่งมวลชน	423.4	24
การคมนาคม	345.6	19
ที่อยู่อาศัย	330.3	18
ทรัพยากรน้ำ	203.1	11
การศึกษา	96.3	6
สาธารณสุข	94.8	5
อื่นๆ	310.7	17
รวม	1,804	100

ที่มา : กระทรวงการคลัง มิถุนายน พ.ศ. 2549

ตาราง ก 7.2 : แหล่งเงินลงทุน

แหล่งเงินทุน	ล้านบาท
งบประมาณ	697.8
รายได้จากรัฐวิสาหกิจ	191.8
เงินกู้ในประเทศ	479.4
เงินกู้ต่างประเทศ	315.9
อื่นๆ	119.3
รวม	1,804.2

ที่มา : กระทรวงการคลัง มิถุนายน พ.ศ. 2549

ตาราง ก 7.3 : ผลกระทบทางเศรษฐกิจ

	พ.ศ. 2548	พ.ศ. 2549	พ.ศ. 2550	พ.ศ. 2551	พ.ศ. 2552	เฉลี่ย 5 ปี
การเติบโตของ GDP (ร้อยละ)						
กรณีไม่มีแผนการลงทุน	4.47	4.57	4.61	4.71	5.16	4.76
กรณีมีแผนการลงทุน	4.46	5.55	5.59	5.70	5.75	5.42
บัญชีเงินสะพัด / GDP (ร้อยละ)						
กรณีไม่มีแผนการลงทุน	(2.02)	(1.40)	(0.20)	(0.50)	(0.50)	(0.46)
กรณีมีแผนการลงทุน	(2.10)	(1.40)	(1.30)	(1.90)	(2.10)	(1.76)

() = ติดลบ

ที่มา : กระทรวงการคลัง มิถุนายน พ.ศ. 2549

2. ถึงแม้ว่าการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองทำให้เกิดความล่าช้าในการดำเนินงานโครงการขนาดใหญ่ แต่ก็มีความเห็นพ้องกันว่า (1) การลงทุนโครงสร้างพื้นฐานของประเทศไทยเป็นเรื่องจำเป็น (2) ในการลงทุนใหม่ควรเป็นสาขาการพัฒนาที่มีลำดับความสำคัญสูง (3) จำเป็นต้องส่งเสริมให้ภาคเอกชนมีส่วนร่วมลงทุนมากขึ้น ในการนี้รัฐบาลกำลังทบทวนแผนการลงทุนอย่างรอบคอบและจัดทำแผนการดำเนินงานตามลำดับความสำคัญ โดยพิจารณาจากความเป็นไปได้ทางการเงิน ขอบเขตการลงทุนของภาคเอกชน ผลลัพธ์เชิงยุทธศาสตร์เพื่อสนับสนุนการพัฒนา และเกณฑ์อื่นๆ นอกจากนั้น รัฐบาลยังได้เพิ่มองค์ประกอบเกี่ยวกับความโปร่งใสของโครงการขนาดใหญ่ ผลกระทบของโครงการที่อาจมีต่องบประมาณทางการคลัง และกรอบระยะเวลาที่สมเหตุสมผลสำหรับการดำเนินการ รัฐบาลจะยังคงปรับแต่งขอบเขต ขนาด และลำดับความสำคัญของการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานเพื่อสร้างความมั่นใจว่าแผนการลงทุนระยะปานกลางจะมีความเป็นไปได้ทางการเงิน ดึงดูดการมีส่วนร่วมของภาคเอกชน สนับสนุนการเพิ่มผลิตภาพและขีดความสามารถในการแข่งขันของไทย และวางพื้นฐานสำหรับการเติบโตทางเศรษฐกิจควบคู่ไปกับการพัฒนาทางสังคมอย่างยั่งยืน

ภาคผนวก 8

แผนแม่บทเพื่อการพัฒนาตลาดทุน ฉบับที่ 2

1. ตลาดทุนของไทยได้เติบโตอย่างมีนัยสำคัญภายหลังวิกฤตทางการเงินเอเชียเมื่อปี พ.ศ. 2540 – 2541 ส่วนมากเป็นผลมาจากความสามารถในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนผ่านตลาดตราสารหนี้มากขึ้น ตัวอย่างเช่น ภายหลังวิกฤต รัฐบาลได้ให้ความช่วยเหลือแก่สถาบันการเงินที่มีปัญหาโดยการออกพันธบัตรกองทุนเพื่อการฟื้นฟูและพัฒนาสถาบันการเงิน นอกจากนี้ บริษัทเอกชนขนาดใหญ่หลายแห่งได้พึ่งพาตลาดทุนภายในประเทศเป็นแหล่งเงินทุน เนื่องจากมีโอกาสเข้าถึงสินเชื่อกาธนาคารค่อนข้างน้อย และอัตราแลกเปลี่ยนก็มีความผันผวนมากเกินไปสำหรับการกู้ยืมจากต่างประเทศ
2. อย่างไรก็ตาม ยังคงมีอุปสรรคอีกหลายประการในการพัฒนาตลาดทุนของไทย เช่น บริษัทเอกชนของไทยยังคงพึ่งพาสินเชื่อจากธนาคารมากกว่าที่จะเข้าสู่ตลาดทุน บริษัทเหล่านี้ไม่ต้องการแบ่งความเป็นเจ้าของกิจการให้กับผู้อื่นและลดต้นทุนของเงินด้วยการเข้าถึงแหล่งเงินทุนในตลาดทุนโดยตรง นอกจากนี้ ประเด็นเรื่องบรรษัทภิบาลและความโปร่งใสยังไม่ได้รับการแก้ไข และตลาดหลักทรัพย์ยังคงพึ่งพานักลงทุนต่างชาติในระดับสูง
3. เพื่อแก้ไขปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ เหล่านี้ รัฐบาลจึงได้นำเอาแผนแม่บทเพื่อการพัฒนาตลาดทุน ฉบับที่ 1 มาใช้ (พ.ศ. 2545 – 2548) ซึ่งทำให้ (1) บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์และบริษัทหลักทรัพย์มีธรรมาภิบาลมากขึ้น (2) เพิ่มจำนวนบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์โดยใช้มาตรการจูงใจทางภาษี (3) ให้ความรู้แก่นักลงทุนมากขึ้น และ (4) เพิ่มการลงทุนผ่านกองทุนรวม
4. การพัฒนาตลาดทุนยังคงมีความสำคัญสูง โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับการพัฒนาเศรษฐกิจไทยและการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของไทยในตลาดทุนต่างประเทศ ดังนั้นจึงมีการยกร่างแผนแม่บทเพื่อการพัฒนาตลาดทุน ฉบับที่ 2 ในช่วงสิ้นปี พ.ศ. 2548 และรัฐบาลได้ให้ความเห็นชอบแผนฯ ดังกล่าว หลังจากที่ได้มีการทำประชาพิจารณ์ในเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2549 แผนแม่บทเพื่อการพัฒนาตลาดทุน ฉบับที่ 2 มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมบทบาทของตลาดทุนในฐานะเป็นแหล่งเงินทุนและเสนอทางเลือกในการออมเป้าหมายของแผนแม่บท คือ เพิ่มขนาดของตลาดทุนให้ถึงอัตราร้อยละ 100 ของ GDP และเพิ่มขนาดตลาดตราสารหนี้ในประเทศอีก 1 เท่า ภายในปี พ.ศ. 2553
5. แผนแม่บทเพื่อการพัฒนาตลาดทุน ฉบับที่ 2 เน้นประเด็นหลัก 7 ประการ คือ (1) การขยายตลาดทุนโดยการเพิ่มจำนวนนักลงทุนที่เป็นสถาบันภายในประเทศให้ถือครองหลักทรัพย์เป็นสัดส่วนอย่างน้อยร้อยละ 20 ของมูลค่าหลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์ ซึ่งจะทำให้สัดส่วนนักลงทุนที่เป็นสถาบันเปรียบเทียบกับนักลงทุนรายย่อยมีอัตราส่วนเป็น 40 : 60 (2) การเพิ่มขนาดของตลาดตราสารหนี้โดยเพิ่มปริมาณตราสารหนี้ การสร้างสภาพคล่องในตลาดรอง และการส่งเสริมให้นักลงทุนรายย่อยถือครองพันธบัตรโดยใช้มาตรการจูงใจทางภาษี และมีเป้าหมายให้ตลาดตราสารหนี้มีขนาดเท่ากับสินเชื่อกาธนาคาร (3) การพัฒนาตราสารอนุพันธ์เพื่อเป็นเครื่องมือป้องกันความเสี่ยงสำหรับผู้เกี่ยวข้องในตลาดทุนและการขจัดอุปสรรคของการนำผลิตภัณฑ์ทางการเงินใหม่ ๆ มาใช้ (4) การสร้างความเข้มแข็งให้กับบริษัทหลักทรัพย์โดยการเพิ่มข้อกำหนด

เกี่ยวกับเงินกองทุน เพื่อให้บริษัทหลักทรัพย์สามารถขยายขอบเขตของบริการ และเปิดเสรีค่าธรรมเนียม ก่อนที่จะเปิดให้มีการแข่งขันจากบริษัทหลักทรัพย์ต่างประเทศ (5) ส่งเสริมให้เกิดบรรษัทภิบาล กระตุ้นให้เกิดการรวมของบริษัทย่อยและบริษัท และพิจารณามาตรการจูงใจทางภาษีที่เหมาะสมสำหรับบริษัทย่อยและบริษัท (6) การส่งเสริมความรู้ด้านการเงินและความรู้ในการลงทุนโดยการจัดการศึกษาและฝึกอบรมให้แก่ประชาชน ในทุกจังหวัดและสถาบันวิชาการทุกแห่ง และ (7) การส่งเสริมบทบาทขององค์กรกำกับดูแลในการพัฒนา ตลาดทุนและแก้ไขข้อบกพร่องและกฎเกณฑ์ต่างๆ เพื่อสนับสนุนการพัฒนาตลาดทุน

6. ADB ได้ช่วยพิจารณาแผนแม่บทเพื่อการพัฒนาตลาดทุน ฉบับที่ 2 และสรุปว่า แผนดังกล่าวนี้มีความครอบคลุมและมีมาตรการสำคัญที่จะส่งเสริมการพัฒนาตลาดทุนของไทย¹ อย่างไรก็ตาม จากการพิจารณา แผนแม่บทฯ ดังกล่าว ADB มีข้อสังเกตว่า ควรมุ่งเน้นดำเนินการตามแผนแม่บทฯ ใน 4 ประเด็นหลัก ดังนี้

(1) **ตลาดทุน (Equity Market)** มาตรการเพื่อขยายตลาดทุนของแผนแม่บทฯ ในด้านอุปทาน ควรเน้นการเพิ่มความต้องการในตลาดด้วยมาตรการจูงใจทางภาษีใหม่ๆ ควบคู่กับการปรับปรุง มาตรการจูงใจทางภาษีที่ใช้อยู่ให้ดีขึ้น สำหรับมาตรการด้านอุปสงค์ที่มีมาตรการเดียว คือ “การสร้าง ระบบบำเหน็จบำนาญภาคบังคับ” นั้น ควรกำหนดให้มีความสำคัญลำดับสูง เพื่อเป็นหลักประกันว่า อุปสงค์ที่จะเพิ่มขึ้นมีขนาดสอดคล้องกับอุปทานในตลาด

(2) **ตลาดตราสารหนี้ (Debt Market)** สิ่งสำคัญในการพัฒนาตลาดตราสารหนี้ต่อไป คือ สภาพคล่อง มาตรการสำคัญ 2 ประการในแผนแม่บทฯ เพื่อการสร้างสภาพคล่อง ได้แก่ การเพิ่มตราสารหนี้และกระตุ้นให้มีนักลงทุนรายย่อยมากขึ้นโดยใช้มาตรการจูงใจทางภาษี อย่างไรก็ตาม สิ่งสำคัญที่สุดในการพัฒนาตลาดตราสารหนี้ คือการมีปริมาณพันธบัตรรัฐบาลที่มีขนาดเพียงพอและสม่ำเสมอ ในตลาดแรก

(3) **เครื่องมือในการบรรเทาความเสี่ยง (Risk Mitigation Instruments)** มาตรการของแผนแม่บทฯ คือการให้ความรู้แก่ประชาชนในเรื่องอนุพันธ์และการจัดการความเสี่ยง อย่างไรก็ตาม ควรให้ความสำคัญต่อการกำกับดูแลและติดตามการใช้เครื่องมือบริหารความเสี่ยงเหล่านี้ให้เหมาะสมด้วย

(4) **ตัวกลางในตลาดทุน (Intermediaries)** ข้อบังคับและกฎเกณฑ์ต่าง ๆ สำหรับบริษัทหลักทรัพย์ควรมีความสอดคล้องกับมาตรฐานระหว่างประเทศและเทียบได้กับกฎเกณฑ์ที่ควบคุม สมาชิกอื่นในตลาด เช่น ธนาคารพาณิชย์ และบริษัทประกันภัย

7. ในการกำหนดความช่วยเหลือด้านวิชาการของ ADB เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติตามแผนแม่บทเพื่อการพัฒนาตลาดทุน ฉบับที่ 2 ADB ได้นำข้อสังเกตข้างต้นไปพิจารณาด้วย ดังนั้น ความช่วยเหลือทางวิชาการ ดังกล่าวจึงประกอบด้วยบริการวิเคราะห์และให้คำปรึกษาใน 4 ด้าน ได้แก่ (1) โครงสร้างการกำกับดูแล (2) ตลาดตราสารหนี้และการแปลงสินทรัพย์เป็นหลักทรัพย์ (3) ภาษีอากร และ (4) อนุพันธ์²

¹ ADB. 2006 . Diagnostic Report on the Capital Market Development Master Plan II. Bangkok.

² ADB. 2006 . Technical Assistance to the Kingdom of Thailand for Supporting the Implementation of the Capital Market Development Master Plan. Manila.

ภาคผนวก 9

เครื่องมือทางการเงินรูปแบบใหม่ของธนาคารพัฒนาเอเชีย การปฏิบัติงานภายใต้ความริเริ่มที่มีประสิทธิภาพและนวัตกรรม และนโยบายการส่งเสริมสินเชื่อ

1. ภายใต้ความริเริ่มที่มีประสิทธิภาพและนวัตกรรม (Innovative and Efficiency Initiative) ADB ได้เสนอตัวอย่างเครื่องมือทางการเงินและรูปแบบการปฏิบัติ สำหรับประเทศที่มีรายได้ระดับปานกลางด้วยแนวทางใหม่ที่มีความยืดหยุ่นมากขึ้นทั้งทางด้านการเงินและการจัดโครงสร้างสำหรับโครงการพัฒนาที่มีความซับซ้อน¹ นอกจากนั้น เครื่องมือส่งเสริมสินเชื่อของ ADB เช่น การประกัน จะช่วยดึงดูดการให้กู้ร่วมทั้งจากแหล่งเงินทุนจากภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อทำธุรกรรมที่มีความเสี่ยงสูงในด้านสินเชื่อหรือความเสี่ยงของประเทศ²
2. **การให้กู้เงินในเงินสกุลท้องถิ่น (Local Currency Loan)** ปัจจุบัน ADB เสนอเงินกู้เป็นเงินสกุลในประเทศ ซึ่งจะช่วยให้ผู้กู้ลดความเสี่ยงจากความไม่สมดุลระหว่างการกู้เงินในเงินสกุลแข็งกับการมีรายได้ในเงินสกุลท้องถิ่น เครื่องมือทางการเงินแบบนี้มีความน่าสนใจสำหรับรัฐวิสาหกิจและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และสำหรับการลงทุนโครงการบริการของรัฐ สาธารณูปโภคสาธารณูปการ และโครงการโครงสร้างพื้นฐานที่มีการเก็บค่าบริการตายตัว
3. **การให้กู้เงินแก่หน่วยงานที่ไม่มีใช้ภาครัฐ (Nonsovereign Public Sector Financing)** โครงการนำร่องนี้จัดเงินกู้พร้อมการค้ำประกันให้แก่หน่วยงานที่อยู่ภายใต้ภาครัฐ หน่วยงานกึ่งรัฐ และหน่วยงานอื่นที่ไม่มีใช้ภาครัฐ ซึ่งรวมถึงรัฐวิสาหกิจและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งในรูปแบบเงินกู้เฉพาะสิทธิและเงินกู้จำกัดสิทธิได้เบี่ยง (เช่น ไม่จำเป็นต้องมีการค้ำประกันจากรัฐบาล)
4. **การประกันความเสี่ยงทางการเมือง (Political Risk Guarantees)** การประกันความเสี่ยงทางการเมืองของ ADB ออกแบบเพื่อส่งเสริมการลงทุนและการมีส่วนร่วมของภาคเอกชน ซึ่งครอบคลุมถึงการชำระทั้งหมดหรือบางส่วนของความเสียหายของโครงการที่เกิดจากความเสี่ยงของรัฐหรือความเสี่ยงทางการเมือง รวมถึงการไม่สามารถแลกเปลี่ยนสกุลเงินได้ และ/หรือการไม่สามารถโอนเงิน การยึดทรัพย์ การเวนคืน อสังหาริมทรัพย์ การโอนเป็นของรัฐ การบังคับเอาสินทรัพย์ของโครงการ ความรุนแรงทางการเมือง เช่น การประท้วง หรือการก่อความไม่สงบ และการละเมิดสัญญา เช่น การไม่ส่งมอบปัจจัยการผลิตหรือไม่ชำระค่าผลิต (outputs) ของหน่วยงานภาครัฐ
5. **การประกันสินเชื่อบางส่วน (Partial Credit Guarantees)** เนื่องจากความเสี่ยงทางการเมืองและความเสี่ยงของประเทศ อาจทำให้ผู้ให้กู้ไม่เต็มใจให้กู้ ในเงื่อนไขที่ดีพอที่จะทำให้ฐานะทางการเงินของโครงการมี

¹ ADB. 2005. *Pilot Financing Instruments and Modalities*. Manila และ ADB. 2005. *Introducing the Local Currency Loan Product*. Manila.

² ADB. 2006. *Review of ADB's Credit Enhancement Operations*. Manila.

ความเป็นไปได้ ในการนี้ ADB จึงให้ความคุ้มครองที่ครอบคลุมความเสี่ยงทั้งด้านการเมืองและด้านการค้า สำหรับการกู้ยืมในสัดส่วนที่มีการระบุอย่างชัดเจน โดยทั่วไป คือ ภาระการชำระหนี้ช่วงครบกำหนดชำระ การประกันสินเชื่อแบบนี้จะช่วยขยายระยะเวลาการกู้ให้สอดคล้องกับกระแสเงินสดของโครงการ ซึ่งการประกันเช่นนี้ถือเป็นวิธีการหนึ่งในการลดความเสี่ยงของตลาดทุน

6. **การให้กู้ร่วม (Financing Syndications)** ADB เป็นการนำร่องการให้กู้ร่วมรูปแบบใหม่ เป็นการให้กู้ร่วมและการแบ่งปันความเสี่ยงกับหุ้นส่วนทางด้านการเงินและการค้าทั้งที่เป็นภาครัฐและเอกชน ซึ่งอาจจะรวมถึงการขยายความเสี่ยงที่เกิดจากการทำธุรกรรมโดย ADB รวมทั้งการจัดให้มีการประกันต่อและการประกันร่วมกับบุคคลอื่นที่มีใช้ภาครัฐ โดย ADB จะเป็นแกนนำสำหรับหลายๆ ฝ่ายเพื่อจัดให้มีการกู้ภายใต้เงื่อนไขที่ดีขึ้น หรือสนับสนุนให้ผู้ร่วมให้กู้เพิ่มขึ้นในโครงการที่ ADB สนับสนุน

7. **การให้เงินกู้เสริมพิเศษ (เงินกู้ 'B') [Complementary Financing Scheme ("B" Loans)]** เงินกู้ภายใต้โครงการนี้ เป็นการให้กู้ร่วมในเชิงพาณิชย์กับโครงการที่ ADB สนับสนุน โดย ADB ให้กู้เสริมพิเศษร่วมกับผู้ให้กู้เชิงพาณิชย์ เงินกู้แบบนี้ได้รับสิทธิพิเศษและความคุ้มครองของ ADB ได้แก่ (1) การยกเว้นจากข้อจำกัดในเรื่องการแลกเปลี่ยนสกุลเงิน การจำนองคอกเบี้ย และการส่งคืนเงินต้น (2) การยกเว้นภาษีหัก ณ ที่จ่าย (3) การลดความเสี่ยงของการต้องยืดเวลาชำระหนี้ในกรณีที่ประเทศดังกล่าวเกิดวิกฤตหนี้ต่างประเทศ (4) การได้รับสิทธิประโยชน์จากการเชื่อมโยงรูปแบบการให้เงินกู้เสริมพิเศษร่วมกับเงินกู้โดยตรงของ ADB ผ่านข้อกำหนดการผิณัดชำระหนี้ระหว่างกัน

8. **การกู้เงินเพื่อปรับโครงสร้างหนี้ (Refinancing Facility)** บริการนำร่องนี้ออกแบบสำหรับการปรับโครงสร้างหรือขยายโครงการที่เกี่ยวข้องกับสินทรัพย์ของภาคเอกชนหรือของภาครัฐ หรือสินทรัพย์ภายใต้ความร่วมมือระหว่างรัฐและเอกชน ที่มีปัญหาในช่วงการดำเนินธุรกิจ แต่เนื่องจากโครงการเหล่านี้มีความเป็นไปได้ในทางเทคนิค เศรษฐกิจ และสังคม แต่มีปัญหาลูกค้าง บริการของADB สามารถช่วยในการปรับโครงสร้างการเงิน และให้กู้เงินเพื่อการปรับโครงสร้างหนี้ ในกรณีที่โครงการดังกล่าวมีผลดีต่อการพัฒนาอย่างเห็นได้ชัด

9. **การให้บริการเงินกู้หลากหลายรูปแบบ (Multitranche Financing Facility)** การให้บริการเงินกู้นำร่องหลากหลายรูปแบบ มีเป้าหมายสำหรับเงินกู้ที่เป็น (1) ส่วนย่อยของโครงการขนาดใหญ่ (2) ส่วนหนึ่งของแผนการลงทุนที่แบ่งออกเป็นส่วนๆ ตามช่วงเวลา (3) การให้สินเชื่อแก่ตัวกลางทางด้านการเงิน (4) การประกัน บริการเงินกู้หลากหลายรูปแบบ เป็นการรวมเอาลักษณะเด่น ๆ ของเงินกู้รายสาขาหรือกลุ่มสาขา โดยมีลักษณะคล้ายกับการทำ Letter of Credit สำรอง คือ ยอดเงินที่มีได้มีการเบิกใช้ จะไม่มีการลงบันทึกบัญชีเป็นหนี้สิน เงินกู้หลากหลายรูปแบบ เปิดโอกาสให้กู้หลายจำนวน และเบิกใช้เงินกู้ตามความจำเป็นของการดำเนินโครงการ ซึ่งค่าธรรมเนียมเงินกู้จะคิดตามจำนวนเงินที่เบิกใช้ แทนที่จะคิดจากวงเงินกู้ทั้งจำนวน

ภาคผนวก 10

บทบาทและการมีส่วนร่วมของประเทศไทย

ในโครงการความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง (GMS)

ก. การมีส่วนร่วมของประเทศไทยในโครงการความร่วมมือ GMS

1. ประเทศไทยมีบทบาทสำคัญในโครงการความร่วมมือ GMS ตั้งแต่เริ่มก่อตั้งขึ้นในปี 2535 และยังมีส่วนร่วมในโครงการให้ความช่วยเหลือทางเทคนิคระดับภูมิภาคของ ADB ภายใต้โครงการ GMS นอกจากนี้ประเทศไทยได้ให้ความช่วยเหลือทั้งทางการเงินและด้านเทคนิคแก่ประเทศเพื่อนบ้านในแถบลุ่มแม่น้ำโขงในโครงการระดับภูมิภาคที่สำคัญ
2. ตั้งแต่เริ่มโครงการ จนถึงวันที่ 30 กันยายน 2549 ADB ได้จัดทำโครงการให้ความช่วยเหลือทางเทคนิคจำนวน 129 โครงการ วงเงิน 69 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เพื่อจัดเตรียมโครงการและศึกษาวิจัยในประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับ GMS โดยประเทศไทยมีส่วนร่วมในโครงการดังกล่าวประมาณ 100 โครงการ ซึ่ง ADB จัดสรรเงินประมาณ 55 ล้านดอลลาร์สหรัฐ

ข. บทบาทของประเทศไทยในยุทธศาสตร์และแผนงานภายใต้โครงการ GMS

3. ประเทศไทยมีบทบาทสำคัญใน 4 ยุทธศาสตร์และแผนงานภายใต้โครงการ GMS¹ ได้แก่ 1) การเสริมสร้างความเชื่อมโยงและส่งเสริมการขนส่งและการท่องเที่ยวข้ามแดน 2) การรวมตัวทางด้านการตลาดเพื่อพัฒนาภาคธุรกิจเอกชนและประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจ 3) การแก้ไขปัญหาด้านสาธารณสุข สังคม และเศรษฐกิจ ตลอดจนการสร้างความสามารถในการระดับอนุภูมิภาค และ 4) การจัดการสิ่งแวดล้อมและการใช้ทรัพยากรทางธรรมชาติร่วมกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งทรัพยากรน้ำในลุ่มแม่น้ำโขง
4. สำหรับการเชื่อมโยงทางคมนาคม ประเทศไทยได้สนับสนุนการเงินบางส่วนในการก่อสร้างเส้นทางคมนาคมที่สำคัญ ได้แก่ 1.) เส้นทางเชียงราย – คุณหมิง ผ่านโครงการถนนของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (เส้นทาง คุณหมิง – กรุงเทพฯ) ซึ่งเป็นเส้นทางระหว่างประเทศจากเหนือลงใต้เชื่อมต่อมณฑลยูนนานของสาธารณรัฐประชาชนจีนกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และประเทศไทย รวมระยะทาง 1,250 กิโลเมตร 2.) เส้นทางประเทศไทย – สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว – เวียดนาม ซึ่งเป็นเส้นทางเชื่อมโยงระหว่างตะวันออก – ตะวันตก เพื่อส่งเสริมการค้าข้ามแดนตามเส้นทางดังกล่าว 3.) เส้นทางเชื่อมโยงเศรษฐกิจทางใต้ ซึ่งประเทศไทยให้ความช่วยเหลือกัมพูชาในการพัฒนาถนนสายหลักที่เชื่อมโยง
5. สำหรับความเชื่อมโยงด้านพลังงาน ประเทศไทยได้ร่วมลงนามในข้อตกลงระหว่างรัฐบาลว่าด้วยความร่วมมือด้านการซื้อขายไฟฟ้าในเดือนพฤศจิกายน ปี 2545 และได้ร่วมศึกษาเพื่อกำหนดข้อตกลงด้านเทคนิคในการซื้อขายไฟฟ้าระดับภูมิภาค (Regional Power Trade Operating Agreement) และได้ร่วมลงนามบันทึกความเข้าใจสำหรับความริเริ่มด้านการซื้อขายไฟฟ้าระดับภูมิภาคระยะที่ 1 ในช่วงการประชุมสุดยอด

¹ ADB. 2004. *The GMS Beyond Borders : Regional Cooperation Strategy and Program 2004 – 2008*. Manila.

ผู้นำประเทศในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง (GMS Summit) ครั้งที่ 2 นอกจากนี้ ประเทศไทยยังมีส่วนร่วมในการศึกษาแผนแม่บทของ GMS ว่าด้วยการเชื่อมโยงระบบเครือข่ายสายส่งไฟฟ้า ซึ่งแล้วเสร็จในปี 2545 และได้เป็นสมาชิกของคณะกรรมการประสานงานซื้อขายไฟฟ้าระดับภูมิภาค ซึ่งเริ่มขึ้นภายใต้ข้อตกลงระหว่างรัฐบาลว่าด้วยความร่วมมือด้านการซื้อขายไฟฟ้าระดับภูมิภาค เพื่อผลักดันให้ข้อตกลงด้านการซื้อขายไฟฟ้าใน GMS มีความก้าวหน้า ปัจจุบัน คณะกรรมการประสานงานซื้อขายไฟฟ้า ได้จัดทำแนวปฏิบัติสำหรับข้อตกลงว่าด้วยการซื้อขายไฟฟ้า การจัดตั้งฐานข้อมูลและเว็บไซต์การซื้อขายไฟฟ้าของ GMS และปรับปรุงแผนแม่บทว่าด้วยการซื้อขายไฟฟ้าใน GMS ในขณะนี้ ประเทศไทยร่วมกับสาธารณรัฐประชาชนจีน และสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวกำลังจัดทำข้อเสนอระบบเครือข่ายสายส่งไฟฟ้า GMS 500 กิโลวัตต์ เพื่อส่งออกไฟฟ้าจากมณฑลยูนนานมายังประเทศไทยภายในปี 2556

6. สำหรับการเชื่อมโยงด้านโทรคมนาคม ประเทศไทยได้ร่วมลงนามในบันทึกความเข้าใจ เมื่อเดือนกรกฎาคม 2548 ว่าด้วยแผนการสร้างเครือข่ายข้อมูลเส้นทางสายด่วนของกลุ่มแม่น้ำโขง และได้มีส่วนร่วมในคณะติดตามผลการปฏิบัติของกิจกรรมภายใต้บันทึกความเข้าใจนี้ ปัจจุบันประเทศไทยเป็นประธานคณะกรรมการกำกับโดยมีตัวแทนจากกระทรวงโทรคมนาคมของแต่ละประเทศ ทำหน้าที่ติดตามพัฒนาการของเครือข่ายข้อมูลเส้นทางสายด่วน และสนับสนุนด้านการเงินในส่วนที่มีความสำคัญสูง นอกจากนั้น ประเทศไทยยังพัฒนาข้อมูลและเทคโนโลยีการสื่อสารสำหรับใช้ในชนบทในภูมิภาค GMS และมีบทบาทสนับสนุนการสร้างขีดความสามารถด้านโทรคมนาคมของสมาชิกประเทศ GMS

7. ในส่วนความร่วมมือด้านสาธารณสุข และด้านสังคมที่เชื่อมโยงกันในอนุภูมิภาค รวมทั้งการบริหารการใช้ทรัพยากรร่วมกันในอนุภูมิภาค ประเทศไทยมีส่วนร่วมในโครงการให้ความช่วยเหลือทางเทคนิคระดับภูมิภาค (RETA) ดังนี้ 1) การสนองความต้องการของชนกลุ่มน้อยทางด้านการศึกษาและสาธารณสุข 2) การป้องกันและควบคุม HIV/AIDS โดยเฉพาะอย่างยิ่งในหมู่ประชากรที่มีย้ายถิ่น 3) การแก้ไขปัญหาเสพติด 4) การจัดทำกรอบยุทธศาสตร์ด้านสิ่งแวดล้อม ตัวชี้วัดการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อม และระบบประเมินรวมทั้งการสร้างขีดความสามารถเพื่อส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืน

8. ประเทศไทยจะสนับสนุนแผนงานสิ่งแวดล้อมหลักของ GMS อย่างเต็มที่และต่อเนื่อง แผนดังกล่าวได้รับการรับรองในที่ประชุมสุดยอดผู้นำประเทศในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง ครั้งที่ 2 สารของแผนคือ ความร่วมมือในการคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติที่ใช้ร่วมกันและส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน มี ADB เป็นผู้บริหารโครงการให้ความช่วยเหลือทางเทคนิคระดับภูมิภาค (RETA) โดยได้รับความช่วยเหลือจากรัฐบาลเนเธอร์แลนด์ สวีเดน และหุ้นส่วนการพัฒนาอื่นๆ เพื่อสร้างขีดความสามารถในการประเมินด้านสิ่งแวดล้อม การแลกเปลี่ยนความรู้ การจัดหาเงินทุนสำหรับการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมที่ดี และการบรรเทาผลกระทบด้านลบต่อสิ่งแวดล้อมจากการพัฒนาตามแผนงานเศรษฐกิจ GMS นอกจากนี้ ภายใต้แผนงานสิ่งแวดล้อมหลัก (CEP) ได้มีความริเริ่มในการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพของ GMS เพื่อปกป้องระบบนิเวศ และมีการตั้งศูนย์ปฏิบัติการสิ่งแวดล้อม (Environment Operations Center) ที่กรุงเทพมหานคร เมื่อเดือนเมษายน พ.ศ. 2549 เพื่อเป็นสำนักงานเลขานุการของคณะทำงานด้านสิ่งแวดล้อมและเป็นศูนย์ประสานการปฏิบัติงานของโครงการสิ่งแวดล้อมหลัก (CEP)

ภาคผนวก 11

แผนธุรกิจสำหรับการปฏิบัติการระดับประเทศ

ก. ความสอดคล้องของแผนธุรกิจกับยุทธศาสตร์หุ้นส่วนการพัฒนาระดับประเทศ (CPS)

1. แผนธุรกิจจะต้องสอดคล้องกับประเด็นสำคัญของความร่วมมือภายใต้ยุทธศาสตร์หุ้นส่วนการพัฒนาระดับประเทศ (CPS) ทั้งภายในประเทศและระดับภูมิภาค ทั้งนี้ การติดตามผล การวัดผล และการรายงานความก้าวหน้าของการปฏิบัติงานภายใต้แผนงาน จะชี้ชัดด้วยผลลัพธ์และตัวชี้วัดที่ระบุในกรอบผลการปฏิบัติงานของยุทธศาสตร์หุ้นส่วนการพัฒนาระดับประเทศ (CPS) (ภาคผนวก 12) โดยรัฐบาลไทยและ ADB จะปรับปรุงข้อมูลทุกปี เพื่อรายงานความคืบหน้าและการเปลี่ยนแปลงแผนงานปฏิบัติการ รวมทั้งกิจกรรมและความริเริ่มใหม่ๆ สำหรับการปรับปรุงแผนธุรกิจในปี 2551 ADB จะยืนยันประเด็นสำคัญของความร่วมมือภายใต้ยุทธศาสตร์หุ้นส่วนการพัฒนาระดับประเทศ (CPS) ร่วมกับรัฐบาลที่ได้รับการเลือกตั้งชุดใหม่ในโอกาสแรก

ข. แผนงานเงินกู้และแผนงานที่ไม่ใช่การให้กู้

1. แผนงานเงินกู้

2 ผู้แทนสำนักงานของ ADB ประจำประเทศไทยและรัฐบาลไทยได้พิจารณาเกี่ยวกับศักยภาพของ ADB ในการให้กู้ต่อภาครัฐของไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานในระยะปานกลาง ถึงแม้ว่า ในขณะนี้ ADB ไม่ได้มีโครงการเงินกู้กับประเทศไทย แต่ ADB ได้สนับสนุนการวิเคราะห์และให้คำปรึกษาเกี่ยวกับกำหนดโครงสร้าง การเงิน การก่อสร้าง และการปฏิบัติงานสำหรับโครงการรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนในโครงการความช่วยเหลือด้านวิชาการสำหรับตลาดทุน ในขณะที่รัฐบาลอยู่ในระหว่างการพิจารณาการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานขั้นสุดท้าย ทั้งนี้ ประเทศไทยสามารถระดมทุนเพื่อลงทุนโครงสร้างพื้นฐานผ่านตลาดทุนทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดย ADB เตรียมจะสนับสนุนเงินทุนในระยะยาว หากรัฐบาลประสงค์ที่จะหาแหล่งเงินทุนอื่น

3. ADB จะพิจารณาโอกาสการให้กู้แก่ภาคเอกชนเช่นกัน และมีข้อเสนอโครงการเงินกู้จากภาคเอกชนจำนวนหนึ่งอยู่ระหว่างการพิจารณา ทั้งนี้ เจ้าหน้าที่ของสำนักงาน ADB ประจำประเทศไทยกำลังประสานกับสำนักปฏิบัติการภาคเอกชนของ ADB เพื่อหาช่องทางให้ ADB มีส่วนร่วมในธุรกรรม ดังนี้ 1) การให้หลักประกันต่อการกู้ยืมเพื่อสิ่งปลูกสร้าง 2) การจัดสรรเงินทุนแก่ระบบกักเก็บและจัดสรรน้ำ 3) การระดมทุนจากภาคเอกชนในสาขาพลังงาน 4) การวางโครงสร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐกับภาคเอกชน ด้วยการให้สัมปทานรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนเส้นทางใหม่

2. แผนงานที่ไม่ใช่การให้กู้

4. สารสรุปของการดำเนินงานที่ไม่ใช่การให้กู้ภายใต้ยุทธศาสตร์หุ้นส่วนการพัฒนาระดับประเทศ (CPS) แสดงไว้ในตาราง ก 11.1. โดยมีโครงการให้ความช่วยเหลือ 5 โครงการและการให้คำปรึกษา 2

โครงการ ในวงเงิน 2.48 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ในส่วนของยุทธศาสตร์การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานนั้น ได้เน้นการเตรียมโครงการและการให้คำปรึกษาด้านการลงทุน เพื่อกำหนดโครงสร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐกับภาคเอกชนในด้านการเงิน การก่อสร้าง และการดำเนินงานรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนเส้นทางใหม่ สำหรับความช่วยเหลือในการพัฒนาตลาดทุน เน้นที่การวิเคราะห์และการให้คำปรึกษาเพื่อใช้ในการปฏิบัติตามแผนหลักการพัฒนาตลาดทุนแผนที่ 2 ซึ่งรวมถึงการกำกับตราสารที่มีหลักทรัพย์หนุน (Asset-backed securitization) และการสร้างระบบการออมภาคบังคับให้เป็นส่วนหนึ่งของกองทุนบำเหน็จบำนาญแห่งชาติ เพื่อความช่วยเหลือเพื่อสนับสนุนการพัฒนาอย่างยั่งยืน ได้แก่ การประยุกต์ใช้เครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์ในการควบคุมมลพิษ และการทบทวนนโยบายการคุ้มครองสังคมและสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย สำหรับในระดับภูมิภาค ADB และองค์การพัฒนาระหว่างประเทศ (สำนักงานเพื่อการพัฒนาแห่งฝรั่งเศส ธนาคารเพื่อความร่วมมือระหว่างประเทศแห่งญี่ปุ่น และธนาคารโลก) ได้จัดให้มีการฝึกอบรมและให้ความช่วยเหลือด้านวิชาการเพื่อสร้างขีดความสามารถของสำนักงานความร่วมมือพัฒนาเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อที่ทางสำนักงานดังกล่าวจะสามารถแสดงบทบาทในการให้เงินทุนสนับสนุน โครงการพัฒนาของประเทศเพื่อนบ้านได้ดียิ่งขึ้น

5. การดำเนินงานแผนงานที่ไม่ใช่การให้กู้ ในปี พ.ศ. 2550 แสดงไว้ในตาราง ก.11.2 โดย ADB จัดสรรเงินเพื่อสนับสนุนโครงการให้ความช่วยเหลือทางวิชาการ 5 โครงการ เป็นเงิน 1.29 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ในจำนวนนี้ สองโครงการจะสนับสนุนการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และจะทำงานต่อเนื่องจากการวิเคราะห์และให้คำปรึกษา ด้านการเงิน ด้านกฎระเบียบและสถาบัน ที่เกี่ยวกับรถไฟฟ้าขนส่งมวลชน หนึ่งในโครงการออกแบบมาเพื่อให้ ADB สามารถรองรับการที่รัฐบาลอาจใช้เงินกู้จาก ADB อีกหนึ่งโครงการจะสนับสนุนการพัฒนาตลาดทุนซึ่ง ADB เตรียมจะสนับสนุนรัฐบาลในการจัดตั้งกองทุนบำเหน็จบำนาญแห่งชาติและระบบการออมภาคบังคับ ความริเริ่มนี้จะเพิ่มความต้องการพันธบัตรระยะยาว ตราสารทุน และผลิตภัณฑ์ทางการเงินใหม่ๆ สำหรับโครงการสุดท้ายจะสนับสนุนการพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน โดย ADB จะสนับสนุนการสร้างขีดความสามารถให้แก่ประเทศไทย ในการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงาน และการจัดทำแผนจัดการทรัพยากรน้ำที่ลุ่มน้ำยม

ก. สรุปความคืบหน้าในแผนงานโครงการเงินกู้และแผนงานที่ไม่ใช่การให้กู้

6. เนื่องจากเป็นแผนธุรกิจ ปีที่หนึ่ง ภายใต้ยุทธศาสตร์หุ้นส่วนการพัฒนาระดับประเทศ (CPS) จึงยังไม่มีเปลี่ยนแปลงของแผนงานโครงการเงินกู้และแผนงานที่ไม่ใช่การให้กู้

ง. ความต้องการทรัพยากรภายในองค์กร

7. กิจกรรมหลักสำหรับปี 2550 ประกอบด้วย 1) การดำเนินการตามยุทธศาสตร์หุ้นส่วนการพัฒนาระดับประเทศ (CPS) 2) การบริหารโครงการความช่วยเหลือที่ยังอยู่ในระหว่างการดำเนินการ 3) ดำเนินกิจกรรมที่ไม่ใช่การให้กู้ 4) การตอบสนองต่อความต้องการด้านเงินลงทุนโครงการจากภาครัฐและภาคเอกชน ทั้งนี้ คาดว่า การจัดกิจกรรมตามแผนงานที่ไม่ใช่การให้กู้ จำเป็นต้องใช้เจ้าหน้าที่ 5 คน-ปี ประกอบด้วย ผู้อำนวยการจากสำนักงานประเทศไทยและเจ้าหน้าที่ชาวไทย 3.5 คน-ปี และผู้อำนวยการจากสำนักงานใหญ่

1.5 คน-ปี แพนด่งกล่าวรวมถึงการจ้างผู้เชี่ยวชาญด้านโครงสร้างพื้นฐานจากสำนักงานใหญ่ในปี 2550 ซึ่งจะต้องอุทิศเวลาให้กับโครงการในประเทศไทยร้อยละ 15 – 30 โดยเวลาที่เหลือใช้ในการสนับสนุนการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานภายใต้แผนงาน GMS นอกจากนั้น ยังต้องใช้บุคลากรจากสำนักปฏิบัติการภาคเอกชนของ ADB อีก 1 คน-ปี เพื่อที่จะริเริ่มงานในภาคเอกชน

จ. การติดตามประเมินผล

8. กรอบผลการปฏิบัติงาน (ภาคผนวก 12) จะเป็นเครื่องมือบริหารการทำงาน ให้เป็นไปตามยุทธศาสตร์หุ้นส่วนการพัฒนาระดับประเทศ ในการนี้ การปรับปรุงแผนธุรกิจประจำปีจะชี้ให้เห็นว่า จะต้องเปลี่ยนแปลงหรือปรับปรุงกรอบผลการปฏิบัติงาน อันเป็นผลสืบเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงแผนงานปฏิบัติการในประเทศหรือไม่-อย่างไร

ตาราง ก. 11.1 กิจกรรมภายใต้แผนงานที่ไม่ใช่การให้กู้ ซึ่งอยู่ในระหว่างดำเนินการ
(สถานะเมื่อวันที่ 1 มกราคม 2550)

สาขา	ชื่อโครงการความช่วยเหลือ	หน่วยที่รับผิดชอบ	ประเภทความช่วยเหลือ	แหล่งเงินทุน				รวม
				ADB		อื่นๆ		
				แหล่งที่มา	จำนวน	แหล่งที่มา	จำนวน	
				(\$,000)	(\$,000)	(\$,000)	(\$,000)	
ก. การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน								
	1. Leveraging Thailand's Investments in Urban Mass Transit System to Strengthen Industrial Development	TRM	SC	SERD	25.00		0.00	25.00
	2. Infrastructure Investment Advisory Assistance –Phase II	TRM	ADTA	TASF	450.00		0.00	450.00
ข. การพัฒนาตลาดทุน								
	1. Supporting the Implementation of the Capital Market Development Master Plan	SEGF	ADTA	TASF	750.00		0.00	750.00
	2. Commercial financing for Local Government Unit	PSOD	ADTA	TASF	670.00		0.00	670.00
ค. การพัฒนาสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน								
	1. Capacity Building for Pollution Taxation and Resource Mobilization for Environment and Natural Resources Sector – Phase II	PSOD	ADTA	TASF	225.00		0.00	225.00
	2. Environmental and Social Safeguard Policy Review	TRM	SC	SERD	10.00	WB	TBD	10.00
ง. ความร่วมมือระดับอนุภูมิภาคและการรวมตัวทางเศรษฐกิจระดับภูมิภาค								
	1. Capacity Building for the Neighbouring Counties Economic Development Cooperation Agency	TRM	ADTA	TASF	200.00	JBIC	150.00	350.00
รวม					2,330.00		150.00	2,480.00

ADB = ธนาคารพัฒนาเอเชีย; ADTA = ความช่วยเหลือในการให้คำปรึกษาทางวิชาการ; JBIC = ธนาคารเพื่อความร่วมมือระหว่างประเทศแห่งญี่ปุ่น; PSOD = สำนักปฏิบัติการภาคเอกชน; SC = เจ้าหน้าที่ที่ปรึกษา SEAE = แผนกการเกษตร สิ่งแวดล้อม และทรัพยากรทางธรรมชาติเอเชียตะวันออกเฉียงใต้; SERD = สำนักภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้; SEGF = แผนกการปกครอง การคลัง การค้า ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้; TASF = กองทุนพิเศษเพื่อการช่วยเหลือ; TRM = สำนักงานผู้แทน ADB ประจำประเทศไทย; WB = ธนาคารโลก แหล่งข้อมูล : ADB

ตาราง ก 11.2 กิจกรรมภายใต้แผนงานที่ไม่ใช่การให้กู้ ที่จะดำเนินการในปี 2550

สาขา	ชื่อโครงการความช่วยเหลือ	หน่วยที่รับผิดชอบ	ประเภทความช่วยเหลือ	แหล่งเงินทุน				รวม
				ADB		อื่นๆ		
				แหล่งที่มา	จำนวน	แหล่งที่มา	จำนวน	
				(\$,000)		(\$,000)		(\$,000)
ก.	การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน							
	1. Support for Urban Development Planning and Investment	TRM	ADTA	TASF	300.00		0.00	300.00
	2. Infrastructure Investment Advisory Assistance – Phase III	TRM	PPTA	JSF	490.00		0.00	490.00
ข.	การพัฒนาลตลาดทุน							
	1. Pension System Design – Phase II	SEGF	ADTA	TASF	300.00		0.00	300.00
ค.	การพัฒนาสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน							
	1. Capacity Development Support for Energy Efficiency Initiatives	TRM	ADTA	REACH	150.00		0.00	150.00
	2. Integrated Water Resource Management	EAE	ADTA	WF	50.00		0.00	50.00
	Pilot Demonstration Activity							
	รวม				1,290.00		0.00	1,290.00

ADB = ธนาคารพัฒนาเอเชีย; ADTA = ความช่วยเหลือในการให้คำปรึกษาทางวิชาการ; JSF = กองทุนพิเศษจากญี่ปุ่น; REACH = โครงการด้านพลังงานทดแทน ประสิทธิภาพพลังงาน และสถานะพื้นแปลของอากาศ;
 SEAE = แผนกการเกษตร สิ่งแวดล้อม และทรัพยากรทางธรรมชาติเอเชียตะวันออกเฉียงใต้; SEGF = แผนกการคลังและการค้าภาครัฐภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้;
 SEID = แผนกโครงสร้างพื้นฐานภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้; TASF = กองทุนพิเศษเพื่อการช่วยเหลือ; TRM = สำนักงานผู้แทน ADB ประจำประเทศไทย; WFP = โครงการจัดสรรเงินทุนเพื่อทรัพยากรน้ำ

แหล่งข้อมูล : ADB

ภาคผนวก 12

กรอบผลการปฏิบัติงานตามยุทธศาสตร์หุ้นส่วนการพัฒนาในระดับประเทศ (2550 – 2554)

ประเด็นการพัฒนาในระยะปานกลางของรัฐบาลไทย		ประเด็นที่ ADB ให้ความสำคัญ		การทำงานของ ADB และหุ้นส่วน เพื่อสนับสนุนการดำเนินงาน	สมมุติฐานและความเสี่ยง
เป้าหมายยุทธศาสตร์ การพัฒนา (ที่คัดเลือก)	ข้อจำกัดสำคัญ	ผลลัพธ์ในระยะปานกลาง	ตัวชี้วัดในระยะปานกลาง		
ก. หุ้นส่วนการพัฒนาในระดับชาติ					
วางรากฐานการเติบโตทางเศรษฐกิจแบบยั่งยืนด้วยการลงทุนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน	- การลงทุนโครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพและทางสังคมที่ไม่เพียงพอเป็นข้อจำกัดต่อการผลิตและการดึงดูดการลงทุนจากในและต่างประเทศ - ข้อจำกัดเกี่ยวกับจำนวนของผู้เชี่ยวชาญและขีดความสามารถด้านกฎระเบียบและสถาบัน สำหรับโครงการขนาดใหญ่และซับซ้อน โดยเฉพาะอย่างยิ่งโครงการความร่วมมือระหว่างรัฐและเอกชน - ขาดกฎหมายและระเบียบที่เป็นแนวทางปฏิบัติสำหรับจัดโครงสร้างความร่วมมือระหว่างรัฐและเอกชน เพื่อเพิ่มการมีส่วนร่วมจากภาคเอกชนด้านการเงิน การพัฒนา และการปฏิบัติการในโครงการโครงสร้างพื้นฐาน	- ขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยในระบบเศรษฐกิจโลกเพิ่มขึ้นและยั่งยืน - ตั้งหน่วยงานพิเศษที่มีขีดความสามารถในการจัดโครงสร้างความร่วมมือระหว่างรัฐและเอกชน - มีการปรับปรุงหรือออกกฎหมายและระเบียบสำหรับการจัดโครงสร้างความร่วมมือระหว่างรัฐและเอกชน ในส่วนของรถไฟฟ้าขนส่งมวลชน - มีโครงการความร่วมมือระหว่างรัฐและเอกชนสำหรับการพัฒนา การปฏิบัติการ และการซ่อมบำรุงรถไฟฟ้าขนส่งมวลชน 5 สาย - ระบบจัดซื้อจัดจ้างและการปฏิบัติงานเป็นไปตามหลักมาตรฐานสากลที่มีการนำแนวปฏิบัติที่ดีที่สุดมาใช้ในการก่อสร้างและการปฏิบัติการของรถไฟฟ้าขนส่งมวลชน 5 สาย - มีการก่อสร้างและเปิดใช้รถไฟฟ้าขนส่งมวลชน 5 สาย	- มีการปรับอันดับของประเทศไทยในดัชนีจัดอันดับการแข่งขันเพื่อการเติบโตทางเศรษฐกิจ (เวทีการประชุมเศรษฐกิจโลกครั้งที่ 35 ปี พ.ศ. 2549) และจากสถาบันระหว่างประเทศเพื่อการจัดการด้านการพัฒนา (ครั้งที่ 32 ปี 2549) ให้สูงขึ้น - มีการจัดตั้งหน่วยงานใหม่ในกระทรวงการคลัง ทำงานสนับสนุนความร่วมมือระหว่างรัฐและเอกชน - ปรับปรุง/ทบทวนพระราชบัญญัติว่าด้วยการให้เอกชนเข้าร่วมงานหรือดำเนินการ ในกิจการของรัฐ พ.ศ. 2535 หรือแทนที่โดยกฎหมายและข้อบังคับใหม่ ในส่วนของรถไฟฟ้าขนส่งมวลชน - ก่อสร้างรถไฟฟ้าขนส่งมวลชน 5 สาย ระยะทาง 82 กิโลเมตร ภายใต้ความร่วมมือระหว่างรัฐและเอกชน โดยมีขั้นตอนการจัดซื้อจัดจ้างที่มีประสิทธิภาพและโปร่งใส - การใช้รถไฟฟ้าขนส่งมวลชน เพิ่มขึ้นจาก 0.65 ล้านเที่ยว/วันในปี 2549 เป็นกว่า 1.5 ล้านเที่ยวในปี 2554	ในส่วนของรถไฟฟ้าขนส่งมวลชน - ให้ความช่วยเหลือทางวิชาการและเสริมสร้างขีดความสามารถสำหรับการเตรียมโครงการที่ดึงดูดการมีส่วนร่วมของภาคเอกชน - การนำเครื่องมือทางการเงินที่เป็นนวัตกรรมมาใช้เพื่อลดต้นทุน ลดความเสี่ยง และดึงดูดการลงทุนของภาคเอกชน - การเสริมสร้างขีดความสามารถและการให้คำแนะนำ เพื่อสร้างกรอบงานเชิงกฎระเบียบและสถาบัน ที่สนับสนุนความร่วมมือระหว่างรัฐและเอกชน - การให้ความช่วยเหลือเพื่อช่วยให้ขั้นตอนการจัดซื้อจัดจ้างของภาครัฐและการป้องกันความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อมและสังคมแข็งแกร่งขึ้น	ความเสี่ยง ความล่าช้าในการดำเนินโครงการลงทุนด้านโครงสร้างพื้นฐานระยะปานกลางของรัฐบาล ในส่วนของรถไฟฟ้าขนส่งมวลชน - ไม่มีขีดความสามารถเชิงกฎระเบียบและสถาบัน ที่ดีเพียงพอ สำหรับการจัดโครงสร้างความร่วมมือระหว่างรัฐและเอกชน - ความเป็นไปได้และความยั่งยืนของโครงการตามเกณฑ์การเงินเศรษฐกิจ และเทคโนโลยีอยู่ในระดับไม่น่าพอใจ - กระบวนการจัดซื้อจัดจ้างไม่เหมาะสม ทำให้เกิดข้อกล่าวหาการคอร์รัปชัน อีกทั้งการป้องกันความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อมและสังคมไม่ดีพอจนก่อผลกระทบต่อด้านต่างๆ สมมุติฐาน - ความรู้และเครื่องมือทางการเงินของ ADB สามารถเพิ่มคุณค่าและแข่งขันกับผู้อื่นในตลาดได้

ประเด็นการพัฒนาในระยะปานกลางของรัฐบาลไทย		ประเด็นที่ ADB ให้ความสำคัญ		การทำงานของ ADB และหุ้นส่วน เพื่อสนับสนุนการดำเนินงาน	สมมุติฐานและความเสี่ยง
เป้าหมายยุทธศาสตร์ การพัฒนา (ที่คัดเลือก)	ข้อจำกัดสำคัญ	ผลลัพธ์ในระยะปานกลาง	ตัวชี้วัดในระยะปานกลาง		
การเพิ่มขนาด ความลึก และสภาพคล่องของตลาดทุนในประเทศไทย	ระบบตัวกลางทางการเงินของไทยที่พึ่งพาภาคธนาคารในระดับสูงมีข้อจำกัดด้านแหล่งเงินทุน (โดยเฉพาะอย่างยิ่งโครงการเงินกู้ระยะยาว) เป็นอุปสรรคต่อการใช้เครื่องมือทางการเงินสมัยใหม่รวมทั้งไม่เอื้อต่อทางเลือกสำหรับการออมในประเทศและการลงทุนของภาคเอกชนในรูปแบบอื่นๆ	- มีกฎระเบียบและสถาบันการกำกับดูแลที่เอื้อต่อการลงทุนทั้งในประเทศและต่างประเทศในตลาดทุน - จำนวนบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์เพิ่มมากขึ้น มูลค่าตลาดเพิ่มสูงขึ้นและมูลค่าการซื้อขายหลักทรัพย์ในแต่ละวันเพิ่มขึ้น - สัดส่วนของเงินทุนจากตลาดทุนภายในประเทศเมื่อเทียบกับสินเชื่อธนาคารสูงขึ้น - ภาครัฐและภาคเอกชนระดมทุนจากตลาดทุนในประเทศมากขึ้น ก่อให้เกิดนวัตกรรมทางการเงินและมีการทำธุรกรรมแปลงสินทรัพย์เป็นหลักทรัพย์ - การขยายตลาดทุนภายในประเทศช่วยเพิ่มช่องทางในการออมระยะยาว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกองทุนบำเหน็จบำนาญและกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ	- มีบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยเพิ่มขึ้นจาก 468 บริษัท ในปี พ.ศ. 2548 และมูลค่าตลาดขยายเติบโตจาก 5,100 ล้านบาท และมีมูลค่าซื้อขายต่อวันเพิ่มขึ้นจาก 16,000 ล้านบาท - มูลค่าของตลาดหลักทรัพย์เทียบเท่ามูลค่า GDP ภายในปี พ.ศ. 2554 - ตลาดตราสารหนี้มีขนาดเทียบเท่ากับสินเชื่อธนาคาร - การเติบโตของตลาดรอง และมีการทำธุรกรรมแปลงสินทรัพย์เป็นหลักทรัพย์เพิ่มขึ้น - ตลาดอนุพันธ์ขยายตัว และมีการสร้างเครื่องมือป้องกันความเสี่ยงใหม่ๆ - การปรับนโยบายภาษีเพื่อให้เกิดความเท่าเทียมกันในตลาดแต่ละประเภท - ความสอดคล้องกัน ความโปร่งใส และการสื่อสารระหว่างองค์กรกำกับดูแลได้รับการปรับปรุงให้ดีขึ้น	- มีโครงการให้ความช่วยเหลือทางวิชาการเพื่อศึกษาความสมดุลระหว่างการกำกับดูแลภาคการเงินและการรักษาเสถียรภาพของตลาดทุน โดยมีผลผลิตดังนี้ - มาตรการทางที่ช่วยสร้างความลึกให้กับตลาดตราสารหนี้และตราสารทุน รวมถึงการปฏิรูประบบบำเหน็จบำนาญ - โครงสร้างภาษีที่ดีที่ช่วยลดความไม่เท่าเทียมและการบิดเบือนของตราสารทางการเงินประเภทต่างๆ - มีเครื่องมือในการขยายตลาดอนุพันธ์ และมีมาตรการติดตามและตรวจสอบที่เหมาะสม - มีโอกาสำหรับ ADB จะปล่อยกู้ค่าประกัน หรือลงทุนโดยตรง ในการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานผ่านตลาดทุน และนำร่องธุรกรรมแปลงสินทรัพย์เป็นหลักทรัพย์	ความเสี่ยง - การดำเนินการตามแผนแม่บทพัฒนาตลาดทุนล่าช้า - สิทธิประโยชน์เพื่อดึงดูดให้เพิ่มจำนวนบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ยังไม่เพียงพอ - ไม่มีตราสารหนี้ภาคเอกชนที่มีคุณภาพเพียงพอ - มีตราสารหนี้ระยะยาวใหม่ๆ ไม่เพียงพอ และมีอุปสงค์จากนักลงทุนระดับสถาบันไม่เพียงพอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนของกองทุนบำเหน็จบำนาญ และกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ ทำให้เกิดข้อจำกัดของการระดมทุนระยะยาวในตลาดทุน สมมุติฐาน - การปฏิรูปช่วยสร้างความลึกให้กับตลาดตราสารหนี้และตราสารทุน ก่อให้เกิดนวัตกรรมทางการเงิน มีการปรับโครงสร้างภาษีให้เหมาะสมและมีการปรับปรุงการกำกับดูแลที่ดี

ประเด็นการพัฒนาในระยะปานกลางของรัฐบาลไทย		ประเด็นที่ ADB ให้ความสำคัญ		การทำงานของ ADB และหุ้นส่วน เพื่อสนับสนุนการดำเนินงาน	สมมุติฐานและความเสี่ยง
เป้าหมายยุทธศาสตร์ การพัฒนา (ที่คัดเลือก)	ข้อจำกัดสำคัญ	ผลลัพธ์ในระยะปานกลาง	ตัวชี้วัดในระยะปานกลาง		
การจัดการด้านสิ่งแวดล้อมและการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงานทำให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน	- แนวทางบังคับและควบคุมเพื่อการลดมลพิษยังไม่มีประสิทธิภาพ ต้นทุนการบริหารสูง และไม่ส่งเสริมนวัตกรรมหรือทางเลือกที่ยั่งยืน - การพัฒนาเมืองและพัฒนาอุตสาหกรรมจำเป็นต้องมีแนวทางสอดคล้องกับการจัดการและอนุรักษ์แหล่งน้ำ - การใช้พลังงานที่ขาดประสิทธิภาพเพิ่มค่าใช้จ่ายเพิ่มการนำเข้าพลังงาน ลดผลิตภาพ และก่อผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม - การปล่อยก๊าซเรือนกระจกเพิ่มขึ้นมีผลกระทบต่อสุขภาพมนุษย์ กระบต่อสิ่งแวดล้อมและกระทบต่อขีดความสามารถในการเติบโตอย่างมีสมดุลและยั่งยืนในอนาคต	- ประกาศใช้พระราชบัญญัติภาษีมลพิษเพื่อเป็นกลไกทางการตลาดในการควบคุมมลพิษ - มีการบริหารจัดการแหล่งน้ำแบบบูรณาการ (IWRM) และขยายผลไปใช้กับลุ่มน้ำทั่วประเทศ - มีการใช้เทคโนโลยีใหม่ที่คุ้มค่าในการปรับปรุงประสิทธิภาพการใช้พลังงาน - มีการจัดทำโครงการพลังงานสะอาดและได้รับเงินกู้ภายใต้ CDM	- มีการกำหนดหลักการทางกฎหมาย แนวทางการบริหารรายรับ การติดตามผล และแนวทางการดำเนินงาน สำหรับกลไกทางการตลาดในการควบคุมมลพิษ - มีการนำร่อง การบริหารจัดการแหล่งน้ำแบบบูรณาการ และการป้องกันอุทกภัยบริเวณลุ่มแม่น้ำยม - การจัดทำยุทธศาสตร์ แผนปฏิบัติการ และข้อเสนอการลงทุนสำหรับโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงาน - การศึกษาความเป็นไปได้ในเบื้องต้นและการจัดทำเอกสาร CDM สำหรับโครงการที่เหมาะสมสำหรับคาร์บอนเครดิต	- การให้ความช่วยเหลือด้านวิชาการและเสริมสร้างขีดความสามารถ ในแง่ของกฎระเบียบ และกลไกขององค์กรสำหรับภาษีมลพิษและการระดมทุน - การแลกเปลี่ยนความรู้และการให้คำแนะนำ สำหรับการเตรียมแผนปฏิบัติสำหรับการบริหารจัดการแหล่งน้ำแบบบูรณาการ และการป้องกันอุทกภัยบริเวณลุ่มแม่น้ำยม - การวิเคราะห์และการให้คำแนะนำผ่านความคิดริเริ่มด้านประสิทธิภาพพลังงาน (EED) เพื่อจัดทำโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงาน - การสนับสนุนทางเทคนิค การเงิน และการตลาด ของคาร์บอนเครดิต สำหรับโครงการพลังงานสะอาด ภายใต้ CMI	สมมุติฐาน - ความต่อเนื่องของพันธสัญญาของภาครัฐในการใช้และบังคับใช้กลไกการตลาดเพื่อควบคุมมลพิษ - โครงการบริหารจัดการแหล่งน้ำแบบบูรณาการ ได้รับการสนับสนุนจากชุมชนและได้รับความช่วยเหลือด้านเงินทุน กฎระเบียบสถาบันและเทคนิคที่จำเป็น เพื่อการปฏิบัติโครงการที่มีประสิทธิภาพและยั่งยืน ความเสี่ยง - แรงจูงใจให้ปฏิบัติโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงานมีความเพียงพอสมเหตุสมผลกับต้นทุนที่ต้องจ่ายล่วงหน้าและค่าใช้จ่ายอื่นที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานและการซ่อมบำรุง - ราคาลดสำหรับคาร์บอนเครดิตภายใต้ CMI มีความสูงเพียงพอให้ลงทุนโครงการพลังงานสะอาด แทนที่จะนำเทคโนโลยีพลังงานแบบดั้งเดิมมาใช้

ประเด็นการพัฒนาในระยะปานกลางของรัฐบาล		ประเด็นที่ ADB ให้ความสำคัญ		การทำงานของ ADB และหุ้นส่วน	สมมุติฐานและความเสี่ยง
เป้าหมายยุทธศาสตร์การพัฒนา (ที่คัดเลือก)	ข้อจำกัดสำคัญ	ผลลัพธ์ในระยะปานกลาง	ตัวชี้วัดในระยะปานกลาง	การพัฒนาเพื่อสนับสนุนการดำเนินงาน	
๑					
เพิ่มบทบาท ขีดความสามารถและมีประสิทธิภาพของประเทศไทยในฐานะที่เป็นหุ้นส่วนการพัฒนาในระดับภูมิภาค	- ขีดความสามารถของสถาบันที่จะสำรวจสินทรัพย์ (Due Diligence) เพื่อการประเมินความเสี่ยง และการให้เงินทุนสนับสนุน การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานข้ามพรมแดนยังไม่เพียงพอ - ปัจจัยด้านกฎระเบียบสถาบันและขั้นตอนศุลกากรที่แตกต่างกันระบบโลจิสติกส์ที่ไม่มีคุณภาพ เป็นอุปสรรคต่อการค้าระดับอนุภูมิภาค - ความเสี่ยงจากความไม่แน่นอนทางการเมือง กฎระเบียบ/สถาบัน เป็นอุปสรรคต่อการลงทุนของเอกชนในโครงการอนุภูมิภาค - ผู้กำหนดนโยบายไม่เข้าใจประเด็นกฎหมาย ระเบียบและการเงิน สำหรับพัฒนาตลาดพันธบัตรในระดับประเทศและระดับภูมิภาค	- ขีดความสามารถของ NEDA ในการเตรียมการ รวมทั้งการให้กู้ และการดำเนินโครงการด้านโครงสร้างพื้นฐานของประเทศเพื่อนบ้านมีความแข็งแกร่งขึ้น - การค้าและการลงทุนในระดับอนุภูมิภาคเพิ่มขึ้น เมื่อข้อจำกัดทั้งด้านกายภาพ และ ไม่ใช่กายภาพ รวมทั้งกฎระเบียบและสถาบันได้รับการแก้ไข - ปัจจัยความเสี่ยงสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการลงทุนของภาคเอกชนในโครงการอนุภูมิภาค ลดลง - ผู้กำหนดนโยบายในภูมิภาคได้รับการพัฒนาความรู้ความสามารถในเชิงวิชาการ สำหรับพัฒนาตลาดพันธบัตรทั้งในระดับประเทศและระดับภูมิภาค	- NEDA สามารถให้กู้ร่วม สำหรับอย่างน้อย 3 โครงการด้านโครงสร้างพื้นฐานในแผนงาน GMS และ ACMECS - ภาคผนวกและพิธีสารของความตกลง CBTA ใน GMS ได้รับการให้สัตยาบันจากประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้าน - ระยะเวลาของการผ่านแดน ณ ค่านพรมแดนในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขงลดลง - การเชื่อมโยงเส้นทางคมนาคมและระบบโลจิสติกส์ภายใต้ BIMSTEC มีแนวทางปฏิบัติอย่างมีบูรณาการ - โครงการอย่างน้อย 2 โครงการ ที่ได้รับเงินกู้จาก EXIM Bank ขอใช้กลไกส่งเสริมสินเชื่อของ ADB - มีการจัดทำหลักสูตรการฝึกอบรมการบูรณาการทางการเงินระดับภูมิภาค	- ADB และ JBIC ร่วมกันให้ความช่วยเหลือด้านเทคนิคและการเสริมสร้างขีดความสามารถให้แก่ NEDA ในการชี้ประเด็น การประเมิน การให้กู้ และการปฏิบัติโครงการที่เหมาะสม ในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง - ทำงานวิเคราะห์งานให้คำปรึกษา เพื่อส่งเสริมการลงทุนและการค้าในระดับอนุภูมิภาค - EXIM Bank และ ADB ร่วมกันสำรวจความเป็นไปได้ในการประกันความเสี่ยงให้กับโครงการลงทุนข้ามพรมแดน - มีการแลกเปลี่ยนความรู้ เพื่อเตรียมการฝึกอบรมและจัดทำหลักสูตรการบูรณาการทางการเงินในระดับภูมิภาค	สมมุติฐาน - NEDA มีเจ้าหน้าที่และงบประมาณที่เหมาะสมเพียงพอสำหรับการจัดโครงสร้าง การให้กู้ และการปฏิบัติโครงการตามมาตรฐานด้านการเงิน สังคม และสิ่งแวดล้อม - เจตนาจริงและความคิดริเริ่มระดับนโยบายที่มุ่งส่งเสริมความร่วมมือกำจัดอุปสรรคทางการค้าระดับอนุภูมิภาค - การลดปัจจัยความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับโครงการระดับอนุภูมิภาคในตลาดที่เกิดขึ้นใหม่ จะช่วยส่งเสริมการลงทุนในภาคเอกชนมากขึ้น ความเสี่ยง - ต้องมีพันธมิตรยุทธศาสตร์ทางการเมืองและแหล่งเงินทุนจากประเทศไทยและประเทศอื่น ๆ เพื่อสนับสนุนการฝึกอบรมการบูรณาการทางการเงินระดับภูมิภาค

ACMECS= ยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจอิระวดี – เจ้าพระยา - แม่น้ำโขง, BIMSTEC = ความริเริ่มแห่งอ่าวเบงกอลสำหรับความร่วมมือหลากหลายสาขาทางวิชาการและเศรษฐกิจ,

CBTA = ความตกลงว่าด้วยการคมนาคมข้ามพรมแดนระหว่างประเทศใน GMS, CDM = กลไกการพัฒนาที่สะอาด, CMI = ความคิดริเริ่มตลาดคาร์บอนเครดิต, EEI = ความคิดริเริ่มประสิทธิภาพพลังงาน, EXIM BANK =

ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย, GDP = ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ, ITD = สถาบันระหว่างประเทศเพื่อการค้าและการพัฒนา, IMT-GT= ความร่วมมือเขตเศรษฐกิจสามฝ่าย อินโดนีเซีย-มาเลเซีย-ไทย,

IWRM = การบูรณาการการจัดการทรัพยากรน้ำ, MRT= โครงการรถไฟฟ้ามหานคร, NEDA = สำนักงานความร่วมมือพัฒนาเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน, O&M = การปฏิบัติงานและซ่อมบำรุง, PPP = หุ้นส่วนระหว่าง

ภาครัฐและเอกชน, SET = ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, TA = การให้ความช่วยเหลือด้านเทคนิค, WEF = การประชุมเศรษฐกิจโลก

งบประมาณตามหมวดรายจ่าย ประจำปี 2550-2554

ศูนย์ปฏิบัติการวิจัยเครื่องกำเนิดแสงซินโครตรอนแห่งชาติ

(ข้อมูลเพิ่มเติม แผนการเงินของสถาบันวิจัยแสงซินโครตรอนแห่งชาติ 5 ปี ของเอกสารประกอบการพิจารณา ร่างพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสถาบันวิจัยแสงซินโครตรอนแห่งชาติ (องค์การมหาชน) (ฉบับปรับปรุง 1) หน้า 34)

ยุทธศาสตร์/แผนงาน/โครงการ	ปี 2550				ปี 2551				ปี 2552				ปี 2553				ปี 2554			
	งบบุคลากร	งบดำเนินการ	งบลงทุน	รวม	งบบุคลากร	งบดำเนินการ	งบลงทุน	รวม	งบบุคลากร	งบดำเนินการ	งบลงทุน	รวม	งบบุคลากร	งบดำเนินการ	งบลงทุน	รวม	งบบุคลากร	งบดำเนินการ	งบลงทุน	รวม
	เงินเดือน/ค่าจ้าง	ค่าตอบแทน ใช้สอย วัสดุ และ สาธารณูปโภค	ครุภัณฑ์/ สิ่งก่อสร้าง		เงินเดือน/ค่าจ้าง	ค่าตอบแทน ใช้สอย วัสดุ และ สาธารณูปโภค	ครุภัณฑ์/ สิ่งก่อสร้าง		เงินเดือน/ค่าจ้าง	ค่าตอบแทน ใช้สอย วัสดุ และ สาธารณูปโภค	ครุภัณฑ์/ สิ่งก่อสร้าง		เงินเดือน/ค่าจ้าง	ค่าตอบแทน ใช้สอย วัสดุ และ สาธารณูปโภค	ครุภัณฑ์/ สิ่งก่อสร้าง		เงินเดือน/ค่าจ้าง	ค่าตอบแทน ใช้สอย วัสดุ และ สาธารณูปโภค	ครุภัณฑ์/ สิ่งก่อสร้าง	
1. ยุทธศาสตร์การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อให้บริการแสงซินโครตรอน		21.02	58.67	79.69		49.04	30.55	79.59		70.05	147.50	217.55		61.32	183.50	244.82		56.40	165.90	222.30
แผนการพัฒนาระบบลำเลียงแสง และสถานีทดลอง		10.37	39.73	50.10		19.46	26.55	46.00		22.80	92.2	115.0		27.00	139.70	166.70		24.20	127.5	151.70
แผนงานพัฒนาเครื่องกำเนิดแสงสยาม		1.40	6.60	8.00		8.00	4.00	12.00		27.75	26.00	53.75		16.40	7.50	23.90		11.60	3.00	14.60
แผนงานการพัฒนาห้องปฏิบัติการ		9.25	12.34	21.59		21.59		21.59		19.50	29.30	48.80		17.92	36.30	54.22		20.60	35.40	56.00
- งานสนับสนุนด้านเทคนิค และวิศวกรรม		7.03	5.00	12.03		16.34		16.34		15.60	7.20	22.80		16.50	7.20	23.70		15.00	7.2	22.20
- งานความปลอดภัย		1.72		1.72		1.76		1.76		1.00	1.10	2.10		0.62	1.80	2.42		1.70	1.00	2.70
- งานพัฒนาห้องปฏิบัติการต่าง ๆ		0.5	7.34	7.84		3.49		3.49		2.90	21.00	23.90		0.80	27.30	28.10		3.90	27.20	31.10
2. ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการด้าน ว.และท.ของศูนย์	40.69	52.71	1.00	94.40	45.67	57.34	1.00	104.01	62.10	56.90		119.00	71.50	59.70		131.20	77.40	62.60		140.00
แผนงานบริหารทั่วไป	40.69	52.71	1.00	94.40	45.67	57.34	1.00	104.01	62.10	56.90		119.00	71.50	59.70		131.20	77.40	62.60		140.00
3. ยุทธศาสตร์การส่งเสริมและสนับสนุนการใช้ประโยชน์แสงซินโครตรอน		0.62		0.62		1.50		1.50		4.00		4.00		4.50		4.50		5.00		5.00
แผนงานบริการผู้ใช้		0.62		0.62		1.50		1.50		4.00		4.00		4.50		4.50		5.00		5.00
4. ยุทธศาสตร์การพัฒนากำลังคนด้าน ว.และท. และสนับสนุนการวิจัย		60.73		60.73	0.00	59.85		59.85		39.54		39.54		42.54		42.54		45.54		45.54
แผนงานพัฒนาบุคลากรด้านวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี		60.73		60.73	0.00	59.85		59.85		39.54		39.54		42.54		42.54		45.54		45.54
- การจัดสัมมนา ฝึกอบรม		2.84				1.02				5.04				5.43				5.82		
- งบการสนับสนุนการวิจัย		50.00				50.00				25.00				27.50				30.00		
- ทุนช่วยวิจัย		0.60				1.54				2.21				2.32				2.43		
- ทุนระดับบัณฑิตศึกษา		7.29				7.29				7.29				7.29				7.29		
รวม	40.69	135.08	59.67	235.44	45.67	167.73	31.55	244.94	62.10	170.49	147.50	380.09	71.50	168.06	183.50	423.06	77.40	169.54	165.90	412.84

หมายเหตุ :

- ปีงบประมาณ 2550 ยังไม่รวมค่าก่อสร้าง และค่าควบคุมงาน จำนวน 89,479,000 บาท
- ปีงบประมาณ 2551 ยังไม่รวมค่าก่อสร้าง และค่าควบคุมงาน จำนวน 222,566,000 บาท
- งบประมาณปี 2550 และ 2551 แสดงตัวเลขงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรจริง